Hallituksen esitys Eduskunnalle opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi kuntien opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmä. Esitys sisältää ehdotuksen laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta sekä siitä aiheutuviksi muutoksiksi muuhun lainsäädäntöön. Lainsäädännöstä ehdotetaan poistettavaksi sellaisia säännöksiä, joissa on asetettu ehtoja valtionosuuden saamiselle. Kuntien toiminnan ja talouden säätelyä ehdotetaan muutoinkin vähennettäväksi.

Opetustoimen alalla uudistus koskee peruskoulun, lukion, ammatillisten oppilaitosten, kansalaisopistojen, musiikkioppilaitosten sekä taiteen perusopetuksen rahoitusta. Kulttuuritoimen alalla uudistus koskee yleisten kirjastojen, kuntien kulttuuritoiminnan, liikuntatoiminnan ja nuorisotyön sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden rahoitusta. Uusia säännöksiä sovellettaisiin myös lainsäädännön piiriin kuuluviin yksityisiin oppi- ja kulttuurilaitoksiin. Esitykseen on liitetty esitykset uudeksi laiksi kunnan opetustoimen hallinnosta, laiksi yhteisistä opettajista, kansalaisopistolaiksi, laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta, museolaiksi sekä teatteri- ja orkesterilaiksi. Esitys laiksi taiteen perusopetuksesta on annettu eduskunnalle jo aiemmin.

Esitys on osa yleistä kuntien valtionosuusuudistusta, jonka muita osia ovat eduskunnalle erikseen annettavat esitykset kuntien valtionosuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta.

Ehdotettu laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta olisi opetusministeriön hallinnonalan rahoitusta koskeva yleislaki, joka korvaisi keskeisiltä osin nyt hajallaan eri laeissa olevat rahoitussäännökset. Laissa säädettäisiin käyttökustannusten ja perustamishankkeiden valtionosuuksista sekä kuntien maksuosuuksista käyttökustannuksiin. Valtionosuudet määräytyisivät laskennallisten perusteiden mukaan. Käyttökustannusten valtionosuusperusteina käytettäisiin toiminnan laajuutta kuvaavia tunnuslukuja — oppilasmäärää, opetustuntimäärää, kunnan asukasmäärää ja laitoksen henkilötyövuosimäärää — sekä niitä kohti vahvistettavia markkamääriä. Perustamishankkeiden valtionosuusperusteina olisivat ennalta vahvistettavat hankkeen laajuus ja tilakohtaiset yksikkökustannukset taikka hankkeen arvioidut kokonaiskustannukset. Opetustoimen laskennallisia yksikköhintoja porrastetaan tuntikehyksen, kunnan asukastiheyden ja kouluverkon rakenteen sekä kielisuhteiden perusteella. Kirjaston yksikköhintoja porrastetaan kunnan asukastiheyden perusteella. Valtionosuus maksettaisiin kunnalle yhtenä kokonaisuutena. Käyttökustannusten valtionosuuden käyttötarkoitusta ei rajoitettaisi. Yksityisen laitoksen valtionosuus maksettaisiin ylläpitäjälle.

Uudistuksen yhteydessä kevennetään merkittävästi opetus- ja kulttuuritoimen hallintoa ja toimintaa koskevia säännöksiä. Sääntelyn purkaminen kohdistuu etenkin niihin säännöksiin, jotka eivät rakenteellisesti sovellu uuteen rahoitusjärjestelmään. Lisäksi sääntelyn purkamisen kohteena ovat sellaiset toimintaa koskevat säännökset, joiden keventäminen on tarpeen edellytysten luomiseksi kuntien ja yksityisten laitosten taloudelliselle ja tulokselliselle toiminnalle.

Opetustoimen valtionosuus olisi kunnan kantokykyluokan mukaan 45—60 prosenttia valtionosuuden perusteena olevasta laskennallisesta markkamäärästä. Kulttuuritoimen valtionosuus olisi vastaavasti 25—40 prosenttia. Kantokykyluokkiin 1—5 kuuluville kunnille valtionosuus olisi prosentuaalisesti sama, opetustoimessa 60 ja kulttuuritoimessa 40 prosenttia. Kuntien välisiä taloudellisia eroja tasattai-

siin kantokykyluokissa 6—10 nykyistä enemmän ja kantokykyluokissa 1—5 kokonaan yleisillä valtionosuuksilla.

Valtionosuusasteikkojen muutosten takia opetus- ja kulttuuritoimen nykyiset valtionavut vähenevät noin 1 565 miljoonaa markkaa, minkä verran valtionrahoitusta siirretään nykyisestä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta kuntien verotulojen täydennykseen ja yleiseen valtionosuuteen. Lisäksi rahoitusasteikon muutosten takia kuntien korvaukset valtion oppilaitoksia käyvistä oppilaista kasvavat noin 275 miljoonaa markkaa. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjako opetus- ja kulttuuritoimessa muuttuu siten yhteensä noin 1 840 miljoonaa markkaa. Nämä laskelmat on tehty vuoden 1989 kustannusten mukaan.

Perustamishankkeiden valtionosuusasteikko olisi kuntien kantokykyluokituksen mukaan 25—70 prosenttia. Sitä noudatettaisiin peruskoulun, lukion, ammatillisen oppilaitoksen, kansalaisopiston, musiikkioppilaitoksen sekä kirjaston perustamiskustannusten valtionosuuksissa. Kulttuuritoiminnan, liikuntatoiminnan ja nuorisotyön sekä museon, teatterin ja orkesterin perustamishankkeeseen voitaisiin myöntää harkinnanvaraista valtionavustusta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan samanaikaisesti kuntien valtionosuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi annettavassa esityksessä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta annettavassa esityksessä ehdotettavien lakien kanssa vuoden 1993 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

YLEISPERUSTELUT 5

1. Tavoitteet 5

2. Nykyinen tilanne 5
2.1. Lainsäädäntö 5
2.2. Valtionosuus käyttökustannuksiin 6
2.3. Valtionosuus perustamiskustannuksiin ... 8
2.4. Valtionosuuksien maksaminen ja rahoitus 9
2.5. Valtionosuuden ehdot 9

3. Uudistusehdotus 9
3.1. Yleistä 9
3.2. Uudistuksen soveltamisala ja rahoitettavaa toimintaa koskevat lait 10
3.3. Opetustoimen ja kulttuuritoimen valtionosuuden laskennalliset perusteet 11
3.3.1. Opetustoimi 11
3.3.2. Kulttuuritoimi 11
3.4. Perustamishankkeet 12
3.5. Laskennallisten markkamäärien porrastaminen 13
3.6. Yksikköhintojen vahvistaminen ja tarkistaminen 13
3.7. Käyttökustannusten valtionosuusasteikko 14
3.8. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus ja sen maksaminen 14
3.9. Kuntien maksuosuudet 14
3.10. Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon säilyttäminen 15
3.11. Ylimääräinen avustus sekä valtionavustus kokeilutoimintaa, erityistehtäviä, toiminnan käynnistämistä ja opettajankoulutusta varten 15
3.12. Siirtymävaiheen järjestelyt 16
3.13. Valtionapuehtojen ja toiminnan säätelyn purkaminen 16

4. Asian valmistelu 17

5. Esityksen hallinnolliset ja henkilöstövaikutukset 17

6. Esityksen taloudelliset vaikutukset 18
6.1. Yleistä 18
6.2. Perustamishankkeet 19
6.2.1. Uuden valtionosuusasteikon ja yksikköhintajärjestelmän muutosten vaikutus valtion menoihin 19

Sivu

6.2.2. Jälkirahoitusjärjestelmän purkamisen vaikutus valtion menoihin 20
6.2.3. Vuokra-arvojärjestelmän purkaminen 20
6.2.4. Eräitä erityiskysymyksiä 20
6.3. Käyttökustannukset 20

7. Riippuvuus muista esityksistä 22

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 22

1. Lakiehdotusten perustelut 22
1.1. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 22
1.2. Laki kunnan opetustoimen hallinnosta 37
1.3. Peruskoululaki 38
1.4. Lukiolaki 45
1.5. Iltalukiolaki 46
1.6. Laki yhteisistä opettajista 46
1.7. Harjoittelukoululaki 48
1.8. Laki Suomalais-venäläisestä koulusta ... 48
1.9. Laki Helsingin ranskalais-suomalaisesta koulusta 48
1.10. Laki kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista 48
1.11. Laki Steiner-koulusta 49
1.12. Laki steinerpedagogisista erityiskouluista 49
1.13. Laki ammatillisista oppilaitoksista 49
1.14. Laki ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista 52
1.15. Laki ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista 53
1.16. Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista 53
1.17. Laki lastentarhanopettajaopistoista 53
1.18. Kansalaisopistolaki 53
1.19. Musiikkioppilaitoslaki 56
1.20. Laki kansanopistojen valtionavusta 59
1.21. Kirjastolaki 59
1.22. Nuorisotyölaki 61
1.23. Liikuntalaki 61
1.24. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 62
1.25. Museolaki 62
1.26. Teatteri- ja orkesterilaki 63
1.27. Yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki 64

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset 64

3. Voimaantulo 64

Sivu

LAKITEKSTIT 65

1. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 65
2. Laki kunnan opetustoimen hallinnosta ... 76
3. Laki peruskoululain muuttamisesta 78
4. Laki lukiolain muuttamisesta 85
5. Laki iltalukiolain muuttamisesta 90
6. Laki yhteisistä opettajista 91
7. Laki harjoittelukoululain 18 ja 19 §:n muuttamisesta 93
8. Laki Suomalais-venäläisestä koulusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta 94
9. Laki Helsingin ranskalais-suomalaisesta koulusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta 94
10. Laki kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista annetun lain 17 a §:n muuttamisesta 95
11. Laki Steiner-koulusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta 95
12. Laki steinerpedagogisista erityiskouluista annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta 96
13. Laki ammatillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta 96
14. Laki ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain muuttamisesta 100
15. Laki ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 19 §:n kumoamisesta 100
16. Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain muuttamisesta 101
17. Laki lastentarhanopettajaopistoista annetun lain 4 a §:n muuttamisesta 101
18. Kansalaisopistolaki 102
19. Laki valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista annetun lain muuttamisesta ... 104
20. Laki kansanopistojen valtionavusta annetun lain 2 a ja 14 a §:n muuttamisesta 106
21. Laki kirjastolain muuttamisesta 107

Sivu

22. Laki nuorisotyölain muuttamisesta 108
23. Laki liikuntalain muuttamisesta 109
24. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 110
25. Museolaki 111
26. Teatteri- ja orkesterilaki 112
27. Laki yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain 2 §:n muuttamisesta .. 113

LIITE 114

Rinnakkaistekstit 114
3. Laki peruskoululain muuttamisesta 114
4. Laki lukiolain muuttamisesta 134
5. Laki iltalukiolain muuttamisesta 147
7. Laki harjoittelukoululain 18 ja 19 §:n muuttamisesta 150
8. Laki Suomalais-venäläisestä koulusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta 152
9. Laki Helsingin ranskalais-suomalaisesta koulusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta 152
10. Laki kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista annetun lain 17 a §:n muuttamisesta 153
11. Laki Steiner-koulusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta 154
12. Laki steinerpedagogisista erityiskouluista annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta 154
13. Laki ammatillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta 155
14. Laki ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain muuttamisesta 163
15. Laki ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 19 §:n kumoamisesta 163
16. Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain muuttamisesta 165
17. Laki lastentarhanopettajaopistoista annetun lain 4 a §:n muuttamisesta 166
19. Laki valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista annetun lain muuttamisesta 166
20. Laki kansanopistojen valtionavusta annetun lain 2 a ja 14 a §:n muuttamisesta 174
21. Laki kirjastolain muuttamisesta 175
22. Laki nuorisotyölain muuttamisesta 180
23. Laki liikuntalain muuttamisesta 184
27. Laki yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain 2 §:n muuttamisesta 190

YLEISPERUSTELUT

1. Tavoitteet

Julkisen hallinnon, myös opetus- ja kulttuurihallinnon, kehittämisellä pyritään parantamaan toiminnan tuloksellisuutta ja lisäämään joustavuutta toiminnan järjestämisessä. Kuntien itsehallintoa tulee vahvistaa sekä kuntien ja laitosten toimintavapautta lisätä. Tätä ennen tähän on pyritty opetus- ja kulttuurihallinnossa muun muassa peruskoulua, lukiota ja ammatillisia oppilaitoksia koskevan lainsäädännön keventämisellä, perustamalla opetushallitus ja lakkauttamalla aikaisemmat opetushallinnon keskusvirastot, koulutuksen suunnittelujärjestelmän uudistamisella ja niin sanotun alemman asteisen norminannon keventämisellä. Valtionosuusuudistuksella jatkettaisiin hallinnon kehittämistä omaksuttujen periaatteiden mukaisesti. Tuloksellisen toiminnan edellytyksiä lisättäisiin siten, että kunnat ja laitokset voisivat entistä itsenäisemmin päättää toiminnastaan, hallinnostaan ja taloudestaan ilman keskitettyä sääntelyä tai valvontaa.

Valtionosuusuudistuksen tarkoituksena on lisätä valtionosuuden saajan toimivaltaa ja samalla korostaa kuntien ja muiden valtionosuuden saajien omaa vastuuta taloudestaan. Opetus- ja kulttuuritoimeen on myönnetty valtionosuutta pääosin todellisten kustannusten perusteella. Valtionrahoituksen osuus opetustoimen menoista on ollut hyvin korkea. Nykyinen tilanne ei ole kannustanut kuntia ja muita valtionavun saajia taloudellisuuteen. Tämä on ollut nähtävissä myös kuntien menojen ja valtionapumenojen kehityksessä. Valtionosuusuudistuksen tavoitteena on saada menokehitys paremmin hallittavaksi ja ennakoitavaksi sekä tarkemman arvioinnin kohteeksi. Valtionosuusjärjestelmän uudistamisen tulisi johtaa myös siihen, että toimenpiteiden taloudellisia vaikutuksia voitaisiin arvioida nykyistä paremmin.

Valtionosuusuudistuksen valmistelussa on pyritty siihen, että rahoitusperusteiden muutokset eivät johtaisi maan koulu- ja oppilaitosverkon harvenemiseen. Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimessa uudistuksen tulisi tukea korkeatasoisten palvelujen ylläpitämistä ja kehittämistä maan eri alueilla. Hallinnollinen ja taloudellinen uudistus ei saisi sinänsä vaikuttaa toiminnan laatutasoon eikä palvelujen saatavuuteen. Sen tulisi osaltaan luoda edellytyksiä koulutusjärjestelmien sekä opetuksen tason kehittämiselle. Uudistuksella myös parannetaan peruskuntien mahdollisuuksia vaikuttaa kuntainliittojen toimintaan ja siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Tavoitteena on keventää valtionapujärjestelmän hallintoa ja vähentää tämän järjestelmän työmäärää hallinnon eri tasoilla. Uuden järjestelmän tulisi olla yhtenäinen ja selkeä. Tavoitteena on myös yhtenäistää ja yksinkertaistaa tiedonhankintaa sekä lisätä toimintaa ja taloutta koskevan tiedon luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta.

Yksityisten laitosten toimintaedellytykset tulee turvata myös uudessa järjestelmässä. Rahoitusta koskevia uusia säännöksiä sovellettaisiin myös yksityisiin laitoksiin, koska yksityiset oppilaitokset ja kulttuurilaitokset palvelevat samoja tarkoituksia ja hoitavat samoja tehtäviä kuin kuntien laitokset. Valtionosuusperusteiden muuttuminen ei saa johtaa yksityisten laitosten toimintaedellytysten vaarantumiseen.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Lainsäädäntö

Peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annettu laki (1112/78) tuli voimaan vuoden 1979 alusta. Siihen on myöhemmin tehty lukuisia muutoksia. Laissa on säännökset peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston käyttökustannusten ja perustamiskustannusten valtionosuuksista. Tämän lainsäädännön periaatteita noudattaen uudistettiin ammatillisten oppilaitosten rahoitusjärjestelmä niiden rahoituksesta annetulla lailla (494/83), joka tuli voimaan vuoden 1986 alusta. Sitäkin on eri syistä monta kertaa muutettu.

Esitettyyn valtionosuusuudistukseen kuuluvia muita opetusministeriön hallinnonalan valtionapulakeja ovat:

— kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta annettu laki (521/62),

— valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista annettu laki (402/87),

— nuorisotyölaki (1068/85),

— kuntien kulttuuritoiminnasta annettu laki (1045/80),

— liikuntalaki (984/79) ja

— museoiden valtionosuuksista ja -avustuksista annettu laki (1146/88).

Lisäksi opetustoimen rahoitusta koskevia säännöksiä on useissa erityislaeissa. Kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annettua lakia (35/73) sovelletaan myös opetus- ja kulttuuritoimessa siltä osin kuin ei ole toisin säädetty.

2.2. Valtionosuus käyttökustannuksiin

Peruskoulu, lukio, iltalukio ja kirjasto

Valtionosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 51—86 prosenttia.

Valtionosuusasteikkoa on muutettu väliaikaisesti vuonna 1988 annetulla lailla (1147/88), jonka mukaan muiden kuin 1—3 kantokykyluokkiin kuuluvien kuntien käyttökustannusten valtionosuutta alennettiin vuosien 1989-93 ajaksi yhdellä prosenttiyksiköllä. Samalla säädettiin, että valtiolta näin säästyvä rahamäärä käytetään peruskoulujen ja lukioiden rakentamisen rahoitukseen.

Peruskoulun ja lukion valtionosuuteen oikeuttavat käyttökustannukset on jaettu kolmeen ryhmään:

— opettajien ja rehtorien palkkakustannukset

— oppilaiden majoitus- ja kuljetuskustannukset sekä koulunkäyntiavustajien palkkausmenot ja lakkautuspalkkamenot sekä

— muut käyttömenot, joihin luetaan myös pienistä perustamishankkeista aiheutuvat kustannukset.

Valtionosuus ensiksi mainittuihin kustannuksiin on määräytynyt opettajien virkojen määrän ja palkkaluokittaisten yksikköhintojen perusteella. Toisen menoryhmän osalta valtionosuus on määräytynyt todellisten kustannusten perusteella. Muiden käyttömenojen osalta valtionosuus on määräytynyt erikseen vahvistettujen oppilasta kohti laskettujen menojen perusteella. Nämä niin sanotut oppilaskohtaiset käyttömenot on porrastettu kuntien asutuksen ja kouluverkon rakenteen perusteella.

Sairaalaopetuksessa sekä yksitoistavuotiseen oppivelvollisuuteen perustuvassa vammaisten lasten opetuksessa valtionosuus on ollut kunnan kantokykyluokasta riippumatta 86 prosenttia toiminnan järjestämisestä aiheutuneista todellisista menoista.

Valtionosuus kirjastojen käyttökustannuksiin on suoritettu kuntien kirjastojen erikseen vahvistettujen keskimääräisten asukaskohtaisten käyttömenojen perusteella. Asukaskohtaiset käyttömenot on porrastettu kuntien asutuksen rakenteen perusteella. Maakuntakirjastolle on suoritettu lisättyä avustusta, jossa on otettu huomioon niin sanottu perusosa ja toiminta-alueen väestömäärän perusteella laskettu osa. Sairaalassa tai huoltolaitoksessa toimivalle laitoskirjastolle on suoritettu hoitopaikkojen lukumäärän perusteella valtionosuutta, joka on ollut 86 prosenttia laskennallisista kustannuksista.

Ammatilliset oppilaitokset

Valtionosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 51—86 prosenttia.

Valtionosuus kunnallisten ja yksityisten ammatillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin on määräytynyt suunnilleen samalla tavalla kuin peruskoulujen ja lukioiden valtionosuus. Oppilaitosten vuokrien valtionosuus on kuitenkin määräytynyt todellisten kustannusten mukaan. Valtionosuuteen oikeuttaviin käyttökustannuksiin on luettu myös niin sanotut vuokra-arvot, joissa on otettu huomioon oppilaitostilojen kunnossapitomenot ja pääomakustannukset.

Ammatillisten erityisoppilaitosten käyttökustannukset on suoritettu valtionavustuksena kokonaisuudessaan.

Oppilaiden kotikuntien maksuosuudet ja korvaukset

Kunnan maksuosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 14—49 prosenttia.

Valtionosuus peruskoulun, lukion ja ammatillisen oppilaitoksen käyttökustannuksiin on määräytynyt oppilaan kotikunnan kantokykyluokan mukaan. Kun oppilas on käynyt muun kunnan, kuntainliiton taikka yksityisen ylläpitämää peruskoulua, lukiota tai ammatillista oppilaitosta, oppilaan kotikunta on ollut velvollinen maksamaan ylläpitäjälle valtionosuuteen oikeuttavien käyttökustannusten ja valtionosuuden erotuksen. Kunnat ovat olleet velvolliset maksamaan korvauksia myös valtion ylläpitämiä oppilaitoksia käyvistä oppilaista. Valtiolle maksettavaa korvausta määrättäessä on noudatettu samaa käyttökustannusten

valtionosuudesta johdettua asteikkoa kuin mikä on kunnan vastattavaksi jäävä prosentuaalinen osuus kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten käyttökustannuksista. Korvausvelvollisuus on koskenut oppilaita, jotka käyvät valtion harjoittelukoulua, Suomalais-venäläistä koulua, Helsingin ranskalais-suomalaista koulua, lastentarhanopettajaopistoa, vammaisten lasten koulua ja valtion ammatillista oppilaitosta.

Kansalais- ja työväenopistot

Valtionosuus on 70 prosenttia.

Kansalais- ja työväenopistojen valtionapu on määräytynyt opiston todellisten menojen perusteella. Tietyt menolajit ovat olleet valtionavun ulkopuolella.

Opiston ylläpitäjälle on tulo- ja menoarvion rajoissa voitu myöntää lisäavustusta enintään 15 prosenttia valtionapuun oikeuttavista käyttökustannuksista.

Musiikkioppilaitokset

Valtionosuus on 45, 55 tai 51—86 prosenttia.

Musiikkioppilaitos, joka antaa musiikin perusopetusta, on saanut valtionosuutta 45 prosenttia todellisten menojen perusteella. Musiikkioppilaitos, joka antaa myös ammattiopetusta, on saanut valtionosuutta 55 prosenttia. Kuitenkin ammatillisen peruskoulutuksen osuuteen musiikkioppilaitoksen toiminnasta valtionosuus on sama kuin muun ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuus, kunnan kantokykyluokan mukaan 51—86 prosenttia menoista. Tähän osaan musiikkioppilaitosten toiminnasta oppilaiden kotikunnat ovat olleet velvollisia osallistumaan samanlaisilla maksuosuuksilla kuin muuhunkin ammatilliseen peruskoulutukseen.

Nuorisotyö

Valtionosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 39—75 prosenttia.

Kuntien nuorisotyön valtionosuuden perusteena ovat nuorisotyön virkojen palkkauskustannukset, nuorisoyhdistysten työn tukemisesta ja kunnan järjestämästä nuorisotoiminnasta aiheutuneet kustannukset sekä muut nuorisolautakunnan toiminnasta aiheutuneet menot. Nuorisotyöntekijöitä on hyväksytty valtionosuuden piiriin valtion tulo- ja menoarviossa olevan kiintiön rajoissa. Muihin menoihin valtionosuutta on maksettu vuosittain vahvistetun asukaskohtaisen markkamäärän rajoissa. Valtionosuuden perusteena käytetty markkamäärä on käytännössä ollut todellisia menoja pienempi.

Kulttuuritoiminta

Valtionosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 39—75 prosenttia.

Valtionosuutta on myönnetty kuntien kulttuuritoimen virkojen palkkausmenoihin sekä paikallisen kulttuuritoiminnan järjestämisen ja tukemisen menoihin. Valtionosuus on myönnetty valtion tulo- ja menoarviossa olevan kiintiön rajoissa palkatun henkilöstön todellisiin palkkausmenoihin. Paikallista kulttuuritoimintaa valtio on avustanut vuosittain vahvistetun asukaskohtaisen markkamäärän perusteella. Myös kulttuuritoiminnassa valtionosuuden perusteena käytetty markkamäärä on ollut todellisia menoja pienempi.

Liikuntatoiminta

Valtionosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 39—75 prosenttia.

Valtionosuus on määräytynyt pääosin samoin perustein kuin kulttuuritoiminnassa ja nuorisotyössä. Valtionapuhenkilöstön määrä ei ole riippunut valtion tulo- ja menoarviosta. Liikuntatoiminnassa valtionosuuden peruste on poikennut eniten todellisista menoista.

Museot

Valtionosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 15—42 prosenttia, maakuntamuseolle ja aluetaidemuseolle 7 prosenttiyksikköä korkeampi.

Museoiden valtionosuus on määräytynyt sijaintikunnan kantokykyluokan mukaan. Valtionosuuden perusteena on museon päätoimista museoammatillista työntekijää kohti vahvistettu markkamäärä. Valtionosuuteen oikeuttavien työntekijöiden kokonaismäärä on päätetty val-

tion tulo- ja menoarviossa. Valtakunnallisesti merkittäville museoille on voitu myöntää lisäavustusta.

Teatterit ja orkesterit

Valtionapu on harkinnanvarainen.

Teatterit ja orkesterit ovat saaneet harkinnanvaraista valtionapua opetusministeriön määräämien perusteiden mukaan. Alueteattereiksi nimettyjen teattereiden valtionapu on ollut selvästi korkeampi kuin muiden teattereiden.

2.3. Valtionosuus perustamiskustannuksiin

Peruskoulu, lukio ja kirjasto

Valtionosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 6—94 prosenttia.

Ensimmäiseen kantokykyluokkaan kuuluvien kuntien valtionosuus on vaihdellut välillä 78—94 prosenttia kuntien taloudellisen aseman mukaan. Valtionosuuteen oikeuttavat rakentamiskustannukset on määrätty valtioneuvoston vuosittain päättämien normaalihintojen perusteella. Normaalihintoihin ei ole luettu tonttikustannuksia. Normaalihinnat on määrätty taloudellisesti toteutettujen hankkeitten keskimääräisten kustannusten perusteella.

Ammatilliset oppilaitokset

Valtionosuus on kuntien kantokykyluokituksen mukaan 33—51 tai 51—86 prosenttia, yksityisille oppilaitoksille 33 tai 51 prosenttia.

Valtionosuus laitehankintojen kustannuksiin on ollut 51—86 prosenttia eli sama kuin käyttökustannuksissa. Oppilaitoksen toiminnan aloittamisen jälkeen perustamiskustannuksiksi on luettu kuitenkin vain vahvistetun markkarajan ylittävät laitehankinnat. Rakentamisen ja huonetilojen hankkimisen valtionosuus on ollut 33—51 prosenttia. Valtionosuuden perusteena ovat kohtuulliset ja hyväksyttävät kustannukset. Tonttikustannukset eivät ole oikeuttaneet valtionosuuteen. Yksityisen oppilaitoksen perustamiskustannuksiin on voitu myöntää lisäavustusta valtion tulo- ja menoarvion rajoissa.

Kansalais- ja työväenopistot

Valtionapu on harkinnanvarainen.

Kansalais- ja työväenopiston ylläpitäjälle on voitu valtion tulo- ja menoarvion rajoissa myöntää valtionavustusta ja korkotukilainaa. Käytännössä valtionavustuksia ei ole myönnetty.

Musiikkioppilaitokset

Valtionapu on harkinnanvarainen.

Musiikkioppilaitoksille on voitu valtion tulo- ja menoarvion rajoissa myöntää rakennusavustusta huonetilojen hankkimiseen ja laajentamiseen. Käytännössä rakennusavustuksia ei ole myönnetty.

Nuorisotyö

Valtionapu on harkinnanvarainen.

Nuorisotilojen perustamiskustannuksiin on voitu valtion tulo- ja menoarvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta ja lainaa. Myös nuorisobussin hankkimisesta ja varustamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin on voitu myöntää valtion tukea.

Kulttuuritoiminta

Valtionapu on harkinnanvarainen.

Kulttuuritoimintaa varten tarvittavien tilojen rakentamista ja kulttuuritoiminnassa tarvittavien välineiden hankkimista varten on voitu myöntää valtionavustusta ja lainaa valtion tulo- ja menoarvion rajoissa. Lainoja ei ole käytännössä myönnetty.

Liikuntatoiminta

Valtionapu on kantokykyluokan mukaan enintään 39—75 prosenttia.

Liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatilojen rakentamiseen ja varustamiseen on voitu valtion tulo- ja menoarvion rajoissa

myöntää valtionavustuksia ja lainoja. Käytännössä valtionavustus ei ole noussut enimmäismäärän suuruiseksi.

Museot, teatterit ja orkesterit

Valtionapu on harkinnanvarainen.

Valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista määrärahoista on voitu rahoittaa museoiden, teattereiden ja orkestereiden perustamiskustannuksia.

2.4. Valtionosuuksien maksaminen ja rahoitus

Käyttökustannusten valtionosuuksiin on maksettu varainhoitovuoden aikana yleensä kuukausittain ennakkoa. Seuraavan vuoden aikana on yleensä maksettu niin sanottu osasuoritus. Loppusuoritus on maksettu sen jälkeen, kun valtionosuusselvitys on tarkastettu, jolloin on voitu päättää valtionosuuden lopullisesta määrästä.

Perustamiskustannuksiin on myönnetty valtionosuutta joko rakentamisaikaisena rahoituksena tai jälkirahoituksena. Rakentamisaikaisessa rahoituksessa perustamiskustannusten valtionosuuteen on maksettu ennakkoa hankkeen etenemisen aikataulua noudattaen. Loppuerä on maksettu sen jälkeen, kun hankkeen toteutus ja tiliselvitys on tarkastettu.

Jälkirahoitusjärjestelmä on koskenut peruskoulua, lukiota, kirjastoa ja ammatillisia oppilaitoksia. Jälkirahoitusta maksetaan seitsemän vuoden aikana yhtä suurina erinä. Maksamattomalle valtionosuudelle on maksettu korko. Peruskoulun, lukion ja kirjaston perustamiskustannuksiin valtionosuus on myönnetty jälkirahoituksena yleensä kantokykyluokkiin 3—10 kuuluville kunnille. Ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjälle perustamiskustannusten valtionosuus on myönnetty jälkirahoituksena, jos tämä on sitä hakenut.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista on tämän lainsäädännön piiriin kuuluvista valtionavuista rahoitettu musiikin perusopetusta antavien oppilaitosten valtionosuudet sekä nuorisotyön ja liikuntatoiminnan sekä teattereiden ja orkestereiden käyttökustannusten valtionavut. Perustamiskustannusten valtionavuista on veikkausvoittovaroista rahoitettu liikuntatoiminnan, kulttuuritoiminnan, nuorisotyön sekä teattereiden ja museoiden hankkeita.

2.5. Valtionosuuden ehdot

Lainsäädännössä ja sen perusteella annetuissa soveltamisohjeissa on monin tavoin määritelty, mitkä kustannukset oikeuttavat valtionosuuteen. Lainsäädännössä on lisäksi asetettu suuri määrä valtionosuuden ehtoja, jotka ovat monimutkaistaneet valtionosuusjärjestelmiä.

3. Uudistusehdotus

3.1. Yleistä

Esitys liittyy osana kuntien valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistukseen. Uudistuksen muita osia ovat eduskunnalle erikseen annettavat esitykset kuntien valtionosuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Valtionosuuksien määräytymisessä siirrytään kauttaaltaan laskennallisiin perusteisiin. Valtionosuusmenettelyjä yhtenäistetään ja valtionosuuden määrän ennakoitavuutta parannetaan.

Laskennallisen valtionosuuden määräytymisperusteissa otetaan huomioon kuntien sekä yksityisten opetus- ja kulttuurilaitosten toiminnan ja talouden erityispiirteitä. Laskennallisen valtionosuuden määräytymisperusteet kuvaavat erityisesti toimintaa ja kouluverkon rakennetta. Muutoinkin määräytymisperusteisiin vaikuttavat opetus- ja kulttuuritoimen rakenne ja erilaiset olosuhteet maan eri osissa sekä erityyppisissä kunnissa ja yksityisissä laitoksissa.

Kantokykyluokituksen vaikutusta opetus- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksiin vähennetään. Tämä merkitsee siirtoa nykyisistä tehtäväkohtaisista valtionosuuksista verotulojen täydennykseen ja kuntien yleiseen valtionosuuteen, joiden avulla tasataan kuntien verotulokertymää ja muita taloudellisia edellytyksiä.

Edellä mainittu tarkoittaa, että uudistuksen vaikutuksia opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin on tarkasteltava yhdessä kuntien

valtionosuuslaissa säädettävien yleisen valtionosuuden, verotulojen täydennyksen ja harkinnanvaraisen avustuksen kanssa.

Yleisen valtionosuuden määräytymiseen vaikuttaisivat kunnan kantokykyluokka, väestön kielisuhteet, asukastiheys, saaristoisuus, pinta-ala ja asukasluvun aleneminen. Kuntakohtaista yleistä valtionosuutta tasattaisiin siten, että järjestelmän muutoksesta aiheutuvat taloudelliset muutokset olisivat korkeintaan yhden kantokykyluokan verran vuoteen 2000 mennessä. Tasaus tehtäisiin lisäämällä niille kunnille, joiden valtionosuudet uudistuksessa vuosilta 1988 — 1990 tehtävien koelaskelmien perusteella vähenevät, yleiseen valtionosuuteen tasauserä. Se on vuonna 1993 uuden ja vanhan järjestelmän erotuksen suuruinen ja vähenee vuoteen 2000 asti. Vastaavasti kunnilla, joilla uudistuksessa valtionosuudet lisääntyvät, vähennetään yleistä valtionosuutta. Tasauserä on laskennallinen, eikä kunta voi siihen vaikuttaa.

Verotulojen täydennys porrastettaisiin nykyiseen tapaan kunnan asukastiheyden tai saaristoisuuden perusteella. Verotulojen täydennyksen tasoitusrajoja korotettaisiin 15 prosenttiyksiköllä. Harkinnanvarainen avustus täydentäisi muuta valtionosuusjärjestelmää, ja se myönnettäisiin kunnalle poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi.

3.2. Uudistuksen soveltamisala ja rahoitettavaa toimintaa koskevat lait

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavaa lakia, jäljempänä rahoituslaki, on tarkoitus soveltaa silloin, kun rahoitettavan toiminnan järjestämistä koskevassa laissa, jäljempänä toimintalaki, niin säädetään. Rahoituslaissa säädetään rahoituksen määrästä ja rahoituksessa noudatettavasta menettelystä.

Rahoituksella tarkoitetaan tällöin käyttökustannuksiin ja perustamishankkeisiin myönnettävää valtionosuutta ja -avustusta sekä oppilaan kotikunnan maksuosuutta niistä käyttökustannuksista, jotka aiheutuvat oppilaan koulunkäynnistä muussa kuin kotikunnan ylläpitämässä oppilaitoksessa. Rahoituslaki koskee kuntien ja kuntainliittojen sekä yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden järjestämän toiminnan rahoitusta sekä oppilaiden kotikuntien maksuosuuden osalta myös valtion oppilaitosten rahoitusta.

Valtionosuudella tarkoitetaan valtion kunnalle, kuntainliitolle tai yksityiselle yhteisölle tai säätiölle myöntämää ja maksamaa rahoitusosuutta, joka määräytyy rahoituslain valtionosuutta koskevien säännösten mukaisesti. Valtionosuuteen sovelletaan kantokykyluokittaista valtionosuusasteikkoa ja laskennallisia yksikköhintoja. Valtionosuuden määräytymisperusteet on siten vahvistettu laissa. Oikeudesta saada valtionosuutta säädetään toimintalaissa.

Valtionavustuksella tarkoitetaan valtion kunnille, kuntainliitoille ja yksityisille yhteisöille tai säätiöille rahoituslain valtionavustusta koskevien säännösten perusteella suorittamaa avustusta. Avustukseen sovelletaan rahoituslain valtionosuutta koskevia säännöksiä vain silloin, kun siitä on erikseen säädetty. Avustuksen määräytymisperusteet ovat valtionosuuksien määräytymisperusteita vapaammat. Avustukseen ei sovelleta valtionosuusasteikkoja ja yksikköhintajärjestelmää. Rahoituslain mukaista avustusta voidaan myöntää vain silloin, kun toimintalaissa niin säädetään. Rahoituslaissa tarkoitettujen valtionavustusten lisäksi voidaan valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa myöntää avustuksia, joihin ei sovelleta rahoituslakia.

Rahoitettavan toiminnan määrittelevissä laeissa, toimintalaeissa, säädetään siitä, sovelletaanko laissa tarkoitettuun toimintaan rahoituslakia. Toiminalakeja olisivat:

— peruskoululaki (476/83), lukiolaki (477/83) ja iltalukiolaki (478/83),
— laki ammatillisista oppilaitoksista (487/87),
— kansalaisopistolaki (uusi),
— musiikkioppilaitoslaki (nykyinen valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista annettu laki, jonka nimike ehdotetaan muutettavaksi),
— laki taiteen perusopetuksesta (uusi),
— kirjastolaki (235/86),
— laki kuntien kulttuuritoiminnasta (uusi),
— nuorisotyölaki,
— liikuntalaki,
— museolaki (uusi) sekä
— teatteri- ja orkesterilaki (uusi).

Lakeja, joilla saatetaan uusia toimintoja lakisääteisen rahoituksen piiriin olisivat taiteen perusopetuksesta annettava laki sekä teatteri- ja orkesterilaki.

Ammatillisen koulutuksen osalta rahoituslakiehdotus kattaa nykyisin rahoitettavista toiminnoista

— varsinaisen nuorisoasteen ammatillisen peruskoulutuksen,
— aikuisten ammatillisen peruskoulutuksen,
— väliaikaisen ammatillisen koulutuksen,
— jatkolinjat,
— koulutussopimuksiin perustuvan ammatillisen koulutuksen,
— ammatillisten oppilaitosten aikuiskoulutusosastot siltä osin kuin niihin palkatusta henkilöstöstä aiheutuviin kustannuksiin on myönnetty erillistä valtionosuutta sekä
— talouskoulujen oppijaksot.

Kaikista edellä luetelluista ammatillisen koulutuksen tehtävistä aiheutuneet kustannukset ovat mukana ammatillisen koulutuksen yksikköhintoja laskettaessa, eikä näihin tehtäviin uuden rahoituslain mukaisessa järjestelmässä myönnettäisi erillistä rahoitusta. Mikäli mainittua koulutusta kuitenkin järjestetään maksullisena palvelutoimintana, ei koulutus tältä osin olisi valtionosuusjärjestelmän piirissä.

Uudistuksen ulkopuolelle jää osa nykyisistä opetusministeriön hallinnonalan valtionapujärjestelmistä, joista on säädetty erikseen. Näiden valtionapujärjestelmien uudistamista ja muuttamista pääosin laskennallisiksi valmistellaan.

Uudistuksen ulkopuolelle jäävät:

— kansanopistot (laki kansanopistojen valtionavusta; 542/84, vuoden 1992 käyttömenojen valtionosuus 328 milj. mk)
— opintokeskukset (laki opintokeskusten valtionavusta; 398/75, 71 milj. mk)
— urheiluopistot (laki urheiluopistojen valtionavusta; 946/78, 75 milj. mk)
— ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset (laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista; 760/90, 278 milj. mk),
— oppisopimuskoulutus (oppisopimuslaki; 442/67, 65 milj. mk),
— ammatilliset pätevyystutkinnot (laki ammatillisista pätevyystutkinnoista; 32/72, 6 milj. mk),
— kirjeopetus (laki ammatillisen kirjeopiskelun ja -opetuksen valtionavusta; 1079/79, 5 milj. mk),
— ammatilliset erityisoppilaitokset (laki ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta; 494/83, 127 milj. mk) ja
— ammatilliset erikoisoppilaitokset (laki ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta, 121 milj. mk).

3.3. Opetustoimen ja kulttuuritoimen valtionosuuden laskennalliset perusteet

3.3.1. Opetustoimi

Kunnan opetustoimen valtionosuus määräytyisi seuraavin laskennallisin perustein.

Peruskoulu, lukio, iltalukio ja ammatilliset oppilaitokset

— Oppilasmäärä
— Oppilaskohtainen yksikköhinta
— Kuljetettavien ja majoitettavien oppilaiden lukumäärä
— Kuljetuksen ja majoituksen yksikköhinta (ammatillisissa oppilaitoksissa erikseen kuljetusta ja majoitusta varten)

Kuljetus- ja majoituskustannukset on ollut tarpeen erottaa muista opetustoimen käyttökustannuksista, koska tällä tavoin laskennalliset kustannukset parhaiten vastaavat opetustoimen kustannuksia.

Opetusministeriö selvittää erikseen tulisiko valtionosuuden määräytymisperusteita muuttaa peruskoulun osalta siten, että valtionosuuden määräytymisperusteena otettaisiin huomioon oppilasmäärän sijasta kunnan peruskouluikäisen väestön lukumäärä.

Kansalaisopistot ja musiikkioppilaitokset

— Opetustuntimäärä
— Opetustuntia kohden määrätty yksikköhinta.

Valtionosuuden laskentaperusteeksi ennalta vahvistettu opetustuntimäärä ei ole valtionosuuden saajaa sitova. Sitä käytettäisiin ainoastaan valtionosuuden laskentaperusteena. Valtionosuuden perusteena oleva tuntimäärä kuitenkin vahvistettaisiin ottaen huomioon oppilaitoksen toiminnan laajuus.

Lakisääteisen valtionosuuden piiriin on tarkoitus ottaa 20 sellaista musiikkioppilaitosta, jotka ovat saaneet harkinnanvaraista valtionavustusta.

3.3.2. Kulttuuritoimi

Kunnan kulttuuritoimen valtionosuus määräytyisi seuraavin laskennallisin perustein.

Kirjastot, kulttuuritoiminta, liikuntatoiminta ja nuorisotyö

— Kunnan asukasmäärä
— Asukasta kohden vahvistettu yksikköhinta.

Valtionosuus laskettaisiin kunnan asukasmäärän ja yksikköhintojen perusteella.

Museot, teatterit ja orkesterit

— Henkilötyövuosien lukumäärä
— Henkilötyövuotta kohden vahvistettu yksikköhinta.

Valtionosuus laskettaisiin kulttuurilaitoksen ennalta vahvistettavien henkilötyövuosien ja yksikköhintojen perusteella.

Lakisääteisen valtionosuuden piiriin on tarkoitus ottaa 70 sellaista museota, jotka ovat saaneet harkinnanvaraista valtionavustusta. Teattereita valtionosuuden piiriin tulisi 50 ja orkestereita 23.

3.4. Perustamishankkeet

Opetus- ja kulttuuritoimessa perustamishankkeita ovat toimitilojen rakentaminen ja muu hankinta sekä peruskorjaus, laitteiden ja välineiden hankinta tietyin edellytyksin, kirjastoauton ja -veneen hankinta sekä liikuntapaikkojen rakentaminen. Perustamishankkeena pidettäisiin kuitenkin vain sellaista hanketta, jonka arvioidut kustannukset ylittävät valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän.

Perustamishankkeiden valtionosuuden laskennallisia perusteita olisivat:

— Toimitilojen rakentamista ja hankkimista varten hankkeen vahvistettu tilamäärä ja asianomaista tilatyyppiä varten vahvistettu yksikköhinta
— Toimitilojen peruskorjausta varten hankkeen arvioidut kustannukset
— Laitteiden, välineiden, kirjastoauton ja -veneen hankkimista sekä liikuntapaikkojen perustamista varten hankkeen arvioidut kustannukset, jollei näitä varten ole vahvistettu yksikköhintoja.

Tarkoituksena on, että perustamishankkeen valtionosuuden perusteena oleva hinta muuttuu vahvistamisen jälkeen ainoastaan indeksitarkistuksen perusteella. Valtionosuuden saajalla ei ole palautusvelvollisuutta, jos hankkeen kustannukset jäävät vahvistettua hintaa pienemmiksi.

Valtionosuuksilla rahoitettavien investointien valtakunnallinen toteutus- ja rahoitussuunnitelma (perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma) olisi opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelman osa. Vastaavien suunnitelmiensa perusteella kunnat, kuntainliitot sekä muiden opetus- ja kulttuurilaitosten ylläpitäjät toimittaisivat hankkeistaan tiedot lääninhallitukselle. Lääninhallitus laatisi vuosittain perustamishankkeista neljälle vuodelle ajoitetun läänikohtaisen hankesuunnitelman. Lääninhallitusten laatimien suunnitelmien pohjalta opetusministeriö tekisi vuosittain *perustamishankkeiden rahoitussuunnitelman*, joka olisi opetusministeriön arvio seuraavien neljän vuoden aikana toteutettavista perustamishankkeista.

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma olisi valtionosuusinvestointien suunnittelujärjestelmän perusta. Sen avulla voidaan nykyistä tehokkaammin ja pitkäjänteisemmin suunnitella ja ohjata investointeja. Se antaa myös kunnille ja laitoksille nykyistä luotettavampaa tietoa hankkeitten todennäköisistä rahoitus- ja toteutusvuosista. Yksittäisen hankkeen valtionosuusperusteet selvitetään ja ratkaistaan yksityiskohtaisesti *hankesuunnitelman* perusteella. Kunta tai laitos toimittaisi valtionapuviranomaiselle hankesuunnitelman yleensä enintään kaksi vuotta ennen hankkeen aiottua aloittamisajankohtaa. Hankesuunnitelmassa selostetaan hanke ja sen perusteet sekä esitetään suunniteltu toteuttamisaika ja kustannusarvio. Rakentamishankkeissa keskeinen osa hankesuunnitelmaa on *tilaohjelma*. Sen perusteella päätetään valtionosuuden perusteena käytettävä hankkeen laajuus.

Valtion talousarviossa osoitettujen valtuuksien rajoissa valtionapuviranomainen päättää perustamishankkeiden toteuttamisesta ja rahoittamisesta. Hankkeen toteutus aloitetaan sinä vuonna, jona valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty tai seuraavana vuonna. Hankkeen toteutuksesta on jälkikäteen toimitettava selvitys valtionapuviranomaiselle. Lisäksi valtionapuviranomaiselle on toimitettava urakkasopimuksiin perustuva selvitys rakennushankkeen kustannuksista rakennustöiden aloittamisen jälkeen. Mainittujen selvitysten avulla valtionapuviranomainen voi todeta toteutettujen hankkeiden laajuuden ja valmistella uudet yksikköhinnat.

3.5. Laskennallisten markkamäärien porrastaminen

Opetus- ja kulttuuritoimen laskennallista valtionosuusjärjestelmää on pyritty kehittämään siten, että laskennalliset valtionosuusperusteet, yksikköhinnat, mahdollisimman hyvin ottaisivat huomioon kuntien, laitosten ja hankkeitten kustannustasoon vaikuttavia tekijöitä. Tämä tavoite on toteutettu porrastamalla yksikköhintoja kuntien olosuhteita ja kouluverkon rakennetta kuvaavilla luokituksilla ja muuttujilla.

Peruskoulu ja lukio

Kunnan kouluverkon rakennetta kuvataan laskentamallissa ensinnäkin *tuntikehysindeksillä*, joka lasketaan erikseen kunnan peruskoulun ja erikseen lukion laskennallisen opetustuntimäärän ja oppilasmäärän perusteella. Tuntikehysindeksi on laskennallinen viikkotuntimäärä jaettuna oppilasmäärällä. Oppilaskohtaiset yksikköhinnat porrastetaan tuntikehysindeksin mukaan.

Kunnan peruskouluverkon rakennetekijänä otetaan huomioon myös se, onko kunnassa peruskoulun *yläaste*. Yksikköhintaa muutetaan sen mukaan kertoimella, koska yläasteen opetuskustannukset ovat ala-asteen kouluja korkeammat. Lisäksi ruotsinkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa sekä saamelaisten kotiseutualueella peruskoulun yksikköhintaa muutetaan kertoimella kunnan peruskoulun ja lukion oppilaiden *kielisuhteiden* perusteella.

Iltalukion ja lukion iltalinjan yksikköhintana ehdotetaan käytettäväksi 60 prosenttia lukion yksikköhinnasta, mikä suunnilleen vastaa iltalukion ja lukion iltalinjan käyttökustannusten suhteellista osuutta lukion käyttökustannuksista.

Ammatilliset oppilaitokset

Ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa lueteltua jokaista *oppilaitosmuotoa* varten vahvistettaisiin eri yksikköhinta. Tämä on tarpeellista eri oppilaitosmuotojen suurten kustannuserojen johdosta. Lisäksi yksikköhinnat porrastetaan *oppilaitosten tuntikehysindeksin* mukaan samalla tavalla kuin peruskoulussa ja lukiossa. Lain ensimmäisenä voimassaolovuotena yksikköhintoja porrastettaisiin tuntikehysindeksin sijasta poikkeuksellisesti oppilaitoksen koon perusteella.

Kansalaisopistot

Valtionosuuden perusteena käytettäviä opetustunnin yksikköhintoja porrastetaan kuntien asutusrakenneryhmityksen mukaan, koska kuntien asutuksen rakenteella on oleellinen vaikutus opistotoiminnan kustannusten tasoon.

Musiikkioppilaitokset

Valtionosuuden perusteena käytettävät musiikkioppilaitostoiminnan yksikköhinnat määrätään erikseen musiikin ammatillista koulutusta ja erikseen muuta koulutusta varten, koska näiden kustannuksissa on suuria eroja.

Kirjastot

Kuntien kirjastotoimen valtionosuuden perusteena käytettävät asukaskohtaiset yksikköhinnat porrastetaan kuntien asutusrakenneryhmityksen mukaan, koska kuntien asutuksen rakenne vaikuttaa merkittävästi kirjastotoimen kustannusten tasoon.

3.6. Yksikköhintojen vahvistaminen ja tarkistaminen

Opetus- ja kirjastotoimi

Uuden rahoituslainsäädännön ensimmäistä voimassaolovuotta varten *peruskoulun, lukion, iltalukion, ammatillisen oppilaitoksen, kansalaisopiston, musiikkioppilaitoksen ja kirjaston* käyttökustannusten valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat määrättäisiin vuoden 1990 tilinpäätösten perusteella. Niistä saadaan toteutuneiden kustannusten keskiarvot, joita korotettaisiin palkka- ja hintatason arvioitua muutosta vastaavasti. Yksikköhinnat määrättäisiin sen vuoden kustannustason mukaan, jonka valtionosuuden laskentaperusteiksi ne tulevat. Yksikköhintoja vahvistettaessa otettaisiin huomioon valtionosuustehtävien laadun ja laajuuden muutokset siltä osin, kuin ne aiheutuvat laista, asetuksesta tai niiden nojalla annetuista määräyksistä taikka valtion talousarviosta.

Tarkoituksena on määrätä yksikköhinnat mahdollisimman hyvin varainhoitovuoden kustannustasoa ja kustannuksiin vaikuttavia toiminnan muutoksia vastaaviksi.

Varainhoitovuoden aikana yksikköhintoja tarkistettaisiin, jos palkka- ja hintatason muutokset oleellisesti poikkeavat etukäteen arvioidusta. Varainhoitovuoden jälkeen yksikköhintoja tarkistettaisiin toteutuneen palkka- ja hintakehityksen sekä toiminnan laajuuden ja laadun muutosten perusteella.

Yksikköhintoja tarkistetaan toteutuneiden keskimääräisten kustannusten pohjalta joka neljäs vuosi. Välivuosina yksikköhintoja tarkistetaan ainoastaan palkka- ja hintakehityksen sekä toiminnan muutosten mukaisesti siten kuin tässä laissa ja kuntien valtionosuuslaissa säädetään.

Kulttuuritoiminta, liikuntatoiminta ja nuorisotyö

Kuntien kulttuuritoimintaa, liikuntatoimintaa ja nuorisotyötä varten yksikköhintana käytettävä markkamäärä vahvistetaan valtion talousarvion rajoissa. Yksikköhintaa ei tarkisteta jälkikäteen.

Museot, teatterit ja orkesterit

Myös museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat vahvistetaan valtion talousarvion rajoissa. Yksikköhintoja ensimmäistä kertaa vahvistettaessa käytetään pohjana vuoden 1990 keskimääräisiä käyttökustannuksia. Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat vahvistetaan sen jälkeen edellisen vuoden yksikköhinnan perusteella siten, että lisäksi otetaan huomioon arvioitu kustannustason ja valtion toimenpiteistä aiheutuva toiminnan muutos.

3.7. Käyttökustannusten valtionosuusasteikko

Opetustoimen valtionosuus ehdotetaan kuntien kantokykyluokituksen mukaan 45—60 prosentiksi laskennallisista käyttökustannuksista. Kantokykyluokassa 10 valtionosuus olisi 45 prosenttia. Siitä valtionosuus kohoaisi kolmen prosenttiyksikön välein 60 prosenttiin, millä tasolla se olisi 1—5 kantokykyluokkiin kuuluvissa kunnissa. Kulttuuritoimen valtionosuus olisi vastaavasti 25—40 prosenttia. Valtionosuus olisi 10 kantokykyluokkaan kuuluvassa kunnassa 25 prosenttia, siitä se kohoaisi kolmen prosenttiyksikön välein 40 prosenttiin 1—5 kantokykyluokkiin kuuluvissa kunnissa.

3.8. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus ja sen maksaminen

Kunkin kunnan opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus lasketaan toimintojen laskennallisten käyttökustannusten (yksikköhinnat kerrottuna määrillä) sekä kunnan kantokykyluokan valtionosuusprosentin perusteella. Peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun sekä kunnan tai kuntainliiton ylläpitämiä lukion, iltalukion ja ammatillisen oppilaitoksen osalta kunnan valtionosuuteen luetaan kunnan omien oppilaiden osuus valtionosuuksista, jotka lasketaan oppilaitosta ylläpitävien kuntien ja kuntainliittojen valtionosuusperusteiden mukaisesti. Muilta osin kunnan valtionosuus lasketaan kunnan ylläpitämien toimintojen omien valtionosuusperusteiden mukaisesti.

Valtionosuus kunnan opetus- ja kulttuuritointa varten suoritetaan yhtenä kokonaisuutena ilman, että laskennallisen valtionosuuden käyttötarkoitusta valtionosuuspäätöksellä rajataan. Vahvistettujen yksikköhintojen ja tarvittavien määrällisten tietojen (oppilasmäärät, opetustuntimäärät, asukasmäärä, henkilötyövuosimäärä) perusteella valtionosuudet määrätään etukäteen vuosittain.

Käyttökustannusten valtionosuudet maksetaan kunnalle kuukausittain yhtä suurina erinä. Valtionosuuksien tarkistukset varainhoitovuoden aikana (kustannustasotarkistus) ja varainhoitovuoden jälkeen (kustannustasotarkistus sekä toiminnan toteutuneen laajuuden ja laadun perusteella tehtävä tarkistus) maksettaisiin marraskuun valtionosuuden yhteydessä. Valtionosuus maksettaisiin yksityisen oppi- ja kulttuurilaitoksen ylläpitäjälle samoja menettelytapoja ja aikamääriä noudattaen kuin maksettaessa valtionosuuksia kunnille.

3.9. Kuntien maksuosuudet

Oppilaiden kotikunnat olisivat velvolliset maksamaan osuutensa oppilaitosten käyttökustannuksista saman periaatteen mukaisesti kuin

nykyisin. Maksuvelvollisuus koskee peruskoulua, lukiota, iltalukiota ja ammatillista oppilaitosta sekä ammattiopetusta musiikkioppilaitoksessa. Oppilaan kotikuntana pidetään kuntaa, jossa oppilaalla on väestökirjalain mukainen kotipaikka.

Kotikunnan maksuosuudella tarkoitetaan sitä markkamäärää jonka oppilaan kotikunta on valvollinen maksamaan oppilaitoksen ylläpitäjälle joko oppilaan kotikunnalle tai ylläpitäjälle maksetun valtionosuuden lisäksi.

Maksuosuuden perusteet ehdotetaan muutettavaksi laskennallisen rahoitusjärjestelmän periaatteiden mukaisiksi. Peruskoulussa, lukiossa ja iltalukiossa oppilaan kotikunnan maksuosuus määräytyisi siten, että ylläpitäjille määrättyjen yksikköhintojen perusteella (mukaan lukien kuljetus ja majoitus) oppilasta kohti lasketusta markkamäärästä vähennetään myönnetty valtionosuus. Ammatillisessa opetuksessa sekä peruskoulun sairaalaopetuksessa ja vammaisten opetuksessa kuntien maksuosuudet määräytyisivät oppilaitoksen todennäköisten oppilasta kohti laskettujen menojen ja oppilasta kohti lasketun valtionosuuden erotuksena. Tämä on tarpeen oppilaitosten rahoituksen turvaamiseksi.

Koska peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun sekä kunnan tai kuntainliiton ylläpitämän lukion, iltalukion ja ammatillisen oppilaitoksen valtionosuudet maksetaan oppilaiden kotikunnille, on oppilaan kotikunta näiltä osin valvollinen suorittamaan ylläpitäjäkunnalle tai -kuntainliitolle valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaavan markkamäärän.

Kunnat olisivat maksuvelvollisia valtion ylläpitämää oppilaitosta käyvästä oppilaasta samassa laajuudessa kuin nykyisin. Maksuosuudet kuitenkin muuttuisivat samassa suhteessa kuin valtionosuus muuttuu. Kun kuntien maksuosuus valtiolle on nykyisin kunnan valtionosuusprosentin mukaisesti 14—49 prosenttia, (100 % — kunnan valtionosuusprosentti) se on uudessa järjestelmässä 40—55 prosenttia.

Valtio suorittaisi ylläpitäjälle valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaavan markkamäärän, jos lukion tai ammatillista opetusta saavalla oppilaalla ei ole kotipaikkaa Suomessa.

3.10. Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon säilyttäminen

Valtionosuusuudistuksen periaatteena on, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjako ei muutu uudistuksen piiriin kuuluvien tehtävien alalla kuntien yleiset valtionosuudet ja rahoitusavustukset mukaan lukien. Opetus- ja kirjastotoimessa — lukuunottamatta taiteen perusopetusta — kustannustenjaon muuttumattomuus toteutetaan käytännössä neljän vuoden välein toteutuneiden kustannusten perusteella tarkistettavien yksikköhintojen avulla. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjako pysytetään näiden tarkistusten ja kuntien yleisten valtionosuuksien avulla samana kuin se oli lainsäädännön ensimmäistä voimassaolovuotta edeltäneenä vuonna. Kulttuuritoimessa — kirjastotointa lukuunottamatta — valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon kehitys riippuu toisaalta näiden toimintojen ja laitosten menokehityksestä kunnissa ja toisaalta valtion talousarviossa vahvistettavista valtionosuusperusteista.

3.11. Ylimääräinen avustus sekä valtionavustus kokeilutoimintaa, erityistehtäviä, toiminnan käynnistämistä ja opettajankoulutusta varten

Valtionosuusuudistus koskee pääasiassa kuntien ja kuntainliittojen hoitamia tehtäviä. Opetusministeriön hallinnonalalla samoja opetus- ja kulttuuritoimen tehtäviä hoitavat myös useat yksityiset laitokset. Eräissä tapauksissa valtionosuuksien ja kotikuntien maksuosuuksien määräytymisperusteiden muuttuminen saattaa aiheuttaa ongelmia yksityisille oppi- ja kulttuurilaitoksille, joiden mahdollisuudet hankkia muuta rahoitusta saattavat olla vähäiset. Näistä syistä on ehdotettu, että yksityisille laitoksille voidaan myöntää *ylimääräistä avustusta*, jos sille muutoin aiheutuu kohtuuttoman vaikea rahoitustilanne rahoitusjärjestelmän muuttumisen takia. Ylimääräisiä avustuksia ei ole kuitenkaan tarkoitus myöntää säännönmukaisesti niille yksityisille laitoksille, jotka uudistuksessa menettävät valtionrahoitusta. Useissa tapauksissa on lähdettävä siitä, että kunta tai kunnat, joita laitos pääasiassa palvelee, ovat ensi sijassa vastuussa yksityisen laitoksen rahoituspohjan ylläpitämisestä.

Valtionosuusjärjestelmä muuttuu kauttaal-

taan laskennalliseksi, eikä siinä voida ottaa huomioon oppi- ja kulttuurilaitoksille osoitettuja *erityistehtäviä* tai koulutuksen ja kulttuuritoimintojen kehittämiseksi tarvittavia *kokeiluja kehittämishankkeita*. Tämän toiminnan edellytysten säilyttämiseksi ehdotetaan, että valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa voidaan edelleen erikseen rahoittaa erityistehtäviä ja kokeilu- ja kehittämishankkeita.

Valtio on nykyisin avustanut myös maksullisen palvelutoiminnan käynnistämistä ammatillisissa oppilaitoksissa. Tätä ja mahdollisia muita vastaavia tarkoituksia varten ehdotetaan, että myös *toiminnan käynnistämiseen* voitaisiin myöntää ylimääräistä avustusta. Valtio korvaisi edelleenkin ammatillisille oppilaitoksille opettajankoulutuksesta aiheutuvat kustannukset kokonaisuudessaan.

3.12. Siirtymävaiheen järjestelyt

Perustamishankkeen valtionosuus ehdotetaan myönnettäväksi aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jos hankkeen toteuttamisohjelma on hyväksytty tai rakentamislupa annettu taikka muu vastaava hankkeen rahoittamista koskeva päätös on tehty ennen ehdotetun lainsäädännön voimaantuloa.

Vuokra-arvon pääomakorvauksiin ja toimitilojen vuokriin ei enää myönnettäisi erikseen valtionosuutta. Vuokra-arvon pääomakorvausta suoritettaisiin aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti hankintaa tai perusparannusta seuraavan kymmenen vuoden ajan. Ehdotuksen mukaan myös eräisiin vuokramenoihin suoritetaan valtionosuutta vanhan lainsäädännön mukaan vielä kymmenen vuoden ajan.

3.13. Valtionapuehtojen ja toiminnan säätelyn purkaminen

Laskennallinen valtionrahoitusjärjestelmä edellyttää valtionavun saajien, kunnan ja yksityisen yhteisön toimintavapauden lisäämistä. Uudistuksen yhteydessä kevennetään merkittävästi opetus- ja kulttuuritoimen toimintaa koskevaa sääntelyä. Sääntelyn purkaminen kohdistuu etenkin niihin säännöksiin, jotka eivät rakenteellisesti sovellu uuteen valtionosuusjärjestelmään. Lisäksi sääntelyn purkamisen kohteena ovat sellaiset toimintaa koskevat säännökset, joiden keventäminen on tarpeen edellytysten luomiseksi kuntien ja yksityisten laitosten taloudelliselle ja tulokselliselle toiminnalle.

Tarkoituksena on, että käyttökustannusten valtionosuuksien käyttötarkoitussidonnaisuudesta luovutaan. Tämä lisää valtionavun saajien mahdollisuuksia joustavaan ja tulokselliseen toimintaan sekä tekee tarpeettomaksi valtionapujen tarkastuksen. Valtionavun saamisen ehtoja poistetaan ja toiminnan säätelyä kevennetään merkittävästi.

Sääntelyä kevennetään muun ohella seuraavasti:

— Kuntien toimintavapautta opetus- ja kulttuuritoimen hallinnon järjestämisessä lisätään olennaisesti.

— Seuraavia opetustoimen pakollisia lautakuntia ja johtokuntia koskevat säännökset puretaan:
— koululautakunta,
— ammatillisen oppilaitoksen johtokunta,
— kansalaisopiston johtokunta,
— peruskoulun johtokunta,
— lukion johtokunta ja
— musiikkioppilaitoksen johtokunta.

Opetustoimen hallinnon järjestämistä rajoittaisi vain se, että opetustoimen hallintoa varten tulisi kunnassa olla monijäseninen toimielin. Kaksikielisen kunnan opetustoimen hallinto tulisi jakaa, kuten nykyisinkin, suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen osaan.

— Vastaavasti seuraavia kulttuuritoimen pakollisia lautakuntia koskevat säännökset puretaan:
— kirjastolautakunta,
— kulttuurilautakunta,
— liikuntalautakunta ja
— nuorisolautakunta.

— Myös yksityisten oppilaitosten hallinnon järjestämistä koskevia säännöksiä väljennetään.

— Virkojen määrän sidonnaisuudesta valtion talousarviossa myönnettyihin kiintiöihin luovutaan.

— Virkojen määrän säätely valtionosuuden ehtona poistetaan.

— Virkojen kelpoisuusvaatimuksia ei enää pidetä valtionosuuden ehtona. Lisäksi virkojen kelpoisuusvaatimuksia lievennetään. Niitä koskevat asetukset on tarkoitus muuttaa siten, että eri oppilaitosten opettajien kelpoisuusvaatimukset väljentyvät ja yhtenäistyvät. Yhteen oppilaitosmuotoon opettajakelpoisuuden saavuttanut todetaan pedagogisesti kelpoiseksi

myös kaikkiin muihin oppilaitosmuotoihin. Kelpoisuuden lisäksi on tarkoitus asetuksella säätää vaadittavasta kielitaidosta ja tutkinnosta.

— Lainsäädännöstä poistetaan valtuutussäännöksiä, joiden nojalla on annettu toiminnan järjestämistä ja kustannuksia koskevia määräyksiä ja ohjeita. Samalla kumoutuvat näiden säännösten nojalla annetut määräykset ja ohjeet.

— Peruskoulun piirijakoa koskevia säännöksiä uudistetaan. Piirijako ei enää vaikuttaisi valtionosuuden määrään. Piirijaon avulla säädettäisiin oppilaan oikeudesta päästä oman piirinsä kouluun.

— Peruskoulun ja lukion tuntikehyssäännökset ehdotetaan muutettavaksi. Tuntikehys olisi yksi laskennallisen valtionosuuden määräytymisperuste. Tuntikehyssäännökset eivät rajoittaisi kunnan oikeutta itse päättää opetustuntien määrästä eri kouluasteilla ja oppilaitosmuodoissa. Ammatillisten oppilaitosten tuntikehysjärjestelmä muutetaan vastaavasti.

— Yhteisiä opettajia koskevia säännöksiä muutetaan siten, että kuntien mahdollisuudet käyttää eri kouluasteiden ja -muotojen yhteisiä opettajia lisääntyvät oleellisesti.

— Muun muassa kansalaisopistojen opetustoiminnan järjestämisessä luovutaan opetusryhmien koon säätelystä.

— Valtionosuusuudistuksen toimeenpanon yhteydessä on lisäksi tarkoitus keventää ammatillisten oppilaitosten toiminnan sääntelyä olennaisesti. Erityisesti toiminnan muuttamista koskevaa päätöksentekotoimivaltaa siirretään oppilaitosten ylläpitäjille ja valtion viranomaisten toimivaltasuhteet järjestetään uudelleen. Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle siten, että tässä tarkoitetut säännökset tulevat voimaan viimeistään samanaikaisesti valtionosuusuudistuksen kanssa.

4. Asian valmistelu

Opetusministeriön keskusvirastotyöryhmän maaliskuussa 1989 valmistuneessa mietinnössä "Opetushallinnon keskusvirastokysymys" (komiteanmietintö 1989:4) esitettiin valtionosuusjärjestelmän uudistamisen peruslinjaukset.

Sen jälkeen valtionosuusjärjestelmän uudistamista valmisteltiin ministeriössä virkatyönä, johon asiantuntijoina osallistuivat kuntien keskusjärjestöjen edustajat.

Joulukuussa 1989 valtionosuusuudistuksen selvitysmies Teemu Hiltunen jätti ehdotuksensa valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksesta. Uudistusehdotus kattoi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pääosan opetustoimesta.

Ehdotuksista annettujen lausuntojen pohjalta asetettiin huhtikuussa 1990 työryhmä valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta esitettyjen eri mallien yhteensovittamista varten. Kansliapäälliköistä ja kuntien keskusjärjestöjen johdon edustajista kootun työryhmän muistio muodosti ehdotuksen valtioneuvoston periaatepäätökseksi kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta.

Valtioneuvosto teki 28 päivänä kesäkuuta 1990 periaatepäätöksen kuntien valtionapujärjestelmän uudistamisesta huhtikuussa 1990 asetetun työryhmän muistion pohjalta. Tämän jälkeen opetusministeriössä ehdotusta valmisteli tarkoitusta varten asetettu työryhmä. Kuntien keskusjärjestöt osallistuivat valmisteluun sekä valtioneuvoston kanslian asettamassa johtoryhmässä että opetusministeriössä. Valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta järjestettiin uudistuksen intressitahojen kuuleminen 22 päivänä marraskuuta 1990. Tarkoituksena oli antaa esitykset eduskunnalle vielä joulukuun 1990 aikana. Tästä kuitenkin luovuttiin.

Pääministeri Esko Ahon hallituksen ohjelmaan otettiin kohta, jonka mukaisesti hallitus antaa toimikautensa alussa eduskunnalle esityksen kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta vuoden 1993 alusta laskennalliseksi valtioneuvostossa 28 päivänä kesäkuuta 1990 tehdyn päätöksen pohjalta. Tämän perusteella valtioneuvoston kanslia asetti 23 päivänä toukokuuta 1991 johtoryhmän viimeistelemään ja johtamaan ja yhteensovittamaan tarvittavien hallituksen esitysten valmistelua. Johtoryhmä luovutti muistionsa 15 päivänä elokuuta 1991. Tämän jälkeen valmistelua on jatkettu asianomaisissa ministeriöissä. Johtoryhmä on yhteensovittanut valmistelua.

5. Esityksen hallinnolliset ja henkilöstövaikutukset

Uudistuksen jälkeen valtionapuviranomaisi-

na toimisivat opetusministeriö ja tarvittaessa myös lääninhallitukset. Toimivallanjaosta ministeriön ja lääninhallituksen välillä päättäisi valtioneuvosto.

Opetushallinnon keskusvirastot, ammattikasvatushallitus ja kouluhallitus on lakkautettu ja niiden tilalle on perustettu opetushallitus 1 päivästä huhtikuuta 1991. Opetushallitus ei enää valtionosuusuudistuksen voimaantullessa olisi uudistuksen piiriin kuuluvissa toiminnoissa valtionapuviranomainen, lukuunottamatta vanhojen valtionosuuksien edellyttämää siirtymäkautta.

Keskushallinnossa valtionosuusviranomaisena toimisi uudistuksen voimaan tultua opetusministeriö. Opetushallitus avustaisi opetusministeriötä seuranta- ja valmistelutehtävissä. Opetushallitus myös olisi toistaiseksi valtionapuviranomainen niissä asioissa, jotka jäävät valtionosuusuudistuksen ulkopuolelle. Sille tulisi myös uuteen valtionosuusjärjestelmään liittyviä kehittämis-, valmistelu- sekä tutkimus- ja seurantatehtäviä.

Käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmän uudistus vähentäisi merkittävästi valtionosuustehtäviä opetusministeriön hallinnonalalla. Niitä vähentäisi myös perustamishankkeiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen. Uudistuksesta syntyisi henkilötyövuosien säästöä sekä valtionhallinnossa että kunnallishallinnossa. Valtionhallinnossa vähenisi 50—60 henkilötyövuoden tarve.

6. Esityksen taloudelliset vaikutukset

6.1. Yleistä

Valtionosuusjärjestelmän uudistuksella ei ole tarkoitus muuttaa valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa. Järjestelmän muuttaminen laskennalliseksi, valtionosuusasteikkojen yhtenäistäminen sekä yleisiin valtionosuuksiin tehtävä siirto aiheuttavat kuitenkin muutoksia yksittäisten kuntien ja muiden laitosten ylläpitäjien valtionosuuksiin.

Tämä esitys koskee vain opetus- ja kulttuuritoimen valtionrahoituksen muutosta. Kuntien saaman valtionrahoituksen muutosta tarkastellaan kokonaisuutena kuntien valtionosuuslakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä koskevan esityksen perusteluissa.

Opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden valtionosuusasteikot ehdotetaan yhtenäistettäviksi seuraavasta taulukosta ilmenevällä tavalla.

Taulukko 1. Perustamishankkeiden valtionosuusasteikot

Kantokykyluokka	Peruskoulu, lukio, kirjasto (nykyinen)	Ammatilliset oppilaitokset rakentaminen (nykyinen)	Ammatilliset oppilaitokset laitehankinnat (nykyinen)	Lakisääteiset perustamishankkeet (uusi)
1	78—94	51	86	70
2	70	49	82	65
3	62	47	78	60
4	54	45	74	55
5	46	43	70	50
6	38	41	66	45
7	30	39	62	40
8	22	37	59	35
9	14	35	55	30
10	6	33	51	25

Uusi asteikko olisi sama kuin sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeissa.

Opetus- ja kulttuuritoimen nykyisistä käyttökustannusten valtionosuuksista siirretään vuoden 1989 hintatasossa noin 1 565 miljoonaa markkaa kuntien yleisiin valtionosuuksiin. Siirto toteutetaan alentamalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusasteikkoja. Asteikkoja alentaa myös se, että kustannukset ehdotetaan luettavaksi yksikköhintojen laskentapohjiin pääsääntöisesti tuloja vähentämättä. Kustannuspohjasta ei erotella myöskään niitä kustannuksia, joita nykyisin pidetään valtionosuuteen oikeuttamattomina. Nykyiset ja uudet asteikot on esitetty seuraavassa taulukossa.

Taulukko 2. Käyttökustannusten valtionosuusasteikot

Kantokykyluokka	Peruskoulu, lukio, kirjasto, ammattiopetus (nykyinen)	Kulttuuritoiminta, liikuntatoimi ja nuorisotyö (nykyinen)	Museot (nykyinen)	Opetustoimi (uusi)	Kulttuuritoimi (uusi)
1	86	75	42	60	40
2	82	71	39	60	40
3	78	67	36	60	40
4	74	63	33	60	40
5	70	59	30	60	40
6	66	55	27	57	37
7	62	51	24	54	34
8	59	47	21	51	31
9	55	43	18	48	28
10	51	39	15	45	25

6.2. Perustamishankkeet

6.2.1. Uuden valtionosuusasteikon ja yksikköhintajärjestelmän muutosten vaikutus valtion menoihin

Peruskoulun, lukion ja kirjaston perustamishankkeiden valtionosuuden perusteena käytetään nykyisin niin sanottua normaalihintaa, joka vahvistetaan taloudellisesti toteutettujen hankkeiden keskimääräisten kustannusten perusteella. Ammatillisten oppilaitosten perustamishankkeiden valtionosuudet määrätään todellisten kohtuullisina pidettävien keskimääräisten kustannusten perusteella. Uudessa järjestelmässä yksikköhintajärjestelmä on tarkoitus ulottaa koskemaan myös ammatillisten oppilaitosten rakentamishankkeita. Yksikköhinnat ehdotetaan vahvistettavaksi toteutuneiden hankkeiden keskimääräisten kustannusten perusteella. Tämän arvioidaan nostavan peruskoulun, lukion ja kirjaston yksikköhintoja nykyisin käytössä oleviin normaalihintoihin nähden noin 11 prosentilla.

Uuden valtionosuusasteikon ja yksikköhintajärjestelmän muutosten vaikutus peruskoulun, lukion, kirjaston ja ammatillisten oppilaitosten kantokykyluokittaisiin valtionosuuksiin on esitetty seuraavassa taulukossa. Laskelma on tehty tammikuun 1990 hintatasossa, ja se perustuu vuosina 1987—1989 toteutettujen hankkeiden keskimääräisiin vuosittaisiin kustannuksiin.

Taulukko 3. Perustamishankkeiden valtionosuuden muutos (milj. mk)

Kantokykyluokka	Asteikon muutos	Hinnan muutos	Muutos yhteensä
1	—20	20	0
2	4	17	21
3	6	14	20
4	7	12	19
5	7	10	17
6	6	8	14
7	4	6	10
8	1	5	6
9	— 3	4	1
10	— 8	2	—6
Yhteensä	4	98	102

Taulukon mukaan valtion menot lisääntyisivät asteikon ja normaalihintajärjestelmän muutosten johdosta 102 miljoonaa markkaa vuodessa, jos hankkeista rahoitettaisiin saman verran kuin edellisinä vuosina keskimäärin. Todellinen valtionosuuden muutos riippuu hankkeitten jakautumisesta kantokykyluokittain.

Nykyisin monet erityisesti ylimpiin kantokykyluokkiin kuuluvat kunnat ovat rakentaneet hankkeita omalla kustannuksellaan. Kuntien ilman valtionrahoitusta rakentamien hankkeiden yhteenlasketut kustannukset ovat nykyisin noin 200 miljoonaa markkaa vuodessa. Tällaisten hankkeiden valtionosuus tulisi olemaan noin 50 miljoonaa markkaa vuodessa.

6.2.2. Jälkirahoitusjärjestelmän purkamisen vaikutus valtion menoihin

Uusien rahoituspäätösten mukaiset valtionosuudet maksettaisiin kaikille valtionosuuden saajille rakentamisaikaisina. Vuonna 1989 peruskoulun ja lukion rakentamislupakiintiöstä 61 prosenttia ja kirjaston kiintiöstä 34 prosenttia on myönnetty hankkeille, joiden valtionosuus maksetaan jälkikäteen seitsemän vuoden aikana. Vuonna 1990 vastaavat luvut ovat peruskoulun ja lukion osalta 36 prosenttia ja kirjaston osalta 62 prosenttia. Ammatillisten oppilaitosten osalta noin 75 prosenttia hankekiintiöstä on myönnetty jälkirahoitteisille hankkeille. Järjestelmän muutoksen arvioidaan aikaistavan valtion menoja siten, että lisämäärärahan tarve on ensimmäisinä vuosina noin 300 miljoonaa markkaa vuodessa ja vähenee asteittain sen jälkeen. Jälkirahoituksesta aiheutuvat menot tulevat pääosin maksetuiksi vuoteen 2000 mennessä.

Kohdissa 6.2.1. ja 6.2.2. mainittujen muutosten aiheuttama kokonaislisäys valtion menoihin on budjettivuonna 1993 noin 450 miljoonaa markkaa. Pääosa lisäyksestä on kuitenkin jälkirahoitusjärjestelmän purkamisesta aiheutuvaa menojen aikaistamista.

6.2.3. Vuokra-arvojärjestelmän purkaminen

Ammatillisten oppilaitosten, kansalais- ja työväenopistojen sekä yksityisten lukioiden vuokra-arvojärjestelmä ehdotetaan purettavaksi asteittain siten, että hankkeelle voidaan myöntää erillistä vuokra-arvoon perustuvaa käyttökustannusten valtionosuutta enintään kymmenen vuoden ajan hankkeen valmistumisesta. Vastaavasti on tarkoitus asteittain lisätä näiden oppilaitosten perustamiskustannusten valtionosuutta.

6.2.4. Eräitä erityiskysymyksiä

Vuokrien erillinen valtionosuus

Erillisen valtionosuuden piiriin jääviä vuokria ei lueta menopohjiin yksikköhintoja laskettaessa, joten menettelyllä ei ole valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon kohdistuvia vaikutuksia.

Aikaisemmin päätetty rakentamisvolyymin lisäys

Peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annettua lakia muutettiin vuonna 1988 väliaikaisesti siten, että käyttökustannusten valtionosuusasteikkoa alennettiin 4—10 kantokykyluokkiin kuuluvien kuntien osalta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vuosien 1989-1993 rakentamislupakiintiöt säädettiin keskimäärin 50 prosenttia ja vähintään 40 prosenttia suuremmiksi kuin vastaava kiintiö oli keskimäärin vuosina 1983—1987.

Tarkoituksena on, että vuoden 1993 valtionosuusasteikko ja rakentamislupakiintiöt mitoitetaan edellä mainitun lainmuutoksen tarkoittamalla tavalla.

6.3. Käyttökustannukset

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien muutos

Siirto yleisiin valtionosuuksiin vähentää kauttaaltaan kuntien opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia. Siksi ehdotetun järjestelmän mukaista kuntien saamaa valtionrahoitusta on tarkasteltava kokonaisuutena. Tästä on selvitys kuntien valtionosuuslakia koskevan esityksen perusteluissa.

Seuraavissa vuosien 1988 ja 1989 kustannuksiin perustuvissa taulukoissa on esitetty opetustoimen ja kulttuuritoimen valtionosuuksien muutos. Valtionosuudet on laskelmassa kohdennettu oppilaiden kotikunnille. Laskelmaan sisältyy myös valtion ammatillisten oppilaitosten menoista valtion rahoitettavaksi jäävä osuus sekä kuntainliittojen ja yksityisten ylläpitämän toiminnan valtionosuus.

Taulukko 4. Käyttökustannusten valtionosuuden muutos vuoden 1988 koelaskelmissa

Kantokyky luokka	Opetustoimen nykyinen valtionosuus milj. mk	Kulttuuritoimen nykyinen valtionosuus milj. mk	Opetustoimen uusi valtionosuus milj. mk	Kulttuuritoimen uusi valtionosuus milj. mk	Nykyinen valtionosuus yhteensä milj. mk	Uusi valtionosuus milj. mk	Ero milj. mk
1	2 177	120	1 634	100	2 297	1 734	— 563
2	1 568	89	1 236	82	1 657	1 318	— 339
3	787	46	664	47	833	711	— 122
4	1 174	78	1 015	89	1 252	1 104	— 148
5	1 422	121	1 295	163	1 543	1 458	— 85
6	1 417	124	1 277	172	1 541	1 449	— 92
7	507	35	455	43	542	498	— 44
8	708	85	634	100	793	734	— 59
9	327	22	283	24	349	307	— 42
10	741	98	670	112	839	782	— 57
Yhteensä	10 828	818	9 163	932	11 646	10 095	—1 551

Tämän lisäksi valtionosuusasteikon muutos vaikuttaa kuntien valtiolle eräissä oppilaitoksissa opiskelevista oppilaista maksamien korvausten suuruuteen. Kuntien menojen lisäys on vuoden 1989 tasossa harjoittelukoulujen osalta 13 miljoonaa markkaa, lastentarhanopettajaopistojen osalta 3 miljoonaa markkaa, Helsingin ranskalais-suomalaisen ja Suomalais-venäläisen koulun osalta yhteensä 2 miljoonaa markkaa ja vammaisten lasten koulujen osalta 20 miljoonaa markkaa.

Taulukko 5. Käyttökustannusten valtionosuuden muutos vuoden 1989 koelaskelmissa

Kantokyky luokka	Opetustoimen nykyinen valtionosuus milj. mk	Kulttuuritoimen nykyinen valtionosuus milj. mk	Opetustoimen uusi valtionosuus milj. mk	Kulttuuritoimen uusi valtionosuus milj. mk	Nykyinen valtionosuus yhteensä milj. mk	Uusi valtionosuus milj. mk	Ero milj. mk
1	2 412	134	1 802	109	2 546	1 911	— 635
2	1 749	100	1 363	90	1 849	1 453	— 396
3	885	52	740	51	937	791	— 146
4	1 312	87	1 130	97	1 399	1 227	— 172
5	1 587	133	1 438	177	1 720	1 615	— 105
6	1 589	136	1 429	187	1 725	1 616	— 109
7	559	40	505	48	599	553	— 46
8	798	95	702	110	893	812	— 81
9	369	24	316	26	393	342	— 51
10	832	109	749	123	941	872	— 69
Yhteensä	12 092	910	10 174	1 018	13 002	11 192	—1 810

Kulttuuritoimen nykyisiin valtionosuuksiin sisältyvät myös teattereiden ja orkestereiden valtionavustukset. Museoiden nykyiset valtionosuudet on laskettu voimassa olevan lain mukaisin perustein.

Koulutussopimusten liittäminen valtionosuusjärjestelmään vähentää siirtymävaiheessa valtion menoja noin 20 milj. markalla vuodessa. Tätä ei ole otettu huomioon yhteenvetotaulukoissa. Jatkossa oppilaitosten työnantajille maksamat koulutussopimuskorvaukset otetaan huomioon ammatillisen koulutuksen yksikköhinnoissa.

7. Riippuvuus muista esityksistä

Tämä esitys on osa valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistusta. Uudistuksen muita osia ovat hallituksen esitys eduskunnalle kuntien valtionosuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi sekä hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Näitä kolmea esitystä ei voi toteuttaa irrallaan toisistaan. Jos viimeksi mainittuja esityksiä tai toista niistä ei hyväksyttäisi, raukeaisi myös tämä esitys.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa lakiehdotuksessa on otettu huomioon myös taiteen perusopetuksen rahoitus. Eduskunnalle on annettu erikseen hallituksen esitys taiteen perusopetusta koskevaksi lainsäädännöksi. Jos taiteen perusopetusta koskevaa esitystä ei hyväksytä tulemaan voimaan viimeistään samanaikaisesti valtionosuusuudistuksen kanssa, tulee opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevasta laista poistaa taiteen perusopetuksen rahoitusta koskevat kohdat. Jos taiteen perusopetusta koskeva lainsäädäntö tulee voimaan viimeistään mainittuun ajankohtaan mennessä, tulee siihen lisätä pykälä, jossa viitataan rahoituksen osalta opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lakiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

1 luku. *Yleiset säännökset*

1 §. Soveltamisala. Lakia sovelletaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoitukseen silloin, kun 3 §:ssä mainitussa rahoitettavan toiminnan järjestämistä koskevassa laissa niin säädetään. Rahoituksella tarkoitetaan käyttökustannuksiin ja perustamishankkeeseen myönnettävää valtionosuutta ja -avustusta sekä oppilaan kotikunnan maksuosuutta niistä käyttökustannuksista, jotka aiheutuvat oppilaan koulunkäynnistä muussa kuin kotikunnan ylläpitämässä oppilaitoksessa. Laki koskee kuntien ja kuntainliittojen sekä yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden järjestämän toiminnan rahoitusta sekä oppilaiden kotikuntien maksuosuuden osalta myös valtion oppilaitosten rahoitusta.

2 §. Suhde kuntien valtionosuuslakiin. Pykälän mukaan opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuteen ja -avustukseen sovelletaan kuntien valtionosuuslain niitä säännöksiä, joihin tässä laissa on erikseen viitattu.

3 §. Rahoitettavan toiminnan määrittelevät lait. Pykälässä luetellaan ne lait, joiden mukaisen toiminnan rahoitukseen tätä rahoituslakia sovelletaan. Nyt esillä olevassa laissa on puolestaan säännökset rahoituksen määrästä ja rahoituksessa noudatettavasta menettelystä.

Myös taiteen perusopetus sekä teatteri- ja orkesteritoiminta otettaisiin valtionosuuden piiriin. Tämän esityksen yhteydessä annetaan esitys teatteri- ja orkesterilaiksi. Hallituksen esitys taiteen perusopetusta koskevaksi lainsäädännöksi annetaan erikseen.

4 §. Opetustoimi. Pykälässä on määritelty se, minkä lain mukaisen toiminnan järjestämistä pidetään tässä laissa opetustoimena.

5 §. Kulttuuritoimi. Pykälässä on määritelty puolestaan se, minkä lain mukaisen toiminnan järjestämistä pidetään tässä laissa kulttuuritoimena.

2 luku. *Opetustoimen käyttökustannusten rahoitus*

6 §. Yleissäännös. Pykäläehdotuksen 1 ja 2 momentti sisältävät yleiskuvauksen opetustoimen käyttökustannusten rahoitusjärjestelmästä. Opetustoimen käyttökustannusten rahoitus muodostuu valtionosuudesta ja erikseen säädetyissä tapauksissa oppilaiden kotikuntien maksuosuuksista.

Valtionosuuden perusteena oleva laskennallinen markkamäärä saadaan 7 §:n mukaisesti kertomalla ensin oppilaitosmuodoittain oppilasmäärä tai valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistettu opetustuntien määrä asianomais-

ta oppilaitosmuotoa varten oppilasta tai opetustuntia kohden määrätyllä yksikköhinnalla ja laskemalla näin saadut markkamäärät yhteen. Edellä mainittuun summaan lisätään vielä kuljetettavien tai majoitettavien oppilaiden määrän ja kuljetusta ja majoitusta varten määrätyn oppilaskohtaisen yksikköhinnan tulo.

Taiteen perusopetuksen osalta valtionosuuden perusteena oleva markkamäärä lasketaan kertomalla kunnan asukasmäärä asukasta kohti vahvistetulla yksikköhinnalla. Taiteen perusopetuksen valtionosuuden peruste lasketaan erikseen, koska taiteen perusopetuksen osalta valtionosuus määräytyy kulttuuritoimen valtionosuusasteikon mukaisesti.

Jos oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan osuutensa muualla opiskelevista oppilaista aiheutuvista käyttökustannuksista, oppilaan kotikunnan tulee suorittaa oppilaitoksen ylläpitäjälle kotikunnan maksuosuutena markkamäärä joka lasketaan sen mukaan kuin 9 §:ssä säädetään. Niissä tapauksissa, joissa valtionosuus 39 §:n mukaisesti myönnetään oppilaan kotikunnalle, tulee kotikunnan 40 §:n mukaisesti suorittaa oppilaitoksen ylläpitäjälle valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä.

Pykälän 3 momentin mukaan lakia ei sovelleta peruskoulua vastaavaksi järjestetyn yksityisen koulun eikä ammatillisten erityisoppilaitosten ja ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannusten rahoitukseen. Näihin oppilaitoksiin sovellettaisiin tältä osin 48 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti nykyisin voimassa olevia säännöksiä vuoden 1995 loppuun saakka, johon mennessä näiden oppilaitosten rahoitusjärjestelmä on tarkoitus uudistaa. Ottaen huomioon tässä momentissa tarkoitettujen oppilaitosten toiminnan erityispiirteet näiden oppilaitosten rahoitusta ei ole muutettu laskennalliseksi tässä yhteydessä.

7 §. Valtionosuuden laskennallinen peruste. Kunnan saaman valtionosuuden perusteena oleva opetustoimen laskennallinen markkamäärä saadaan 1 momentin mukaisesti laskemalla yhteen siinä mainittujen oppilasmäärien tai opetustuntimäärien ja asianomaisia oppilaitosmuotoja varten vahvistettujen oppilas- tai opetustuntikohtaisten yksikköhintojen tulot sekä kuljetettavien ja majoitettavien oppilaiden ja oppilasta kohden oppilaitosmuodoittain määrättyjen kuljetuksen ja majoituksen yksikköhintojen tulot. Pykäläehdotuksen 3 momentin mukaan taiteen perusopetuksen osalta valtionosuuden perusteena oleva markkamäärä lasketaan kertomalla kunnan asukasmäärä taiteen perusopetusta varten talousarvion rajoissa vahvistetulla asukaskohtaisella yksikköhinnalla.

Pykälän 2 momentin mukaan yksityisten ylläpitämien oppilaitosten valtionosuuden laskentaperuste määräytyy oppilaitosten oppilas- tai opetustuntimäärien perusteella samasta kustannuspohjasta kuin kuntien ylläpitämissä oppilaitoksissa. Valtionosuuden laskennassa käytettävä kustannuspohja määräytyy siten oppilaitosmuodoittain ylläpitäjästä riippumatta.

8 §. Opetustoimen valtionosuusasteikko. Pykälän 1 momentin mukaan opetustoimen käyttökustannusten valtionosuus määräytyy kuntien kantokykyluokituksen mukaisena prosenttiosuutena 7 §:ssä tarkoitetusta valtionosuuden laskennan perusteena olevasta markkamäärästä. Eri oppilaitosmuotojen valtionosuusasteikot on yhtenäistetty. Asteikon prosenttilukujen määrittelyssä on otettu huomioon valtionosuusuudistuksen kokonaisvaikutukset kuntien valtionrahoitukseen. Pykälän 5 momentin mukaan taiteen perusopetuksen osalta valtionosuus määräytyy kuitenkin 22 §:ssä säädetyn kulttuuritoimen valtionosuusasteikon mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan valtionosuus määräytyy peruskoulussa, peruskoulua korvaavassa koulussa, lukiossa, iltalukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa ja musiikkioppilaitoksessa järjestettävässä ammatillisessa opetuksessa oppilaiden kotikuntien kantokykyluokkien mukaan. Myönnettävä valtionosuus määräytyy siten muualta kuin oppilaitosta ylläpitävästä kunnasta tulevasta oppilaasta oppilaitoksen ylläpitäjälle määrätyn yksikköhinnan perusteella oppilaan kotikunnan kantokykyluokan valtionosuusprosentin mukaan. Valtionosuus määräytyy koko seuraavan varainhoitovuoden ajan sen mukaan, minkä verran oppilaitoksessa on eri kantokykyluokkiin kuuluvien kuntien oppilaita. Valtionosuuden määräämisessä käytettävien oppilasmäärien laskemisesta ehdotetaan säädettäväksi 20 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan kahden tai useamman kunnan ylläpitämän kansalaisopiston valtionosuuden perusteena oleva markkamäärä jaetaan kuntien asukasmäärien mukaisessa suhteessa. Kunkin kunnan osuuteen myönnetään valtionosuutta sen kunnan valtionosuusprosentin mukaan. Yksityisen kansalaisopiston käyttökustannusten valtionosuus määräytyy opiston sijaintikunnan valtionosuus-

prosentin mukaan. Pykälän 4 momentin mukaan musiikkioppilaitoksissa järjestettävään muuhun kuin ammatilliseen opetukseen myönnetään valtionosuutta oppilaitoksen sijaintikunnan valtionosuusprosentin mukaan.

9 §. Kotikuntien maksuosuudet. Jos oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan oppilaitoksen ylläpitäjälle osuutensa muualla opiskelevasta oppilaasta aiheutuvista menoista, kotikunnan maksuosuus määräytyy ehdotetun pykälän mukaan, elleivät kunnat yksittäisissä tapauksissa toisin sovi.

Peruskoulussa, peruskoulua korvaavassa koulussa, lukiossa ja iltalukiossa oppilaan kotikunnan maksuosuus lasketaan koulumuodoittain laskennallisesta oppilaskohtaisesta markkamäärästä, joka sisältää myös koulumuodoittain lasketut kuljetus- ja majoitusmenot. Tästä markkamäärästä vähennetään myönnetty oppilasta kohti laskettu valtionosuus. Mainittu kotikunnan maksuosuuden perusteena oleva markkamäärä lasketaan valtionosuuden perusteena olevan oppilaitoksen yksikköhinnan ja asianomaista oppilaitosmuotoa varten määrätyn kuljetuksen ja majoituksen yksikköhinnan perusteella. Vaikka oppilasta kohti lasketut todelliset kustannukset ylittäisivät edellä mainitun kotikunnan maksuosuuden laskennan perusteena olevan markkamäärän, ylläpitäjällä ei olisi lakiin perustuvaa oikeutta veloittaa kotikunnalta todellisten oppilaskohtaisten kustannusten mukaista maksuosuutta.

Peruskoulun sairaalaopetuksessa ja yksitoistavuotiseen oppivelvollisuuteen perustuvassa opetuksessa sekä ammatillisessa opetuksessa oppilaan kotikunnan maksuosuus määräytyy ehdotuksen mukaan siten, että oppilasta kohti lasketuista todennäköisistä kustannuksista vähennetään yksikköhinnan perusteella oppilasta kohti laskettu kotikunnan kantokykyluokan mukainen valtionosuus.

Ehdotetussa valtionosuusjärjestelmässä ammatillisen opetuksen laskennalliset valtionosuuden perusteena olevat kustannukset poikkeavat usein huomattavasti yksittäisen oppilaitoksen todellisista kustannuksista. Valtionosuusuudistuksen yhteydessä tapahtuvien oppilaitosten rahoitusaseman olennaisten muutosten välttämiseksi ammatillisiin oppilaitoksiin ehdotetaan todennäköisiin kustannuksiin perustuvaa kotikuntakorvausjärjestelmää.

Peruskoulun sairaalaopetuksen ja yksitoistavuotiseen oppivelvollisuuteen perustuvan opetuksen järjestäminen on puolestaan huomattavasti peruskoulun muuta opetusta kalliimpaa. Opetusta järjestetään usein kuntien yhteistoimintana siten, että opetus on keskitetty yhteen kuntaan. Todennäköisiin kustannuksiin perustuva kotikunnan maksuosuus turvaa sen, ettei mainittua opetusta järjestävä kunta joudu yksin kantamaan vastuuta opetuksesta aiheutuvista lisäkustannuksista.

Kotikunnan maksuosuuden perusteena käytettävien todennäköisten kustannusten laskemisesta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää, että mainittu kustannus lasketaan oppilaitoksen ylläpitäjälle asianomaisesta opetuksesta edellisen vuoden tilinpäätöksen mukaan aiheutuvista kustannuksista. Kotikunnan maksuosuutta laskettaessa otettaisiin huomioon myös kuluvan ja seuraavan vuoden arvioitu kustannustason muutos samoin perustein kuin määrättäessä valtionosuuden perusteena olevia yksikköhintoja. Asetuksella on tarkoitus säätää myös vuokraarvojen ottamisesta siirtymäkautena huomioon todennäköisiä kustannuksia laskettaessa samoin kuin perustamiskustannusten valtionosuuden ulkopuolelle jäävien pienten rakennushankkeiden kustannusten jaksottamisesta määrättäessä kotikunnan maksuosuutta.

Pykälän 3 momenttiin on otettu kotikunnan maksuosuuden laskentaperusteet valtion ammatillisessa oppilaitoksessa. Perusteet ovat valtionosuusasteikkoa lukuunottamatta samat kuin voimassa olevassa lainsäädännössä.

Kotikunnan maksuosuuden suuruus määrättäisiin kaikissa tapauksissa ennalta seuraavaa vuotta varten, eikä sitä myöhemmin enää tarkistettaisi.

10 §. Valtionosuuden perusteiden vahvistaminen. Valtioneuvosto vahvistaa valtionosuuden perusteena olevien yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät vuosittain kutakin oppilaitosmuotoa varten. Opetusministeriö määrää valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat näiden keskimääräisten markkamäärien perusteella. Yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät vahvistetaan ja niihin perustuvat yksikköhinnat määrätään vuosittain seuraavaa vuotta varten. Yksikköhintojen keskimääräisten markkamäärien vahvistamisesta ja siinä huomioon otettavista seikoista säädetään kuntien valtionosuuslain 3 ja 19 §:ssä. Yksikköhintojen keskimääräisiä markkamääriä vahvistettaessa otetaan myös huomioon, mitä kustannustenjaon säilyttämisestä säädettäisiin tämän lain 11 §:ssä. Keskimääräiset markkamää-

rät lasketaan joka neljäs vuosi oppilasmäärillä painottaen. Opetustoimen yksikköhintojen laskemisesta säädetään tämän lain 12—19 §:ssä.

11 §. Kustannustenjaon säilyttäminen. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjako säilytetään opetustoimessa siten, että valtionosuuden laskennassa käytetyt kustannustiedot tarkistetaan joka neljäs vuosi edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten sekä kuluvan vuoden arvioidun kustannustason muutoksen mukaisesti. Tällöin valtionosuus toteutuneista kustannuksista pysyy asteikon mukaisella tasolla. Kustannustenjaon tarkastuksessa ei oteta huomioon taiteen perusopetusta, johon osoitettavista varoista päätetään vuosittain talousarvion rajoissa.

Edellä todetun mukaisesti joka neljäs vuosi oppilaskohtaisten yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät lasketaan peruskoulun, peruskoulua korvaavan koulun, lukion ja ammatillisten oppilaitosten osalta oppilasmäärillä painotettuina. Kansalaisopiston yksikköhintojen keskimääräiset opetustuntikohtaiset markkamäärät lasketaan joka neljäs vuosi asutusrakenneryhmittäin painotettuna. Musiikkioppilaitoksen opetustuntia kohden vahvistettava yksikköhintojen keskimääräinen markkamäärä lasketaan siten, että musiikkioppilaitosten valtakunnalliset kokonaiskustannukset jaetaan koko maassa annettujen opetustuntien määrällä.

Valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat lasketaan tarkistamisvuonna lain 12—16 ja 18 §:ssä säädetyllä tavalla toteutuneiden kustannusten perusteella siten, että yksikköhinnat vastaavat valtioneuvoston vahvistamia yksikköhintojen keskimääräisiä markkamääriä. Yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät ja yksikköhinnat muutetaan tarkistuksen edellyttämällä tavalla tarkistamisvuoden alusta lukien. Tarkistuksia tehtäessä otetaan huomioon myös tarkistamisvuodelle arvioitu kustannustason sekä valtion toimenpiteistä aiheutunut toiminnan laadun ja laajuuden muutos.

Muiden kuin tarkistamisvuoden yksikköhintojen perusteena olevat keskimääräiset markkamäärät tarkistetaan kustannustason muutosten ja valtion toimenpiteistä aiheutuneiden valtionosuustehtävien muutosten edellyttämällä tavalla sen mukaan kuin kuntien valtionosuuslain 4 ja 5 §:ssä säädetään.

12 §. Peruskoulun yksikköhinnan laskeminen. Lain 11 §:ssä tarkoitettuna vuonna peruskoulun käyttökustannusten valtionosuuden perusteena olevat oppilaskohtaiset yksikköhinnat lasketaan edellisenä vuonna koko maassa peruskoulusta aiheutuneiden kustannusten perusteella. Yksikköhintojen laskemisessa otetaan huomioon opetuksen laskennallinen oppilasta kohti laskettu tuntimäärä (tuntikehys), yläasteen ylläpitäminen, kunnan asukastiheys ja kielisuhteet.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että yksikköhintaa korotetaan kunnissa, joissa asukastiheys on alle 5 asukasta maaneliökilometriä kohti. Kielisuhteet tulevat huomioiduksi ensinnäkin tuntikehyksen kautta. Niissä kunnissa, joissa on suhteellisesti enemmän peruskouluja kuin muissa kunnissa, on myös oppilasta kohti laskettu tuntikehys suurempi. Kaksikielisten kuntien kouluverkko on säännönmukaisesti tiheämpi kuin kooltaan ja asukastiheydeltään vastaavien yksikielisten kuntien kouluverkko, joten tällaisten kuntien tuntikehys on yleensä suurempi. Lisäksi ruotsinkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa sekä saamelaisten kotiseutualueella kielisuhteet otetaan huomioon kertoimen avulla.

Peruskoulun yksikköhintaa laskettaessa kuntien oppilaskohtaisia peruskoulusta aiheutuneita kustannuksia verrataan kussakin kunnassa oppilasta kohti käytettävissä olevaan tuntikehykseen. Tämän jälkeen lasketaan valtakunnallisesti kuntien oppilaskohtaisten tuntikehysten ja oppilaskohtaisten menojen keskimääräinen riippuvuus, josta puolestaan lasketaan kunnan peruskoulun oppilaskohtaisen tuntikehyksen perusteella asianomaisen kunnan peruskoulujen oppilaskohtainen markkamäärä. Valtionosuuden perusteena oleva yksikköhinta saadaan, kun edellä mainitulla tavalla laskettua markkamäärää korjataan yläasteen ylläpitämisen, kunnan asukastiheyden ja kielisuhteiden perusteella määrättävillä kertoimilla. Näin ollen kullekin kunnalle määrätään oppilaskohtainen yksikköhinta, jota laskettaessa on otettu huomioon kunnan oppilasta kohti laskettu tuntikehys. Kunnan yksikköhintaa laskettaessa otetaan huomioon myös kunnassa sijaitsevista peruskoulua korvaavista kouluista kunnalle aiheutuneet menot ja mainittujen koulujen perusteella laskettu tuntikehys.

Yksikköhinnat määrätään siten, että yksikköhinnat kerrottuna koulujen oppilasmäärillä yhteenlaskettuina vastaavat koko maassa toteutuneita peruskoulukustannuksia. Yksikkö-

hintojen laskemisesta on tarkoitus säätää tarkemmin asetuksella.

Kunnalle tämän lain nojalla määräytyvään valtionosuuteen ei vaikuta se, että kunnan todelliset peruskoulukustannukset poikkeavat yksikköhintojen perusteella määräytyvistä laskennallisista menoista.

Vaikka yksikköhintojen laskemisen perusteena oleva kustannuspohja tarkistetaan vain kolmen vuoden välein, määräytyisivät kunnan valtionosuuden laskennassa käytettävät tuntikehykset ja oppilasmäärät aina sen vuoden syksyn tilanteen mukaisesti, jolloin seuraavan vuoden yksikköhinnat määrätään. Jos kuntaan, jossa ei ole aikaisemmin ollut yläastetta, perustetaan uusi yläaste, otetaan kunnan yläasteellisuus huomioon kertoimen avulla määrättäessä yläasteen perustamista seuraavan vuoden yksikköhintoja. Vastaavasti yläasteen kerroin poistettaisiin, jos kunta lakkaa ylläpitämästä yläastetta.

13 §. Lukion yksikköhinnan laskeminen. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan lukion valtionosuuden perusteena oleva oppilaskohtainen yksikköhinta lasketaan soveltuvin osin samalla tavalla kuin peruskoulun yksikköhinta. Lukiossa ei kuitenkaan ole erillistä kielisuhteiden perusteella määriteltävää kerrointa, koska peruskoulun kielikertoimessa otetaan huomioon myös lukiot. Kuntien ja yksityisten lukioiden yksikköhinnat lasketaan samasta kustannuspohjasta, johon sisältyvät kaikkien lukioiden toteutuneet kustannukset ylläpitäjästä riippumatta. Kunnallisten ja yksityisten lukioiden yksikköhinnat määräytyvät erikseen ylläpitäjien omien oppilasta kohti laskettujen tuntikehysten perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan iltalukion ja lukion iltalinjan yksikköhinta määräytyy prosenttiosuutena asianomaisen kunnan lukion yksikköhinnasta. Ehdotetussa prosenttiosuudessa on otettu huomioon nykyinen iltalukioiden ja lukion iltalinjojen kustannustason keskimääräinen osuus lukion kustannustasosta sekä iltalukioiden ja lukioiden iltalinjojen aineopiskelijoista aiheutuvat kustannukset. Lukion yksikköhintoja laskettaessa iltalukion ja lukion iltalinjan oppilasmäärä otetaan huomioon samassa suhteessa.

14 §. Ammatillisen oppilaitoksen yksikköhinnan laskeminen. Ammatillisten oppilaitosten yksikköhinnat lasketaan oppilaitosmuodoittain. Yksikköhinnat lasketaan tuntikehyksen sekä kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten toteutuneiden kustannusten perusteella samalla tavalla kuin lukiossa. Asukastiheyttä ei oteta huomioon ammatillisissa oppilaitoksissa, koska se ei vaikuta olennaisesti ammatillisten oppilaitosten kustannuksiin. Myös ammatillisten oppilaitosten osalta kunnan kielisuhteet on otettu huomioon peruskoulun kielikertoimessa.

Ammatillisten oppilaitosten yksikköhintoja laskettaessa otetaan huomioon kaikki lain soveltamisalaan kuuluvasta koulutuksesta aiheutuneet kustannukset. Näin ollen ammatillisten oppilaitosten valtionosuuden laskennallinen peruste pitää sisällään myös esimerkiksi nykyistä väliaikaista ammatillista koulutusta vastaavasta koulutuksesta, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta ja koulutussopimuskoulutuksesta aiheutuvat kustannukset.

Ammatillisten oppilaitosten tuntikehystä ei kuitenkaan voida vielä vuonna 1993 käyttää yksikköhintojen laskemisen perusteena, koska tuntikehysjärjestelmä tuli ammatillisiin oppilaitoksiin vasta lukuvuoden 1990—1991 alusta. Näin ollen valtionosuusuudistusta valmisteltaessa ei ole ollut mahdollista saada tuntikehykseen perustuvia koelaskelmia. Tämän vuoksi ammatillisten oppilaitosten vuoden 1993 yksikköhinnat lasketaan poikkeuksellisesti toteutuneiden kustannusten ja koulun oppilasmäärän perusteella siten kuin 52 §:ssä säädetään.

Pykälän 3 momentti sisältää säännöksen siitä, miten yhdistettyjen oppilaitosten kustannukset jaetaan eri oppilaitosmuodoille määriteltäessä oppilaitosmuotokohtaisia yksikköhinnan laskentaperusteita.

15 §. Kansalaisopiston yksikköhinnan laskeminen. Kansalaisopistojen valtionosuuden perusteena olevat opetustuntikohtaiset yksikköhinnat lasketaan lain 11 §:ssä tarkoitettuna vuonna asutusrakenneryhmittäin edellisenä vuotena toteutuneiden kustannusten perusteella. Yksikköhinta saadaan jakamalla samaan asutusrakenneryhmään kuuluvissa kunnissa sijaitsevien opistojen ylläpitämisestä aiheutuneet kustannukset näissä opistoissa pidettyjen opetustuntien kokonaismäärällä. Pykälän mukaan yksikköhinta määräytyy opiston sijaintikunnan asutusrakenteen mukaisesti, jos asutusrakenteeltaan erilaiset kunnat ylläpitävät yhteistä opistoa. Saaristokunnat on yksikköhintoja laskettaessa tarkoitus rinnastaa asutusrakenteeltaan harvimmin asuttuihin kuntiin.

16 §. Musiikkioppilaitoksen yksikköhinnan laskeminen. Musiikkioppilaitosten valtionosuuden perusteena oleva opetustuntikohtainen yk-

sikköhinta lasketaan lain 11 §:ssä tarkoitettuna vuonna jakamalla edellisenä vuonna maan kaikkien musiikkioppilaitosten ylläpitämisestä aiheutuneet kustannukset sinä vuonna pidettyjen opetustuntien kokonaismäärällä. Koska musiikkioppilaitoksissa järjestettävä ammatillinen opetus on kalliimpaa kuin muu opetus, yksikköhinnat lasketaan erikseen ammatillista ja muuta opetusta varten.

17 §. Taiteen perusopetuksen yksikköhinta. Opetusministeriö vahvistaa taiteen perusopetuksen yksikköhinnan vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Yksikköhinta vahvistetaan kunnan asukasta kohden yhtä suureksi kaikissa kunnissa. Tämän lain ja kuntien valtionosuuslain säännöksiä yksikköhintojen ja niiden keskimääräisten markkamäärien tarkistamisesta ei sovellettaisi taiteen perusopetuksen yksikköhintaan.

18 §. Kuljetuksen ja majoituksen yksikköhintojen laskeminen. Pykälän 1 momentissa säädetään peruskoulun ja lukion valtionosuuden perusteena olevan oppilaskohtaisen kuljetuksen ja majoituksen yksikköhinnan laskemisesta lain 11 §:ssä tarkoitettuna vuonna. Peruskoululle ja lukiolle määrätään kummallekin erikseen kuljetuksen ja majoituksen yhteinen yksikköhinta. Yksikköhinta lasketaan jakamalla asutusrakenteeltaan samanlaisille kunnille edellisenä vuonna koulumatkoista ja majoituksesta aiheutuneet kustannukset kuljetettujen ja majoitettujen oppilaiden yhteismäärällä. Yksikköhintoja laskettaessa otetaan huomioon kuljetus- ja majoitusmenot siitä riippumatta ovatko kuljetetut ja majoitetut oppilaat olleet lainsäädännön mukaan oikeutettuja näihin palveluihin. Saaristokunnat on yksikköhintoja laskettaessa tarkoitus rinnastaa asutusrakenteeltaan harvimmin asuttuihin kuntiin.

Pykälän 2 momentin mukaan ammatillisissa oppilaitoksissa lasketaan eri yksikköhinnat kuljetusta ja majoitusta varten. Yksikköhinnat lasketaan vastaavasti kuin peruskoulussa ja lukiossa, kuitenkin siten, että ammatillisissa oppilaitoksissa ei oteta huomioon asutusrakennetta, vaan yksikköhinnat lasketaan oppilaitosmuodoittain.

19 §. Yksikköhintoja laskettaessa huomiotta jätettävät kustannukset. Pykälän 1 momentissa on lueteltu ne kustannukset, joita ei oteta huomioon laskettaessa opetustoimen valtionosuuden perusteena olevia yksikköhintoja. Lain 26 §:ssä tarkoitetusta perustamishankkeesta aiheutuneita kustannuksia ei oteta momentin 1 kohdan mukaan huomioon; ei silloinkaan, kun oppilaitoksen ylläpitäjä olisi toteuttanut hankkeen ilman valtionosuutta. Myöskään maa-alueen hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia ei otettaisi huomioon, vaikka niitä ei pääsääntöisesti lueta myöskään perustamiskustannuksiin. Momentin 2 kohdan mukaan lainojen hoitokustannuksia ja laskennallisia korkoja ja poistoja ei oteta huomioon yksikköhintoja laskettaessa. Tässä tarkoitettuja poistoja olisivat esimerkiksi vuokra-arvojen pääomakorvaukset.

Pykäläehdotuksen 3 kohdan mukaan yksikköhintoja laskettaessa ei oteta huomioon kustannuksia, joihin myönnetään valtionrahoitusta muun lain nojalla. Tällaisia ovat esimerkiksi oppisopimuskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset. Pykälän 4 kohta turvaa sen, että toiminnan järjestämisestä aiheutuneet kustannukset tulevat yksikköhintojen laskennassa käytettäviin kustannuspohjiin vain kertaalleen. Pykälän 5 kohdan mukaan huomioon ei oteta myöskään kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet maksullisen palvelutoiminnan järjestämisestä oppilaitoksissa. Nämä kustannukset oppilaitosten tulee kattaa toiminnasta perittävillä maksuilla, joita ei oteta huomioon valtionosuutta määrättäessä. Näin ollen maksullinen palvelutoiminta olisi kokonaisuudessaan erillään oppilaitosten valtionosuusjärjestelmästä. Pykälässä tarkoitettua maksullista palvelutoimintaa olisi esimerkiksi oppilaitoksen ulkopuolisille järjestämä henkilöstökoulutus, ammatillisten oppilaitosten kurssitoiminta sekä ammatillisten oppilaitosten, kansalaisopistojen ja musiikkioppilaitosten palvelu-, tutkimus- ja työtoiminta.

Pykälän 6 kohdan mukaan yksikköhintoja laskettaessa ylläpitokustannuksiin ei luettaisi kunnan keskushallinnosta aiheutuneita kustannuksia, kuten lautakunnista aiheutuneita menoja. Jos kuntainliiton yksinomaisena tehtävänä on oppilaitoksen ylläpitäminen, voitaisiin kuntainliiton hallintomenot ottaa yksikköhintoja laskettaessa huomioon kokonaisuudessaan.

20 §. Oppilasmäärien laskeminen. Peruskoulun, lukion, iltalukion ja ammatillisten oppilaitosten sekä kuljetuksen ja majoituksen valtionosuutta määrättäessä käytettävien oppilasmäärien laskemisesta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Myös kotikuntien maksuosuuksien määräämisessä käytettävä oppilasmäärä laskettaisiin tällöin samasta asetuksella säädettävästä

ajankohdasta. Siitä, minkä ajankohdan mukaan määräytyy maksuosuuden suorittamiseen velvollinen kotikunta, säädetäisiin 3 §:ssä tarkoitettujen toimintalakien nojalla asetuksella.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että oppilasmäärät laskettaisiin pääsääntöisesti syyskuun 20 päivän tilanteen mukaan. Opetuksen järjestämisen sitä edellyttäessä tästä laskentapäivästä voitaisiin säätää toisinkin. Esimerkiksi aikuisten ammatillisessa peruskoulutuksessa on tarkoitus säätää käytettäväksi useampia laskentapäiviä.

Tarkoituksena on asetuksella säätää, että valtionosuuden laskemisessa käytetään pääsääntöisesti tämän uudistuksen piiriin kuuluvassa opetuksessa olevien oppilaiden kokonaismäärää oppilaitoksessa. Näin ollen esimerkiksi ammatillisten oppilaitosten iltalinjojen opiskelijat laskettaisiin sellaisenaan oppilasmääriin kuten nykyisinkin. Sen sijaan iltalukion ja lukion iltalinjojen osalta on tarkoitus säätää, että oppilasmäärä laskettaisiin peruskoulun tai lukion koko oppimäärää suorittavien oppilaiden perusteella. Aineopiskelijoista aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon päätoimista oppilasta kohti laskettavassa yksikköhinnassa.

3 luku. *Kulttuuritoimen käyttökustannusten rahoitus*

21 §. Valtionosuuden laskennallinen peruste. Lain 21—25 §:ssä olisi erityissäännökset kulttuuritoimen käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta. Lakiehdotuksen 5 §:n mukaan kulttuuritoimella tarkoitetaan 3 §:n 6—11 kohdassa mainitun lain mukaisen toiminnan järjestämistä.

Pykälässä on määritelty se, mistä kulttuuritoimen käyttökustannusten valtionosuuden laskennallisena perusteena oleva markkamäärä muodostuu. Kirjastotoimelle ja muulle kulttuuritoimelle määriteltäisiin kummallekin oma valtionosuuden perusteena oleva markkamäärä, koska niihin sovellettaisiin eri valtionosuusasteikkoja. Pykäläehdotuksen 1 momentin mukaan kirjaston valtionosuus määräytyy 8 §:n 1 momentissa säädetyn opetustoimen valtionosuusasteikon perusteella. Muun kulttuuritoimen valtionosuus määräytyisi 22 §:n 2 momentissa säädetyn kulttuuritoimen valtionosuusasteikon mukaisesti.

Kirjaston valtionosuuden perusteena oleva markkamäärä saadaan kertomalla kunnan asukasmäärä asukasta kohti määrätyllä kirjaston yksikköhinnalla. Muun kulttuuritoimen markkamäärä saadaan, kun pykälän 2 momentin 1—6 kohdassa tarkoitetut asianomaista valtionosuustehtävää varten vahvistetun yksikköhinnan ja asianomaisessa lainkohdassa käytetyn kertoimen tulot lasketaan yhteen.

Yksikköhinta vahvistetaan kutakin kulttuuritoimen valtionosuustehtävää varten erikseen. Yksikköhintojen vahvistamisesta säädetään 23—25 §:ssä. Kirjastotointa lukuunottamatta eri valtionosuustehtäviä varten yksikköhinta vahvistetaan kaikkien valtionosuuden saajien osalta samansuuruiseksi. Kirjastotoimen, kulttuuritoiminnan, liikuntatoiminnan sekä nuorisotyön osalta niitä kutakin varten erikseen vahvistettu yksikköhinta kerrotaan kunnan asukasluvulla. Museon, teatterin ja orkesterin osalta niitä varten vahvistetut yksikköhinnat kerrotaan asianomaiselle kulttuurilaitokselle vahvistettujen henkilötyövuosien määrällä.

22 §. Kulttuuritoimen valtionosuusasteikko. Pykälän 1 momentti sisältää kirjaston osalta viittauksen kirjastotoimessa noudatettavaan opetustoimen valtionosuusasteikkoon. Kahden tai useamman kunnan yhteisen kirjaston valtionosuus määräytyisi asianomaisten kuntien asukasmäärien mukaisessa suhteessa. Pykälän 2 momentissa säädetään muuta kulttuuritointa koskevasta kantokykyluokittaisesta valtionosuusasteikosta. Pykälän 3 momentissa on säännös siitä, että yksityisen museon, teatterin ja orkesterin valtionosuus määräytyy laitoksen sijaintikunnan kantokykyluokan mukaan.

23 §. Kirjaston yksikköhinta. Ehdotuksen mukaan kirjastoa varten vahvistettaisiin vuosittain asukaskohtaiset keskimääräiset markkamäärät sen mukaan kuin kuntien valtionosuuslain 3 §:ssä säädetään. Näitä markkamääriä tarkistettaisiin joka neljäs vuosi ottaen huomioon edellisen vuoden toteutuneet kustannukset sekä kuluvan vuoden arvioitu kustannustason sekä toiminnan laadun ja laajuuden muutos. Ehdotetussa 23 §:ssä säädettäisiin siitä, miten edellisen vuoden toteutuneet kustannukset otettaisiin huomioon. Periaatteena pykälän mukaan on, että asutusrakenteeltaan samanlaisille kunnille kirjastotoimesta aiheutuneet kustannukset jaetaan näiden kuntien yhteenlasketulla asukasluvulla. Saaristokunnat rinnastettaisiin yksikköhintoja laskettaessa asutusrakenteeltaan harvimmin asuttuihin kuntiin. Kirjaston yksikköhintaa laskettaessa sovellettaisiin lisäksi 19 §:n säännöstä yksikköhintaa laskett-

taessa huomiotta jätettävistä menoista. Muun kuin edellä tarkoitetun tarkistusvuoden osalta kirjaston yksikköhintoja tarkistettaisiin valtionosuustehtävien ja kustannustason muutoksen edellyttämällä tavalla siten kuin kuntien valtionosuuslain 4 ja 5 §:ssä säädetään.

24 §. Kulttuuritoiminnan, liikuntatoiminnan ja nuorisotyön yksikköhinnat. Valtionosuuden määräytymisen perusteena oleva yksikköhinta vahvistetaan erikseen kulttuuritoimintaa, liikuntatoimintaa sekä nuorisotyötä varten. Opetusministeriö vahvistaa yksikköhinnat kunnan asukasta kohden. Asukaskohtainen yksikköhinta on sama kaikille kunnille. Yksikköhinnat määrätään valtion talousarvion rajoissa. Kuntien valtionosuuslain säännöksiä valtionosuuksien tai niiden keskimääräisten markkamäärien tarkistamisesta ei sovellettaisi nyt puheena oleviin markkamääriin. Kustannustason ja valtionosuustehtävien kehitys otettaisiin huomioon valtion talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä.

25 §. Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat. Tähän esitykseen sisältyvät myös esitys museolaiksi sekä esitys teatteri- ja orkesterilaiksi. Valtionosuuteen oikeutetuille museoille sekä teattereille ja orkestereille myönnettäisiin käyttökustannuksiin valtionosuutta siten kuin nyt esillä olevassa laissa säädettäisiin.

Pykälän 1 momentin mukaan museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnoiksi vahvistetaan henkilötyövuotta kohden edelliselle vuodelle vahvistettu yksikköhinta tarkistettuna arvioidulla kustannustason sekä lakiin tai valtion talousarvioon perustuvalla tehtävien laajuuden ja laadun muutoksella. Menettely vastaisi museoiden osalta nykyään noudatettua käytäntöä. Yksikköhinnat vahvistaisi opetusministeriö kullekin laitostyypille erikseen. Lain 54 §:ssä olevan siirtymäsäännöksen mukaan yksikköhinnat vuodelle 1993 vahvistetaan ottaen huomioon museoista, teattereista ja orkestereista vuonna 1990 henkilötyövuotta kohden aiheutuneet keskimääräiset kustannukset sekä arvioitu kustannustason muutos. Kustannuksiin ei tällöin kuitenkaan lueta kiinteistön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuneita kustannuksia.

4 luku. *Perustamishankkeen valtionosuus ja -avustus*

26 §. Perustamishanke. Pykälän 1 momentin mukaan perustamishankkeella tarkoitetaan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa tilojen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai niitä vastaavaa toimenpidettä ja mainittuihin toimenpiteisiin liittyvää irtaimen omaisuuden hankintaa, jos toimenpiteen arvioidut kokonaiskustannukset ovat vähintään valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän suuruiset. Pykälän 2 momentin mukaan maa-alueen hankkimista ei kuitenkaan pidetä perustamishankkeena ellei erikseen toisin säädetä. Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain uuden 31 a §:n mukaan perustamishankkeena pidettäisiin edelleenkin maatalousalan oppilaitoksen harjoitustilan sekä metsä- ja puutalousoppilaitoksen harjoitusmetsän hankintaa.

Pykälän 1 momentin mukaan tilojen rakentamisesta, hankinnasta, peruskorjauksesta tai niitä vastaavista toimenpiteistä erillistä irtaimen omaisuuden hankintaa ei pääsääntöisesti pidetä laissa tarkoitettuna perustamishankkeena. Pykälän 3 momentin mukaan vähintään valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän arvoisen toiminnallisen kokonaisuuden muodostavan irtaimen omaisuuden hankintaa pidetään kuitenkin pääsäännöstä poiketen perustamishankkeena, jos erikseen niin säädetään. Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain uuden 31 a §:n mukaan perustamishankkeena pidettäisiin edelleenkin vähintään valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän suuruista toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa ammatillisen oppilaitoksen laitehankintaa. Kirjastolain 4 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka nojalla myös vähintään valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän hintaisen kirjastoauton tai kirjastoveneen hankintaa pidetään perustamishankkeena.

Pykälän 4 momentissa säädetään mahdollisuudesta pitää perustamishankkeena myös valtioneuvoston vahvistamaa markkamäärää pienempää hanketta, jos hanke muodostuisi sen toteuttajan taloudellisiin voimavaroihin nähden erityisen rasittavaksi.

27 §. Perustamishankkeen valtionosuuden laskennallinen peruste. Pykälän 1 momentin mukaan perustamishankkeen valtionosuuden perusteena käytetään sitä markkamäärää, joka saadaan kertomalla valtionosuuteen oikeuttava tilamäärä hankkeeseen sisältyviä erilaisia tilatyyppejä varten vahvistetuilla yksikköhinnoilla. Valtionosuuteen oikeuttavasta tilamäärästä päätetään hankkeen laajuuden vahvistamisen yhteydessä siten kuin 31 §:ssä säädetään.

Koska tilojen peruskorjausta, uudelleenjärjestelyä tai muuta vastaavaa toimenpidettä koskevat hankkeet ovat yksilöllisiä, ei tällaisia hankkeita varten ole perusteltua vahvistaa yksikköhintoja. Tämän vuoksi 2 momentin mukaan valtionosuuden perusteena käytetään valtionapuviranomaisen kullekin hankkeelle vahvistamaa markkamäärää, joka perustuu hankkeen arvioituihin kustannuksiin. Näin menetellään myös silloin, kun tietylle tilatyypille ei ole vahvistettu yksikköhintaa tilojen erityisen laadun tai muun syyn vuoksi. Valtionosuuden peruste määritellään hankkeen kustannusarvion sijasta valtionapuviranomaisen arvioimien kustannusten perusteella. Valtionapuviranomainen ottaa huomioon käytännössä myös hankkeen kustannusarvion.

Pykälän 3 momentin mukaan lopullinen valtionosuus lasketaan siitä markkamäärästä, joka saadaan, kun pykälän 1 ja 2 momentin mukaan laskettua markkamäärää on tarkistettu hankkeen aloittamisajankohdan hintatason mukaiseksi. Rakentamisaikaisia kustannustason muutoksia ei oteta erikseen huomioon, koska ne sisältyvät yksikköhintojen laskentaperusteisiin.

28 §. Perustamishankkeen valtionosuusasteikko. Perustamishankkeen valtionosuus määräytyy kuntien kantokykyluokituksen mukaisena prosenttiosuutena 27 §:n mukaisesta markkamäärästä. Valtionosuus on kantokykyluokan mukaan 25—70 prosenttia. Kaikkiin tässä laissa tarkoitettuihin perustamishankkeisiin myönnettäisiin valtionosuutta saman asteikon mukaisesti 5 momentissa mainittua tapausta lukuunottamatta. Asteikko on sama kuin sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeiden valtionosuudessa. Peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston perustamiskustannusten valtionosuusprosentti alenee 1—3 kantokykyluokan kunnissa ja nousee 4—10 kantokykyluokan kunnissa. Ammatillisten oppilaitosten valtionosuusprosentti alenee 8—10 kantokykyluokan kunnissa ja nousee 1—7 kantokykyluokan kunnissa.

Myös kansalaisopistolle sekä valtionosuutta saavalle musiikkioppilaitokselle voidaan näitä oppilaitoksia koskevien lakien mukaan myöntää valtionosuutta perustamishankkeisiin valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa. Näiden oppilaitosten perustamishankkeiden rahoitus ei ole aikaisemmin ollut sidoksissa valtionosuusasteikkoon. Kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa, nuorisotyölaissa, liikuntalaissa, museolaissa sekä teatteri- ja orkesterilaissa tarkoitettua perustamishanketta rahoitettaisiin harkinnanvaraisella valtionavustuksella, johon ei sovelleta valtionosuusasteikkoa. Kantokykyluokka määräytyisi hankkeen aloittamisvuoden perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan useamman kunnan yhteiseen perustamishankkeeseen myönnetään valtionosuutta kunkin kunnan osuuteen asianomaisen kunnan kantokykyluokan mukaan. Näin menetellään myös kuntainliittojen perustamishankkeiden osalta. Tässä laissa ei säädetä siitä, miten kunkin kunnan osuus määräytyy eikä siitä, missä tapauksissa tällaisia yhteisiä hankkeita voidaan toteuttaa.

Pykälän 3 momentin mukaan yksityisen oppilaitoksen perustamishankkeiden valtionosuus määräytyy oppilaitoksen sijaintikunnan mukaan. Pykälän 5 momentin mukaan ammatillisen erityisoppilaitoksen perustamishankkeiden valtionosuusprosentti on 70. Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa annetaan opetusta vammaisille nuorille. Ammatilliset erityisoppilaitokset ovat pääasiassa yksityisiä.

29 §. Yksikköhintojen vahvistaminen. Valtioneuvosto vahvistaa perustamishankkeiden valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat vuosittain erilaisille tiloille. Pääsääntöisesti yksikköhinnat vahvistetaan hyötypinta-alan neliömetriä kohti. Yksikköhintoihin sisältyvät maapohjan hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia lukuunottamatta kustannukset kaikista niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen toimitilojen käyttöönottamiseksi. Näin ollen yksikköhintoihin sisältyvät myös tilojen ensikertaisesta kalustamisesta ja varustamisesta aiheutuvat kustannukset.

Yksikköhinnat lasketaan 3 momentin mukaan toteutuneiden rakennushankkeiden keskimääräisten kustannusten perusteella. Toimitilojen hankinnasta aiheutuvia kustannuksia, siis lähinnä kauppahintoja, ei oteta huomioon. Luotettavan kustannuspohjan saamiseksi ja suhdannevaihteluiden tasaamiseksi yksikköhintoja vahvistettaessa on tarkoitus ottaa huomioon toteutuneet hankkeet useammalta kuin yhdeltä vuodelta. Saman momentin mukaan rakentamiskustannuksiltaan oleellisesti muista poikkeaville alueille voidaan vahvistaa omat yksikköhinnat.

30 §. Hankesuunnitelma. Pykälän mukaan valtionosuuden hakijan olisi laadittava perustamishankkeesta hankesuunnitelma, joka toimitettaisiin valtionapuviranomaiselle. Hankesuunnitelmalla korvattaisiin voimassa olevan

lainsäädännön mukaiset perustamissuunnitelmat ja toteuttamisohjelmat. Hankesuunnitelma sisältäisi hankkeen tarpeellisuutta, toteuttamisajankohtaa ja kustannusarviota koskevat tiedot sekä tilaohjelman. Hankkeiden piirustusten hallinnollisesta käsittelystä luovuttaisiin.

31 §. Perustamishankkeen laajuuden vahvistaminen. Valtionapuviranomainen määrittelee perustamishankkeen valtionosuuteen oikeuttavat tilat vahvistamalla perustamishankkeen laajuuden. Perustamishankkeen laajuuden vahvistamiseen tarvittavat tiedot sisältyvät kustakin hankkeesta laadittavaan 30 §:ssä tarkoitettuun hankesuunnitelmaan. Tarkoituksena on, että hankkeen laajuus vahvistetaan pääsääntöisesti niille hankkeille, joille tultaisiin 35 §:ssä tarkoitetun perustamishankkeiden valtakunnallisen rahoitussuunnitelman mukaan myöntämään valtionosuutta 1—2 vuoden kuluessa. Valtionapuviranomainen päättäisi 39 §:n 2 momentin nojalla valtionosuuden myöntämisestä perustamishankkeille valtion talousarviossa olevan valtuuden rajoissa.

32 §. Perustamishankkeen toteuttaminen. Perustamishankkeita koskevat aloittamisvaltuudet sisällytettäisiin vuosittain valtion talousarvioon. Perustamishanke tulisi pykälän 1 momentin mukaan aloittaa sinä vuonna, jona valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty tai sitä seuraavana vuonna. Jos hanketta ei aloitettaisi säädetyn ajan kuluessa, valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös raukeaisi.

Valtionapuviranomainen voisi 2 momentin mukaan erityisestä syystä päättää, että hanke saadaan aloittaa ennen kuin valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty. Tällaisena erityisenä syynä voisi olla esimerkiksi eri hallinnonalojen yhteisen hankkeen aloittaminen samana vuonna. Momentissa tarkoitetun luvan saaneen hankkeen valtionosuus suoritettaisiin vasta valtionosuuden myöntämistä koskevan päätöksen tekemisen jälkeen. Jos hanke on ilman momentissa tarkoitettua päätöstä aloitettu ennen kuin sitä koskeva valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty, ei valtionosuutta voitaisi enää myöntää.

33 §. Hankeselvitys. Hankeselvityksiin sisältyvien kustannustietojen perusteella valtioneuvosto vahvistaa vuosittain valtionosuuden perusteena olevat 29 §:ssä tarkoitetut toteutuneiden hankkeiden keskimääräisiin kustannuksiin perustuvat tilatyyppikohtaiset yksikköhinnat. Lisäksi hankeselvitysten avulla valtionapuviranomainen voi valvoa, että hanke on toteutettu vähintään valtionosuuden myöntämistä koskevan päätöksen laajuisena. Jos hanke on toteutettu olennaisesti suppeampana kuin mihin on myönnetty valtionosuutta, valtionapuviranomainen voisi vaatia liikaa suoritettua valtionosuutta palautettavaksi 45 §:ssä tarkoitettuna perusteettomana etuna.

Pykälän 1 momentissa säädetään kaikista perustamishankkeista niiden valmistumisen jälkeen toimitettavasta selvityksestä. Pykälän 2 momentissa säädetään velvollisuudesta toimittaa urakkasopimuksiin perustuvat rakennustöitä koskevat kustannustiedot rakennustöiden aloittamista seuraavan kuukauden aikana. Perustamishankkeeseen sisältyy toimitilojen rakennus- tai hankintakustannusten lisäksi myös muita kustannuksia, lähinnä kalusto- ja laitehankintoja. Lopullinen selvitys perustamishankkeen kustannuksista voidaan laatia hankkeen valmistuttua. Yksikköhintajärjestelmän ylläpidon kannalta on tarpeellista saada urakkasopimuksiin perustuvat rakennustöiden kustannustiedot mahdollisimman nopeasti.

34 §. Valtionavustus perustamishankkeeseen. Milloin perustamishankkeisiin voidaan toimintalakien mukaan myöntää tässä laissa tarkoitettua harkinnanvaraista valtionavustusta talousarvioon otetun määrärahan rajoissa, ei tällaiseen valtionavustukseen pääsääntöisesti sovelleta tämän lain perustamishankkeita koskevia säännöksiä. Näin ollen avustus ei ole sidoksissa kuntien kantokykyluokitukseen, eikä avustusta lasketa erilaisille tilatyypeille vahvistettujen yksikköhintojen perusteella. Valtionapuviranomainen määräisi myönnettävän avustuksen enimmäismäärän.

Perustamishankkeen määritelmä olisi tässä laissa tarkoitetussa harkinnanvaraisessa valtionavustuksessa sama kuin lakisääteisessä valtionosuudessa. Näin ollen perustamishankkeeseen voitaisiin pääsääntöisesti myöntää valtionavustusta vain silloin, kun hankkeen arvioidut kustannukset ovat 26 §:n mukaisesti vähintään valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän suuruiset.

Perustamishankkeen valtionavustukseen sovelletaan lisäksi säännöksiä, jotka koskevat hankesuunnitelmaa, hankeselvitystä, perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaa, yhteistä perustamishanketta, valtionosuuden myöntämistä ja perustamishankkeeseen suoritetun valtionosuuden palautusta. Lain 45 §:n viittaussäännöksen mukaisesti perustamishankkeiden

valtionavustukseen sovellettaisiin myös kuntien valtionosuuslain säännöksiä perusteettoman edun palauttamisesta ja suoritusvelvollisuuden raukeamisesta.

35 §. Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma. Seuraavan neljän vuoden aikana toteutettavaksi suunnitellut perustamishankkeet otetaan opetusministeriön vuosittain laatimaan valtakunnalliseen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaan. Valtakunnallisessa rahoitussuunnitelmassa arvioidaan suunnitteilla olevien hankkeiden tarpeellisuus ja kiireellisyys lääninhallitusten tekemien arvioiden pohjalta. Hankkeet merkitään valtakunnalliseen rahoitussuunnitelmaan arvioidussa kalenterivuosittaisessa toteuttamisjärjestyksessä. Valtakunnallinen rahoitussuunnitelma laaditaan talousarvion valmistelun yhteydessä ja se on osa opetusministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmaa. Eri oppilaitosmuotoja ja muita tässä laissa tarkoitettuja laitoksia koskevia hankkeita voidaan käsitellä valtakunnallisessa rahoitussuunnitelmassa omina ryhminään tai niitä voidaan tarvittaessa yhdistää. Lääninhallituksen toimivaltaan kuuluvia hankkeita ei yksilöidä rahoitussuunnitelmassa, vaan niiden osalta siihen merkitään arvio hankkeiden vuosittaisesta aloittamisvaltuudesta ja hankkeisiin yhteensä suoritettavasta valtionosuudesta.

36 §. Yhteinen perustamishanke. Kun opetus- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeiden valtionosuusasteikot yhtenäistetään ja rahoitusjärjestelmiä muutoinkin yhdenmukaistetaan, helpottuu yhteishankkeiden toteuttaminen. Tällainen yhteishanke voisi olla esimerkiksi yhtenä rakennushankkeena toteutettava peruskoulu ja päiväkoti. Kun hankkeiden valtionrahoituksesta kuitenkin päättäisivät eri viranomaiset, on katsottu tarpeelliseksi ottaa lakiin säännös, joka velvoittaisi asianomaisia valtionapuviranomaisia yhteistyöhön hankkeen ajoittamiseksi samalle vuodelle.

5 luku. *Erityiset avustukset*

37 §. Ylimääräinen avustus. Pykäläehdotuksen mukaan yksityisen oppilaitoksen tai muun laitoksen ylläpitäjälle voitaisiin myöntää tämän lain mukaisen valtionosuuden lisäksi ylimääräistä avustusta tässä laissa tarkoitettuihin perustamis- ja käyttökustannuksiin riippumatta siitä, onko asianomaisessa toimintalaissa viitattu tähän rahoitukseen. Mahdollisuus myöntää ylimääräistä avustusta on tarpeen sen vuoksi, että yksityisten oppilaitosten ja muiden laitosten ylläpitäjillä ei ole kuntiin verrattavia taloudellisia edellytyksiä rahoittaa toiminnasta aiheutuvia kustannuksia silloin, kun ne olennaisesti ylittävät ylläpitäjälle tulevan laskennallisesti määräytyvän valtionosuuden ja mahdolliset kotikuntien maksuosuudet. Ylimääräisen avustuksen myöntämisestä päättää opetusministeriö valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa.

38 §. Valtionavustus kokeilutoimintaa, erityistehtäviä, toiminnan käynnistämistä ja opettajankoulutusta varten. Pykäläehdotuksen mukaan 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaisen toiminnan kehittämiskokeiluista tai tietyille oppilaitoksille tai muille laitoksille annetuista erityisistä tehtävistä aiheutuviin ylimääräisiin menoihin voidaan myöntää valtionavustusta. Valtionavustusta voitaisiin myöntää myös mainituissa laeissa tarkoitetun toiminnan käynnistämistä varten. Käynnistysavustus tulisi kysymykseen lähinnä ammatillisten oppilaitosten maksullisessa palvelutoiminnassa, joka muuten on tässä laissa säädetyn valtionrahoitusjärjestelmän ulkopuolella. Pykälässä tarkoitetun valtionavustuksen myöntämisestä päättää opetusministeriö talousarvion rajoissa. Eräissä 3 §:ssä tarkoitetuissa laeissa on säädetty erikseen kokeilun järjestämisen edellytyksistä ja kokeilussa noudatettavasta menettelystä sekä erityisen tehtävän määräämisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan yksinomaan opettajankoulutuksesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan ammatilliselle oppilaitokselle valtionavustuksena kokonaisuudessaan. Säännös vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

6 luku. *Erinäiset säännökset*

39 §. Valtionosuuden myöntäminen. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, kenelle käyttökustannusten valtionosuus myönnetään. Peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun sekä kuntien ja kuntainliittojen ylläpitämien lukioiden, iltalukioiden ja ammatillisten oppilaitosten valtionosuus myönnetään oppilaiden kotikunnille. Yksityisten oppilaitosten valtionosuus peruskoulua korvaavia kouluja lukuunottamatta myönnetään oppilaitoksen ylläpitäjälle. Oppilaan kotikunta olisi 9 ja 40 §:n mukaisesti maksuvelvollinen oppilaitoksen ylläpitäjälle.

Kansalaisopistojen ja musiikkioppilaitosten valtionosuus myönnettäisiin aina oppilaitoksen ylläpitäjälle. Kulttuuritoimen tehtäviä hoitavien laitosten valtionosuus maksettaisiin kuntainliittojen ylläpitämiä laitoksia lukuunottamatta laitoksen ylläpitäjälle. Kuntainliittojen ylläpitämien kulttuurilaitosten osalta valtionosuus myönnettäisiin kuntainliiton jäsenkunnille.

Käyttökustannusten valtionosuudet myönnetään kaikilta osin hakemuksetta. Pykälän 2 momentin mukaan käyttökustannusten valtionosuuden myöntämiseen sovellettaisiin kuntien valtionosuuslain 20 §:n 3 momenttia, jonka mukaan valtionosuudet myönnetään vuosittain viimeistään tammikuun 15 päivänä.

Pykälän 3 momentin mukaan valtionapuviranomainen myöntäisi perustamishankkeen valtionosuuden hakemuksesta laitoksen ylläpitäjälle. Peruskoululain ehdotetun 84 a §:n mukaan valtionosuus peruskoulua korvaavan koulun perustamishankkeeseen myönnettäisiin kuitenkin koulun sijaintikunnalle.

40 §. Maksaminen. Pykälän 1 momentin mukaan käyttökustannusten valtionosuus maksettaisiin hakemuksetta valtionosuuden saajalle kuukausittain yhtä suurina erinä kunkin kuukauden 20 päivään mennessä. Nykyistä käytäntöä, jonka mukaan valtionosuudet on maksettu mainittua päivämäärää aikaisemmin, on tarkoitus jatkaa.

Oppilaiden kotikuntien tulisi 2 momentin mukaan suorittaa maksuosuutensa oppilaitoksen ylläpitäjälle kaksi kertaa vuodessa, ensimmäinen erä helmikuun loppuun mennessä ja toinen erä lokakuun loppuun mennessä. Sama koskee oppilaiden kotikunnille myönnetyn valtionosuuden maksamista peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun sekä kunnan tai kuntainliiton ylläpitämän lukion, iltalukion ja ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjälle. Maksuajankohta on saatava mahdollisimman aikaiseksi oppilaitosten maksuvalmiuden turvaamiseksi. Oppilaan kotikunta ja oppilaitoksen ylläpitäjä voisivat kuitenkin sopia säädetystä poikkeavasta kotikuntakorvausten maksuajankohdasta.

Perustamishankkeeseen suoritettavan valtionosuuden maksaminen jaksotetaan pykälän 3 momentin mukaan hankkeen arvioidulle toteutusajalle. Myös valmiina ostettujen tilojen osalta maksaminen jaksotettaisiin vastaavasti. Jos valtionapuviranomainen olisi 32 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa antanut luvan hankkeen aloittamiselle ennen kuin valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty, valtionosuus maksettaisiin kuitenkin vasta sinä vuonna, kun valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös tehdään.

41 §. Valtionapuviranomainen. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet myöntää opetusministeriö tai lääninhallitus sen mukaan kuin valtioneuvosto toimivallan jaosta määrää. Tarkoituksena on, että käyttökustannusten valtionosuudet myöntäisi opetusministeriö. Perustamishankkeiden osalta on tarkoituksena, että valtioneuvosto voisi määrätä sen valtionosuuden perusteena olevan markkamäärän, jota pienemmät hankkeet kuuluvat lääninhallituksen toimivaltaan. Muista perustamishankkeista päättäisi opetusministeriö. Asetuksella voitaisiin säätää, että valtionapuviranomaisena voisi valtionavustuksissa olla muukin viranomainen kuin opetusministeriö tai lääninhallitus. Valtionavustusten jako olisi siten mahdollista säätää tietyn alan asiantuntijaviraston, kuten esimerkiksi museoviraston tehtäväksi.

42 §. Tietojen toimittaminen. Pykälässä säädetään velvollisuudesta toimittaa valtionosuuden määräämiseksi tarvittavat tiedot valtionapuviranomaiselle. Periaatteena on, että tarvittavat tiedot saadaan kuntasuunnitelmasta, talousarviosta, tilinpäätöksestä ja kunnalliskertomuksesta sekä yksityisten oppilaitosten ja muiden yksityisten laitosten ylläpitäjien osalta vastaavista asiakirjoista. Tiedot on toimitettava sen mukaisesti eriteltyinä kuin opetusministeriö määrää.

Kaikki opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien ja maksuosuuksien määrittelyssä tarvittavat tiedot eivät kuitenkaan sisälly edellä mainittuihin asiakirjoihin. Tällaisia ovat esimerkiksi peruskoulujen, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten oppilasmäärää ja tuntikehystä, kuljetettavien ja majoitettavien oppilaiden määrää sekä kansalaisopistossa ja musiikkioppilaitoksissa pidettyjä opetustunteja koskevat tiedot. Nämä tiedot tulee toimittaa opetusministeriön antamien määräysten mukaisesti. Ennen kuin opetusministeriö antaa pykälässä tarkoitettujen tietojen toimittamista koskevia määräyksiä, sen tulee neuvotella 43 §:n mukaisesti kuntien keskusjärjestöjen kanssa.

43 §. Neuvottelumenettely. Pykälän mukaan opetusministeriön on neuvoteltava kuntien keskusjärjestöjen kanssa valtionosuuden perusteena olevista yksikköhinnoista ja valtionosuuden määräämiseksi tarvittavien tietojen toimittamisesta valtionapuviranomaiselle. Myös opetus-

ja kulttuuritoimeen sovellettavassa kuntien valtionosuuslain 7 §:n 2 momentissa säädettäisiin lisäksi velvollisuudesta neuvotella valtionosuuden perusteena olevien yksikköhintojen keskimääräisten markkamäärien tarkistamisesta sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon säilyttämisestä.

44 §. Perustamishankkeeseen suoritetun valtionosuuden palautus. Pykälä korvaisi opetus- ja kulttuuritoimessa eräin poikkeuksin sovelletun kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja avustuksista annetun lain 23—25 §:n. Pykälä poikkeaisi nykyisistä säännöksistä muun muassa siinä, ettei valtionosuutta tarvitsisi lainkaan palauttaa, jos omaisuutta käytetään edelleen toimintaan, johon voitaisiin myöntää valtionosuutta. Kun valtionosuusasteikot opetus- ja kulttuuritoimessa sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa yhtenäistettäisiin, olisi tarpeetonta saattaa valtionapuviranomaisen käsiteltäväksi esimerkiksi peruskoulun muuttaminen päiväkodiksi.

Niissä tapauksissa, joissa palautusvelvollisuus on mahdollinen, opetusministeriö voisi päättää enintään valtionosuutta vastaavan suhteellisen osan omaisuuden käyvästä arvosta palautettavaksi valtiolle. Ministeriö voisi harkita, tulisiko esimerkiksi vanhan koulun luovutuksessa käyttää palautusvelvollisuutta. Tällöin olisi ratkaisevaa, mihin tarkoitukseen ja millä hinnalla koulu luovutetaan. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan valtionosuuden palauttaminen on pääsääntö, josta valtioneuvosto voi myöntää poikkeuksen.

Jotta ministeriö saisi tiedon omaisuuden tuhoutumisesta taikka omaisuuden omistussuhteisiin tai käyttötarkoitukseen liittyvistä olosuhteiden muuttumisesta, tulisi valtionosuuden saajan kuuden kuukauden määräajassa ilmoittaa muutoksesta uhalla, että valtionosuus on palautettava korkoineen.

Kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 25 §:n mukaisesta monimutkaisesta ja vain muutaman kerran sovelletusta palautettavan omaisuuden arvon määräämismenettelystä ehdotetaan luovuttavaksi.

45 §. Kuntien valtionosuuslain eräiden säännösten soveltaminen. Pykälässä luetellaan ne kuntien valtionosuuslain säännökset, joita sovelletaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoitukseen sen lisäksi, mitä mainitun lain soveltamisesta muualla tässä laissa ehdotetaan säädettäväksi. Pykälän 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoitukseen sovellettaisiin kuntien valtionosuuslain säännöksiä, jotka koskevat saamatta jääneen etuuden suorittamista (22 §), perusteettoman edun palauttamista (23 §), suoritusvelvollisuuden raukeamista (24 §) ja uhkasakkoa (27 §).

Pykäläehdotuksen 2 momentin mukaan päätökseen, joka koskee opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden rahoitusta, haetaan muutosta siten kuin kuntien valtionosuuslain 25 ja 26 §:ssä säädetään.

Käyttökustannusten valtionosuuden myöntämistä koskevaan päätökseen ei ehdotuksen mukaan saa hakea muutosta. Käyttökustannusten valtionosuus määräytyy laskennallisten yksikköhintojen sekä oppilas-, tunti-, henkilötyövuosi- tai asukasmäärien perusteella. Laskennallisen rahoitusjärjestelmän toimivuus edellyttää, että valtionosuuden perusteena olevia yksikköhintoja ja mainittuja toiminnan laajuutta kuvaavia tunnnuslukuja ei yksittäisissä tapauksissa muuteta sen jälkeen kun niistä on päätetty ja valtionosuus on myönnetty. Tämä on tarpeen muun muassa siksi, että opetustoimessa valtionosuuden määrytymisen perusteena on tarkoitus käyttää oppilaitoksen ylläpitäjän ilmoittamia oppilasmääriä, joihin valtionapuviranomaisen on voitava luottaa. Käyttökustannuksiin myönnettävää valtionosuutta koskevia päätöksiä voitaisiin kuitenkin oikaista hallintomenettelylain (598/82) mukaisessa järjestyksessä.

Valtionosuuden saaja voi mainitun 25 §:n mukaisesti vaatia valtionapuviranomaista oikaisemaan perustamishankkeen valtionosuuden myöntämistä ja perustamishankkeen laajuuden vahvistamista koskevan päätöksen. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa mainitun 26 §:n mukaisesti hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Opetusministeriön päätökseen perustamishankkeeseen myönnetyn valtionosuuden palauttamisesta voisi hakea muutosta kuntien valtionosuuslain 26 §:n 1 momentin mukaisesti hallintovalituksella korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Kuntien valtionosuuslain 26 §:n mukaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle voidaan edellä mainitun lisäksi valittaa päätöksestä, joka koskee saamatta jääneen etuuden suorittamista, perusteettoman edun palauttamista ja uhkasakkoa. Muihin kuin edellä mainittuihin

päätöksiin ei kuntien valtionosuuslain 26 §:n mukaan voi hakea muutosta.

46 §. Tarkemmat säännökset. Pykälä sisältää tavanomaisen asetuksenantovaltuussäännöksen.

7 luku. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset*

47 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta lukien.

48 §. Kumottavat säännökset. Lailla kumotaan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annettu laki, yleissivistävää ja ammatillista koulutusta varten kunnille myönnettävistä lisäavustuksista annettu laki sekä ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annettu laki, jolloin myös näiden lakien nojalla annetut asetukset kumoutuvat. Lain 6 §:n perusteluihin viitaten ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annettua lakia sovelletaan kuitenkin ammatillisille erityisoppilaitoksille sekä ammatillisille erikoisoppilaitoksille käyttökustannuksiin myönnettävään valtionavustukseen vuoden 1995 loppuun saakka. Ensiksi mainitun lain 19 a §:ää sovelletaan vastaavasti peruskoulua vastaavaksi järjestetyn yksityisen koulun valtionapuun vuoden 1995 loppuun saakka.

49 §. Käyttökustannukset. Pykäläehdotuksen 1 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa syntyneisiin käyttökustannuksiin sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä. Näin ollen esimerkiksi yleissivistävää ja ammatillista koulutusta varten voidaan myöntää lisäavustusta jälkeenpäin vielä vuoden 1992 kustannuksiin. Pykälän 2 momentissa säädetään tämän lain voimaan tullessa käsittelemättä olevien nykyisen valtionosuusjärjestelmän mukaisten käyttökustannusten valtionosuutta koskevien hakemusten nopeutetusta ja summaarisesta käsittelystä. Nopeutetussa järjestyksessä myönnetyt valtionosuudet maksetaan yhtä suurina vuotuisina erinä viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Pykälän 3 momentilla turvataan 50 §:n perusteluissa selostettu perustamishankkeiden valtionosuuden korotettu volyymi vuodelle 1993.

50 §. Perustamiskustannukset. Pykäläehdotuksen 1 momentin mukaan perustamiskustannuksiin myönnetään valtionosuutta aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jos päätös valtionosuuden myöntämisestä on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Näin ollen esimerkiksi peruskoulun ja lukion perustamiskustannuksiin myönnetään valtionosuus 3—10 kantokykyluokan kunnissa jälkirahoituksena, jos valtionosuuden edellytyksenä oleva opetusministeriön rakentamislupapäätös on tehty ennen vuoden 1993 alkua. Aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun hankkeen valtionosuuden perusteet, kuten toteuttamisohjelma, on sitovasti vahvistettu ennen tämän lain voimaantuloa, vaikka valtionosuuden myöntämispäätöstä ei vielä olisikaan tehty. Tämä on tarkoituksenmukaista, jotta aikaisemmin voimassa olleen lain nojalla pitkälle valmisteltuja hankkeita ei tarvitsisi enää käsitellä uudelleen.

Tämän lain 44 §:ssä säädettyä valtionosuuden saajan kannalta voimassa olevaa järjestelmää joustavampaa menettelyä perustamishankkeeseen suoritetun valtionosuuden palauttamisesta sovelletaan kuitenkin aina, jos mainitussa pykälässä tarkoitettu toimenpide on suoritettu tai vahinko tapahtunut tämän lain voimaantulon jälkeen.

Pykälän 2 momentin nojalla valtionapuviranomainen voi katsoa, että sille aikaisemmin toimitetut perustamishanketta koskevat asiakirjat korvaavat 30 §:ssä tarkoitetun hankesuunnitelman.

Peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annettua lakia on väliaikaisesti muutettu lailla (1147/88). Muutoksella alennettiin käyttökustannusten valtionosuusasteikkoa 4—10 kantokykyluokissa yhdellä prosenttiyksiköllä vuosiksi 1989—93. Samalla säädettiin, että peruskoulun ja lukion perustamiskustannuksiin myönnetään samana aikana keskimäärin 50 prosenttia enemmän valtionosuutta kuin vuosina 1983—87 oli myönnetty. Korotus on tarkoitettu valtionosuuksien määrään, jota laskettaessa on otettava huomioon rakennuskustannusindeksin muuttuminen. Ehdotettu 3 momentti ja 49 §:n 3 momentti turvaavat peruskoulu- ja lukiorakentamisen valtionosuuksien korotetun tason säilymisen vuonna 1993 sen mukaisena kuin edellä mainitulla lailla on säädetty.

Ehdotetussa valtionosuusjärjestelmässä perustamishankkeiden valtionosuus määräytyy laskennallisesti, eikä hankkeista edellytetä loppuselvitystä. Pykäläehdotuksen 4 momentin mukaan myös aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukainen perustamiskustannusten valtionosuus voitaisiin maksaa ilman valtionosuuden loppuselvityksen tarkastamista. Voi-

massa olevan valtionosuusjärjestelmän mukaiset perustamiskustannusten loppuerät tulee suorittaa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1993.

51 §. Vuokra ja vuokra-arvo. Pykälän 1 momentissa säädetään eräisiin vuokriin myönnettävästä valtionosuudesta tämän lain voimaantulon jälkeen. Jos oppilaitos on saanut erikseen valtionosuutta toimitilojen vuokraamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin, laitoksen valtionosuus näihin kustannuksiin määräytyy ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jos vuokrasopimus on ollut voimassa tämän lain voimaan tullessa. Säännös koskee vain niitä oppilaitoksia, jotka toimivat pääasiassa vuokratiloissa. Valtionosuutta voidaan suorittaa edellä mainitulla tavalla enintään kymmenen vuoden ajan tämän lain voimaantulosta. Jos vuokrasopimusta ei sopimuksen mukaan voida irtisanoa mainitun ajan päätyttyä, suoritetaan valtionosuutta kuitenkin aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaan sopimuskauden loppuun. Tässä tarkoitettuja vuokramenoja ei oteta huomioon niissä kustannuspohjissa, joiden nojalla valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat lasketaan. Momentissa tarkoitettuja vuokrasopimuksia on pääasiassa ammatillisilla oppilaitoksilla.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan esimerkiksi eräiden oppilaitosten omien huonetilojen vuokra-arvot ovat valtionosuuteen oikeuttavia käyttökustannuksia. Uudessa järjestelmässä luovuttaisiin maksamasta valtionosuutta vuokra-arvon pääomakorvaukseen. Pykäläehdotuksen mukaan valtionosuutta vuokra-arvon pääomakorvaukseen maksettaisiin aikaisempien säännösten mukaisesti kymmenen vuoden ajan sitä seuraavan vuoden alusta, jona vuokra-arvoon oikeuttavat toimitilat on hankittu tai kun niitä on peruskorjattu. Voimassa olevien säännösten mukaan vuokra-arvon pääomakorvaus alenee 8—9 prosentista 5 prosenttiin sanotun kymmenen vuoden kuluttua hankinnasta.

52 §. Opetustoimen yksikköhinnat vuonna 1993. Lain ensimmäistä voimaantulovuotta (1993) varten opetustoimen yksikköhinnat laskettaisiin 12—16 sekä 18 ja 19 §:n mukaisesti vuoden 1990 kustannusten perusteella. Tällöinkin otettaisiin huomioon kustannustason ja valtionosuustehtävien muutokset vuosina 1991, 1992 ja 1993.

Lain 14 §:n perusteluissa mainituista syistä ammatillisten oppilaitosten yksikköhintoja vuodeksi 1993 ei voida laskea käyttäen hyväksi tuntikehysjärjestelmää. Tämän vuoksi yksikköhinnat on lain ensimmäisenä voimassaolovuonna laskettava poikkeuksellisesti. Ammatillisten oppilaitosten yksikköhinnat vuodeksi 1993 voidaan ehdotuksen mukaan laskea kahdella eri tavalla.

Jos tietyn oppilaitosmuodon oppilaitosten oppilasmäärien ja oppilasta kohti laskettujen kustannusten välillä on selvä riippuvuus, lasketaan kullekin oppilaitokselle oma yksikköhinta samaan oppilaitosmuotoon kuuluvien oppilaitosten kustannusten perusteella. Oppilaitoksen yksikköhintaa laskettaessa samaan oppilaitosmuotoon kuuluvien oppilaitosten oppilaskohtaisia kustannuksia verrataan kunkin oppilaitoksen oppilasmäärään. Tämän jälkeen lasketaan tähän oppilaitosmuotoon kuuluvien oppilaitosten oppilasmäärien ja oppilaskohtaisten menojen keskimääräinen riippuvuus, josta puolestaan lasketaan kunkin oppilaitoksen valtionosuuden perusteena oleva laskennallinen oppilaskohtainen yksikköhinta asianomaisen oppilaitoksen oppilasmäärän perusteella.

Useassa oppilaitosmuodossa oppilaskohtaista yksikköhintaa ei voida laskea edellä mainitulla tavalla, koska oppilaitosten oppilasmäärien erot eivät riittävästi kuvaa niiden oppilaskohtaisissa menoissa olevia eroja. Näissä tapauksissa yksikköhinta lasketaan oppilaitosmuodoittain jakamalla siihen oppilaitosmuotoon kuuluvien oppilaitosten edellisenä vuonna aiheutuneet kokonaiskustannukset näissä oppilaitoksissa käyvien oppilaiden määrällä.

53 §. Kirjastotoimen yksikköhinnat vuonna 1993. Myös kirjastotoimen yksikköhinnat vuodeksi 1993 lasketaan vuonna 1990 aiheutuneiden kustannusten perusteella. Valtionosuustehtävien laadun ja laajuuden muutos sekä kustannustason muutos otetaan tällöin huomioon samalla tavalla kuin opetustoimen osalta ehdotetaan säädettäväksi 52 §:n 2 momentissa.

54 §. Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat vuonna 1993. Pykälän mukaan museoiden, teattereiden ja orkestereiden vuoden 1993 valtionosuuden perusteena olevat henkilötyövuotta kohden lasketut yksikköhinnat vahvistetaan vuonna 1990 toteutuneiden keskimääräisten kustannusten perusteella. Muiden vuosien yksikköhinnat vahvistetaan 25 §:n mukaisesti edellisille vuosille vahvistettujen yksikköhintojen perusteella.

55 §. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voitto-

varojen käyttö vuonna 1993. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista rahoitetaan nykyisin musiikin perusopetusta antavien musiikkioppilaitosten, kuntien nuorisotyön ja liikuntatoimen sekä teattereiden ja orkestereiden toimintaan tarkoitetut valtionosuudet ja -avustukset. Lisäksi voittovaroista rahoitetaan perusopetusta antavien musiikkioppilaitosten, kuntien nuorisotyön, liikuntatoiminnan, teattereiden, orkestereiden ja museoiden rakentamisen ja muiden perustamishankkeitten valtionosuudet ja -avustukset.

Valtionosuusuudistuksessa voittovaroista rahoitettavien valtionosuuksien määrät muuttuvat nykyisestä, koska valtionosuusperusteita yhtenäistetään ja samalla saatetaan teatterit ja orkesterit valtionosuuden piiriin. Valtionosuuksien muutokset sisältyvät valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa koskeviin laskelmiin, joiden mukaan kustannustenjako ei kokonaisuutena ottaen muutu. Valtionosuusuudistuksen ei pitäisi vaikuttaa myöskään siihen osuuteen, millä uudistuksen piiriin kuuluvia tehtäviä ja laitoksia rahoitetaan veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista. Se ei saisi vaikuttaa myöskään siihen osuuteen, mikä voittovaroista on mahdollista harkinnanvaraisesti osoittaa tieteen, taiteen, urheilun ja liikuntakasvatustyön sekä nuorisotyön tukemiseen. Tämän johdosta ehdotetaan, että voittovaroista rahoitettava osuus opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksista ja -avustuksista pidetään vuoden 1993 talousarviossa prosentuaalisesti samana kuin se on vuoden 1992 tulo- ja menoarviossa.

1.2. Laki kunnan opetustoimen hallinnosta

Kunnan kouluhallinnosta annettu laki (479/83) sisältää säännökset muun muassa kunnan koululaitoksesta, koululautakunnasta ja sen tehtävistä, koulutoimen johtajasta, johtosäännössä määrättävistä asioista, salassapidosta sekä tietojen luovuttamisesta valtion ja kuntien viranomaisten kesken. Yleisperusteluihin viitaten kuntien toimintavapautta hallinnon järjestämisessä ehdotetaan olennaisesti lisättäväksi. Kun lisäksi ehdotetaan, ettei johtosääntöön pakollisesti sisällytettävistä asioista enää säädettäisi laissa, tulisi muutoksia tehdä kunnan kouluhallinnosta annetun lain nimeen ja suurimpaan osaan lain pykälistä. Tällä perusteella ehdotetaan laki kokonaan kumottavaksi ja säädettäväksi uusi laki kunnan opetustoimen hallinnosta.

1 §. Pykälän 1 momentti sisältää kunnan opetustoimen määritelmän. Kunnan koululaitoksen määrittelystä luovuttaisiin. Opetustoimeen katsottaisiin kuuluvan suoraan lain nojalla kaikki pykälässä mainituissa laeissa tarkoitettu toiminta. Nykyisen lain mukaan kunnan koululaitokseen on erillisellä päätöksellä voitu lukea kuuluvaksi muu oppilaitos kuin peruskoulu, lukio ja iltalukio. Opetustoimella olisi uudessa laissa sama sisältö kuin sillä olisi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavassa laissa.

Oppilaitoslakeihin ja tähän lakiin sisältyisivät edelleen opetustoimen hallintoa koskevat erityiset säännökset. Muilta osin noudatettaisiin kunnallislakia ja sen nojalla annettuja määräyksiä kuten johtosääntöjä.

2 §. Laissa edellytetty kunnan opetushallinnosta huolehtiva monijäseninen toimielin voisi käytännössä olla lautakunta tai johtokunta. Toimielimelle voisi kuulua opetustoimen hallintoa koskevien tehtävien lisäksi muitakin tehtäviä. Toimielimen kokoonpano määräytyisi kunnallislain mukaan. Kaksikielisessä kunnassa tulisi toimielinten jäsenten nimittämisessä kuitenkin ottaa huomioon vaatimus asianomaiseen kieliryhmään kuulumisesta. Kahden tai useamman kunnan yhteisen toimielimen asettamisesta ja jäsenten nimeämisestä olisi voimassa, mitä kunnallislain 104 §:ssä säädetään.

Kaksikielisen kunnan opetustoimen hallinto tulisi jakaa kuten nykyisinkin suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen hallintoon. Kuten nykyisen lain mukaan kunnassa voi olla lautakunnan osasto, joka vastaa asianomaista kieliryhmää koskevista asioista. Muutoksena nykytilanteeseen kunnassa voi olla kaksi erillistä toimielintä, jotka huolehtivat asianomaista kieliryhmää koskevasta opetustoimen hallinnosta.

3 §. Pykälä vastaisi kunnan kouluhallinnosta annetun lain 6 §:ää kieliryhmien yhteisen toimielimen osastojen jäsenten nimeämismenettelystä.

4 §. Lakiin ei otettaisi enää säännöksiä koulutoimen hallintotehtäviä hoitavista viranhaltijoista. Koulutoimen johtajan viran kelpoisuusvaatimuksista annettu asetus (181/91) kumottaisiin. Kaksikielisessä kunnassa asioiden käsittelyn asianmukaisuuden varmistamiseksi ehdotetaan toimielimessä esittelijänä toimivalle viranhaltijalle asetettavaksi kielitaitovaatimus.

Kielitaitovaatimus vastaisi sisällöltään edellä mainitun kumottavaksi ehdotetun asetuksen 1 §:n 3 momenttia.

5 §. Pykälä vastaisi kunnan kouluhallinnosta annetun lain 13 §:ää. Pykälä on tarpeellinen, jotta kahden tai useamman koulun ja oppilaitoksen johtokuntaan voitaisiin valita kunnallislaista poiketen oppilaita, opettajia ja koulun muuta henkilökuntaa edustavia jäseniä. Yhteinen johtokunta voisi olla kokoonpanoltaan myös kunnallislain mukainen.

6 ja 7 §. Pykälät vastaisivat kunnan kouluhallinnosta annetun lain 16 ja 17 §:ää.

8 §. Pykälään sisältyy asetuksenantovaltuutus, jonka nojalla voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisesta. Tarkoituksena ei ole ainakaan samaan aikaan lain voimaantulon kanssa antaa asetusta.

9 §. Laki tulee voimaan samaan aikaan kuin uudet kunnanvaltuustot aloittavat toimikautensa. Pykälän 2 momentissa on todettu lailla kumottavat säädökset. Uudet lautakunnat ja johtokunnat nimitetään käytännössä tammikuun loppupuolella. Kunnallislain nojalla aikaisemmin valitut luottamushenkilöt jatkavat toimessaan kunnes uudet on valittu. Pykälän 3 momenttiin otettaisiin asiaa selventävä siirtymäsäännös, jonka perusteella nykyisen lain mukaiset toimielimet voivat jatkaa toimintaansa kunnes tämän lain mukaiset toimielimet on asetettu.

1.3. Peruskoululaki

Kun opetustoimen hallinnon järjestäminen jää edellä esitetyllä tavalla lähes rajoituksitta kuntien omaan päätösvaltaan, luovutaan laissa sääntelytavasta, jossa laissa mainitut tehtävät ja päätösvalta on säädetty määrätylle toimielimelle tai viranhaltijalle. Helmikuun alussa 1991 voimaan tulleella peruskoululain muuttamisesta annetulla lailla (171/91) tätä periaatetta jo merkittävästi lievennettiin, kun lakiin lisätyn 21 a §:n mukaan kunnan toimielimelle tai viranhaltijalle kuuluva tehtävä voidaan johtosäännössä määrätä kunnan muun samankielisen toimielimen tai viranhaltijan tehtäväksi. Pykälän 2 ja 3 momentissa luetellaan kuitenkin eräitä rajoituksia päätösvallan siirtämiselle. Toimielinkohtaisesta tehtävien sääntelystä luopuminen merkitsee, että jatkossa toimielinten ja viranhaltijoiden päätösvalta perustuu kunnanvaltuuston hyväksymien kunnan johtosääntöjen määräyksiin. Tästä on puolestaan seurauksena, että kouluasiat eivät olisi enää miltään osin kunnallislaissa tarkoitetulla tavalla lakisääteisiä, ja kunnanhallitus voisi kunnallislain 63 §:n nojalla siirtää asian käsiteltäväkseen. Muutoksenhakutie muuttuu siten, että eräitä erikseen säädettäviä asioita lukuun ottamatta kaikissa valituskelpoisissa asioissa muutosta haetaan ensiasteessa kunnanhallitukselta.

Mainінta päätösvaltaisesta kunnan toimielimestä on poistettu 13, 18, 20, 29, 30, 35, 36, 36 a, 42, 43, 58 a, 62 a, 62 b, 62 d, 68, 69, 70, 80 ja 89 §:ssä. Pykäliä on jäljempänä perusteltu vain siltä osin kuin niihin on tehty muitakin muutoksia.

Opetustoimen keskusvirastouudistus toteutettiin huhtikuun alussa 1991 voimaan tulleella lainsäädännöllä. Ammattikasvatushallitus ja kouluhallitus lakkautettiin ja niille kuuluneet tehtävät siirrettiin uudelle keskusvirastolle opetushallitukselle. Tuolloin ei erityislainsäädännössä muutettu keskusviraston nimeä, vaan hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on muuttaa keskusviraston nimi muussa lainsäädännössä sitä mukaan kuin asianomaisiin lakeihin ja asetuksiin tehdään muita muutoksia. Kouluhallitus on 30, 58 a, 76 ja 77 a §:ssä muutettu opetushallitukseksi.

12 §. Peruskoulun johtokunnan asettaminen ehdotetaan jätettäväksi kunnan harkintaan. Johtokunnalle nykyisen lain mukaan kuuluvat tehtävät voitaisiin antaa esimerkiksi koulun johtajan ja lautakuntatasoisen toimielimen tehtäväksi. Tätä lakia sovellettaisiin peruskoulun hallintoon vain erikseen jäljempänä säädettyjen asioiden osalta. Muilta osin noudatettaisiin kunnallislakia sekä kunnan opetustoimen hallinnosta annettavaa lakia.

13 §. Johtokunta, mikäli kunta päättäisi sen asettaa, voisi olla kokoonpanoltaan joko tämän lain mukainen tai kunnallislain mukainen. Tämän lain mukaisessa johtokunnassa voi olla jäsenenä oppilaita, opettajia ja koulun muuta henkilökuntaa edustavia jäseniä. Kunnallislain mukaiseen johtokuntaan ei voida valita jäseniä, joilla ei ole äänioikeutta kunnallisvaaleissa eikä johtokunnan alaisia viranhaltijoita eikä pysyväisluonteisessä työsopimussuhteessa olevia työntekijöitä.

14 §. Pykälässä johtokunnalle säädetyt tehtävät koskisivat vain kokoonpanoltaan tämän lain mukaista johtokuntaa.

15 ja 16 §. Pykälien 2 momentteja muutettaisiin 13 §:ään ehdotetun muutoksen mukai-

sesti siten, että opettajakunta tekisi ehdotuksen vain tämän lain mukaiseen johtokuntaan valittavasta opettajajäsenestä. Vastaavasti oppilaskunta valitsisi oppilasjäsenet vain tämän lain mukaiseen johtokuntaan.

18 §. Erityisluokista muodostetun koulun rehtorin viran perustamiseen velvoittavaa perusopetusryhmien määrää ehdotetaan nostettavaksi kolmesta kuuteen. Rehtorin viran perustaminen pienempään kouluun samoin kuin lain voimaan tullessa alle kuusi perusopetusryhmää käsittävien koulujen rehtorin virkojen mahdollinen uudelleen järjestely jäisi kunnan harkintaan.

Pykälän 4 momentin mukaan kunta voisi ilman rajoituksia päättää, että lukion rehtori hoitaa myös peruskoulun johtajan tehtävät. Nykyinen laki edellyttää, että peruskoulu ja lukio toimivat samassa rakennuksessa tai rakennusryhmässä. Vastaava muutos tehtäisiin lukiolain 11 §:ään, jolloin peruskoulun rehtori voisi hoitaa myös lukion rehtorin tehtävät.

21 a §. Kuten edellä on todettu, toimielinten ja viranhaltijoiden tehtävät ehdotetaan jätettäviksi kunnan määrättäviksi. Näin ollen lakiin sisältyvä päätösvallan siirtämistä koskeva pykälä käy tarpeettomaksi ja se ehdotetaan kumottavaksi. Nykyisessä 2 momentissa mainittujen oikeusturva-asioiden osalta koululainsäädännöllä rajoitettaisiin kuitenkin edelleenkin mahdollisuutta antaa päätösvalta viranhaltijalle. Rajoitukset kirjoitettaisiin asianomaisten säännösten yhteyteen. Myöskään työsuunnitelmaa ei saisi antaa viranhaltijan päätettäväksi. Sen sijaan vakinaisen viranhaltijan nimittäminen voitaisiin nykyisestä poiketen antaa myös yksittäisen viranhaltijan tehtäväksi. Määriteltäessä toimivaltaista toimielintä tai viranhaltijaa tulee kaksikielisessä kunnassa ottaa huomioon hallinnon jakautuminen kielen mukaan.

30 §. Pykälän 1 ja 2 momentissa on muutettu kouluhallitus opetushallitukseksi. Pykälän 2 ja 3 momentin järjestys on vaihdettu. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi rajoitussäännös, joka estää työsuunnitelman hyväksymistä koskevan päätöksen antamisen viranhaltijalle.

31 §. Nykyisessä menoperusteisessa valtionosuusjärjestelmässä on säädetty valtionosuuden perusteena olevan opetuksen enimmäismäärästä. Jos opetustuntien todellinen määrä on ollut tätä pienempi, kunta on saanut valtionosuutta todellisten opetustuntien järjestämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin. Jos opetusta on annettu yli pykälässä säädetyn tuntimäärän, on kunta vastannut tästä aiheutuneista lisäkustannuksista itse. Käytännössä opetusta on annettu keskimäärin säädetyn enimmäistuntimäärän mukaisesti. Edellä mainittu säätelytapa ei ole mahdollinen laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä.

Uudessa valtionosuusjärjestelmässä valtionosuus määräytyy laskennallisesti opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa ehdotetulla tavalla. Laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä kunta saisi valtionosuutta säädettyjen laskentaperusteiden mukaisesti riippumatta siitä, miten kunta todellisuudessa järjestää opetusta. Kunnan järjestämän opetuksen määrä vaikuttaa kuitenkin osaltaan siihen valtakunnalliseen kustannuspohjaan, jonka perusteella valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat lasketaan. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavan lain 12 §:n nojalla peruskoulumenojen mukaan laskettava valtionosuus määräytyisi olennaisilta osin opetuksen laskennallisen tuntimäärän eli tuntikehyksen perusteella.

Peruskoulun kokonaistuntikehys on ala-astetta, yläastetta, erityisopetusta, sairaalaopetusta, esiopetusta, lisäopetusta, kerhotoimintaa sekä opettajille määrättäviä erityisiä tehtäviä varten määräytyvien tuntien yhteismäärä. Ala-asteen ja yläasteen tuntikehyksestä säädetään 31 a §:ssä ja erityisopetuksen, sairaalaopetuksen, kerhotoiminnan ja erityistehtävien tuntikehyksestä 31 b §:ssä. Kokonaistuntikehystä korotetaan, milloin kunnassa annetaan 31 c §:ssä mainittua opetusta. Lisäksi ministeriö voi erikseen kunnan hakemuksesta korottaa peruskoulun tuntimäärä. Viimeksi mainittu säännös korvaisi muun muassa nykyisin peruskouluasetuksen 82 §:ssä opetusministeriölle säädetyn oikeuden antaa kunnalle lupa ylimääräisen luokanopettajan viran perustamiseen tai säilyttämiseen. Kaksikielisessä kunnassa tuntimäärät lasketaan erikseen kumpaakin kieliryhmää varten.

Peruskoulua korvaavan koulun tuntikehys laskettaisiin soveltuvin osin 31 a — 31 c §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti. Pykälän 2 momentin mukaan myös peruskoulua korvaavan koulun tunnit lasketaan kunnan kokonaistuntikehykseen.

31 a §. Pykälän 1 momentissa säädetään ala-asteen opetuksen laskennallisesta tuntimäärästä. Ala-asteen opetuksen laskennallinen tuntimäärä määräytyisi koulun oppilasmäärän mu-

kaan laskettujen opettajan- ja rehtorinvirkojen perusteella siten kuin asetuksella säädetään. Virkojen laskemisen perusteena olevat oppilasmäärät on tarkoitus säilyttää asetuksessa nykyisellään. Voimassa olevasta laista poiketen pykälässä ei kuitenkaan edellytetä, että tuntikehyksen laskemisen perusteena oleva virka olisi perustettu, vaan virat olisivat laskennallisia. Mainittuja virkoja ei myöskään enää laskettaisi koulupiireittäin, vaan sen mukaan, kuinka monta oppilasta koulussa on. Koska tuntikehyssäännökset olisivat ehdotuksen mukaan ainoastaan valtionosuuden määräytymisen perusteita, ne eivät rajoittaisi kunnan oikeutta itse päättää opetustuntien kokonaismäärästä eri kouluasteilla ja oppilaitosmuodoissa.

Pykälän 2 momentissa säädetään peruskoulun yläasteen laskennallisesta tuntikehyksestä. Tuntikehyksen laskemisen perusteena oleviin tuntimääriin ei ehdoteta muutoksia.

31 b §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi erityisopetuksen, sairaalaopetuksen, peruskoulun kerhotoiminnan sekä opettajille määrättyjen erityistehtävien tuntikehystä koskevat säännökset. Erityisopetukseen käytettävissä olevien tuntien määrä säädetään nykyisin asetuksessa. Ehdotettu tuntikehys sisältäisi myös nykyisin opetushallituksen peruskouluasetuksen 46 §:n nojalla myöntämät korotukset kuntakohtaisiin erityisopetuksen tuntimääriin. Muiden pykälässä tarkoitettujen toimintojen osalta ei peruskoulusäännöksissä ole aikaisemmin määritelty tuntikehystä. Kerhotoimintaan ja opettajille määrättyjen erityistehtävien palkkioihin myönnettävän valtionosuuden määrä on kuitenkin määritelty opetusministeriön päätöksellä.

Nykyisin erityisopetuksen tuntikehystä ei saa käyttää muuhun opetukseen. Uudessa laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä tuntikehyssäännökset eivät rajoita kunnan oikeutta päättää eri kouluasteilla ja oppilaitosmuodoissa annettavien opetustuntien todellisesta määrästä.

Pykälän 3 momentti sisältää peruskoulua korvaavia kouluja koskevan erityissäännöksen tässä pykälässä tarkoitetun tuntikehyksen laskemisesta. Säännös on tarpeen, koska peruskoulua korvaavassa koulussa ei voida järjestää luokkamuotoista erityisopetusta eikä sairaalaopetusta.

31 c §. Pykälään on koottu ne perusteet, joiden nojalla kunnan peruskouluopetuksen laskennallista tuntimäärää voidaan korottaa. Perusteet ovat samat kuin voimassa olevassa lainsäädännössä. Korotuksen suuruudesta säädettäisiin asetuksella. Säätelytaso vastaa tältä osin voimassa olevaa lainsäädäntöä lukuunottamatta lain 27 §:n 4 momentissa säädetyn vapaaehtoisen aineen opetuksen vuoksi tehtävää korotusta, jonka suuruudesta säädetään nykyisin laissa.

36 a §. Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että siitä käy yksiselitteisesti ilmi lääketieteellisen tutkimuksen ja sosiaalisen selvityksen toimittaminen vain tarpeen vaatiessa.

Luokkamuotoiseen erityisopetukseen ottamisesta ja siirtämisestä koskevan asian osalta kunnan vapautta päättää toimivaltaisesta viranomaisesta on rajoitettu 36 a §:ään lisättäväksi ehdotetulla 4 momentilla niin, että ratkaisuvalta tulisi olla aina monijäsenisellä toimielimellä. Muutoksena nykyiseen säännökseen nähden myös oppilaan siirtämisestä takaisin yleisopetukseen tulisi päättää aina monijäsenisessä toimielimessä. Näin on käytännössä nykyisin menetelty monissa kunnissa.

Nykyisin luokkamuotoiseen erityisopetukseen siirtämistä koskeva päätös on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi, mikäli oppilaan huoltaja vastustaa siirtoa. Lisäksi päätöksestä voidaan peruskoululain 74 §:n 3 momentin mukaan valittaa lääninhallitukseen. Ottaen huomioon, että siirtomenettely tarvittavine tutkimuksineen ja selvityksineen on tarkoin säännelty ja ettei päätöstä saa määrätä yksittäisen viranhaltijan tehtäväksi, ehdotetaan päätöksen alistamisesta luovuttavaksi. Siirron kohteeksi joutuvan oppilaan oikeusturvan varmistamiseksi muutoksenhakuoikeus on tarkoitus säilyttää nykyisellään.

38 §. Pykälässä säädetään, mihin kouluun oppilaalla on oikeus päästä. Pääsääntönä säilyisi, että koulu määräytyisi sen mukaan, minkä koulupiirin alueella oppilas asuu.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin eräitä erityisiä perusteita, joiden nojalla oppilaalla olisi oikeus päästä muuhunkin kouluun. Perusteet ovat samat kuin nykyisessä lainsäädännössä. Oppilaalla ei olisi kuitenkaan enää oikeutta päästä muun piirin kouluun muusta erityisestä syystä. Kunta voisi kuitenkin vapaasti ottaa oppilaan muuhunkin kouluun ilman, että se vaikuttaisi kunnan valtionrahoitukseen. Koulu, johon oppilaalla olisi 2 momentin mukaan oikeus päästä, tulisi olla oppilaan asuinpaikkaa lähin tarkoituksenmukainen hänelle sovelias koulu. Lähimmällä tarkoituksenmukaisella

koululla tarkoitettaisiin erityisesti liikenneyhteyksien kannalta parasta vaihtoehtoa.

Nykyisten säännösten mukaan koulu, johon oppilas kuuluu, vaihtuu silloin, kun oppilas muuttaa toisen piirin alueelle. Käytännössä tällaisen oppilaan on annettu, mikäli hänen huoltajansa ovat sitä pyytäneet, jatkaa koulunkäyntiä samassa koulussa lukuvuoden loppuun. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiasta selkeyttävä säännös, jolla vahvistetaan oppilaan oikeus jatkaa koulunkäyntiään siinä koulussa, jossa hän aloitti lukuvuoden alussa. Oikeus rajattaisiin kuitenkin niihin tilanteisiin, joissa kuljetus voidaan tarkoituksenmukaisesti järjestää.

Enää ei tutkittaisi sitä, aiheuttaako piirin vaihto muutoksia perusopetusryhmien määrässä omassa tai toisessa piirissä. Pykälän 1—3 momentissa säädettäisiin ainoastaan oppilaan oikeuksista. Pykälässä ei rajoitettaisi näin ollen kunnan mahdollisuuksia ottaa hakemuksesta oppilas muillakin perusteilla muun kuin oman piirinsä kouluun. Toisen kunnan alueelta oppilasta otettaessa tulisi ottaa kuitenkin huomioon, että oppilaan kotikunnalle syntyisi ehdotetun 84 c §:n nojalla maksuvelvollisuus vain siinä tapauksessa, että oppilaan koulunkäynti toisen kunnan koulussa perustuu pykälässä säädettyyn oppilaan oikeuteen. Pykälän 4 momentti vastaisi nykyistä 4 momenttia.

Ehdotetuilla muutoksilla peruskoulun piirijaon merkitys vähenisi kunnan koulutoimen ohjausvälineenä. Oppilaan oikeuksien säätelyssä piirijaon merkitys säilyisi ja eräiltä osin vahvistuisi. Piirijakoa koskevilla säännöksillä olisi merkitystä myös oppilaiden ottamiseen toisen piirin kouluun toisessa kunnassa.

42 §. Oppilaan erottamisesta tulisi päättää aina kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetussa monijäsenisessä toimielimessä ja päätös tulisi nykyisen lain tapaan alistaa lääninhallituksen vahvistettavaksi.

46 §. Koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen tehtäväjakoa vammaisten oppilaiden tarvitsemien apuvälineiden hankkimisessa on selkeytetty 1 päivänä lokakuuta 1991 voimaan tulleella lääkinnällistä kuntoutusta koskevalla lainsäädännöllä. Lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen (1015/91) mukaan henkilökohtaisten apuvälineiden luovuttaminen lapselle on sosiaali- ja terveystoimen tehtävä. Koulutoimi huolehtii puolestaan koulu- ja luokkakohtaisten apuvälineiden hankkimisesta. Pykälässä koulutoimen tehtäväksi säädetty velvollisuus antaa vähävaraisen huoltajan lapselle tarpeen vaatiessa silmälasit kumottaisiin.

47 §. Pykälän 2 ja 3 momentin nykyiset säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Oppilaalla olisi näin ollen oikeus kuljetukseen taikka kuljetus- tai saattoavustukseen aina, kun oppilaan koulumatka olisi viittä kilometriä pitempi. Kuitenkin silloin, kun oppilaalla ei ole 38 §:ssä mainittua oikeutta päästä vieraan piirin kouluun, voidaan uuden 2 momentin mukaan oppilaaksioton edellytykseksi asettaa, että oppilaan huoltaja vastaa kuljetuksesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Menettelyllä haluttaisiin edesauttaa sitä, etteivät kunnat tekisi päätöksiä oppilaaksiotosta viimeksi mainituissa tapauksissa yksinomaan taloudellisten tekijöiden perusteella.

51 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Uudessa laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä ei myönnetä erikseen valtionosuutta koulunkäyntiavustajien palkkauskustannuksiin. Koulunkäyntiavustajien palkat ovat mukana siinä kustannuspohjassa, jonka perusteella valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat lasketaan. Valtionosuusjärjestelmän kannalta ei nykyinen säännös, jonka mukaan koulussa voi olla koulunkäyntiavustajia, ole enää tarpeellinen. Myöskään opetusministeriön valtionapuperusteiksi antamat määräykset eivät ole enää tarpeelliset. Peruskoululain 3 §:n mukaan peruskoulun opetus ja kasvatus on järjestettävä oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Säännös velvoittaa kunnan järjestämään vammaisten oppilaiden opetuksen asianmukaisella tavalla.

53 §. Pykälässä säädetään peruskoulun yhteisistä viroista. Pykälän 1 momenttiin on otettu nykyisin 1 ja 2 momenttiin sisältyvät säännökset kahden tai useamman peruskoulun viroista. Kun koululainsäädännössä ei enää käytettäisi kunnan koululaitos käsitettä, on koululaitoksen virat muutettu kuntakohtaisiksi viroiksi. Pykälässä ei säädettäisi enää erikseen peruskoulun ja lukion yhteisistä viroista. Pykälän 2 momenttiin otettaisiin yleinen säännös, jonka mukaan muista kuin 1 momentissa mainituista yhteisistä viroista samoin kuin muun oppilaitoksen viran- ja toimenhaltijan oikeudesta opettaa peruskoulussa säädetään erikseen. Momentissa tarkoitetaan yhteisistä opettajista annettavaksi ehdotettua lakia.

56 §. Pykälän nykyisen 6 momentin mukaan koulun johtajana toimiva opettajan viran vakinainen haltija siirretään suostumuksellaan sa-

maan kouluun perustettavaan rehtorin virkaan. Säännös on otettu koululainsäädäntöön vuonna 1978, kun peruskoulussa siirryttiin rehtorijärjestelmään. Siirtomenettelyn tarkoituksena oli tuolloin ensisijassa turvata lain voimaantullessa johtajina toimivien opettajien asema. Koulujärjestelmän perusteista annetun lain (467/68) 12 b §:n 3 momenttiin otettiin kuitenkin myös vastaava pysyväisluontoinen säännös. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan säännös, joka mahdollistaa johtajana toimivan opettajan viran haltijan siirtämisen lain voimaantulon jälkeen perustettavaan rehtorin virkaan on tarpeen, koska rehtorin viran olemassaolo ala-asteen kouluissa on riippuvainen koulun koosta ja sen perustaminen voi tulla ajankohtaiseksi myöhäisemmässä vaiheessa. Säännös otettiin vuonna 1985 voimaantulleeseen peruskoululakiin sanamuodoltaan entisenlaisena. Säännös sijoitettiin 56 §:ään, jonka 1—5 momenteissa säädetään viranhaltijan siirtämisestä viran lakkauttamisen yhteydessä. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan koulun johtajana toimiva opettaja on voitava siirtää samaan kouluun perustettavaan rehtorin virkaan. Säännöstä on tulkittu eri tavoin. Yleensä on katsottu, että säännös velvoittaa siirtämään johtajana toimivan opettajan perustettavaan rehtorin virkaan, vaikkei hänen virkaansa lakkautettaisikaan. Toisaalta kylläkin peruskoululain 18 §:n 2 momentin mukaan johtajan määräys voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Johtajana toimivan opettajan siirto-oikeudesta perustettavaan rehtorin virkaan ehdotetaan luovuttavaksi.

57 §. Virkojen täyttämistä ja tuntiopettajan ottamista koskeva 58 § ehdotetaan kumottavaksi. Mainitun pykälän 3 momentin säännös, jonka mukaan virkaan tulee nimittää säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista taitavin ja soveliain, siirretään tämän pykälän 2 momenttiin. Pykälän nykyinen 2 momentti siirretään puolestaan pykälästä aikaisemmin kumotun 1 momentin paikalle.

58 §. Virkojen haettavaksi julistaminen määräytyisi jatkossa kunnan virkasäännön mukaan. Taitavuuden ja soveliaisuuden arviointiin velvoittava pykälän 3 momentin säännös on siirretty kelpoisuusvaatimuksia säätelevään 57 §:ään. Peruskoululain 74 §:ää, jossa säädetään muutoksenhausta kunnan kouluviranomaisen päätöksiin, on tarkoitus muuttaa niin, että myös opettajan virkojen vakinaista täyttämistä koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta kunnallislain säännösten mukaisesti. Näin ollen myös tiedoksiantoa koskeva pykälän 4 momentin säännös voidaan poistaa.

62 a §. Pykälän 4 momentin luetteloa tilanteista, jolloin viranhaltijaa ei saa irtisanoa, ehdotetaan täydennettäväksi mainitsemalla siinä erikseen äitiys-, isyys- ja vanhempainloma sekä hoitovapaa. Muutos vastaa kunnallisen työmarkkinalaitoksen laatimaan virkasäännön malliin tehtyjä muutoksia.

Irtisanomisen osalta rajattaisiin kunnan vapautta päättää toimivaltaisesta viranomaisesta pykälään lisättävässä 5 momentissa siten, ettei päätöstä saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

62 f §. Ehdotetussa uudessa valtionosuusjärjestelmässä työkyvyltään heikentyneelle viranhaltijalle otetun avustajan palkkauskustannuksiin ei myönnettäisi erikseen valtionosuutta. Tämän vuoksi pykälä ehdotetaan 51 §:n perusteluihin viitaten kumottavaksi tarpeettomana.

64 §. Viranhaltijoiden kurinpitoa koskevat erityissäännökset ehdotetaan kokonaisuudessaan poistettavaksi koululainsäädännöstä. Rehtorin, opettajan ja oppilaskodinhoitajan kurinpidosta olisi näin ollen jatkossa voimassa vain, mitä kunnallislaissa säädetään ja kunnan virkasäännössä määrätään.

71 §. Ehdotetussa valtionosuusjärjestelmässä ei ole enää valtionosuuden perusteeksi hyväksyttävää palkkausta, vaan koulutoimen kustannukset luetaan valtionosuuden määrään vaikuttaviin kustannuspohjiin. Näin ollen on myös eläkkeen perusteena olevan palkan määrittelystä poistettu maininta valtionosuuden perusteeksi hyväksytystä palkkauksesta. Kun peruskoululain nojalla ei enää myönnetä erillispalkkoja, on myös maininta tämän lain nojalla tulevasta palkkauksesta jätetty pois.

74 §. Kun kaikki peruskoululain ja peruskouluasetuksen mukaisissa asioissa tehdyt päätökset ovat ehdotuksen mukaan siirrettävissä kunnanhallituksen käsiteltäväksi, on valitusviranomaisena, eräitä erikseen säädettäviä asioita lukuun ottamatta, kunnallisvalitusasioissa ensiasteessa aina kunnallislain 141 §:n 2 momentin mukaisesti kunnanhallitus.

Viran vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa valitetaan nykyisen lain mukaan opetushallitukseen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Tästä muihin asioihin nähden poikkeuksellisesta valituslajista ja -tiestä ehdotetaan luovuttavaksi ja valituslaji muutettavaksi näissäkin asioissa kunnallisvalitukseksi. Näin ollen

myös nämä asiat menisivät valituksena ensiasteessa kunnanhallitukseen ja edelleen mahdollisena jatkovalituksena lääninoikeuteen ja sieltä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituslajin muuttuessa kunnallisvalitukseksi virkavaalista voisivat valittaa hakijoiden lisäksi kaikki kunnan jäsenet.

Asetuksella luetelluissa oppilasta koskevissa asioissa säilytettäisiin nykyinen valitusmenettely lääninhallitukseen. Tarkoituksena olisi että myös valituskiellot oppilasta koskevissa asioissa lueteltaisiin asetuksessa. Nykyisin valituskiellot oppilasta koskevissa asioissa ovat perustuneet pykälän 4 momentin säännökseen. Mainitussa säännöksessä valituskiellon piiriin on määritelty nykyisessä laissa kaikki ne päätökset, jotka on säädetty lautakunnan alaisen toimielimen ja viranhaltijan ratkaistavaksi. Kun asioita ei ehdotuksen mukaan enää säädettäisi määrätyn toimielimen päätettäväksi, joudutaan asiat, joissa valitus on kielletty, mainitsemaan erikseen. Valituskielto ehdotetaan säilytettäväksi oppilasta koskevien asioiden lisäksi vain työsuunnitelman hyväksymistä koskevassa asiassa. Muutos merkitsee, että valitusoikeuden piiriin tulevien asioiden määrä kasvaa.

75 §. Myöskään peruskoulua korvaavan koulun toimen vakinaista täyttämistä koskevaan päätökseen ei haettaisi enää muutosta valittamalla opetushallitukseen. Pykälän 1 momentista poistettaisiin myös valitusajan alkamista koskeva erityissäännös. Jatkossa valitusaika alkaisi muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain 8 §:n 3 momentin mukaan päätöksen tekemisestä.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin asetuksesta valituslajia koskeva maininta.

Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin valituskiellon piiriin kuuluvien asioiden joukkoon työsuunnitelman hyväksyminen. Muista valituskielloista säädettäisiin edelleen asetuksella.

76 §. Pykälä ehdotetaan kirjoitettavaksi nykyisen kolmen momentin sijasta yhteen momenttiin. Pykälän 3 momentista on siirretty 1 momenttiin säännös, joka mahdollistaa säätää asetuksella valituskiellosta opetushallituksen ja lääninhallituksen päätöksiin. Valituskielto on peruskouluasetuksen 134 §:ssä säädetty koskemaan niitä lääninhallituksen oppilaita koskevia asioita, joissa lääninhallitus antaa päätöksen sille tehtyyn valitukseen taikka päättää kunnan tekemän päätöksen vahvistamisesta. Valituskiellot sisältävä säännös on tarkoitus säilyttää asetuksessa entisellään. Kun opetushallitukseen ja lääninhallitukseen ei ehdotettujen säännösten mukaan menisi enää muita valitusasioita, voidaan nykyisin 1 ja 2 momenttiin sisältyvät jatkovalitusoikeutta koskevat säännökset kumota.

78 §. Myös yksityisen koulun ylläpitäjän toimintavapautta hallinnon järjestämisessä ehdotetaan lisättäväksi. Yksityisellä koululla tulisi 1 momentin mukaan olla johtokunta, mutta johtokunnan kokoonpano olisi koulun ylläpitäjän päätettävissä. Johtokuntaan voitaisiin valita edelleen opettajia, koulun muuta henkilökuntaa ja oppilaita edustavia jäseniä.

Pykälän 2 momentista on poistettu viittaus kumottavaksi ehdotettuun 88 §:ään ja viittaus kunnan kouluhallinnosta annetun lain 16 ja 17 §:ään on korvattu viittauksella samansisältöisiin kunnan opetustoimen hallinnosta annettavan lain 6 ja 7 §:ään. Pykälän 4 momenttiin sisältyvät viittaukset on siirretty 2 momenttiin ja 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Kun tuntikehyksen tarkoituksena on uudessa valtionosuusjärjestelmässä toimia ainoastaan yhtenä laskentatekijänä kunnalle maksettavaa valtionosuutta määrättäessä ja kun peruskoulua korvaavan koulun osalta valtionosuus maksetaan kunnalle, ei pykälään sisälly enää viittausta tuntikehyspykäliin. Ehdotetun 31 §:n mukaan peruskoulun käyttökustannusten valtionosuuden laskemisessa käytettävään tuntimäärään luetaan myös kunnassa sijaitsevan peruskoulua korvaavan koulun perusteella 31 a — 31 c §:n mukaisesti lasketut tunnit.

78 a §. Pykälästä on poistettu viittaus kumottavaksi ehdotettuihin 58 ja 62 f §:ään.

Nykyisen lain mukaan peruskoulua korvaavan koulun toimenhaltijoiden kurinpitomenettelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslaissa säädetään. Kun tarkoituksena on, että valtion virkamieslakia sovellettaisiin myös käytettävissä olevien kurinpitokeinojen osalta, ehdotetaan kurinpitomenettelyn sijasta säädettävän kurinpidosta. Nykyisin kurinpitoasiat käsitellään opetushallituksen yhteydessä toimivassa virkamieslautakunnassa. Kun opetushallitusta pyritään vahvistamaan ensisijassa opetussuunnitelmien ja -menetelmien kehittämisvirastona ja vähentämään hallintoasioiden määrää, ehdotetaan toimenhaltijoiden kurinpitoasiat siirrettäväksi lääninhallitusten yhteydessä toimiville virkamieslautakunnille.

Osassa peruskoulua koskevista pykälistä on

tietty asia säädetty kunnan tehtäväksi. Kun tarkoituksena on, että kunta huolehtisi peruskoulua korvaavan koulun osalta edelleen vain niistä tehtävistä, jotka nykyistenkin säännösten mukaan kuuluvat kunnan ratkaistavaksi, joudutaan pykälän 2 momentissa säätämään toimenhaltijan ja tuntiopettajan irtisanominen ja irtisanomisen peruuttaminen peruskoulua korvaavan koulun toimivaltaan kuuluvaksi. Irtisanominen ehdotetaan säädettäväksi johtokunnan tehtäväksi. Sen sijaan irtisanomisen peruuttamisesta päättäminen voitaisiin koulun ohjesäännön määräyksin antaa koulun muullekin toimielimelle tai toimenhaltijalle.

78 b §. Kun myös peruskoulua korvaavan koulun hallintoa koskeva sääntely olennaisesti kevenisi, ohjesäännön merkitys peruskoulua korvaavan koulun hallintoa ja toimivallan määrittelyä koskevana asiakirjana korostuisi. Tästä syystä ohjesäännön säännösperusta ehdotetaan siirrettäväksi asetuksesta lakiin otettavaan uuteen 78 b §:ään. Säännös vastaisi sisällöltään peruskoulua korvaavasta koulusta ja yksityisestä lukiosta annetun asetuksen nykyistä 11 §:ää. Kun suurinta osaa tehtävistä ei ole laissa määrätty tietylle toimielimelle kuuluvaksi, vaan tämä tapahtuu vasta ohjesäännön määräyksellä, ei 4 kohdassa säädetä kuitenkaan enää toimivallan ja tehtävien jaosta.

Pykälän 2 momentti sisältäisi toimivallan määrittelyä koskevan rajoituksen.

79 §. Kun koulun toimielinten ja toimenhaltijoiden päätösvalta ehdotetaan jätettäväksi vähäisiä rajoituksia lukuunottamatta koulun ohjesäännön varaan, ehdotetaan pykälän 2 momentti kumottavaksi tarpeettomana.

80 §. Kumottavaksi ehdotetun kunnan kouluhallinnosta annetun lain 12 §:n 2 momentin mukaan, mitä pykälän 1 momentissa säädetään johtosäännössä pakollisesti määrättävistä asioista, kuten piirijaosta ja kielenopetuksen järjestämisestä, on soveltuvin osin voimassa peruskoulua korvaavasta koulusta. Jotta kunta voisi edelleen antaa johtosäännössä peruskoulua korvaavaa koulua velvoittavia määräyksiä, ehdotetaan pykälän 1 momenttiin lisättäväksi tätä koskeva säännös.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että oppilaiden ottaminen voidaan sopia myös peruskoulua korvaavan koulun tehtäväksi.

80 a §. Pykälässä olevia viittauksia tämän lain muihin pykäliin on tarkistettu näihin pykäliin ehdotettujen muutosten mukaisesti.

81 §. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi uuden valtionosuusjärjestelmän kannalta tarpeettomana säännöksenä.

83 §. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettava laki ehdotetaan ulotettavaksi koskemaan myös peruskoulua vastaavaksi järjestettyjä yksityisiä kouluja. Säännös koskisi Helsingin Juutalaista koulua. Lain siirtymäsäännöksen nojalla nykyisen valtionosuuslain säännöksiä noudatettaisiin koululle myönnettävään valtionapuun vuoden 1995 loppuun saakka.

10 a luku. *Rahoitus*

Lakiin on lisätty uusi peruskoulun rahoitusta koskeva 84 a — 84 c §:t käsittävä 10 a luku.

84 a §. Pykälän mukaan peruskoulua ja peruskoulua korvaavaa koulua varten myönnetään valtionosuutta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavassa laissa säädettäisiin. Muutoksena nykytilanteeseen nähden myös peruskoulua korvaavaa koulua varten voitaisiin myöntää valtionosuutta perustamiskustannuksiin. Peruskoulua korvaavan koulun perustamis- ja käyttökustannuksia varten myönnettävä valtionosuus myönnettäisiin kunnalle.

84 b §. Pykälään siirrettäisiin kumottavaksi ehdotetusta 88 §:stä kahden tai useamman kunnan yhteisen peruskoulun perustamiskustannusten jakoperustetta koskeva säännös. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi piirijakoa koskeva maininta, jolloin kustannusten jakoperusteena on kustakin kunnasta kouluun tulevien oppilaiden määrä. Kunnat voisivat kuitenkin sopia myös muunlaisesta kustannusten jakoperusteesta.

84 c §. Pykälään siirrettäisiin kumottavaksi ehdotetusta 88 §:stä säännös oppilaan kotikunnan maksuosuudesta käyttökustannuksiin, kun oppilas käy peruskoulua kahden tai useamman kunnan yhteisessä peruskoulussa tai muussa kuin sen kunnan koulussa, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka. Kotikunnan maksuosuus laskettaisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 9 §:n mukaisesti valtionosuuden perusteena olevien yksikköhintojen perusteella oppilasta kohti laskettavasta markkamäärästä.

Pykäläehdotuksen mukaan oppilaan kotikunta ei kuitenkaan olisi maksuvelvollinen

sellaisesta oppilaasta, jonka käyminen vieraan kunnan koulussa ei perustu oppilaan 38 §:ssä säädettyyn oikeuteen päästä tähän kouluun. Lain 38 §:ssä säädetään oppilaan oikeudesta päästä muuhun kuin oman piirinsä peruskouluun.

11 luku. *Erinäisiä säännöksiä*

87 §. Pykälästä poistettaisiin peruskoulun piirijakoa koskevat maininnat.

88 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Oppilaan kotikunnan maksuvelvollisuutta koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi uuteen 84 c §:ään.

89 §. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Oppilaan huoltajan kuuleminen oppivelvollisuuden laiminlyöntitapauksissa on kodin ja koulun yhteistyöhön ilman erillistä säännöstäkin kuuluva asia. Ennen 3 momentissa tarkoitetun rangaistuksen tuomitsemista tulee huoltajaa esitutkintalain (449/87) perusteella kuulustella.

92 §. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Siinä on säädetty opetusministeriön toimivallasta päättää kokeilusta johtuvien lisätehtävien valtionosuuteen oikeuttavien korvausten kokonaismäärästä. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 38 §:n mukaan voitaisiin edelleenkin myöntää erillistä avustusta kokeilutoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin. Tarkoituksena on, että jatkossa oppilaitosten ylläpitäjät saisivat nykyistä suuremmassa määrin päättää kokeilua varten myönnetyn avustuksen kohdentamisesta kokeilun kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Voimaantulosäännös. Pykälän 2 momentti vastaisi koulun johtokunnan osalta kunnan opetustoimenhallinnosta annetun lain 9 §:n 3 momenttia.

Nykyisen 38 §:n mukaan oppilaalla on muustakin kuin pykälässä erikseen mainitusta erityisestä syystä oikeus päästä muun kuin oman piirinsä kouluun. Tällaista säännöstä ei sisälly ehdotettuun 38 §:ään. Jotteivät tällaiset oppilaat joutuisi vaihtamaan koulua lain voimaantultua, on pykälän 3 momenttiin otettu koulunkäynnin jatkamisen samassa koulussa turvaava säännös.

Pykälän 4 ja 5 momentin säännökset määrittäisivät lain voimaantulessa vireillä olevien kurinpito- ja muutoksenhakuasioiden käsittelyssä noudatettavat säännökset.

Johtosäännön ja yksityisen koulun ohjesäännön merkitys päätösvallan määrittelyssä korostuu hallintoa koskevien säännösten purkamisen myötä. Laissa ei asetettaisi määräaikaa johtosäännön ja ohjesäännön uudistamiselle. Jotta toimivaltainen viranomainen olisi aina määriteltävissä, ehdotetaan pykälän 6 momentissa, että lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä toimivallasta ja tehtävistä noudatetaan kunnes uusien säännösten mukainen johto- tai ohjesääntö on hyväksytty.

1.4. Lukiolaki

Lukiolakiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin peruskoululakiin. Seuraavassa on selostettu pykäläehdotuksia vain siltä osin kuin ne poikkeavat peruskoululakiin ehdotetuista muutoksista.

21, 21 a ja 21 b §. Pykälissä säädetään lukion valtionosuuden määräytymisen perusteena olevasta opetuksen laskennallisesta tuntimäärästä eli tuntikehyksestä. Pykäliin ehdotetaan tehtäväksi soveltuvin osin vastaavat valtionosuusjärjestelmän uudistamisen edellyttämät muutokset kuin peruskoululain 31 ja 31 a-31 c §:n perusteluissa on todettu. Tuntikehyksen laskemisen perusteena oleviin tuntimääriin ja perusteisiin, joilla tuntimäärää voidaan korottaa, ei ehdoteta muutoksia. Kerhotoimintaa ja opettajille määrättyjen erityisten tehtävien tuntikehystä koskevan 21 b §:n säännökset ovat kuitenkin uusia.

23 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös velvollisuudesta kohdella lukioon hakeutuvia oppilaita hakumenettelyssä yhdenvertaisin perustein. Säännöksellä pyritään erityisesti selkeyttämään oppilaan oikeus hakeutua vapaasti haluamaansa lukioon.

26 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Säännös oppilaan kotikunnan maksuosuudesta muun kunnan lukiossa käyvästä oppilaasta ehdotetaan siirrettäväksi lain uuden 7 a luvun 54 b §:ään.

26 c §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Ehdotetussa laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä kunta voi ilman rajoituksia järjestää lukion oppilaille maksuttoman koulukuljetuksen tai suorittaa koulumatkasta oppilaalle aiheutuvat kustannukset. Mainituis-

ta toimenpiteistä kunnalle aiheutuvat menot otetaan mukaan kustannuspohjiin, joiden perusteella lasketaan valtionosuuden perusteena olevat kuljetuksen yksikköhinnat.

51 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi ja säännös yksityistä lukiota käyvän oppilaan kotikunnan maksuvelvollisuudesta siirrettäväksi 54 b §:ään.

7 a luku. *Rahoitus*

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi rahoitusta koskeva 7 a luku, joka sisältäisi kaksi pykälää.

54 a §. Pykälän mukaan lukion ylläpitäjälle myönnettäisiin valtionosuutta perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa säädettäisiin. Lukion käyttökustannuksia varten myönnettäisiin valtionosuutta mainitun lain mukaisesti.

54 b §. Pykälässä säädetään nykyisin 26 ja 51 §:ssä säädetystä oppilaan kotikunnan velvollisuudesta suorittaa lukion ylläpitäjälle lukiossa olevasta oppilaasta aiheutuva osuus lukion käyttökustannuksista. Pykälän osalta viitataan siihen, mitä peruskoululain 84 c §:n perusteluissa on todettu. Lukion osalta ehdotetaan lisäksi säädettäväksi muuta keskiasteen koulutusta vastaavasti, että valtio suorittaisi lukion ylläpitäjälle valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaavan markkamäärän oppilaasta, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa. Menettely koskisi esimerkiksi ulkomailta tulevia oppilaita.

1.5. Iltalukiolaki

Iltalukiolakiin ehdotetaan tehtäväksi soveltuvin osin vastaavat muutokset kuin peruskoululakiin ja lukiolakiin.

6 a luku. *Rahoitus*

Lakiin on lisätty uusi iltalukion rahoitusta koskeva 20 a ja 20 b §:n käsittävä luku.

20 a §. Pykälän 1 momentin mukaan iltalukion ylläpitäjälle myönnettäisiin valtionosuutta iltalukion perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavassa laissa säädettäisiin. Pykälän 2 momentti sisältää käyttökustannusten valtionosuutta koskevan säännöksen.

20 b §. Iltalukion oppilaan kotikunnan maksuosuutta koskeva 16 a §:n säännös on siirretty uudeksi 20 b §:ksi ja säännökseen on soveltuvin osin peruskoululain 84 c §:n perusteluihin viitaten tehty uuden valtionosuusjärjestelmän edellyttämät muutokset. Kotikunnan maksuosuus on rajoitettu koskemaan vain niitä oppilaita, jotka opiskelevat iltalukiossa peruskoulun tai lukion koko oppimäärän suorittamiseksi. Iltalukion päätoimista opiskelijaa kohti laskettavassa valtionosuuden perusteena käytettävässä yksikköhinnassa otetaan huomioon myös aineopiskelijoista aiheutuvat kustannukset siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 13 §:n perusteluissa on todettu. Iltalukion osalta ehdotetaan lukiolain 54 b §:ää vastaavasti säädettäväksi, että valtio suorittaisi ylläpitäjälle valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaavan markkamäärän, jos oppilaalla ei ole kotikuntaa Suomessa.

21 §. Pykälän 1 momentin viittaussäännöksiin on tehty tähän lakiin ja lukiolakiin tehtyjen muutosten edellyttämät tarkistukset.

1.6. Laki yhteisistä opettajista

Nykyinen yhteisistä opettajista 4 päivänä heinäkuuta 1980 annettu laki (539/80) on vanhentunut. Muun muassa säännöksissä luetellut koulujen ja oppilaitosten nimet eivät vastaa vuonna 1985 voimaan tullutta yleissivistävän koulutuksen ja vuonna 1987 voimaan tullutta ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä. Yhteisten virkojen perustamista ja muuta opettajien yhteiskäyttöä koskevat menettelysäännökset ovat tarpeettoman yksityiskohtaiset. Nykyinen laki perustuu sille lähtökohdalle, että valtionosuus maksetaan erikseen opettajien palkkakustannuksiin. Kun muutoksia tulisi tehtäväksi kaikkiin nykyisen lain pykäliin, ehdotetaan koko laki kumottavaksi ja säädettäväksi uusi laki yhteisistä opettajista.

1 §. Lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi. Laissa ei lueteltaisi erikseen niitä oppilaitoksia, joissa voi olla yhteisiä opettajia. Myös viittaukset lakisääteistä valtionapua saaviin oppilaitoksiin jätettäisiin pois.

Ehdotuksen mukaan yhteisiä opettajia voisi

olla kaikilla opetusministeriön tai opetushallituksen toimialaan kuuluvilla oppilaitoksilla ja muilla opetusta antavilla laitoksilla. Viimeksi mainittuja olisivat esimerkiksi yliopistot ja korkeakoulut. Niitä kaikkia nimitettäisiin laissa oppilaitoksiksi. Pykälään otettaisiin lisäksi valtuutussäännös, joka sallisi asetuksella säätää lain soveltamisalan piiriin otettavaksi muitakin oppilaitoksia sekä lain soveltamisen muuhunkin opetustoimintaan. Oppilaitokset voisivat toimia muillakin hallinnonaloilla. Muuna opetustoimintana tulisi kysymykseen ainakin taiteen perusopetus, jota koskeva laki annetaan eduskunnalle erikseen.

Yhteinen opettaja olisi ehdotuksen mukaan kuten nykyisinkin joko yhteiseksi perustetun viran tai toimen haltija tai muu yhteinen opettaja. Yhteisen opettajan virasta ja toimesta säädettäisiin 3 §:ssä ja muusta yhteisestä opettajasta 4 §:ssä.

Peruskoululaissa, lukiolaissa ja iltalukiolaissa säädettäisiin edelleen kahden tai useamman saman oppilaitosmuodon yhteisestä virasta. Sen sijaan muutoksena nykyiseen verrattuna peruskoulun ja lukion yhteisistä viroista olisi voimassa, mitä tässä laissa säädettäisiin.

2 §. Ensisijaisena oppilaitoksena voisi ehdotuksen mukaan olla sellainen oppilaitos, jossa on virkoja tai toimia. Virka voisi olla valtion, kunnan tai kuntainliiton. Toimia on puolestaan sellaisissa oppilaitoksissa, joiden lainsäädäntö sisältää toimia koskevat säännökset. Virka tai toimi voisi olla myös kahden tai useamman peruskoulun, lukion tai iltalukion yhteinen taikka kuntakohtaiseksi viraksi perustettu. Toissijaiseksi oppilaitokseksi voitaisiin ottaa sen sijaan kaikki opetusministeriön tai opetushallituksen toimialaan kuuluvat oppilaitokset taikka 1 §:n 1 momentin mukaan asetuksella lain soveltamisalan piiriin otetut oppilaitokset ja muu opetustoiminta.

3 §. Edellytyksiä yhteisen opettajan viran ja toimen perustamiseen väljennettäisiin olennaisesti. Yhteisen viran tai toimen perustaminen jäisi pitkälti oppilaitosten ylläpitäjien sopimuksen varaan. Jottei yhteisen viran tai toimen perustamisella kierrettäisi kelpoisuusvaatimuksia koskevia säännöksiä, ehdotetaan kuitenkin, että virka tai toimi tulisi perustaa sen oppilaitosmuodon viraksi tai toimeksi, josta osoitetaan eniten tunteja opetusvelvollisuuden täyttämiseksi. Muista yhteisiin virkoihin ja toimiin liittyvistä asioista voisivat oppilaitosten ylläpitäjät sopia keskenään.

4 §. Myös muuta yhteistä opettajaa koskevia säännöksiä ehdotetaan väljennettäväksi. Toissijaisina oppilaitoksina tulisivat kysymykseen kaikki 1 §:ssä tarkoitetut oppilaitokset ja muu opetustoiminta. Nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvistä rajoituksista yhteisen opettajan käytölle ehdotetaan luovuttavaksi. Opettajan tulisi täyttää kuitenkin asetuksella säädetyt vähimmäiskelpoisuusvaatimukset, jotta hän voisi opettaa myös toissijaisessa oppilaitoksessa. Toisessa oppilaitoksessa opettamista koskevan määräyksen antaminen edellyttäisi viranhaltijan suostumuksen.

5 §. Pykälässä säädettäisiin yhteisen opettajan palvelussuhteen ehdoista. Säännös vastaisi nykyisen lain vastaavaa säännöstä.

6 §. Pykälässä säädettäisiin yhteisen opettajan oikeudesta eläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen. Säännös vastaisi nykyisen lain vastaavaa säännöstä.

7 §. Pykälässä säädetään eläkemaksusta, jonka ensisijainen oppilaitos olisi velvollinen maksamaan valtiokonttorille. Pykälä koskee vain niitä tapauksia, joissa yhteisellä opettajalla on oikeus valtion varoista maksettavaan eläkkeeseen ja toissijaisen oppilaitoksen opettajien eläke määräytyy kunnallisen tai yksityisen eläkejärjestelmän mukaan. Eläketurvakustannukset ovat osa 8 §:ssä tarkoitetuista toissijaisessa oppilaitoksessa pidetyistä tunneista aiheutuvista kustannuksista, jotka ensisijaisen oppilaitoksen ylläpitäjä voi periä toissijaisen oppilaitoksen ylläpitäjältä.

8 §. Pykälässä säädettäisiin yhteisestä opettajasta aiheutuvien kustannusten jakamisesta ensisijaisen ja toissijaisen oppilaitoksen kesken. Säännöksellä olisi merkitystä valtionosuuden kannalta vain niissä tapauksissa, kun kysymys on eri oppilaitosmuotojen yhteisestä virasta. Kustannusten jakamisella kohdistettaisiin opetuksen järjestämisestä aiheutuvat menot kunkin oppilaitosmuodon yksikköhintojen laskemisen perusteena oleviin toteutuneisiin kustannuksiin. Oppilaitosten ylläpitäjät voisivat sopia, ettei maksua suoriteta. Pykälässä ei säädettäisi enää erikseen eläkekustannusten jakamisesta. Nykyisen lain mukainen järjestelmä, jossa toissijaisen oppilaitoksen eläkelaitos on korvannut toissijaisessa oppilaitoksessa pidetyistä tunneista aiheutuvat eläketurvakustannukset ensisijaisen oppilaitoksen eläkelaitokselle, ei ole käytännössä muun muassa puutteellisten ilmoitusten takia toiminut säännöksessä tarkoitetulla tavalla. Ehdotuksen mukaan ensisijainen oppilaitos

vastaisi kokonaisuudessaan mahdollisten eläkemaksujen maksamisesta. Se voisi kuitenkin periä toissijaiselta oppilaitokselta siellä pidettyjä tunteja vastaavan osuuden myös eläketurvan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista.

9 ja 10 §. Pykälät sisältäisivät asetuksenantovaltuutuksen. Pykälissä säädetään niistä yhteisiä opettajia koskevista seikoista, joista tulisi säätää asetuksella.

11 §. Pykälä sisältää lain voimaantulosäännkösen.

12 §. Pykälä sisältää siirtymäsäännöksen, jonka mukaan nykyisen lain mukaan perustetut yhteisen opettajan virat ja toimet muuttuvat suoraan lain nojalla tämän lain mukaisiksi viroiksi ja toimiksi.

1.7. Harjoittelukoululaki

18 §. Pykälään on tehty uuden valtionrahoituslainsäädännön edellyttämät muutokset. Kotikunnan maksuosuus valtion harjoittelukoulussa olevasta oppilaasta aiheutuvista käyttökustannuksista määräytyisi laskennallisten peruskoulun ja lukion valtionosuuden perusteena olevien oppilaskohtaisten yksikköhintojen ja oppilaan kotikunnan kantokykyluokan perusteella. Kunnallisille oppilaitoksille suoritettavista kotikuntakorvauksista poiketen kotikunnan maksuosuus laskettaisiin kuitenkin oppilaan kotikunnalle määrättyjen yksikköhintojen perusteella. Jos kotikunnassa ei ole lukiota, sen maksuosuus harjoittelukoulussa olevista lukion oppilaista laskettaisiin kuitenkin harjoittelukoulun sijaintikunnan lukion valtionosuuden perusteena olevien yksikköhintojen perusteella.

19 §. Pykälän nykyiseen 1 ja 3 momenttiin on tehty uuden valtionrahoituslainsäädännön edellyttämät muutokset. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy uudeksi 2 momentiksi. Kumottavaksi ehdotetussa 2 momentissa on säädetty niistä kustannuksista, jotka otetaan huomioon määrättäessä harjoittelukoulun sijaintikunnan maksettavaksi jäävää osuutta harjoittelukoulun perusastetta varten hankittujen koulutilojen perustamiskustannuksista. Pykäläehdotuksen mukaan tämä osuus laskettaisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lakiehdotuksen 27 §:n mukaisesti hankkeelle vahvistettujen tilamäärien ja erilaisia tiloja varten vahvistettujen yksikköhintojen tulosta. Voimassa olevasta laista poiketen harjoittelukoulun sijaintikunnan osuutta laskettaessa otettaisiin huomioon myös tilojen ensikertaisesta kalustamisesta ja varustamisesta aiheutuvat kustannukset.

Voimaantulosäännös. Koska harjoittelukoulun sijaintikunnan velvollisuuteen osallistua harjoittelukoulun perusastetta varten tarvittavien tilojen perustamiskustannuksiin tulisi 19 §:n perusteluissa todettuja muutoksia, voimaantulosäännöksessä on tarpeen säätää sijaintikunnan velvollisuudesta osallistua perustamiskustannuksiin lain voimaantulohetkellä toteutusvaiheessa olevien hankkeiden osalta.

1.8. Laki Suomalais-venäläisestä koulusta

10 §. Pykälässä säädetään oppilaan kotikunnan maksuvelvollisuudesta Suomalais-venäläisessä koulussa olevasta oppilaasta aiheutuvista käyttökustannuksista. Pykälään on tehty harjoittelukoululain 18 §:n perusteluissa ehdotetut muutokset.

1.9. Laki Helsingin ranskalais-suomalaisesta koulusta

10 §. Pykälässä säädetään oppilaan kotikunnan maksuvelvollisuudesta Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa olevasta oppilaasta aiheutuvista käyttökustannuksista. Pykälään on tehty harjoittelukoululain 18 §:n perusteluissa ehdotetut muutokset.

1.10. Laki kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista

17 a §. Pykäläehdotuksen mukaan oppilaan kotikunnan maksuosuus kuulovammaisten, näkövammaisten tai liikuntavammaisten koulussa olevasta varsinaisesta oppilaasta aiheutuvista käyttökustannuksista määräytyisi siten, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 9 §:n 3 momentin mukaisesti oppilasta kohti mainittujen koulujen todennäköisten keskimääräisten kustannusten perusteella vahvistettavasta markkamäärästä vähennetään siitä mainitun lain 8 §:ssä säädetyn opetustoimen asteikon ja kotikunnan kantokykyluokan mukaan laskettu osuus. Nykyään kotikunta on velvollinen maksamaan mainituissa oppilaitok-

sissa opiskelevista oppilaista 14 prosenttia koulun oppilasta kohti lasketuista käyttökustannuksista.

1.11. Laki Steiner-koulusta

5 §. Pykälään on tehty uuden valtionosuusjärjestelmän edellyttämät muutokset. Pykäläehdotuksen mukaan Steiner-koulujen valtionosuuden määrä on tarkoitus säilyttää ennallaan.

1.12. Laki steinerpedagogisista erityiskouluista

3 §. Pykälään on tehty uuden valtionosuusjärjestelmän edellyttämät muutokset. Steinerpedagoginen erityiskoulu on saanut valtionosuutta 86 prosenttia niihin käyttökustannuksiin, jotka ovat olleet valtionosuuteen oikeuttavia peruskoulussa. Pykäläehdotuksen mukaan steinerpedagoginen erityiskoulu saisi valtionosuutta käyttökustannuksiinsa, joihin ei kuitenkaan luettaisi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 19 §:ssä lueteltuja menoja, kuten perustamiskustannuksia ja lainojen hoitomenoja. Valtionosuus koulun käyttökustannuksiin määräytyisi oppilasta kohden mainitun lain 8 §:ssä säädetyn kantokykyluokituksen mukaisen valtionosuusasteikon perusteella oppilaiden kotikuntien kantokykyluokkien mukaan. Valtionosuuden aleneminen korvautuisi 4 §:n mukaisilla oppilaiden kotikuntien maksuosuuksilla.

4 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että steinerpedagogisen erityiskoulun oppilaan kotikunta olisi velvollinen maksamaan kouluun osoittamasta oppilaasta korvauksen, joka saadaan, kun koulun oppilasta kohti lasketuista käyttökustannuksista vähennetään koululle 3 §:n mukaisesti maksettava valtionosuus.

1.13. Laki ammatillisista oppilaitoksista

3 luku. *Hallinto*

6 a §. Hallinnon järjestämisen perusteet. Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentissa luetellaan ammatillisen oppilaitoksen hallintoelimet. Pykälän 2 momentti sisältää kuntien ja kuntainliittojen hallinnon osalta viittauksen kunnallislakiin ja kunnan opetustoimen hallinnosta samanaikaisesti annettavaksi ehdotettuun lakiin.

Laista ehdotetaan erikseen säädettyjä poikkeuksia lukuunottamatta kumottavaksi kunnallisten ammatillisten oppilaitosten hallintoa koskevat säännökset. Ammatillisten oppilaitosten hallinnosta päättäisi tällöin kunta tai kuntainliitto kunnallislain mukaisesti. Lisäksi kunnallisten oppilaitosten osalta noudatettaisiin kunnan opetustoimen hallinnosta annettavaksi ehdotettua lakia. Viimeksi mainitussa laissa säädettäisiin kunnan velvollisuudesta asettaa opetustoimen hallintoa varten monijäseninen toimielin. Käytännössä tällaisena toimielimenä olisi joko lautakunta tai johtokunta. Kunnallisiin ammatillisiin oppilaitoksiin ei olisi enää velvollisuutta asettaa oppilaitoskohtaisia johtokuntia. Monijäsenisen toimielimen asettamista koskeva velvollisuus sen sijaan täyttyisi myös siten, että kuhunkin oppilaitokseen asetetaan nykyiseen tapaan oma johtokunta.

Kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain säännöksiä kaksikielisten kuntien hallinnosta, eri oppilaitosmuotojen yhteisestä hallinnosta sekä salassapidosta ja tietojenantovelvollisuudesta sovellettaisiin myös kunnallisissa ammatillisissa oppilaitoksissa.

7 §. Johtokunta. Pykälän 1—3 momentissa säädettäisiin valtion ja yksityisen ylläpitämän oppilaitoksen johtokunnasta sekä mahdollisuudesta asettaa kunnalliseen ammatilliseen oppilaitokseen kokoonpanoltaan kunnallislaista poikkeava johtokunta. Pykälään on tehty rakenteellisia muutoksia ja siitä on 6 a §:n perusteluihin viitaten poistettu pääosa kunnallisia oppilaitoksia koskevista säännöksistä.

Pykälän mukaan valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa tulisi edelleenkin olla johtokunta, jonka tehtäväala olisi sama kuin nykyisissä johtokunnissa. Valtion ylläpitämässä johtokunnassa olisi edelleenkin aina myös opettajien, oppilaitoksen muun henkilökunnan sekä opiskelijoiden edustus. Voimassa olevasta lainsäädännöstä poiketen johtokuntaan mainituista henkilöryhmistä valittavat edustajat olisivat johtokunnan täysivaltaisia jäseniä. Säännös vastaisi tältä osin lukion johtokuntaa koskevia säännöksiä. Koska valtion oppilaitoksen osalta ylläpitäjän päätösvaltaa käyttää valtion viranomainen, johtokunnan kokoonpanoa ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi jättää mainituilta osin ylläpitäjän harkintaan. Ylläpitäjän päätösvaltaa valtion oppilaitoksissa käyttävät tällä hetkellä lääninhallitukset.

Kunnallisissa ja yksityisissä oppilaitoksissa edellä mainittujen ryhmien edustus johtokunnassa olisi oppilaitoksen ylläpitäjän harkinnassa. Kunta voisi pykälän nojalla päättää kunnallislaista poiketen, että oppilaitoksessa on opettajien, oppilaiden ja koulun muun henkilökunnan edustus kuten valtion oppilaitoksissa. Mainitut edustajat olisivat tällöin johtokunnan täysivaltaisia jäseniä myös kunnallisissa oppilaitoksissa. Tämän vuoksi mainitut jäsenet tulee valita kunnallislain mukaisessa järjestyksessä, jollei jäsenten valintaa ole ehdotetun pykälän nojalla siirretty kunnanvaltuustolta kunnan muun toimielimen tehtäväksi. Yksityisen oppilaitoksen johtokunnan kokoonpano olisi kokonaisuudessaan ylläpitäjän päätettävissä. Säännökset eivät estä yksityistä oppilaitosta valitsemasta johtokuntaan myös opiskelijoita, opettajia ja muuta henkilökuntaa. Opiskelijoiden keskuudesta valittujen jäsenten tulee olla 15 vuotta täyttäneitä oppilaitoksen ylläpitäjästä riippumatta.

11 §. Apulaisrehtori ja vararehtori. Pykälän 3 momentti ehdotetaan 15 §:n perusteluihin viitaten kumottavaksi. Momentissa on säädetty rehtorin ja apulaisrehtorin tehtävien jakamista koskevasta päätösvallasta.

13 §. Oppilaskunta. Pykälän 3 momenttia on muutettu siten, että kunnallisten oppilaitosten osalta momentissa tarkoitetun päätösvallan käyttämisestä päätetään johtosäännössä. Valtion ja yksityisten oppilaitosten osalta momentti säilyy sisällöltään entisellään.

15 §. Johtosääntö. Laissa ehdotetaan luovuttavaksi säätelytavasta, jonka mukaan ammatillisten oppilaitosten tehtävät on säädetty nimetyille hallintoelimille taikka viran- tai toimenhaltijoille. Oppilaitoksen ylläpitäjä saisi tällöin eräitä yksittäisiä poikkeuksia lukuunottamatta päättää toimivallan ja tehtävien jaosta johtosäännössä. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan johtosäännössä tulee määrätä oppilaitoksen hallintoelinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä. Mainittua momenttia on myös täsmennetty siten, että enää ei edellytettäisi oppilaitoskohtaisia johtosääntöjä. Muutos koskisi lähinnä kunnallisia oppilaitoksia, joiden osalta johtosäännössä annettavat määräykset voitaisiin sisällyttää esimerkiksi kunnallisiin yleisiin johtosääntöihin.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana kunnallislain kanssa päällekkäisenä säännöksenä.

21 §. Opetustuntien määrä. Pykälään on tehty laskennallisen valtionosuusjärjestelmän edellyttämät muutokset. Kunnallisissa ja yksityisissä oppilaitoksissa tuntikehys on vuoden 1994 alusta lukien pelkästään valtionosuuden laskennallinen peruste. Vuonna 1993, jolloin valtionosuus määräytyisi poikkeuksellisesti oppilaitosten koon perusteella, tuntikehyksellä ei vielä olisi merkitystä. Valtion oppilaitoksissa tuntikehys jatkossakin määrittelisi annettavan opetuksen määrän. Pykälässä tarkoitettu opetusministeriön toimivalta päättää tarvittaessa tarkemmin tuntikehyksestä koskisi lähinnä valtion oppilaitoksia.

Pykälästä ehdotetaan myös poistettavaksi opetusryhmien muodostamisen perusteita koskeva säätely. Opetusryhmä ei uudessa valtionosuusjärjestelmässä ole valtionosuuden laskentaperuste. Opetusryhmistä päättäisi oppilaitoksen ylläpitäjä tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

Lain voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan valtion ammatillisissa oppilaitoksissa aikuiskoulutuksena järjestetyssä ammatillisessa peruskoulutuksessa ja pitempikestoisessa lisäkoulutuksessa sovellettaisiin edelleenkin aikaisempia opetusryhmän muodostamista koskevia säännöksiä vuoden 1993 loppuun. Säätelyjärjestelmä tullaan tältä osin uudistamaan vuoden 1994 alusta lukien.

22 §. Opiskelijaksi ottaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös velvollisuudesta kohdella ammatillisiin oppilaitoksiin hakeutuvia opiskelijoita hakumenettelyssä yhdenvertaisin perustein. Säännöksellä pyritään erityisesti selkeyttämään opiskelijan oikeus hakeutua vapaasti haluamaansa ammatilliseen oppilaitokseen.

23 §. Opiskelijan velvollisuudet. Pykälän 2 momenttia on muutettu siten, että kunnallisissa oppilaitoksissa oppilaan erottamisesta päättäisi johtokunnan sijasta kunnan opetustoimen hallinnosta annettavaksi ehdotetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin. Jos tällaisia toimielimiä on kunnassa useampia, johtosäännössä määrättäisiin päätösvaltainen toimielin. Päätösvaltainen toimielin olisi käytännössä joko lautakunta tai johtokunta. Oppilaan erottamista koskevaa päätöstä ei ole katsottu oikeusturvasyistä mahdolliseksi siirtää virantai toimenhaltijan ratkaistavaksi. Valtion ja yksityisessä oppilaitoksessa erottamisesta päättäisi johtokunta kuten nykyisinkin.

28 §. Yksityisen oppilaitoksen henkilöstön ase-

ma. Opetushallitusta pyritään kehittämään ensisijaisesti opetussuunnitelmien ja -menetelmien kehittämisvirastona. Hallinnolliset tehtävät sopivat huonosti tällaisen viraston toimialaan. Tämän vuoksi yksityisten oppilaitosten toimenhaltijoiden kurinpitoasiat ehdotetaan siirrettäväksi opetushallituksen yhteyteen asetetulta virkamieslautakunnalta lääninhallitusten yhteyteen asetetuille virkamieslautakunnille.

29 §. Eläketurva. Laista ehdotetaan kumottavaksi ammatillisten oppilaitosten eläketurvaa koskevat säännökset. Tästä ei aiheutuisi muutoksia valtion ja kunnallisten oppilaitosten henkilöstön eläketurvaan. Yksityisten ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten uusi henkilökunta sen sijaan siirtyisi uudistuksen myötä valtion eläkejärjestelmästä työeläkejärjestelmän piiriin. Lain voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaan lain voimaan tullessa yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen palveluksessa oleva henkilökunta pysyisi edelleen valtion eläkejärjestelmässä. Näin ollen työeläkejärjestelmää sovellettaisiin sellaiseen henkilöstöön, joka palvelussuhde viimeksi mainittuun oppilaitokseen on alkanut 1 päivänä tammikuuta 1993 tai sitä myöhemmin. Lain voimaantulosäännöksen 6 momentilla turvattaisiin ammatillisten erikoisoppilaitosten henkilöstön momentissa tarkoitettu eläketurva.

7 a luku. *Rahoitus*

Lakiin on lisätty uusi rahoitusta koskeva 31 a — 31 d §:t käsittävä 7 a luku.

31 a §. Perustamishanke. Pykälä on uusi. Siinä säädetään ammatillisten oppilaitosten perustamishankkeisiin myönnettävästä valtionosuudesta ja -avustuksesta. Pykälän 1 momentin mukaan ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen ylläpitäjälle perustamiskustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta olisi voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa ehdotetaan säädettäväksi. Näin ollen myös nämä oppilaitokset tulisivat erityyppisille tiloille vahvistettaviin yksikköhintoihin perustuvan laskennallisen valtionosuusjärjestelmän piiriin.

Pykälän 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 26 §:n pääsäännöstä poiketen perustamishankkeena pidetään myös toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa rakentamiseen, hankintaan, peruskorjaukseen tai muuhun vastaavaan toimenpiteeseen liittymätöntä laitehankintaa ammatillisessa oppilaitoksessa, jos siitä aiheutuvat kustannukset ovat vähintään valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän suuruiset. Perustamishankkeena pidettäisiin mainituin edellytyksin myös maatalousalan oppilaitoksen harjoitustilan sekä metsä- ja puutalousoppilaitoksen harjoitusmetsän hankintaa.

Pykälän 2 momentin mukaan ammatillisen erikoisoppilaitoksen perustamiskustannuksiin voidaan myöntää valtionavustusta valtion tuloja menoarvion rajoissa. Säännös vastaa tältä osin voimassa olevaa lainsäädäntöä.

31 b §. Käyttökustannukset. Pykälä on uusi. Sen mukaan ammatillisen oppilaitoksen käyttökustannuksia varten myönnettäisiin valtionosuutta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa ehdotetaan säädettäväksi.

31 c §. Kotikunnan maksuosuus. Uudessa 31 c §:n 1 momentissa säädetään oppilaan kotikunnan velvollisuudesta osallistua ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevasta oppilaasta aiheutuviin käyttökustannuksiin. Pykälän 1 momentin mukaan ammatillista peruskoulutusta antavassa ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan oppilaan kotikunnan maksuosuus laskettaisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 9 §:n mukaisesti. Viimeksi mainitussa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omat laskentaperusteet toisaalta kunnallisille ja yksityisille oppilaitoksille ja toisaalta valtion oppilaitoksille.

Pykälän 3 momentin mukaan oppilaan kotikunnan maksuosuus Ahvenanmaalla opiskelevasta oppilaasta määräytyisi samalla tavalla kuin valtion oppilaitoksessa opiskelevien oppilaiden osalta.

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, suoritetaan kunnallisen tai yksityisen oppilaitoksen ylläpitäjälle pykälän 2 momentin mukaan valtion varoista valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä. Valtion oppilaitoksissa kustannuksista vastaisi valtio kokonaisuudessaan.

31 d §. Täydennyskoulutuksen rahoitus. Pykälän mukaan lääninhallitus voisi valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa hankkia täydennyskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta. Pykälä vastaa voimassa olevaa ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 12 a §:ää.

8 luku. *Erinäisiä säännöksiä*

32 §. Ammatillinen erityisopetus. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Uudessa laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä koulunkäyntiavustajan palkat ovat mukana siinä kustannuspohjassa, jonka perusteella lasketaan valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat. Valtionosuusjärjestelmän kannalta ei nykyinen säännös, jonka mukaan oppilaitoksissa voi olla koulunkäyntiavustajia, ole enää tarpeellinen. Myöskään opetusministeriön valtionapuperusteiksi antamat määräykset eivät ole enää tarpeen.

35 §. Aikuisten ammatillinen koulutus. Pykälässä on luovuttu väliaikaisen ammatillisen koulutuksen käsitteestä. Väliaikaisena koulutuksena järjestettyä aikuisten ammatillista peruskoulutusta käsiteltäisiin rahoituksellisesti pääosin samalla tavalla kuin muuta ammatillista peruskoulutusta. Jatko- ja täydennyskoulutuksen rahoituksesta ehdotetaan säädettäväksi 31 d §:ssä.

Pykälässä säädetty mahdollisuus poiketa tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella annetuista säännöksistä koskisi ehdotuksen mukaan ammatillista aikuiskoulutusta. Tämä on tarpeen, koska aikuiskoulutuksen tarpeet poikkeavat usein olennaisesti nuorten ammatillisesta koulutuksesta.

39 §. Salassapitovelvollisuus ja tietojensaantioikeus. Kunnan opetustoimen osalta henkilöstön ja kunnan hallintoelinten jäsenten salassapitovelvollisuudesta ja oikeudesta saada tietoja esitetään säädettäväksi kunnan opetustoimen hallinnosta samanaikaisesti annettavaksi ehdotetun lain 6 ja 7 §:ssä. Koska salassapitovelvollisuuden ja tietojensaantioikeuden tulisi sisällöllisesti olla samanlaiset oppilaitoksen ylläpitäjästä riippumatta, ehdotetaan, että myös valtion ja yksityisten oppilaitosten osalta näistä asioissa noudatettaisiin soveltuvin osin kunnan opetustoimen hallinnosta annettua lakia. Pykälässä säilytettäisiin terveydenhuolto-oppilaitosten ja sosiaalialan oppilaitosten opiskelijoiden salassapitovelvollisuutta koskeva erityissäännös, koska kunnan opetustoimen hallinnosta annettava laki ei johtokuntiin mahdollisesti valittavia opiskelijoita lukuun ottamatta säätelisi opiskelijoiden salassapitovelvollisuutta. Pykälän 4 momentissa säädetty tietojensaantioikeus vastaa nykyistä 3 momenttia. Siitä, mikä hallintoelin käyttäisi 4 momentissa tarkoitettua ylläpitäjän toimivaltaa kunnallisessa oppilaitoksessa, määrättäisiin johtosäännössä.

40 §. Muutoksenhaku. Pykälään on tehty hallintoelinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden tehtävien ja toimivallan säätelyjärjestelmän uudistamisen edellyttämät muutokset. Kun laissa ei enää eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta säädettäisi johtokunnalle kuuluvista tehtävistä, valitusoikeutta ei voida rajoittaa vain johtokunnan tekemiin päätöksiin. Pykälän mukaan valittaa saisi kaikkiin tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehtyihin päätöksiin, ellei asetuksella ole erikseen rajoitettu muutoksenhakua. Oikeus hakea muutosta siten laajenisi nykyisestä. Asetuksella on peruskoulun ja lukion tapaan tarkoitus luetella tyhjentävästi ne päätökset, joihin ei saisi hakea muutosta valittamalla. Tällaisia olisivat lähinnä eräät päivittäiseen koulutyöskentelyyn liittyvät päätökset.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta lukien.

Voimaantulosäännöksen 2, 3 ja 5 momentissa säädetään hallintoa, toimivallan ja tehtävien jakoa sekä muutoksenhakua koskevista lain voimaan tuloon liittyvistä ylimenokauden järjestelyistä. Puheena olevan säännöksen 4 momentin osalta viitataan 21 §:n perusteluihin. Voimaantulosäännöksen 6 ja 7 momentissa säädetään 29 §:n perusteluissa selostetusta järjestelystä, jonka mukaan lain voimaan tullessa yksityisten oppilaitosten palveluksessa olevan henkilökunnan eläketurva säilyisi ennallaan.

1.14. Laki ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista

3 §. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Siinä on säädetty mahdollisuudesta antaa väliaikaisessa ammatillisessa koulutuksessa olevalle oppilaalle tietyin edellytyksin lisättyjä opintososiaalisia etuja. Ehdotetussa laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä oppilaitoksen ylläpitäjä voi järjestää tällaisia etuja ilman puheena olevaa säännöstäkin. Etujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon laskettaessa valtionosuuden perusteena olevia yksikköhintoja.

6 §. Pykälä ehdotetaan 3 §:n perusteluihin viitaten kumottavaksi. Siinä on säädetty am-

matillisen oppilaitoksen mahdollisuudesta järjestää oppilaalle maksuton koulukuljetus tai suorittaa koulumatkoista aiheutuneet kustannukset.

7 §. Pykälästä on poistettu opetushallituksen toimivalta hyväksyä oppilasasuntolat, joissa asuminen on oppilaalle maksutonta.

1.15. Laki ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista

1 §. Ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetusta laista ehdotetaan ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n perusteluihin viitaten kumottavaksi eläketurvaa koskeva 19 §. Lain voimaantulosäännöksen mukaan lain voimaan tullessa kumottavassa 19 §:ssä tarkoitetussa yksityisen ammatillisen oppilaitoksen palveluksessa olevan henkilökunnan eläketurva säilyisi entisellään. Näiden henkilöiden eläke-edut määräytyisivät valtion eläkejärjestelmän mukaisesti. Lain voimaantulon jälkeen palkattu henkilökunta kuuluisi sen sijaan työeläkejärjestelmän piiriin.

1.16. Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista

10 §. Valtionavustus perustamiskustannuksiin. Pykälän 3 momenttiin on tehty opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavan lain edellyttämät muutokset. Perustamishankkeeseen suoritetun valtionosuuden palautukseen sovellettaisiin erikseen kumottavaksi ehdotettavan kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain säännösten sijasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavan lain 44 §:ää.

14 §. Suhde valtionosuuslakiin. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Se on sulkenut kumottavaksi ehdotetun kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain siinä erikseen mainittua poikkeusta lukuunottamatta tämän lain soveltamisalan ulkopuolelle.

16 §. Opiskelijan kotikunnan korvaus. Pykälän 1 momenttiin on tehty uuden valtionosuusjärjestelmän edellyttämät muutokset. Koska opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain valtionosuusasteikko olisi voimassa olevaa asteikkoa alhaisempi, kasvaisivat opiskelijoiden kotikuntakorvaukset alentunutta asteikkoa vastaavasti.

1.17. Laki lastentarhanopettajaopistoista

4 a §. Pykälään on tehty uuden valtionrahoitusjärjestelmän edellyttämät muutokset. Ehdotetut muutokset eivät aiheuta muutoksia niihin kustannusten laskentaperusteisiin, joiden nojalla määrätään oppilaiden kotikuntien maksuosuudet lastentarhanopettajaopiston ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Pykälän mukaan kunnan maksuosuus määräytyisi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti vahvistettavasta markkamäärästä mainitun lain 8 §:ssä tarkoitetun kantokykyluokituksen mukaisen opetustoimen valtionosuusasteikon perusteella.

1.18. Kansalaisopistolaki

1 luku. *Yleiset säännökset*

1 §. Nykyinen kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi ja korvattavaksi uudella kansalaisopistolailla. Opistojen nimi ehdotetaan laissa muutettavaksi kansalaisopistoksi. Opistot voisivat kuitenkin edelleen käyttää niillä nykyisin olevaa nimeä, esimerkiksi työväenopisto, vapaaopisto tai ottaa kunnan aikuiskoulutusjärjestelmän kokonaisjärjestelyihin liittyen muunkin nimen.

Opistojen päätehtävä on edelleen antaa yleissivistävää aikuiskoulutusta. Kansalaisopistot voisivat antaa myös ammatillista aikuiskoulutusta ja muuta opetusta asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla. Opistoissa annettava ammatillinen aikuiskoulutus olisi lähinnä kurssimuotoista ammatillista täydennyskoulutusta, mutta siinä voisi joissakin tapauksissa olla myös aikuisten ammatillisen peruskoulutuksen osioita tai yleissivistäviä aineita. Kansalaisopistojen mahdollisuus ammatillisen peruskoulutuksen antamiseen määritellään koulutuksen kehittämissuunnitelmissa. Maininnalla muusta koulutuksesta tarkoitetaan ennen kaikkea taiteen perusopetusta. Taiteen perusopetuksella tarkoitetaan opetussuunnitelmien mukaan etenevää eri taiteen alojen opetusta. Harrastustavoitteinen taideaineiden opetus tulee todennä-

köisesti tulevaisuudessakin olemaan perusopetusta laajempaa myös lasten ja nuorten keskuudessa.

Tarkoituspykälässä kansalaisopisto on määritelty aikuisoppilaitokseksi. Opiskelijoille ei kuitenkaan nykyiseen tapaan esitetä säädettäväksi alaikärajaa. Ikärajan määrittelyä ei tarvita lain tasolla. Sen sijaan opisto saisi tarvittaessa itse asettaa erilaisia ikärajoja, esimerkiksi opiston aikuisoppilaitosluonteen säilyttämiseksi.

Lasten ja nuorten taito- ja taideaineiden opetukseen, jossa luvanvaraisesti ovat voineet olla mukana myös alle 16-vuotiaat, on osallistunut vuosittain noin 50 000 opiskelijaa lähinnä yhteisissä opintoryhmissä aikuisten kanssa. Lasten ja nuorten opiskelumahdollisuuksien ulkopuolelle ovat jääneet lähinnä kielet ja luonnontieteelliset aineet, mihin rajaukseen ei ole perusteita. Kielten opiskelumahdollisuus on omiaan täydentämään koulun kielivalikoimaa harvemmin opiskeltujen kielten osalta. Myös luonnontieteellisten aineiden suosiota voisi nuorten mukaanpääsy lisätä. Painava syy ikärajan poistamiseen on taiteen perusopetus.

Toiminta-alueen laajennus tutkimus- ja palvelutoimintaan on yhdenmukainen ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lain kanssa. Se vastaa aikuiskoulutuksessa tapahtuvaa kehitystä, jossa raja koulutuksen, tutkimuksen ja konsultointityyppisten palvelujen välillä on usein keinotekoista asettaa. Myös koulutuksen laadun kehittäminen edellyttää tutkimusmahdollisuuden liittämistä koulutukseen. Kuvatun kaltaista toimintaa on opistoissa meneillään. Kansalaisopistot voivat maan laajimpana aikuiskoulutusmuotona kuntatasolla toimia koulutuksen sekä sitä tukevan tutkimuksen ja palvelujen keskuksena. Samoin kuin koulutusta, tutkimusta ja palvelutoimintaa voitaisiin järjestää myös maksullisena palvelutoimintana.

Tarkoituspykälän pohjalta kansalaisopisto voi toimia monipuolista koulutusta tarjoavana oppilaitoksena. Ratkaisut koulutuksen painopistealueista tehdään kunnissa ottaen huomioon muu koulutustarjonta sekä yhteistyön ja työnjaon mahdollisuudet. Näin myös erot opistojen kesken muodostuvat nykyistä suuremmiksi. Kansalaisopisto voi useilla paikkakunnilla toimia myös aikuiskoulutusta tarjoavana ja koordinoivana aikuiskoulutuskeskuksena.

2 §. Kansalaisopiston ylläpitäjänä voisi olla, kuten tähänkin asti, kunta tai kuntainliitto tai muu oikeustoimikelpoinen yhteisö. Nykyinen perustamislupa korvattaisiin ylläpitämisluvalla. Luvan myöntäisi opetusministeriö, joka käsittelisi myös ylläpitämisluvan muutokset. Laissa säädettäisiin myös ylläpitämisluvan peruuttamisesta. Peruuttamisesta päättäisi aina opetusministeriö. Ylläpitäjää olisi kuultava peruuttamisesityksestä.

2 luku. *Hallinto*

3 §. Kunnallisten kansalaisopistojen hallinnosta olisi voimassa, mitä kunnallislaissa säädetään tai sen nojalla määrätään. Lisäksi sovelletaan kunnan opetustoimen hallinnosta samanaikaisesti annettavaa lakia. Viimeksi mainitussa laissa säädettäisiin kunnan velvollisuudesta asettaa opetustoimen hallintoa varten monijäseninen toimielin, joka käytännössä olisi lautakunta tai johtokunta. Lisäksi kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa säädettäisiin kaksikielisten kuntien hallinnosta, eri oppilaitosmuotojen yhteisestä hallinnosta sekä salassapidosta ja tietojensaantioikeudesta.

4 §. Yksityisen opiston ylläpitäjän tulisi ehdotuksen mukaan asettaa johtokunta. Johtokunnan tehtävistä säädettäisiin asetuksella ja määrättäisiin johtosäännössä. Läsnäolo- ja puheoikeudesta säädettäisiin asetuksella. Tarkoituksena on, että yksityisen opiston ylläpitäjä saisi mahdollisimman laajasti itse päättää opiston sisäisestä päätöksentekojärjestelmästä.

5 §. Ehdotuksen mukaan ainoastaan yksityisiltä kansalaisopistoilta edellytetään johtosääntöä. Johtosääntö korvaisi voimassa olevan lain mukaisen ohjesäännön. Johtosääntöön otettavista asioista säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Kunnallisten opistojen osalta niiden hallinnon säätely jäisi kunnallislain ja sen nojalla annettavien johtosääntöjen varaan.

3 luku. *Henkilöstö ja opiskelijat*

6 §. Opistossa tulee ehdotuksen mukaan olla edelleen rehtorin virka tai toimi. Se voi olla pää- tai sivuvirka tai -toimi. Muun henkilöstön osalta ei määritellä virkojen ja toimien nimikkeitä, vaan niistä päättäisi ylläpitäjä.

7 §. Rehtorin ja opettajien kelpoisuudesta säädettäisiin asetuksella. Opetusministeriö määräisi tarvittaessa kelpoisuuteen vaadittavasta opetusharjoittelusta. Tällainen menettely on tarpeen, koska harjoittelun uudistaminen on

meneillään. Kelpoisuusvaatimuksista opetusministeriö voisi myöntää erivapauden.

8 §. Opiskelijaksi ottamisen perusteista päätetään yleensä johtosäännössä. Koska opistoissa on mahdollista antaa myös ammatillista koulutusta, opiskelijaksi ottamisen perusteiden tulee ammatillisen perus- ja jatkolinjakoulutuksen osalta noudattaa näissä muuten noudatettavia perusteita. Tämän vuoksi tällaisen koulutuksen osalta voidaan tarvittaessa säätää asetuksella opiskelijaksi ottamisen perusteista. Menettely koskee kansalaisopistoissa vain harvoja tilanteita.

4 luku. *Rahoitus*

9 §. Kansalaisopistoja varten myönnetään valtionosuutta sekä perustamis- että käyttökustannuksiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavan lain mukaan. Valtionosuus käyttökustannuksia varten laskettaisiin opistolle valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistetun opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden määrätyn laskennallisen yksikköhinnan tulosta.

10 §. Kansalaisopistolle valtionosuuden laskemisen perusteeksi tulevan opetustuntimäärän vahvistaisi vuosittain opetusministeriö. Tuntimäärää olisi mahdollisuus tarkistaa vuosittain ottaen huomioon opiston toiminnassa tapahtuneet olennaiset muutokset. Tällaisia olisivat mm. uusista koulutustehtävistä, kuten taiteen perusopetuksesta, toiminta-alueen muutoksista ja siihen liittyvistä koulutustarpeen huomattavista muutoksista aiheutuvat tarkistukset.

Valtionosuuden laskennassa käytettävän opetustunnin hinta määrättäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain mukaisesti joka neljäs vuosi todellisten menojen mukaan. Muina vuosina opetustunnin hintaa tarkistettaisiin kustannustason ja valtion toimenpiteistä aiheutuvien toiminnan muutosten mukaisesti.

Kansalaisopisto voi antaa opetusta myös maksullisena palvelutoimintana. Näitä opetustunteja ja niistä aiheutuvia kustannuksia ei oteta huomioon valtionosuuden laskemisessa.

5 luku. *Erinäiset säännökset*

11 §. Työvuosi määritellään asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää, että työvuosi olisi voimassa olevasta laista poiketen kalenterivuosi. Vuotuisen eli kalenterivuoden työkauden vähimmäispituus esitetään nostettavaksi nykyisestä 26 työviikosta 33 työviikkoon. Tämä vastaa nykyistä työkauden pituutta.

12 §. Kansalaisopistot voivat edelleen järjestää kokeiluja. Menettelystä niissä tapauksissa, joissa kokeiluissa poiketaan lain säännöksistä, säädetään asetuksella. Luvan poikkeamiseen antaisi opetusministeriö. Mahdollisuudesta myöntää valtionavustusta kokeilutoimintaa varten säädettäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 38 §:ssä.

13 §. Pykälän mukainen muutoksenhakusäännös vastaa muussa opetustoimessa muutoksenhaussa noudatettavia periaatteita, jolloin keskeinen muutoksenhakukeino on kunnallisvalitus. Yksityisen kansalaisopiston johtokunnan tai toimenhaltijan muihin kuin valtionosuutta koskeviin päätöksiin haettaisiin kuitenkin muutosta lääninoikeudelta hallintovalituslain mukaisesti. Asetuksella säädettäisiin päätöksistä, joissa valitusoikeutta ei ole.

14 §. Pykälään sisältyisi tavanomainen asetuksenantovaltuus.

6 luku. *Voimaantulo*

15 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Ehdotuksen mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

16 §. Voimassa olevan lain tarkoittamat kansalais- ja työväenopistot muuttuisivat tämän lain voimaantullessa kansalaisopistoiksi. Ne säilyttäisivät kuitenkin nimensä, jos se on jokin muu kuin kansalaisopisto.

Yksityisen kansalaisopiston henkilöstön eläketurva määräytyy nykyisin eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain eli niin sanotun VAL-järjestelmän mukaan. Uudessa valtionosuusjärjestelmässä ei voida enää erotella valtionosuuteen oikeuttavaa ja muuta henkilökuntaa, vaan valtionosuus tulisi opiston kokonaismenoihin. Näin ollen henkilöstön eläkeoikeutta ei voitaisi määritellä valtionosuuskriteerin mukaan.

Uudessa tilanteessa yksityisen kansalaisopiston uusi henkilöstö siirtyisi työeläkejärjestelmän piiriin. Lain voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan lain voimaan tullessa yksityisen kansalaisopiston palveluksessa olevan valtionosuuteen oikeuttavan henkilöstön eläke-

turva määräytyisi lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten eli valtion eläkejärjestelmän mukaisesti. Näin ollen työeläkejärjestelmän piiriin tulisivat kaikki sellaiset henkilöt, joiden palvelussuhde yksityiseen kansalaisopistoon on alkanut 1.1.1993 tai sitä myöhemmin.

1.19. Musiikkioppilaitoslaki

Lain nimike ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan muiden valtionosuusuudistuksen piiriin kuuluvien lakien nimikkeitä.

2 luku. *Valtionosuus*

Luvun otsikkoon on tehty uuden valtionosuusjärjestelmän edellyttämät muutokset.

3 §. Pykälän mukaan musiikkioppilaitoksen perustamiskustannuksiin voidaan myöntää ja käyttökustannuksiin myönnetään valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa ehdotetulla tavalla. Musiikkioppilaitoksen valtionosuus määräytyisi kantokykyluokituksen mukaan laskennallisesta valtionosuuden perusteena käytettävästä markkamäärästä siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain opetustointa koskevissa säännöksissä ehdotetaan säädettäväksi. Voimassa olevasta lainsäädännöstä poiketen myös musiikkioppilaitosten perustamiskustannusten valtionrahoitukseen sovellettaisiin mainitun lain mukaista valtionosuusasteikkoa ja tilatyyppikohtaista yksikköhintajärjestelmää.

4 §. Pykälästä on poistettu menoperusteisen valtionosuusjärjestelmän mukainen luettelo valtionosuuteen oikeuttavista musiikkioppilaitoksen käyttökustannuksista. Pykälässä säädettäisiin ehdotuksen mukaan oppilaan kotikunnan velvollisuudesta suorittaa osuutensa musiikin ammatillista opetusta saavasta oppilaasta aiheutuvista käyttökustannuksista. Maksuosuus määräytyisi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavan lain mukaisesti. Oppilaan kotikunta ei olisi maksuvelvollinen muiden kuin ammatillista opetusta saavien oppilaiden osalta.

Pykälän 2 momenttiin on otettu säännös, jonka mukaan oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan kotikuntaa vailla olevasta ammatillista opetusta saavasta oppilaasta valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

5 §. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain mukaan musiikkioppilaitoksen käyttökustannuksia varten myönnettävä valtionosuus laskettaisiin oppilaitokselle valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistetun opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden määrätyn laskennallisen yksikköhinnan tulosta. Pykäläehdotuksen mukaan opetusministeriö vahvistaisi valtionosuuden laskennassa käytettävän opetustuntien määrän oppilaitoksittain. Koska musiikin ammatilliselle opetukselle ja muulle musiikkioppilaitoksissa annettavalle opetukselle laskettaisiin mainitun lain 16 §:n mukaan omat yksikköhinnat, opetusministeriö vahvistaisi myös opetustuntimäärät erikseen ammatillista ja muuta opetusta varten.

6 §. Pykälästä ehdotetaan laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään soveltumattomana kumottavaksi 1 momentin 4 kohta, jonka mukaan musiikkioppilaitokselle on voitu myöntää oikeus valtionosuuteen vain, jos oppilaitos täyttää momentissa erikseen säädettyjen edellytysten lisäksi lailla ja asetuksella säädetyt muut valtionosuuden ehdot.

8 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Musiikkioppilaitoksen henkilökunnan täydennyskoulutukseen voidaan valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa myöntää avustusta ilman laissa olevaa valtuutustakin.

9 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 38 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös kokeilutoimintaan myönnettävästä avustuksesta, joten siitä ei ole tarpeen säätää erikseen tässä laissa. Kokeilua varten myönnettävälle valtionavustukselle voidaan asettaa ehtoja ilman laissa olevaa valtuutustakin, joten pykälässä oleva ehtojen asettamista koskeva valtuutussäännös voidaan kumota.

10 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Musiikkioppilaitoksen perustamiskustannuksiin voitaisiin pykälässä säädetyn rakennusavustuksen sijasta myöntää valtionosuutta siten kuin 3 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi.

11 §. Pykälä on muutettuna siirretty 3 lukuun. Pykälän perustelut ovat jäljempänä.

2 a luku. *Oppilaan kotikunnan maksuosuudet ja korvaukset ammatillista koulutusta antaville musiikkioppilaitoksille*

Luku (11 a—11 c §) ehdotetaan lain 4 §:n perusteluihin viitaten kumottavaksi.

3 luku. *Hallinto*

11 §. Pykälä ehdotetaan uudistettavaksi sisällöltään kokonaisuudessaan ja siirrettäväksi hallintoa käsittelevään 3 lukuun. Pykälässä on säädetty kumottavaksi ehdotetun kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain soveltamisesta musiikkioppilaitoksiin.

Uudistetun pykälän mukaan kunnallisten oppilaitosten hallinnosta olisi erikseen säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta voimassa, mitä kunnallislaissa säädetään tai sen nojalla määrätään. Lisäksi sovellettaisiin kunnan opetustoimen hallinnosta annettua lakia. Viimeksi mainitussa laissa säädettäisiin kunnan velvollisuudesta asettaa opetustoimen hallintoa varten monijäseninen toimielin. Käytännössä tällainen toimielin olisi joko lautakunta tai johtokunta. Lisäksi kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa säädettäisiin kaksikielisten kuntien hallinnosta, eri oppilaitosmuotojen yhteisestä hallinnosta sekä salassapidosta ja tietojensaantioikeudesta.

12 §. Pykälään on otettu musiikkioppilaitosten johtokuntaa koskevat säännökset. Johtokunnasta on aikaisemmin säädetty 13 §:ssä. Säännöksistä on 11 §:n perusteluihin viitaten pääosin poistettu kunnallisten musiikkioppilaitosten johtokuntaa koskevat määräykset. Johtokunnan asettaminen kunnalliseen oppilaitoksen olisi siten kunnan harkinnassa. Yksityisessä musiikkioppilaitoksessa tulisi sen sijaan edelleenkin olla johtokunta.

Kunnallisessa musiikkioppilaitoksessa voi ehdotuksen mukaan olla joko kunnallislain mukainen johtokunta tai kokoonpanoltaan kunnallislaista poikkeava pykälän 1 momentin mukainen johtokunta. Kokoonpanoltaan kunnallislaista poikkeavassa johtokunnassa olisi opettajakunnan ja oppilaiden edustus sekä voimassa olevasta lainsäädännöstä poiketen myös oppilaitoksen muun henkilökunnan edustus. Mainituista henkilöryhmistä valitut edustajat olisivat voimassa olevasta lainsäädännöstä poiketen johtokunnan täysivaltaisia jäseniä. Tämän vuoksi nämä jäsenet tulee valita kunnallislain mukaisessa järjestyksessä, jollei jäsenten valinta ehdotetun pykälän nojalla ole siirretty kunnavaltuustolta kunnan muun toimielimen tehtäväksi. Opiskelijoiden edustajien tulisi olla 15 vuotta täyttäneitä nykyisen 18 vuoden sijaan. Ehdotetuilla muutoksilla yhdenmukaistetaan eri oppilaitosmuotojen hallintosäännöksiä.

Yksityisten oppilaitosten johtokunnan kokoonpano olisi kokonaisuudessaan ylläpitäjän päätettävissä. Säännökset sallivat myös opettajien ja koulun muun henkilökunnan edustajien valinnan yksityisen oppilaitoksen johtokuntaan.

13 §. Pykälään on otettu johtosääntöä koskevat säännökset. Johtosäännöstä on aikaisemmin säädetty 12 §:ssä. Pykälässä luetellaan johtosäännössä määrättävistä asioista. Pykäläehdotuksen mukaan kunnallisissa oppilaitoksissa ei enää vaadittaisi oppilaitoskohtaista johtosääntöä, vaan kunta voisi sisällyttää johtosääntöihin otettavat määräykset kunnan muihin johtosääntöihin. Yksityisen musiikkioppilaitoksen opetushallitukselle alistettavasta ohjesäännöstä ehdotetaan luovuttavaksi. Myös yksityisen musiikkioppilaitoksen toiminnasta annettaisiin tarkempia määräyksiä johtosäännössä, jota ei alistettaisi valtion viranomaisen vahvistettavaksi.

Koska laissa ja asetuksessa ei yksittäisiä poikkeuksia lukuunottamatta säädettäisi tehtäviä tietylle hallintoelimelle taikka viran- tai toimenhaltijalle, johtosäännössä tulee määrätä muun ohella oppilaitoksen hallintoelinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden tehtävistä ja toimivallasta.

Kunnallisen oppilaitoksen johtosäännön hyväksyy kunnallislain mukaisesti kunnanvaltuusto ja yksityisen oppilaitoksen johtosäännön pykälän 2 momentin mukaisesti oppilaitoksen johtokunta.

15 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Valtionosuuteen oikeutetun henkilökunnan palkkaamiselle säädetyt rajoitukset eivät sovellu uuteen valtionosuusjärjestelmään, koska enää ei eroteltaisi valtionosuuteen oikeutettua ja muuta henkilökuntaa.

17 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Siinä on säädetty yksityisen musiikkioppilaitoksen valtionosuuteen oikeuttavan henkilökunnan eläketurvasta. Pykälän mukaan musiikkioppilaitoksen valtionosuuteen oikeuttavan henkilökunnan oikeudesta eläkkeeseen ja heidän jäl-

keensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on nykyisin voimassa, mitä virka- tai työsuhteessa val2tion palveluksessa olevan henkilökunnan osalta on säädetty. Pykälässä on myös säädetty oppilaitokselle palkkaukseen tulevasta valtionosuudesta vähennettävästä eläkekustannusosuudesta. Mainitun henkilökunnan lisäksi oppilaitoksissa on jonkin verran henkilökuntaa, jonka palkkausmenoihin ei ole myönnetty valtionosuutta. Tämä henkilökunta on työsopimussuhteista ja sen eläkeoikeudet määräytyvät työeläkelainsäädännön mukaisesti.

Uudessa valtionosuusjärjestelmässä ei voida erotella valtionosuuteen oikeuttavaa ja muuta henkilökuntaa, vaan valtionosuus tulisi oppilaitoksen kokonaismenoihin. Näin ollen myöskään henkilökunnan eläkeoikeutta ei voitaisi enää määritellä mainitun valtionosuuskriteerin pohjalta.

Pykälän kumoamisen myötä yksityisen musiikkioppilaitoksen uusi henkilökunta siirtyisi valtion eläkejärjestelmästä työeläkejärjestelmän piiriin. Lain voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan lain voimaan tullessa yksityisen musiikkioppilaitoksen palveluksessa olevan valtionosuuteen oikeutetun henkilökunnan eläketurva määräytyisi lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten eli soveltuvin osin valtion eläkejärjestelmän mukaisesti. Näin ollen työeläkejärjestelmän piiriin tulisivat kaikki sellaiset henkilöt, joiden palvelussuhde yksityiseen musiikkioppilaitokseen on alkanut 1.1.1993 tai sitä myöhemmin.

19 §. Pykälästä on poistettu uuteen laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään soveltumattomana säännös, jonka mukaan oppilaitoksen on säilyttääkseen oikeutensa valtionosuuteen haettava työohjelman muutosta, jos oppilaitoksessa tapahtuvat muutokset koskevat valtionosuuden määrästä tehdyn päätöksen perusteita.

19 b §. Pykälä on uusi. Sen mukaan opiskelijan ammatilliseen peruskoulutukseen ottamisen perusteista säädettäisiin asetuksella. Näin musiikin ammatillisen koulutuksen opiskelijavalintaa koskeva säätelyjärjestelmä yhdenmukaistettaisiin muun ammatillisen koulutuksen kanssa. Pykälässä säädettäisiin myös velvollisuudesta käsitellä opiskelijaksi hakeutuvia valintamenettelyssä yhdenvertaisin perustein. Pykälä vastaa ammatillisista oppilaitoksista annetun lain ehdotettua 22 §:n 1 momenttia.

20 §. Pykälästä on poistettu säännös, jonka mukaan johtokunta päättää oppilaan määräaikaisesta erottamisesta myös kunnallisissa oppilaitoksissa. Kunnallisissa oppilaitoksissa päätösvaltaa mainitussa asiassa käyttäisi ehdotuksen mukaan kunnan opetustoimen hallinnosta annettavaksi ehdotetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen kunnan toimielin. Jos tällaisia toimielimiä on kunnassa useampia, johtosäännössä määrätään päätösvaltaisesta toimielimestä. Yksityisessä oppilaitoksessa erottamisesta päättäisi, kuten nykyisinkin, johtokunta. Oikeusturvasyistä ei ole katsottu mahdolliseksi, että oppilaan erottamista koskeva päätösvalta voitaisiin antaa viran- tai toimenhaltijalle.

Pykälän 2 momenttiin sisältynyt säännös muutoksenhausta oppilaan erottamista koskevaan päätökseen on uudistettuna siirretty 21 §:ään.

21 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi musiikkioppilaitoksen muutoksenhakua koskevat säännökset. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 45 §:n 2 momentin mukaan muutoksenhausta valtionosuutta koskevaan päätökseen olisi voimassa, mitä kuntien valtionosuuslaissa säädettäisiin. Pykälässä säädettäisiin siten muutoksenhausta niihin päätöksiin, jotka annetaan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella. Tällaisia päätöksiä olisivat lähinnä 20 §:ssä tarkoitettu oppilaan erottamista koskeva päätös sekä musiikkioppilaitoksen viran- tai toimenhaltijan nimittämistä koskeva päätös.

Kunnallisen oppilaitoksen päätökseen haettaisiin oppilaan erottamista lukuun ottamatta muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään. Yksityisessä oppilaitoksessa tehtyihin päätöksiin haettaisiin muutosta lääninoikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Oppilaan erottamista koskevaan päätökseen haettaisiin kuitenkin poikkeuksellisesti muutosta lääninhallitukselta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin viimeksi mainitussa laissa säädetään. Ehdotettu muutoksenhakujärjestelmä olisi yhdenmukainen muussa opetustoimessa omaksutun muutoksenhakujärjestelmän kanssa.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1993 alusta lukien. Voimaantulosäännöksen 2 ja 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hallintoa ja muutoksenhakua koskevista lain voimaan tuloon liittyvistä ylimenokauden järjestelyistä. Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin 17 §:n perusteluissa selostetusta lain voimaan tullessa yksityisen musiikkioppilaitoksen palveluksessa olevan valtionosuuteen oikeuttavan henkilö-

kunnan eläketurvan säilyttämisestä ennallaan. Voimaantulosäännöksen 4 momentissa säädettäisiin 3 momentissa tarkoitetun henkilökunnan osalta suoritettavasta eläkemaksusta, siitä perittävästä viivästyskorosta, eläkemaksujen pakkoperinnästä sekä mainitun eläketurvan toimeenpanoa varten valtiokonttorille toimitettavista tiedoista. Säännökset vastaavat nykyisin sovellettavia säännöksiä.

1.20. Laki kansanopistojen valtionavusta

2 a ja 14 a §. Pykäliin on tehty uuden rahoitusjärjestelmän edellyttämät muutokset. Pykälissä tarkoitettuun opetukseen myönnettävää valtionosuutta ja kotikuntakorvausta laskettaessa sovellettaisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 8 §:ssä säädettävää nykyistä alhaisempaa asteikkoa.

Viittaussäännöksen johdosta yksityisen kansanopiston kotikuntakorvauksen ja kunnallisen kansanopiston kotikunnan maksuosuuden määräytymisen perusteet muuttuisivat samalla tavalla.

1.21. Kirjastolaki

2 §. Kirjastopalvelujen järjestäminen. Pykälän 1 momenttia on muutettu siten, että kunta voisi järjestää yleisen kirjaston palveluja myös muulla tavalla kuin ylläpitämällä yleistä kirjastoa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Kunta voisi siten käyttää kirjastopalveluiden järjestämisessä myös ostopalveluja. Kunta voisi ostaa kirjastopalveluja joko toisilta kunnilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Käytännössä ostopalvelut tulisivat kysymykseen lähinnä tietyillä kirjastotoimen osa-alueilla, kuten esimerkiksi tietotekniikassa.

Yksityistä kirjastoa koskeva 17 § ehdotetaan kumottavaksi. Tämän vuoksi myös nykyinen 2 §:n 2 momentin säännös, jossa viitataan 17 §:ään, ehdotetaan kumottavaksi. Pykälän uudeksi 2 momentiksi on siirretty nykyiseen 5 §:n 1 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan kaksikielisessä kunnassa kirjastopalveluja järjestettäessä molempien kieliryhmien tarpeet tulee ottaa huomioon yhtäläisin perustein.

3 §. Kunnan kirjastolaitos. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Kunnan kirjastolaitoksesta oikeudellisena käsitteenä siten luovuttaisiin. Kunnat päättäisivät menettelystä, jolla ne yhteensovittavat kunnassa sijaitsevien kirjastojen palvelut. Samalla luovuttaisiin kuntien velvollisuudesta antaa kirjastotointa varten erillinen johtosääntö. Kunnat voisivat siten antaa kirjastotointa koskevia määräyksiä muissa tarkoituksenmukaisiksi katsomissaan kunnallisissa johtosäännöissä. Kunnat eivät myöskään ehdotuksen mukaan ole ilman eri pyyntöä velvollisia toimittamaan kirjastoja koskevia johtosäännön määräyksiä lääninhallitukselle tiedoksi.

4 §. Valtionosuus. Pykälässä säädetään nykyisin kirjastolautakunnasta. Pääsääntönä nykyään on, että kunnassa tulee olla kirjastolautakunta. Pykäläteksti ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Kirjastolautakunnasta ei jäisi lakiin säännöksiä. Kunta voisi siten kunnallislain säännösten mukaisesti päättää, miten kirjastolautakunnalle kuuluneet tehtävät hoidetaan kunnassa.

Muutettavaan 4 §:ään ehdotetaan otettavaksi perussäännökset kirjastotoimen rahoituksesta. Kunnalle myönnettäisiin valtionosuutta kirjaston perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa säädettäisiin. Perustamishankkeena pidettäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 26 §:n 1 momentissa olevasta pääsäännöstä poiketen myös kirjastoauton ja -veneen hankintaa.

Pykälän 2 momentin mukaan myös käyttökustannusten valtionosuudesta olisi voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavassa laissa säädettäisiin. Kirjaston käyttökustannusten perusteella myönnettävän valtionosuuden edellytyksenä olisi, että kunta järjestää laissa tarkoitettuja kirjastopalveluja. Kunta voisi järjestää valtionosuuden saamisen edellytyksenä olevat kirjastopalvelut 2 §:n perusteluissa selostetulla tavalla myös ostopalveluina. Kirjastopalveluiden tulee tällöinkin laadultaan ja laajuudeltaan vastata yleisen kirjaston palveluja.

5 §. Kokoelmat ja niiden käyttöön asettaminen. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Pykälän nykyisen 1 momentin säännöstä kokoelmalle asetettavista vaatimuksista ei pidetä enää tarpeellisena. Kaksikielisten kuntien palvelujen järjestämistä koskeva säännös on siirretty 2 §:n 2 momenttiin. Pykälän 2 momentissa on säädetty mahdollisuudesta asettaa kirjaston kokoelmiin kuuluvaa aineistoa saataville muihinkin paikkoihin. Tällaista kuntien palvelujen järjestämistä koskevaa yksityiskohtaista ohjausta ei enää pidetä tarpeellisena.

Pykälän 3 ja 4 momentissa on säädetty mahdollisuudesta järjestää kirjaston kotipalvelua ja asiakaskuljetuksia kirjastoon. Näillä säännöksillä on menoperusteisessa valtionosuusjärjestelmässä turvattu kunnan oikeus saada valtionosuutta mainittujen palvelujen järjestämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin. Uudessa valtionosuusjärjestelmässä laskennallinen valtionosuus myönnetään kunnan kirjaston kokonaismenoja varten. Näin ollen mainittujen palvelujen järjestämistä koskevilla säännöksillä ei enää olisi vaikutusta kunnan valtionosuuteen. Kunta voi järjestää näitä palveluja ilman mainittuja säännöksiäkin.

6 §. Kirjaston huoneisto ja aukiolo. Valtionosuusjärjestelmän uudistuessa ei huoneiston hyväksyminen ole enää tarpeen. Samoin aukiolon sääntelyä ei pidetä tarpeellisena.

7 §. Maksuttomat kirjastopalvelut. Pykälässä ehdotetaan laajennettavaksi kunnan mahdollisuutta periä maksuja kirjastopalveluista. Muista kuin pykälässä mainituista palveluista kunta voisi periä maksuja. Kunta päättäisi sekä palvelujen maksullisuudesta että maksujen suuruudesta. Palvelujen maksullisuuden myötä kunnat voisivat nykyistä helpommin laajentaa tarjoamiaan kirjastopalveluja.

Pykäläehdotuksen mukaan maksutonta olisi kirjaston omien kokoelmien käyttö kirjastossa ja kirjojen lainaus. Säännöksellä pyritään turvaamaan perinteisten kirjastopalvelujen pysyminen maksuttomana. Mainittu kokoelmien käyttö olisi maksutonta käytettävästä hyödykkeestä riippumatta. Maakuntakirjastojen ja yleisten kirjastojen keskuskirjaston antamien kaukolainojen maksuttomuudesta säädetään 13 ja 14 §:ssä.

8 §. Henkilökunta. Kirjaston henkilöstön rakennetta ja kelpoisuusvaatimuksia säännellään nykyisin varsin yksityiskohtaisesti. Nyt sääntelyä ehdotetaan huomattavasti kevennettäväksi. Muutetulla pykälän 1 momentilla pyritään turvaamaan se, että riittävällä osalla kirjastohenkilökuntaa on alan koulutus. Pykälän 2 momentin mukaan kirjaston ammatillisen henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksista säädetään tarvittaessa asetuksella. Pykälän nykyiseen 2 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan opetusministeriö on voinut päättää kunnan kirjastolaitoksen tarpeellisen henkilökunnan määrän ja rakenteiden perusteista, ehdotetaan kumottavaksi.

9 §. Kirjastolaitoksen johtaja. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Kunta voisi tältäkin osin itse päättää kirjastotoimen hallinnon järjestämisestä.

10 §. Henkilökunnan kelpoisuusehdot. Pykälä ehdotetaan 8 §:n perusteluihin viitaten kumottavaksi. Kirjastonhoitajan virkoja koskeva erivapausmenettely ehdotetaan poistettavaksi.

11 §. Ohjaus ja valvonta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Siinä on säädetty opetusministeriön ja lääninhallitusten toimivallasta ohjata, valvoa ja tarkastaa kunnan kirjastotointa. Muutoksella pyritään korostamaan kuntien itsenäistä päätösvaltaa palvelujen järjestämisessä. Tarkoituksena on aikaisempaa enemmän painottaa muodollisesta säätelystä vapaata informaatio-ohjausta.

13 §. Maakuntakirjastot. Pykälän 1 momenttiin on tehty kunnan kirjastolaitosta koskevan 3 §:n kumoamisen edellyttämät tekniset muutokset.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maakuntakirjastoksi määrätty kunnan kirjasto ei saisi sen lisäksi, mitä 7 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maksuttomista kirjastopalveluista, periä maksua yleisille kirjastoille antamistaan kaukolainoista. Valtio rahoittaa maakuntakirjastojen toimintaa erityisavustuksella ja tukea on tarkoitus jatkaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 38 §:n nojalla.

14 §. Yleisten kirjastojen keskuskirjasto. Pykälän 1 momenttiin on tehty vastaavat muutokset kuin 13 §:n 1 momenttiin. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan 13 §:n perusteluihin viitaten säädettäväksi, että yleisten kirjastojen keskuskirjastoksi määrätyn kunnan kirjasto ei saisi 7 §:ssä säädettyjen maksuttomien kirjastopalvelujen lisäksi periä maksua myöskään muille yleisille kirjastoille antamistaan kaukolainoista.

16 §. Kirjastojen ja koulujen yhteistyö. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Yleisten kirjastojen ja koulukirjastojen toiminnan yhteensovittaminen jää pykälän kumoamisen myötä kokonaisuudessaan kuntien harkintaan.

17 §. Yksityiset kirjastot. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Valtionavustukset yksityisille kirjastoille ovat ajan mittaan vähentyneet ja ovat menettäneet nyttemmin suurimmaksi osaksi merkityksensä. Kunta voisi sen sijaan 2 §:n mukaisesti ostaa kirjastopalveluja myös yksityisiltä palvelujen tuottajilta.

18 §. Pohjoismainen kuntien yhteistyö. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska siinä tarkoi-

tettua pohjoismaista valtakunnanrajat ylittävää kuntien välistä yhteistyötä varten voidaan myöntää harkinnanvaraista valtionavustusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 38 §:n nojalla. Näin ollen mainittua yhteistyötä varten myönnettävästä avustuksesta ei ole tarpeen säätää tässä laissa.

19 §. Kustannusten jakaminen. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lain 22 §:n mukaan kahden tai useamman kunnan yhteisen kirjaston kantokykyluokittainen valtionosuus määräytyy kuntien asukasmäärien mukaisessa suhteessa.

20 §. Poistetun aineiston luovuttaminen. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi uuteen valtionosuusjärjestelmään soveltumattomana.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta. Valitut kirjastolautakunnat jatkaisivat lain voimaantulosta riippumatta tehtävissään toimikautensa loppuun.

1.22. Nuorisotyölaki

2 §. Pykälän 1 momentin mukaan valtion ja kuntien tehtävänä on ensisijaisesti edellytysten luominen nuorisotoiminnalle. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin kunnan tehtävistä nuorisotoimen alalla. Kunnan tulisi uuden säännöksen mukaan järjestää tarvittaessa nuorisotoimintaa sekä huolehtia nuorisopolitiikkaan liittyvistä yhteydenpito- ja tiedotustehtävistä. Säännöstä pidetään tarpeellisena siksi, että kunnan nuorisolautakuntaa ja samalla kunnan tehtäviä määrittelevä 4 §:n 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

2. luku. *Kunnan nuorisotoimen hallinto*

Luku, jossa säädetään nuorisolautakunnasta (4 ja 5 §) sekä nuorisotoimen viroista ja niiden kelpoisuusehdoista ehdotetaan kumottavaksi. Kunta päättäisi itse nuorisotoimen hallinnon järjestämisestä sekä nuorisotoimen viroista ja niiden kelpoisuusehdoista.

7 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnalle myönnettäisiin valtionosuutta nuorisotyötä varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa säädettäisiin.

8—11 §. Kun valtionosuuden perusteista, valtionosuusasteikosta, valtionapuviranomaisesta sekä valtionosuuden maksatuksesta säädettäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa, pykälät ehdotetaan kumottaviksi.

15 §. Nuorisotoiminnan perustamishankkeisiin voitaisiin edelleenkin myöntää valtionavustusta. Pykälässä viitattaisiin tältä osin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lakiin. Pykälästä on lisäksi poistettu lainan myöntämistä koskevat maininnat.

16 §. Nuorisotoiminnan perustamishankkeeseen myönnettävän valtionavustuksen enimmäismäärää koskeva pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

17 §. Koska perustamishankkeisiin ei enää voitaisi myöntää lainaa, pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

23 §. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen käyttöä koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälästä poistetaan lainaa koskeva maininta.

26 §. Pykälä, joka koskee kelpoisuuden säilyttämistä nuorisotoimen virkaan, ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

1.23. Liikuntalaki

3 §. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin ei enää myönnettäisi lainaa. Pykälää tarkistettaisiin tämän mukaisesti.

5, 6 ja 7 §. Pykälissä säädetään kunnan liikuntatoimen hallinnosta. Koska esityksen mukaan kunta päättäisi itse liikuntatoimen hallinnon järjestämisestä kunnallislain säännösten mukaisesti, pykälät ehdotetaan kumottaviksi.

8 §. Pykälän mukaan kunnalle myönnettäisiin valtionosuutta liikuntatoimintaa varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa säädettäisiin.

8 a—10 §. Valtionosuuksia koskevan säännöstön uudistamisen vuoksi pykälät ehdotetaan kumottaviksi.

11 §. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin voitaisiin edelleenkin myöntää valtionavustusta. Pykälässä viitattaisiin tältä osin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lakiin. Pykälästä on lisäksi poistettu lainan myöntämistä koskevat maininnat.

12 §. Pykälästä on poistettu lainan myöntämistä koskevat maininnat.

13 ja 14 §. Liikuntapaikkojen perustamis-

hankkeisiin myönnettävän valtionavustuksen enimmäismäärää ei pidetä tarpeellisena laissa erikseen säännellä. Tarpeellisena ei pidetä myöskään enää säätää siitä, mitä seikkoja on erityisesti otettava huomioon avustusta myönnettäessä (13 § 2 mom).

15 §. Pykälä, joka koskee lainan takaisinmaksua, ehdotetaan kumottavaksi.

16 §. Muutettavaksi ehdotetun pykälän mukaan opetusministeriö voisi antaa tässä luvussa tarkoitettuja avustuksia koskevia tarkempia määräyksiä. Siten ministeriö ei voisi enää määrätä siitä, mitä on pidettävä hyväksyttävinä perustamiskustannuksina.

23 §. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen käyttöä koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälästä poistetaan lainaa koskeva maininta.

24 §. Koska opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa säädettäisiin valtionosuuden ja -avustuksen myöntävästä viranomaisesta, ehdotetaan vastaavat maininnat poistettaviksi 2 ja 3 momenteista. Ehdotuksen mukaan valtioneuvosto päättäisi niistä perusteista, joiden mukaan määräytyisi se, missä tapauksissa avustuksen myöntämisestä perustamishankkeisiin päättäisi opetusministeriö tai lääninhallitus ja missä tapauksissa läänin liikuntalautakunta.

28 §. Pykälä, joka koskee kelpoisuuden säilyttämistä liikuntahallinnon virkaan, ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1993.

1.24. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kuntien kulttuuritoiminnasta. Tämä laki korvaisi voimassa olevan samannimisen lain. Uudessa laissa ei olisi enää säännöksiä kulttuuritoiminnan hallinnon järjestämisestä kunnassa. Valtionosuutta ja -avustusta koskevat säännökset on kirjoitettu uudelleen.

1 §. Kunnan tehtävä kulttuuritoimen alalla. Pykälän mukaan kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kulttuuritoiminnan järjestäjänä voi olla kunta itse taikka kulttuuritoimintaa harjoittava yhteisö tai säätiö. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Taiteen perusopetuksella tarkoitetaan taiteen perusopetuksesta erikseen annettavan lain mukaisesti suunnitelmallisesti etenevää, vahvistettuja opintosuunnitelmia noudattavaa eri taiteenalojen opetusta lähinnä lapsille ja nuorille.

2 §. Kulttuuritoiminta. Kulttuuritoiminta on määritelty samalla tavoin kuin nykyisen lain 1 §:ssä.

3 §. Valtionosuus ja -avustus. Kunnalle myönnettäisiin 1 momentin mukaan valtionosuutta kulttuuritoimintaa varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa laissa säädettäisiin.

Pykälän 2 momentissa on nykyistä 8 §:ää vastaava säännös valtionavustuksen myöntämisestä kunnassa toimiville yhteisöille, säätiöille ja laitoksille perustamishanketta varten. Lainaa ei enää sellaista hanketta varten voitaisi myöntää.

4 §. Tarkemmat säännökset. Pykälä sisältäisi tavanomaisen asetuksenantovaltuussäännöksen.

5 §. Voimaantulo. Laki on tarkoitus tulla voimaan vuoden 1993 alusta. Lailla kumottaisiin kuntien kulttuuritoiminnasta annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

1.25. Museolaki

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi museolaki. Tämä laki korvaisi museoiden valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain. Uuden lain säätämistä on pidetty lakiteknisesti tarkoituksenmukaisena ratkaisuna siksi, että rahoitusjärjestelmän uudistus edellyttäisi huomattavia muutoksia nykyisen lain useimpiin säännöksiin.

1 luku. *Valtionosuus*

1 §. Museoille myönnettäisiin valtionosuutta siten kuin tässä laissa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavassa laissa säädettäisiin. Tässä laissa säädettäisiin lähinnä niistä edellytyksistä, joilla museoille myönnettäisiin valtionosuutta.

2 §. Valtionosuuden saamisen edellytyksiä on kevennetty. Enää ei vaadittaisi nykyiseen lakiin sisältyviä edellytyksiä, jotka koskevat museotiloja, museon hoitoa sekä museoesineiden säilyttämistä, nähtävänäoloa ja käyttöä.

3 §. Opetusministeriö hyväksyisi museon val-

tionosuuteen oikeutetuksi. Opetusministeriön nimeämille valtakunnallisille erikoismuseoille, maakuntamuseoille ja aluetaidemuseoille suoritettaisiin näiden museoiden erityistehtävien vuoksi valtionosuus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetystä asteikosta poiketen 10 prosenttiyksikköä suurempana.

4 §. Opetusministeriö päättäisi valtion talousarvion rajoissa museokohtaisesti valtionosuusperusteena käytettävän henkilötyövuosien määrän.

2 luku. *Valtionavustukset*

5 §. Valtionosuuteen oikeutetuille museoille voitaisiin myöntää valtion talousarvion rajoissa harkinnanvaraista valtionavustusta perustamishankkeisiin. Tarkemmat säännökset asiasta sisältyvät opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavaan lakiin.

3 luku. *Erinäisiä säännöksiä*

6 §. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja voitaisiin käyttää museoiden valtionosuuksiin ja -avustuksiin.

7 §. Valtakunnallisten erikoismuseoiden, maakuntamuseoiden ja aluetaidemuseoiden tehtävistä säädettäisiin asetuksella.

8 §. Pykälä sisältää tavanomaisen asetuksenantovaltuuden.

4 luku. *Voimaantulo*

9 §. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta samanaikaisesti muiden valtionosuusuudistukseen liittyvien lakien kanssa.

1.26. Teatteri- ja orkesterilaki

Lain tarkoituksena on järjestää teattereille ja orkestereille annettava valtion taloudellinen tuki pääasiallisesti lakisääteiselle pohjalle.

1 luku. *Valtionosuus*

1 §. Teattereille ja orkestereille myönnettäisiin valtionosuutta käyttökustannuksiin siten kuin tässä laissa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavassa laissa säädettäisiin.

2 §. Valtionosuuden saamisen edellytyksenä olisi, että teatterin tai orkesterin omistaisi kunta, kuntainliitto tai sellainen yksityinen yhteisö tai säätiö, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu teatteri- tai orkesteritoiminnan harjoittaminen tai ylläpitäminen. Lisäksi edellytettäisiin, että teatteri tai orkesteri harjoittaisi vakinaista ja ammatillista esitystoimintaa.

3 §. Opetusministeriö päättää lain voimaantullessa teatteri- ja orkesterikohtaisesti, mitkä teatterit ja orkesterit tulevat lain nojalla saamaan valtionosuutta. Opetusministeriö päättää myös, mitkä teatterit ja orkesterit myöhempinä vuosina pääsevät valtionosuuden piiriin.

Valtakunnallisista teattereista lain piiriin tulisivat Svenska Teatern i Helsingfors-niminen teatteri ja Tampereen Työväen Teatteri. Suomen Kansallisteatterin ja Suomen Kansallisoopperan valtion tuen osalta noudatettaisiin, mitä niistä on erikseen säädetty arpajaislain (491/65) nojalla annetulla asetuksella (725/82) raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä.

Lain voimaantullessa valtionosuuden piiriin on tarkoitus ottaa 50 teatteria, joista 10 teatteriryhmää, 5 tanssiteatteria ja 4 lastenteatteria. Orkestereiden osalta valtionosuuden piiriin otettaisiin 23 orkesteria ja muuta yhtyettä.

4 §. Opetusministeriö päättäisi valtion talousarvion rajoissa teatterin ja orkesterin laskennallisesta henkilötyövuosien määrästä.

5 §. Merkitykseltään valtakunnallisiksi katsottaviin teattereihin ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettavassa laissa säädettyä kuntien kantokykyluokitusta. Siten esitetään, että Svenska Teatern i Helsingfors-niminen teatteri ja Tampereen Työväen Teatteri saisivat sijaintikunnan kantokykyluokasta poikkeavan valtionosuuden.

Lakiehdotuksessa nyt nimettyjen teattereiden lisäksi tulisi opetusministeriölle säätää mahdollisuus valtion talousarvion rajoissa myöntää teatterin ja orkesterin sijaintikunnan kantokykyluokan mukaan määräytyvää valtionosuutta suurempi valtionosuus valtakunnallisesti tai alueellisesti merkitykselliselle teatterille tai orkesterille silloin, kun tähän on erityisiä perusteita. Tällainen peruste voisi olla esimerkiksi teatterin toiminnan erityisluonne, kuten valtakunnallinen tanssiteatteri-, nukketeatteri- tai

lastenteatteritoiminta, tai muu valtakunnallisesti merkittävä teatteri- tai orkesteritoiminta taikka alueellinen teatteri- tai orkesteritoiminta.

2 luku. *Valtionavustukset*

6 §. Teatterit ja orkesterit voisivat saada perustamishankkeisiin valtion talousarvion rajoissa harkinnanvaraista valtionavustusta. Tarkemmat säännökset asiasta sisältyvät opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lakiin.

3 luku. *Erinäisiä säännöksiä*

7 §. Pykälä sisältäisi tavanomaisen asetuksenantovaltuutuksen.

8 §. Teattereiden ja orkestereiden toimintaa tuetaan nykyisin veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista. Säännöksellä mahdollistetaan näiden määrärahojen käyttö myös valtionosuutta saaviin teattereihin ja orkestereihin.

4 luku. *Voimaantulo*

9 §. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti muiden valtionosuusuudistukseen liittyvien lakien kanssa 1 päivänä tammikuuta 1993.

1.27. Yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki

Tarkoitus on, että maamme teattereissa ja orkestereissa voitaisiin valtionosuuslain voimaan tultuakin nykyisessä laajuudessa kollektiivisesti sopia palvelussuhteen ehdoista ja noudattaa mahdollisimman yhtenäistä ja yhdenmukaista työehtosopimuskäytäntöä. Siksi yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain 2 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakia ei sovelleta valtionosuutta saaviin teattereihin ja orkestereihin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Uuden rahoituslain nojalla on tarkoitus antaa asetus, johon tulisivat tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta. Asetuksella on tarkoitus säätää lähinnä menettelyä koskevista seikoista, kuten tehtävänjaosta ja yhteydenpidosta eri viranomaisten kesken. Asetuksella säädettäisiin myös eräiden valtionosuuden laskentaperusteiden soveltamisesta. Tämän esityksen mukaan kumottavien lakien nojalla annetut asetukset kumoutuvat lainsäädännön voimaantullessa. Toimintalakien nojalla annettuihin asetuksiin on tehtävä näiden lakien muutoksesta johtuvat tarkistukset. Asetusluonnokset eivät ole esityksen liitteenä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 1993 alusta. Samasta ajankohdasta tulisi voimaan myös kuntien valtionosuuslaki. Ennen uuden rahoituslain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Siirtymävaiheen aikana sovellettaisiin eräissä tapauksissa esityksen mukaan kumottavien lakien säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sellaisen valtionosuuden tai -avustuksen määrään, hakemiseen, myöntämiseen ja maksamiseen, jota kunta tai kuntainliitto taikka yksityinen yhteisö tai säätiö voi 3 §:ssä mainitun lain nojalla saada opetus- tai kulttuuritoimen käyttökustannuksiin taikka perustamishankkeeseen.

Tässä laissa säädetään myös siitä maksuosuudesta, joka oppilaan kotikunnan on suoritettava toiselle kunnalle, kuntainliitolle taikka oppilaitosta ylläpitävälle yksityiselle yhteisölle tai säätiölle taikka valtiolle.

2 §

Suhde kuntien valtionosuuslakiin

Tässä laissa tarkoitettuun valtionosuuteen ja -avustukseen sovelletaan kuntien valtionosuuslakia (/) siltä osin kuin tässä laissa niin säädetään.

3 §

Rahoitettavan toiminnan määrittelevät lait

Tämä laki koskee valtionosuutta ja -avustusta sekä kotikunnan maksuosuutta, josta säädetään:

1) peruskoululaissa (476/83), lukiolaissa (477/83) ja iltalukiolaissa (478/83);
2) ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/87);
3) kansalaisopistolaissa (/);
4) musiikkioppilaitoslaissa (402/87)
5) taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (/);
6) kirjastolaissa (235/86);
7) kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (/);
8) nuorisotyölaissa (1068/85);
9) liikuntalaissa (984/79);
10) museolaissa (/); sekä
11) teatteri- ja orkesterilaissa (/).

4 §

Opetustoimi

Opetustoimella tarkoitetaan tässä laissa 3 §:n 1—5 kohdassa mainitun lain mukaisen toiminnan järjestämistä.

5 §

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimella tarkoitetaan tässä laissa 3 §:n 6—11 kohdassa mainitun lain mukaisen toiminnan järjestämistä.

2 luku

Opetustoimen käyttökustannusten rahoitus

6 §

Yleissäännös

Kunta, kuntainliitto ja yksityinen oppilaitos saavat rahoitusta opetustoimesta aiheutuviin käyttökustannuksiin siten kuin tässä luvussa säädetään. Rahoituksella tarkoitetaan valtionosuutta ja, milloin niin säädetään, oppilaan kotikunnan maksuosuutta.

Valtionosuus ja maksuosuus määräytyvät laskennallisten perusteiden mukaisesti peruskoulun, lukion, iltalukion ja ammatillisen oppilaitoksen osalta oppilasta kohden, kansalaisopiston ja musiikkioppilaitoksen osalta opetustuntia kohden sekä taiteen perusopetuksen osalta kunnan asukasta kohden.

Peruskoulua vastaavaksi järjestetyn yksityisen koulun valtionavusta sekä ammatillisten erityisoppilaitosten ja ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannusten valtionavustuksesta säädetään 48 §:n 2 ja 3 momentissa.

7 §

Valtionosuuden laskennallinen peruste

Kunnan opetustoimen valtionosuus määräytyy siitä markkamäärästä, joka saadaan, kun lasketaan yhteen:

1) kunnan peruskoulujen ja peruskoulua korvaavien koulujen osalta:

a) niiden oppilaiden määrän, joilla on kotipaikka kunnassa, ja koulun ylläpitäjäkunnalle oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan tulo ja

b) niiden kuljetettavien ja majoitettavien oppilaiden määrän, joilla on kotipaikka kunnassa, ja koulun ylläpitäjäkunnalle oppilasta kohden määrätyn kuljetuksen ja majoituksen yksikköhinnan tulo;

2) kunnallisten lukioiden ja iltalukioiden osalta:

a) niiden oppilaiden määrän, joilla on kotipaikka kunnassa, ja lukion ylläpitäjäkunnalle oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan tulo ja

b) niiden kuljetettavien ja majoitettavien oppilaiden määrän, joilla on kotipaikka kunnassa, ja lukion ylläpitäjäkunnalle oppilasta kohden määrätyn kuljetuksen ja majoituksen yksikköhinnan tulo;

3) kunnan tai kuntainliiton ylläpitämien ammatillisten oppilaitosten osalta:

a) niiden oppilaiden määrän, joilla on kotipaikka kunnassa, ja oppilaitokselle oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan tulo ja

b) niiden kuljetettavien ja majoitettavien oppilaiden määrän, joilla on kotipaikka kunnassa, ja oppilaitokselle oppilasta kohden määrätyn kuljetuksen tai majoituksen yksikköhinnan tulo;

4) kunnan ylläpitämän kansalaisopiston osalta sille valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistetun opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan tulo; sekä

5) kunnan tai kuntainliiton ylläpitämän musiikkioppilaitoksen osalta sille valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistetun opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan tulo.

Milloin oppilaitoksen ylläpitäjänä on yksityinen yhteisö tai säätiö, ylläpitäjän valtionosuus määräytyy markkamäärästä, joka saadaan kertomalla oppilaitoksen opiskelijoiden tai valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistettujen opetustuntien määrä oppilaitoksen opiskelijaa tai opetustuntia kohden määrätyllä yksikköhinnalla.

Taiteen perusopetuksen osalta valtionosuus määräytyy 1 momentista poiketen markkamäärästä, joka saadaan, kun kunnan asukasmäärä kerrotaan taiteen perusopetusta varten vahvistetulla yksikköhinnalla.

8 §

Opetustoimen valtionosuusasteikko

Tässä luvussa tarkoitettu valtionosuus määräytyy kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (649/85) mukaan seuraavasti:

Kantokyky-luokka	Valtionosuus prosentteina
1	60
2	60
3	60
4	60
5	60
6	57
7	54
8	51
9	48
10	45

Peruskoulun, peruskoulua korvaavan koulun, lukion, iltalukion ja ammatillisen oppilaitoksen valtionosuus määräytyy oppilaiden kotikuntien kantokykyluokkien mukaisesti. Sama koskee myös musiikkioppilaitosta siltä osin kuin siinä järjestetään ammatillista opetusta.

Kahden tai useamman kunnan ylläpitämän kansalaisopiston kantokykyluokittainen valtionosuus määräytyy ylläpitäjäkuntien asukasmäärien mukaisessa suhteessa. Yksityisen kansalaisopiston valtionosuus määräytyy opiston sijaintikunnan kantokykyluokan mukaan.

Valtionosuus musiikkioppilaitoksen muuhun kuin ammatilliseen opetukseen määräytyy oppilaitoksen sijaintikunnan kantokykyluokan mukaan.

Valtionosuutta 7 §:n 3 momentin mukaisesti laskettuun markkamäärään kunta saa kuitenkin 1 momentissa säädetystä poiketen kunnan kantokykyluokan mukaan siten kuin 22 §:n 2 momentissa säädetään.

9 §

Kotikuntien maksuosuudet

Milloin oppilaan kotikunta on lain mukaan velvollinen rahoittamaan osuutensa muualla opiskelevasta oppilaasta aiheutuvista käyttökustannuksista, kotikunnan maksuosuus lasketaan, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä tai jolleivät kunnat ole toisin sopineet:

1) peruskoulun, peruskoulua korvaavan koulun, lukion ja iltalukion osalta koulumuodoittain siten, että 7 §:ssä tarkoitettu valtionosuu-

den laskennallinen peruste jaetaan oppilaiden kokonaismäärällä ja näin saadusta markkamäärästä vähennetään oppilaan kotikunnan kantokykyluokan mukaan oppilasta kohti määräytyvä valtionosuus; ja

2) ammatillisen opetuksen osalta siten, että asetuksella säädettävällä tavalla oppilasta kohti laskettavista todennäköisistä kustannuksista vähennetään oppilaan kotikunnan kantokykyluokan mukaan oppilasta kohti määräytyvä valtionosuus.

Peruskoululain 11 §:ssä ja 32 §:n 3 momentissa tarkoitetussa opetuksessa olevan oppilaan kotikunnan maksuosuus määräytyy 1 momentin 1 kohdasta poiketen siten kuin 1 momentin 2 kohdassa säädetään.

Oppilaan kotikunnan maksuosuus valtion ylläpitämän ammatillisen oppilaitoksen opiskelijasta aiheutuvista käyttökustannuksista lasketaan valtioneuvoston vuosittain valtion ammatillisten oppilaitosten keskimääräisten todennäköisten kustannusten perusteella oppilasta kohti vahvistamasta markkamäärästä. Markkamäärää vahvistettaessa otetaan huomioon valtion ammatillisten oppilaitosten vuotuiset kulutusmenot sekä kone-, kalusto- ja laitehankinnoista aiheutuvat menot. Kotikunnan on suoritettava oppilasta kohden vahvistetun markkamäärän ja siitä 8 §:ssä säädetyn asteikon mukaan laskettavan markkamäärän erotus.

10 §

Valtionosuuden perusteiden vahvistaminen

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain valtionosuuden perusteena olevien yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät sen mukaan kuin kuntien valtionosuuslain 3 ja 19 §:ssä säädetään. Yksikköhinnat määrää opetusministeriö.

11 §

Kustannustenjaon säilyttäminen

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon säilyttämiseksi 10 §:ssä tarkoitettuja kuluvalle vuodelle vahvistettujen yksikköhintojen keskimääräisiä markkamääriä tarkistetaan joka neljäs vuosi 12—16 ja 18 §:ssä tarkoitettujen edellisen vuoden toteutuneiden kustannusten sekä kuluvan vuoden arvioidun kustannustason sekä toiminnan laadun ja laajuuden muutosten mukaisesti.

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen vuosien osalta markkamääriä tarkistetaan siten kuin kuntien valtionosuuslain 4 ja 5 §:ssä säädetään.

Edellä 7 §:ssä tarkoitetut yksikköhinnat tarkistetaan vastaavasti noudattaen mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

12 §

Peruskoulun yksikköhinnan laskeminen

Peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun oppilasta kohden määräytyvä yksikköhinta lasketaan kutakin kuntaa varten joka neljäs vuosi kunnille näistä kouluista koko maassa yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna aiheutuneiden kokonaiskustannusten perusteella. Kuntakohtaisia yksikköhintoja laskettaessa otetaan huomioon, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, opetuksen laskennallinen oppilasta kohden laskettu tuntimäärä, yläasteen ylläpitäminen ja kunnan asukastiheys. Yksikköhinnat on määrättävä sellaisiksi, että ne markkamäärät, jotka saadaan kertomalla kuntakohtaiset yksikköhinnat kuntien peruskoulujen ja kunnissa sijaitsevien peruskoulua korvaavien koulujen oppilasmäärillä, yhteenlaskettuina vastaavat kokonaiskustannuksia. Ruotsinkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa sekä saamelaisten kotiseutualueella kuntakohtaisia yksikköhintoja korotetaan lisäksi kahdella prosentilla ruotsinkielisten oppilaiden sekä saamenkieliseen opetukseen osallistuvien oppilaiden osalta.

Muina kuin 1 momentissa mainittuina vuosina kutakin kuntaa varten viimeksi määrättyä yksikköhintaa muutetaan oppilasta kohti lasketussa opetuksen laskennallisessa tuntimäärässä tapahtuneiden muutosten mukaisesti. Määrättäessä yksikköhintoja tässä momentissa tarkoitetulle vuodelle otetaan lisäksi huomioon yläasteen ylläpitäminen siten kuin 1 momentissa säädetään.

13 §

Lukion yksikköhinnan laskeminen

Kunnan ja yksityisen lukion oppilasta kohden määräytyvä yksikköhinta lasketaan kutakin ylläpitäjää varten joka neljäs vuosi kunnille ja yksityisille lukioille koko maassa yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna lukioista aiheutuneiden kokonaiskustannusten perusteella. Yksikköhintoja laskettaessa otetaan

huomioon, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, opetuksen laskennallinen oppilasta kohden laskettu tuntimäärä ja lukion sijaintikunnan asukastiheys. Yksikköhinnat on määrättävä sellaisiksi, että ne markkamäärät jotka saadaan kertomalla kuntien ja yksityisten lukioiden yksikköhinnat oppilasmäärillä, yhteenlaskettuina vastaavat kokonaiskustannuksia. Yksikköhintoja laskettaessa lukion iltalinjan oppilasmäärästä otetaan huomioon 60 prosenttia.

Muina kuin 1 momentissa mainittuina vuosina kutakin ylläpitäjää varten viimeksi määrättyä yksikköhintaa muutetaan oppilasta kohti lasketussa opetuksen laskennallisessa tuntimäärässä tapahtuneiden muutosten mukaisesti.

Iltalukion ja lukion iltalinjan yksikköhinta on 60 prosenttia iltalukion ja lukion iltalinjan sijaintikunnan lukion yksikköhinnasta.

14 §

Ammatillisen oppilaitoksen yksikköhinnan laskeminen

Ammatillisen oppilaitoksen oppilasta kohden määräytyvä yksikköhinta lasketaan oppilaitosmuodoittain kutakin ylläpitäjää varten joka neljäs vuosi kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten ylläpitäjille koko maassa yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna oppilaitoksista aiheutuneiden kokonaiskustannusten perusteella. Yksikköhintoja laskettaessa otetaan huomioon, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, opetuksen laskennallinen oppilasta kohden laskettu tuntimäärä. Yksikköhinnat on määrättävä sellaisiksi, että ne markkamäärät, jotka saadaan kertomalla kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten yksikköhinnat oppilasmäärillä, yhteenlaskettuina vastaavat kokonaiskustannuksia.

Muina kuin 1 momentissa mainittuina vuosina kutakin ylläpitäjää varten viimeksi määrättyä yksikköhintaa muutetaan oppilasta kohti lasketussa opetuksen laskennallisessa tuntimäärässä tapahtuneiden muutosten mukaisesti.

Yhdistetyn oppilaitoksen yksikköhintaa laskettaessa otetaan huomioon oppilaitoksen eri oppilaitosmuotoihin kuuluvien oppilaiden määrä ja tästä aiheutuvat kustannusten erot.

15 §

Kansalaisopiston yksikköhinnan laskeminen

Kansalaisopistojen yksikköhinnat lasketaan asutusrakenteeltaan erilaisia kuntia varten joka neljäs vuosi jakamalla asutusrakenteeltaan samankaltaisille kunnille ja näissä kunnissa sijaitsevien opistojen muille ylläpitäjille yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna opistojen ylläpitämisestä aiheutuneet kustannukset sinä vuonna pidettyjen opetustuntien yhteismäärällä.

Kahden tai useamman kunnan ylläpitämän kansalaisopiston yksikköhinta lasketaan sijaintikunnan asutusrakenteen mukaan.

16 §

Musiikkioppilaitoksen yksikköhinnan laskeminen

Musiikkioppilaitoksen yksikköhinta koko maata varten lasketaan joka neljäs vuosi jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna musiikkioppilaitosten ylläpitämisestä aiheutuneet kustannukset sinä vuonna pidettyjen opetustuntien yhteismäärällä. Yksikköhinnat lasketaan erikseen ammatillista opetusta ja muuta musiikkioppilaitoksessa järjestettävää opetusta varten.

17 §

Taiteen perusopetuksen yksikköhinta

Opetusministeriö vahvistaa taiteen perusopetuksen yksikköhinnan kunnan asukasta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

18 §

Kuljetuksen ja majoituksen yksikköhintojen laskeminen

Peruskoulun kuljetuksen ja majoituksen yksikköhinnat lasketaan asutusrakenteeltaan erilaisia kuntia varten joka neljäs vuosi jakamalla asutusrakenteeltaan samankaltaisille kunnille yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna koulumatkoista ja majoituksesta aiheutuneet kustannukset kuljetettujen ja majoitettujen oppilaiden yhteismäärällä. Lukion kuljetuksen ja majoituksen yksikköhinta lasketaan vastaavasti ottaen huomioon myös kunnissa sijaitsevien yksityisten lukioiden kustannukset.

Ammatillisen oppilaitoksen kuljetuksen yksikköhinta lasketaan oppilaitosmuodoittain koko maata varten joka neljäs vuosi jakamalla oppilaiden koulumatkoista kunnille ja muille oppilaitosten ylläpitäjille aiheutuneet kustannukset kuljetettujen oppilaiden yhteismäärällä.

Sama koskee vastaavasti majoituksen yksikköhinnan laskemista.

19 §

Yksikköhintoja laskettaessa huomiotta jätettävät kustannukset

Peruskoulusta, lukiosta ja iltalukiosta sekä ammatillisen oppilaitoksen, musiikkioppilaitoksen ja kansalaisopiston ylläpitämisestä aiheutuneina kustannuksina ei pidetä:

1) tässä laissa tarkoitetusta perustamishankkeesta ja maa-alueen hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia;

2) lainojen hoitokustannuksia tai laskennallisia korkoja ja poistoja;

3) kustannuksia, joihin myönnetään valtionrahoitusta muun lain nojalla;

4) maksuja ja korvauksia 3 §:ssä tarkoitetun toiminnan järjestäjälle, jos sille toiminnasta aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon yksikköhintoja määrättäessä;

5) henkilöstökoulutuksesta ja muusta maksullisesta palvelutoiminnasta aiheutuneita kustannuksia; eikä

6) muusta kuin oppilaitoksen sisäisestä hallinnosta aiheutuneita hallintokustannuksia.

20 §

Oppilasmäärien laskeminen

Tässä luvussa tarkoitetun rahoituksen määräämisessä käytettävien oppilasmäärien laskemisesta säädetään asetuksella.

3 luku

Kulttuuritoimen käyttökustannusten rahoitus

21 §

Valtionosuuden laskennallinen peruste

Kantokykyluokituksen mukainen kunnan kirjastotoimen valtionosuus määräytyy markkamäärästä, joka saadaan, kun kunnan asukasmäärä kerrotaan kirjastolle määrätyllä yksikköhinnalla.

Kantokykyluokituksen mukainen kunnan muun kulttuuritoimen valtionosuus määräytyy markkamäärästä, joka saadaan, kun lasketaan yhteen:

1) kunnan asukasmäärän ja kulttuuritoimintaa varten vahvistetun yksikköhinnan tulo;

2) kunnan asukasmäärän ja liikuntatoimintaa varten vahvistetun yksikköhinnan tulo;

3) kunnan asukasmäärän ja nuorisotyötä varten vahvistetun yksikköhinnan tulo;

4) museolle valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistetun henkilötyövuosien määrän ja museotointa varten vahvistetun yksikköhinnan tulo;

5) teatterille valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistetun henkilötyövuosien määrän ja teattereita varten vahvistetun yksikköhinnan tulo; sekä

6) orkesterille valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistetun henkilötyövuosien määrän ja orkestereita varten vahvistetun yksikköhinnan tulo.

22 §

Kulttuuritoimen valtionosuusasteikko

Kunta saa valtionosuutta 21 §:n 1 momentin mukaisesti laskettuun markkamäärään kunnan kantokykyluokan mukaan siten kuin 8 §:n 1 momentissa säädetään. Kahden tai useamman kunnan yhteisen kirjaston kantokykyluokittainen valtionosuus määräytyy kuntien asukasmäärien mukaisessa suhteessa.

Kunta saa valtionosuutta 21 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuun markkamäärään kunnan kantokykyluokan mukaan seuraavasti:

Kantokykyluokka	Valtionosuus prosentteina
1	40
2	40
3	40
4	40
5	40
6	37
7	34
8	31
9	28
10	25

Yksityisen museon, teatterin ja orkesterin valtionosuus määräytyy laitoksen sijaintikunnan kantokykyluokan mukaan.

23 §

Kirjaston yksikköhinta

Kirjaston yksikköhinnan määräämisestä ja tarkistamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 10 ja 11 §:ssä säädetään.

Kirjaston yksikköhinnat lasketaan asutusrakenteeltaan erilaisia kuntia varten joka neljäs vuosi jakamalla asutusrakenteeltaan samankaltaisille kunnille kirjaston ylläpidosta yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna aiheutuneet kustannukset näiden kuntien asukasmäärällä. Yksikköhintaa laskettaessa jätetään huomiotta 19 §:ssä tarkoitetut kustannukset.

24 §

Kulttuuritoiminnan, liikuntatoiminnan ja nuorisotyön yksikköhinnat

Opetusministeriö vahvistaa kulttuuritoiminnan ja liikuntatoiminnan sekä nuorisotyön yksikköhinnat kunnan asukasta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

25 §

Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat

Opetusministeriö vahvistaa museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnoiksi museoiden, teattereiden ja orkestereiden laskennallista henkilötyövuotta kohden edelliselle vuodelle vahvistetun markkamäärän tarkistettuna arvioitujen kustannustason ja valtion toimenpiteistä aiheutuvien toiminnan muutosten mukaisesti.

4 luku

Perustamishankkeen valtionosuus ja -avustus

26 §

Perustamishanke

Perustamishankkeella tarkoitetaan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa tilojen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai niitä vastaavaa toimenpidettä ja mainittuihin toimenpiteisiin liittyvää irtaimen omaisuuden hankintaa, jos toimenpiteen arvioidut kokonaiskustannukset ovat vähintään valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän suuruiset.

Maa-alueen hankkimista ei pidetä perustamishankkeena, ellei 3 §:ssä mainitussa laissa toisin säädetä.

Perustamishankkeena pidetään 1 momentissa säädetyin edellytyksin myös muun kuin siinä tarkoitetun irtaimen omaisuuden hankintaa, jos 3 §:ssä mainitussa laissa niin säädetään.

Perustamishankkeena voidaan pitää myös sellaista 1—3 momentissa tarkoitettua toimenpidettä, jonka arvioidut kustannukset ovat valtioneuvoston vahvistamaa markkamäärää pienemmät, jos hankkeen rahoitus muodostuisi kunnan tai kuntainliiton jäsenkuntien asukasmäärän ja taloudellisen aseman vuoksi kunnalle tai kuntainliitolle erityisen rasittavaksi. Sama koskee soveltuvin osin yksityisen oppi- tai muun laitoksen perustamishanketta ja siihen myönnettävää valtionosuutta.

27 §

Perustamishankkeen valtionosuuden laskennallinen peruste

Toimitiloja rakennettaessa tai hankittaessa valtionosuuden perusteena käytetään hankkeelle 31 §:n mukaisesti vahvistetun tilamäärän ja asianomaista tilaa varten vahvistetun yksikköhinnan tuloa.

Toimitilojen peruskorjausta tai vastaavaa toimenpidettä koskevissa hankkeissa valtionosuuden perusteena käytetään valtionapuviranomaisen hankkeelle sen arvioitujen kustannusten perusteella vahvistamaa markkamäärää. Jos hanketta varten ei muussa tapauksessa ole vahvistettu yksikköhintaa, valtionapuviranomainen vahvistaa vastaavasti valtionosuuden perusteena käytettävän markkamäärän.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut markkamäärät tarkistetaan hankkeen aloittamisajankohdan hintatason mukaisiksi.

28 §

Perustamishankkeen valtionosuusasteikko

Perustamishankkeen valtionosuus määräytyy 27 §:ssä tarkoitetusta markkamäärästä kuntien kantokykyluokituksen mukaan seuraavasti:

Kantokykyluokka hankkeen aloittamisvuotena	Valtionosuus prosentteina
1	70
2	65
3	60
4	55
5	50
6	45
7	40
8	35
9	30
10	25

Milloin kahdella tai useammalla kunnalla on yhteinen valtionosuuteen oikeuttava oppilaitos tai muu tässä laissa tarkoitettu laitos taikka laitosta ylläpitää kuntainliitto, perustamishankkeen valtionosuus myönnetään kunkin kunnan osuuteen tämän kunnan kantokykyluokan mukaan.

Milloin yksityiselle oppilaitokselle myönnetään valtionosuutta perustamishankkeeseen, se määräytyy oppilaitoksen sijaintikunnan mukaan.

Ammatillisten erityisoppilaitosten perustamishankkeen valtionosuus on 70 prosenttia 27 §:ssä tarkoitetusta markkamäärästä.

29 §

Yksikköhintojen vahvistaminen

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain perustamishankkeiden yksikköhinnat. Yksikköhinta vahvistetaan markkamääräisenä neliömetriä tai muuta mittayksikköä kohden.

Yksikköhintoihin tulee sisältyä kustannukset kaikista niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen toimitilojen käyttöönottamiseksi, kuten rakentamisen suunnittelusta, alueen kuntoonsaattamisesta, kunnallisteknisistä ja muista vastaavista töistä sekä tilojen tarkoituksenmukaisesta varustamisesta. Yksikköhintoihin ei kuitenkaan sisällytetä maapohjan hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia.

Yksikköhinnan tulee perustua toteutuneiden rakennushankkeiden keskimääräisiin kustannuksiin. Jos rakentamiskustannuksissa on oleellisia alueellisia eroja, yksikköhinnat voidaan vahvistaa kustannustasoltaan erilaisia alueita varten. Yksikköhintoja vahvistettaessa ilmoitetaan, minkä ajankohdan kustannustasoa yksikköhinnat vastaavat.

30 §

Hankesuunnitelma

Perustamishankkeesta tulee laatia hankesuunnitelma, joka toimitetaan valtionapuviranomaiselle. Hankesuunnitelmaan tulee sisältyä pääpiirteittäinen selostus hankkeesta, selvitys hankkeen toteuttamisen tarpeellisuudesta ja toteuttamisajankohdasta sekä kustannusarvio. Suunnitelmassa on eriteltävä hankkeeseen sisältyvät toimitilat (*tilaohjelma*).

31 §

Perustamishankkeen laajuuden vahvistaminen

Jos valtionapuviranomainen katsoo, että perustamishanke on tarpeellinen ja että hankkeen rahoittamiseen on valtiontaloudelliset edellytykset, valtionapuviranomainen vahvistaa 30 §:ssä tarkoitetun hankesuunnitelman perusteella hankkeen valtionosuuden perusteena olevan laajuuden.

32 §

Perustamishankkeen toteuttaminen

Perustamishankkeen toteuttaminen on aloitettava sinä vuonna, jona 39 §:ssä tarkoitettu valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty tai sitä seuraavana vuonna.

Valtionapuviranomainen voi erityisestä syystä hakemuksesta päättää, että perustamishankkeen toteuttamiseen saadaan ryhtyä ennen kuin valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty.

33 §

Hankeselvitys

Valtionosuuden saajan on toimitettava valtionapuviranomaiselle selvitys toteutuneen perustamishankkeen laajuudesta ja kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa hankkeen valmistumisesta.

Valtionosuuden saajan on lisäksi toimitettava valtionapuviranomaiselle urakkasopimuksiin perustuva selvitys rakentamisesta, peruskorjauksesta tai niitä vastaavasta toimenpiteestä aiheutuvista kustannuksista rakennustöiden aloittamista seuraavan kuukauden aikana. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta valtionosuuden saajan pääosin omana työnä toteuttamiin rakennustöihin.

34 §

Valtionavustus perustamishankkeeseen

Milloin perustamishankkeeseen voidaan lain mukaan myöntää valtionavustusta, on tällaisesta hankkeesta soveltuvin osin voimassa, mitä 26, 30, 33, 35, 36, 39 ja 44 §:ssä säädetään. Perustamishankkeen laajuuden vahvistamisen asemesta valtionapuviranomainen määrää, minkä suuruisena valtionavustusta enintään myönnetään.

Valtionapuviranomainen päättää valtionavustuksen maksamisesta.

Harkinnanvaraisen valtionavustuksen myöntämisestä, käyttämisestä, maksamisesta ja käytön valvonnasta on lisäksi voimassa, mitä niistä on erikseen säädetty tai määrätty.

35 §

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma

Opetusministeriö laatii vuosittain valtion talousarvion valmistelun yhteydessä seuraavaa neljää vuotta varten opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden valtakunnallisen rahoitussuunnitelman, joka on osa hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmaa. Rahoitussuunnitelma sisältää suunnittelukautena toteutettaviksi tarkoitetut perustamishankkeet kalenterivuosittaisessa toteuttamisjärjestyksessä, arvion hankkeiden valtionosuuteen oikeuttavista kustannuksista ja niihin suoritettavasta valtionosuudesta. Lääninhallituksen toimivaltaan kuuluvista hankkeista suunnitelma sisältää arvion hankkeiden vuosittaisesta aloittamisvaltuudesta ja näihin hankkeisiin suoritettavasta valtionosuudesta.

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaa varten lääninhallitus laatii kunnilta ja kuntainliitolta sekä muilta oppi- tai muiden laitosten ylläpitäjiltä saatujen ehdotusten perusteella luettelon läänin alueella toteutettaviksi aiotuista perustamishankkeista. Hankkeet merkitään luetteloon lääninhallituksen arvioimassa kiireellisyysjärjestyksessä. Tiedot luetteloa varten on toimitettava lääninhallitukselle vuosittain opetusministeriön määräämään ajankohtaan mennessä.

36 §

Yhteinen perustamishanke

Jos on tarkoitus toteuttaa useamman hallinnonalan yhteinen perustamishanke, on asianomaisten valtionapuviranomaisten ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta hankkeen toteuttaminen voidaan kokonaisuudessaan aloittaa samana vuonna.

5 luku

Erityiset avustukset

37 §

Ylimääräinen avustus

Yksityisen oppilaitoksen tai muun tässä laissa tarkoitetun yksityisen laitoksen ylläpitäjälle voidaan myöntää ylimääräistä avustusta perustamishankkeeseen ja käyttökustannuksiin valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa.

38 §

Valtionavustus kokeilutoimintaa, erityistehtäviä, toiminnan käynnistämistä ja opettajankoulutusta varten

Edellä 3 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan kehittämiseksi järjestettävää kokeilua, toimintaan liittyviä tarpeellisia erityistehtäviä ja toiminnan käynnistämistä varten voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa.

Ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan oppilaitoksen opettajankoulutusosaston osalta ja harjoituskouluna toimivan ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjälle harjoituskouluna toiminsen osalta yksinomaan tästä koulutuksesta aiheutuvat todelliset käyttökustannukset sekä perustamiskustannuksiksi luettavat laitehankinnat valtionavustuksena kokonaisuudessaan.

6 luku

Erinäiset säännökset

39 §

Valtionosuuden myöntäminen

Käyttökustannusten valtionosuus myönnetään hakemuksetta:

1) peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun sekä kunnan tai kuntainliiton ylläpitämän lukion, iltalukion ja ammatillisen oppilaitoksen osalta oppilaiden kotikunnille;

2) kansalaisopiston ja musiikkioppilaitoksen sekä yksityisen lukion, iltalukion ja ammatillisen oppilaitoksen osalta oppilaitoksen ylläpitäjälle;

3) kunnan tai yksityisen ylläpitämän muun laitoksen kuin oppilaitoksen osalta laitoksen ylläpitäjälle; sekä

4) kuntainliiton ylläpitämän muun laitoksen kuin oppilaitoksen osalta kuntainliiton jäsenkunnille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun valtionosuuden myöntämisestä on lisäksi voimassa,

mitä kuntien valtionosuuslain 20 §:n 3 momentissa säädetään.

Valtionapuviranomainen myöntää tässä laissa tarkoitetun perustamishankkeen valtionosuuden, jollei erikseen toisin säädetä, hakemuksesta laitoksen ylläpitäjälle.

40 §

Maksaminen

Edellä 39 §:n 1 momentin mukaan myönnetty käyttökustannusten valtionosuus maksetaan siten kuin kuntien valtionosuuslain 21 §:n 1 momentissa säädetään.

Oppilaan kotikunnan tulee maksaa 39 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä ja 39 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa kotikunnan maksuosuus oppilaitoksen ylläpitäjälle kaksi kertaa vuodessa, ensimmäinen erä helmikuun ja toinen erä lokakuun loppuun mennessä, jolleivät kotikunta ja oppilaitoksen ylläpitäjä ole toisin sopineet.

Perustamishankkeeseen suoritettava valtionosuus maksetaan, jollei erikseen toisin säädetä, kunnalle tai muulle 3 §:ssä mainitussa laissa tarkoitetun laitoksen ylläpitäjälle kuukausittain yhä suurissa erissä hankkeen arvioituna toteutusaikana. Ensimmäinen erä suoritetaan hankkeen aloitusta koskevan ilmoituksen saapumista seuraavan kuukauden aikana. Jos hanke on aloitettu 32 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa ennen kuin valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty, ensimmäinen erä suoritetaan myöntämispäätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana.

41 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomaisena tässä laissa tarkoitetuissa asioissa on opetusministeriö tai lääninhallitus sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää toimivallan jaosta. Asetuksella voidaan säätää, että valtionapuviranomaisena valtionavustuksia koskevissa asioissa on myös muu viranomainen.

42 §

Tietojen toimittaminen

Kunnan ja kuntainliiton on toimitettava valtionapuviranomaiselle tässä laissa tarkoitetun valtionosuuden määräämiseksi tarvittavat kuntasuunnitelmaan, talousarvioon, tilinpäätökseen ja kunnalliskertomukseen perustuvat tiedot sekä muut valtionosuuden määräämiseksi tarpeelliset tiedot siten kuin opetusministeriö määrää. Yksityisen oppi- ja muun laitoksen on toimitettava valtionapuviranomaiselle vastaavat tiedot.

43 §

Neuvottelumenettely

Yksikköhintojen keskimääräisten markkamäärien sekä valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon tarkistamista koskevista neuvotteluista on voimassa mitä kuntien valtionosuuslain 7 §:n 2 momentissa säädetään.

Ennen kuin opetusministeriö tekee ehdotuksen seuraavan varainhoitovuoden talousarvioon käyttökustannusten valtionosuutta varten otettavasta määrärahasta, sen on neuvoteltava yksikköhinnoista kuntien keskusjärjestöjen kanssa. Opetusministeriön on niin ikään neuvoteltava kuntien keskusjärjestöjen kanssa siitä, mitä tietoja on pidettävä tarpeellisina yksikköhintojen määräämistä, vahvistamista ja tarkistamista sekä valtion osuuden määräämistä varten sekä siitä, miten nämä tiedot toimitetaan valtionapuviranomaiselle.

44 §

Perustamishankkeeseen suoritetun valtionosuuden palautus

Perustamishankkeeseen saatua valtionosuutta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan.

Jos omaisuus, johon on saatu valtionosuutta, tuhoutuu tai vahingoittuu, voidaan valtionosuutta vastaava suhteellinen osa vakuutus- tai muusta korvauksesta kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle tai vähentää uuden perustamishankkeen valtionosuudesta.

Palautusvelvollisuudesta ja korvauksen vähentämisestä päättää opetusministeriö. Valtionosuuden saajan on ilmoitettava opetusministeriölle kuuden kuukauden kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta olosuhteiden muuttu-

misesta. Jos myöhemmin käy ilmi, ettei ilmoitusta ole tehty määräajassa, on valtionosuutta vastaava suhteellinen osa omaisuuden käyvästä arvosta palautettava valtiolle Suomen Pankin peruskorkoa vastaavine vuotuisine korkoineen, jollei opetusministeriö erityisestä syystä toisin päätä.

45 §

Kuntien valtionosuuslain eräiden säännösten soveltaminen

Tässä laissa tarkoitettuun valtionosuuteen ja -avustukseen sovelletaan lisäksi seuraavia kuntien valtionosuuslain säännöksiä:

1) 22 §:n säännöksiä saamatta jääneen etuuden suorittamisesta;

2) 23 §:n säännöksiä perusteettoman edun palauttamisesta;

3) 24 §:n säännöksiä suoritusvelvollisuuden raukeamisesta; sekä

4) 27 §:n säännöksiä uhkasakosta.

Muutoksenhausta 31 ja 39 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntien valtionosuuslain 25 §:ssä ja 26 §:n 1 momentissa säädetään. Muutoksenhausta 44 §:ssä tarkoitettuun päätökseen on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntien valtionosuuslain 26 §:n 1 momentissa säädetään. Muutoksenhausta muuhun päätökseen, joka on annettu tämän lain nojalla tai kuntien valtionosuuslain sellaisen säännöksen nojalla, johon tässä laissa viitataan, on soveltuvin osin voimassa mitä kuntien valtionosuuslain 26 §:ssä säädetään.

Mitä 1 ja 2 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetään kunnasta ja kuntainliitosta, koskee soveltuvin osin valtionosuutta tai -avustusta saavaa yksityistä oppilaitosta tai muuta laitosta.

46 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

47 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

48 §

Kumottavat säännökset

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

1) peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista 28 päivänä joulukuuta 1978 annettu laki (1112/78);

2) yleissivistävää ja ammatillista koulutusta varten kunnille myönnettävistä lisäavustuksista 3 päivänä kesäkuuta 1983 annettu laki (497/83); sekä

3) ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta 3 päivänä kesäkuuta 1983 annettu laki (494/83).

Edellä 1 momentin 1 kohdassa mainitun lain 19 a §:n säännöksiä peruskoulua vastaavaksi järjestetyn yksityisen koulun valtionavusta sovelletaan vuoden 1995 loppuun.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa mainitun lain säännöksiä ammatillisten erityisoppilaitosten ja ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannusten valtionavustuksesta sovelletaan vuoden 1995 loppuun.

49 §

Käyttökustannukset

Ennen tämän lain voimaantuloa syntyneiden kustannusten rahoittamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei tässä pykälässä toisin säädetä.

Tämän lain voimaan tullessa maksamatta olevat valtionosuudet maksetaan vuosittain yhtä suurina erinä viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulovuodesta. Maksettava valtionosuus lasketaan siten, että haetun valtionosuuden ja maksettujen ennakoiden ja osasuoritusten erotuksesta vähennetään 5 prosenttia.

Valtionosuus peruskoulun ja lukion käyttökustannuksiin maksetaan 4—10 kantokykyluokkiin kuuluville kunnille vuonna 1993 yhtä prosenttiyksikköä pienempänä kuin 8 §:ssä säädetään.

50 §

Perustamiskustannukset

Perustamiskustannuksia koskevia tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan, jos valtionosuus on myönnetty, toteuttamisohjelma hyväksytty, rakentamislupa myönnetty tai valtionosuuden perusteiden vahvistamista koskeva muu päätös tehty ennen

tämän lain voimaantuloa. Tämän lain 44 §:n säännöksiä perustamishankkeeseen suoritetun valtionosuuden palautuksesta sovelletaan kuitenkin, jos 44 §:ssä tarkoitettu toimenpide on suoritettu tai vahinko on tapahtunut tämän lain voimaantulon jälkeen.

Jos valtionapuviranomainen katsoo, että sille ennen tämän lain voimaantuloa perustamiskustannusten valtionosuuden myöntämistä varten toimitetuista asiakirjoista, mahdollisesti lisäselvityksillä täydennettynä, käy riittävästi ilmi 30 §:ssä tarkoitetut seikat, ei mainitun pykälän mukaista hankesuunnitelmaa vaadita.

Peruskoulun ja lukion perustamiskustannuksiin myönnetään vuonna 1993 valtionosuutta sen mukaisesti kuin peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1147/88) 4 §:n 1 momentissa, 5 §:n 1 momentissa ja 8 §:n 1 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) 17 §:n 3 momentissa säädetään, suoritetaan siinä tarkoitettu loppuerän jäännös viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1993. Selvitystä ei tarvitse tarkastaa, ellei siihen ole erityistä syytä.

51 §

Vuokra ja vuokra-arvo

Jos oppilaitos toimii pääasiassa vuokratiloissa ja ylläpitäjä on saanut erillistä valtionosuutta näistä tiloista maksettaviin vuokriin tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan vuokrasopimuksen perusteella, suoritetaan näihin vuokriin valtionosuutta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan enintään 10 vuoden ajan tämän lain voimaantulosta tai, jos sopimus ei sinä aikana olisi ollut irtisanottavissa, sopimuskauden loppuun. Vuokramenot, joihin tämän pykälän mukaan myönnetään valtionosuutta, jätetään huomiotta yksikköhintoja tämän lain mukaan laskettaessa.

Jos tässä laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjälle tulisi ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn päätöksen nojalla suoritettavaksi valtionosuutta vuokra-arvoon, maksetaan valtionosuutta vuokra-arvon pääomakorvaukseen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti hankintaa tai perusparannusta seuraavien kymmenen vuoden aikana.

52 §

Opetustoimen yksikköhinnat vuonna 1993

Vuodelle 1993 opetustoimen yksikköhinnat lasketaan 12—16 sekä 18 ja 19 §:n mukaisesti käyttäen perusteena vuonna 1990 oppilasta tai opetustuntia kohden aiheutuneita keskimääräisiä kustannuksia. Ammatillisen oppilaitoksen oppilasta kohden määräytyvä yksikköhinta lasketaan kuitenkin 14 §:n säännöksistä poiketen oppilaitosmuodoittain jakamalla kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten ylläpitäjille oppilaitosten ylläpitämisestä aiheutuneet kustannukset oppilaitosten oppilaiden yhteismäärällä. Tietyn alan ammatillisten oppilaitosten yksikköhinnat voidaan laskea porrastamalla edellä mainitulla tavalla laskettu markkamäärä kunkin oppilaitoksen koon perusteella siten, että yksikköhinnat kerrottuina oppilasmäärillä yhteenlaskettuina vastaavat edellä mainittuja kustannuksia.

Vuoden 1993 yksikköhintoja määrättäessä otetaan lisäksi huomioon vuosina 1991 ja 1992 toteutunut valtionosuustehtävien laadun ja laajuuden muutos sekä samoina vuosina toteutunut kustannustason muutos sekä vastaavat arvioidut muutokset vuonna 1993 siten kuin kuntien valtionosuuslain 6 §:ssä säädetään.

53 §

Kirjastotoimen yksikköhinnat vuonna 1993

Vuodelle 1993 kirjastotoimen yksikköhinnat lasketaan 23 §:n mukaisesti käyttäen perusteena vuonna 1990 aiheutuneita kustannuksia. Yksikköhintojen määräämisestä on lisäksi voimassa, mitä 52 §:n 2 momentissa säädetään.

54 §

Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat vuonna 1993

Edellä 25 §:ssä tarkoitetut markkamäärät vuodelle 1993 vahvistetaan ottaen huomioon museoista, teattereista ja orkestereista vuonna 1990 henkilötyövuotta kohden aiheutuneet keskimääräiset kustannukset sekä arvioitu kustannustason muutos. Kustannuksiin ei tällöin lueta kiinteistön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuneita kustannuksia.

55 §

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen käyttö vuonna 1993

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien

ja -avustuksien maksamiseen saadaan käyttää vuonna 1993 enintään se osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista, jolla tämän lain soveltamisalaan kuuluvia tehtäviä, laitoksia ja hankkeita on näistä varoista rahoitettu vuoden 1992 valtion tulo- ja menoarvion mukaan.

2.

Laki

kunnan opetustoimen hallinnosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kunnan opetustoimella tarkoitetaan tässä laissa peruskoululain (476/83), lukiolain (477/83), iltalukiolain (478/83), ammatillisista oppilaitoksista annetun lain (487/87), kansalaisopistolain (/), taiteen perusopetuksesta annetun lain (/) ja musiikkioppilaitoslain (402/87) mukaisen toiminnan järjestämistä.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa mainituissa laeissa säädetään on kunnan opetustoimen hallinnosssa noudatettava tätä lakia. Jollei 1 momentissa mainituissa laeissa tai tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan kunnallislain (953/76) säännöksiä ja sen nojalla annettuja määräyksiä.

2 §

Opetustoimen hallintoa varten kunnassa on yksi tai useampi monijäseninen toimielin.

Kaksikielisessä kunnassa on monijäseninen toimielin kumpaakin kieliryhmää varten taikka yksi yhteinen toimielin, joka jakaantuu osastoihin. Osastot käyttävät toimialallaan toimielimen päätösvaltaa, ja niistä on soveltuvin osin voimassa, mitä lautakunnasta kunnallislaissa säädetään. Toimielimen ja osastojen jäsenet tulee nimittää asianomaiseen kieliryhmään kuuluvista henkilöistä.

3 §

Kunnanvaltuusto nimeää 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun kieliryhmien yhteisen toimielimen kummankin osaston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimielimen asianomaiseen kieliryhmään kuuluvista jäsenistä sekä määrää toimielimen muut jäsenet osastojen jäseniksi sen mukaisesti kumpaan kieliryhmään he kuuluvat. Lisäksi kunnanvaltuusto valitsee osastoihin tarpeellisen määrän lisäjäseniä varajäsenineen. Jäsenille määrätään henkilökohtaiset varajäsenet erikseen osastoa varten.

4 §

Kaksikielisessä kunnassa 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun toimielimen tai sen osaston alaiselta esittelyvastuussa olevalta viranhaltijalta vaaditaan valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (149/22) mukainen toimielimen tai sen osaston kielen täydellinen hallitseminen.

5 §

Kahdella tai useammalla kunnan opetustoimeen kuuluvalla koululla tai oppilaitoksella voi olla yhteinen johtokunta, jonka kokoonpanossa poiketaan kunnallislain säännöksistä siten kuin 2 momentissa säädetään.

Yhteisessä johtokunnassa on yksi opettajajäsen ja yksi oppilasjäsen jokaisesta johtokunnan alaisesta koulumuodosta. Oppilasjäseniä johtokunnassa tulee olla kuitenkin aina vähintään kaksi. Lisäksi yhteisessä johtokunnassa tulee olla yksi muuta henkilökuntaa kuin opettajia edustava jäsen.

6 §

Kunnan palveluksessa olevat sekä kunnan hallintoelinten jäsenet eivät saa luvattomasti sivullisille ilmaista, mitä he ovat opetustoimeen liittyviä tehtäviään hoitaessaan saaneet tietää oppilaan tai kunnan palveluksessa olevan henkilön taikka hänen perhejäsenensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

Kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon henkilöstö sekä tässä laissa tarkoitettujen oppilaitosten viranhaltijat ja tuntiopet-

tajat saavat sen estämättä, mitä 1 momentissa tai salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään, antaa toisilleen sekä kunnan hallintoelimille oppilaan koulunkäynnin asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

7 §

Kunnan viranomaisella on opetushallinnon tehtäviä hoitaessaan oikeus saada valtion ja kunnan viranomaiselta opetustoimen suunnittelun ja järjestämisen edellyttämät tilastotiedot ja muut vastaavat tiedot.

Kunnan viranomaisen tulee pyynnöstä toimittaa valtion opetushallintoviranomaisille niiden määräämät opetustoimen valtakunnallisen ja alueellisen kehittämisen, tilastoinnin ja seurannan edellyttämät tiedot.

8 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

9 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan kunnan kouluhallinnosta 27 päivänä toukokuuta 1983 annettu laki (479/83) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä koulutoimen johtajan viran kelpoisuusvaatimuksista 25 päivänä tammikuuta 1991 annettu asetus (181/91).

Ennen tämän lain voimaantuloa valitut kunnan kouluhallinnosta annetun lain mukaiset toimielimet jatkavat tehtävissään toimikautensa loppuun.

3.

Laki
peruskoululain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun peruskoululain (476/83) 20 §:n 3 momentti, 21 a ja 46 §, 47 §:n 3 momentti, 51, 58 , 62 f ja 64 §, 78 §:n 4 momentti, 81 §:n 2 momentti, 88 §, 89 §:n 2 momentti ja 92 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 20 §:n 3 momentti sekä 21 a, 51, 58 ja 64 § 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (171/91), 46 § osittain muutettuna 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (511/88), 62 f § 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (417/87) sekä 81 §:n 2 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (614/85),

muutetaan 12 §, 13 §:n 1 ja 4 momentti, 14 §, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 2 momentti, 18 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 29—31 §, 35 §:n 3 momentti, 36 §:n 1 momentti, 36 a §:n 2 ja 3 momentti, 38 §, 42 §:n 1 momentti, 43 §:n 1 momentti, 47 §:n 2 momentti, 53 §, 56 §:n 6 momentti, 57 §, 58 a §:n 3 ja 4 momentti, 62 a §:n 1, 2 ja 4 momentti, 62 b §, 62 d §:n 2 momentti, 68 §, 69 §:n 3 momentti, 70, 71 ja 74 §, 75 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 76 §, 77 a §:n 2 momentti, 78 §:n 1 ja 2 momentti, 78 a, 79 ja 80 §, 80 a §:n 1 momentti, 83 §:n 1 ja 2 momentti sekä 87 §,

sellaisina kuin niistä ovat 12 §, 13 §:n 1 ja 4 momentti, 14 §, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 ja 4 momentti, 29 ja 30 §, 35 §:n 3 momentti, 36 §:n 1 momentti, 36 a §:n 2 ja 3 momentti, 58 a §:n 3 ja 4 momentti, 62 b §, 69 §:n 3 momentti, 70 ja 74 §, 75 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 76 § sekä 78 §:n 1 ja 2 momentti mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, 31 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 3 päivänä helmikuuta 1984 ja 8 päivänä helmikuuta 1991 annetuilla laeilla (132/84 ja 261/91), 38 § osittain muutettuna mainituilla 25 päivänä tammikuuta 1991 ja 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetuilla laeilla, 47 §:n 2 momentti viimeksi mainitussa laissa, 53 § osittain muutettuna mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla, 57 § muutettuna 15 päivänä heinäkuuta 1988 ja 28 päivänä heinäkuuta 1989 annetuilla laeilla (670/88 ja 730/89), 62 a §:n 1, 2 ja 4 momentti ja 62 d §:n 2 momentti mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa, 71 § 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (104/89), 77 a §:n 2 momentti ja 80 a §:n 1 momentti 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (169/91) sekä 78 a ja 79 § muutettuina mainitulla 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetulla lailla ja mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla (171/91), sekä

lisätään lakiin uusi 31 a—31 c §, 36 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (171/91), uusi 4 momentti ja 62 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa, uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 78 b § ja uusi 10 a luku, seuraavasti:

12 §

Peruskoulun hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Peruskoulun hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.

13 §

Peruskoulussa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanossa poiketaan kunnallislain säännöksistä siten kuin tässä momentissa säädetään. Johtokuntaan valitaan jäseniksi yksi opettajakunnan ja yksi koulun muun henkilökunnan keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. Osa johtokunnan jäsenistä on valittava oppilaiden huoltajien keskuudesta. Koulussa, jossa on yläasteen vuosiluokan oppilaita, johtokuntaan kuuluu lisäksi kaksi yläasteen vuosiluokalla olevien oppilaiden keskuudestaan lukuvuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä. Oppilaista valituilla jäsenillä on johtokunnan kokouksissa puhevalta, mutta ei äänioikeutta.

— — — — — — — — — — — — — —

Kunnanvaltuuston valittaviksi kuuluvien johtokunnan jäsenten valinta voidaan johtosäännöllä siirtää kunnan muun toimielimen tehtäväksi.

— — — — — — — — — — — — — —

14 §

Edellä 13 §:ssä tarkoitetun peruskoulun johtokunnan tehtävänä on vastata koulun kasvatuksen ja opetuksen kehittämisestä, koulun sisäisestä, kodin ja koulun sekä koulun ja ympäröivän muun yhteiskunnan välisestä yhteistyöstä sekä työrauhan ylläpitämisestä sekä suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

15 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Opettajakunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää koulutyötä sekä osallistua työrauhan ylläpitämiseen. Opettajakunnan tulee tehdä ehdotus koulun 13 §:ssä tarkoitettuun johtokuntaan valittavasta opettajasta ja hänen varajäsenestään. Opettajakunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

16 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Oppilaskunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää oppilaiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskunnan tulee valita koulun 13 §:ssä tarkoitettuun johtokuntaan kaksi oppilasjäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Oppilaskunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

18 §

Peruskoulussa on johtaja. Yläasteella ja sellaisella ala-asteella, jossa on pysyvästi vähintään 12 perusopetusryhmää, koulun johtajana on rehtori. Erityisluokista muodostettuun peruskouluun on perustettava rehtorin virka, jos koulussa on pysyvästi vähintään kuusi perusopetusryhmää, joista ainakin yhdessä on peruskoulun yläasteen oppilaita.

Jollei peruskoulussa ole rehtoria, tulee koululle valita opettajien keskuudesta johtaja. Johtaja valitaan toistaiseksi, ja hänen määräyksensä voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä. Jos koulussa on vain yksi opettajan virka, on sen haltija koulun johtaja.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lukion rehtori voi hoitaa myös peruskoulun johtajan tehtävät.

29 §

Niiden aineiden valinnasta, joiden opiskeluun oppilas peruskoulussa sen tarjoamien mahdollisuuksien rajoissa osallistuu, päättää hänen huoltajansa. Valittu aine voidaan, sen jälkeen kun oppilaan huoltajaa on asiasta kuultu, muuttaa toiseksi, jos se opetuksen tarkoituksenmukaisen järjestämisen takia on katsottava tarpeelliseksi.

30 §

Valtioneuvosto päättää opetushallitusta kuultuaan peruskoulussa annettavan opetuksen tuntijaosta sekä hyväksyy kielenopetuksen yleissuunnitelman, joka sisältää kielenopetuksen laadulliset ja määrälliset tavoitteet.

Kunnassa tulee olla peruskoulua varten opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä peruskouluja varten.

Opetushallitus antaa opetussuunnitelman laadintaa varten opetussuunnitelman perusteet, jossa määrätään opetuksen valtakunnalliset tavoitteet ja sisällöt sekä asetusta täydentävät oppilasarvostelun yleiset perusteet, sekä vahvistaa todistusten kaavat.

Koulun lukuvuosittaista työn järjestämistä varten tulee hyväksyä työsuunnitelma, joka perustuu opetussuunnitelmaan. Työsuunnitelmaan sisällytettävistä asioista säädetään asetuksella. Työsuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

31 §

Peruskoulun käyttökustannusten valtionosuuden laskemisessa käytettävä tuntimäärä kunnassa muodostuu peruskoulun ala-astetta, yläastetta, erityisopetusta, sairaalaopetusta, esiopetusta, lisäopetusta, kerhotoimintaa ja opettajille määrättäviä erityisiä tehtäviä varten 31 a — 31 c §:ssä säädetyllä tavalla lasketusta tuntimäärästä. Kaksikielisessä kunnassa tuntimäärä lasketaan erikseen kumpaakin kieliryhmää varten. Opetusministeriö voi erityisestä syystä hakemuksesta korottaa tässä pykälässä tarkoitettua tuntimäärää.

Kunnan 1 momentissa tarkoitettuun tuntimäärään luetaan myös kunnassa sijaitsevan peruskoulua korvaavan koulun perusteella soveltuvin osin 31 a—31 c §:n mukaisesti lasketut tunnit.

31 a §

Peruskoulun ala-asteen opetuksen laskennallinen tuntimäärä on 28,5 tuntia viikossa kutakin koulun oppilasmäärän perusteella asetuksella säädetyllä tavalla laskettua rehtorin ja luokanopettajan virkaa kohti. Milloin koululla on mainitulla tavalla laskettuja virkoja vähin-

tään seitsemän, tuntimäärää korotetaan kutakin virkaa kohti kahdella tunnilla viikossa.

Peruskoulun yläasteen opetuksen laskennallinen tuntimäärä on 35 tuntia viikossa koulun vuosiluokkaa kohti ja lisäksi 1,5 tuntia viikossa kutakin yläasteen oppilasta kohti. Milloin vuosiluokalla on vain yksi perusopetusryhmä, peruskoulun yläasteen opetuksen laskennallinen tuntimäärä on kuitenkin yhteensä 56 tuntia viikossa sekä, jos tällaisen perusopetusryhmän koko on yli 24 oppilasta, 56 tuntia viikossa ja lisäksi kolme tuntia viikossa kutakin mainitun oppilasmäärän ylittävää oppilasta kohti. Jos peruskoulun yläasteella on vähintään 525 oppilasta, on laskennallinen tuntimäärä edellä säädetystä poiketen yhteensä 1,7 tuntia viikossa oppilasta kohti.

31 b §

Peruskoulun erityisopetuksen ja sairaalaopetuksen sekä peruskoulun kerhotoiminnan ja opettajille määrättyjen erityisten tehtävien laskennallinen tuntimäärä viikossa on yhteensä 11 tuntia kuntaa kohti sekä 23,5 tuntia yläasteen ja 1 tunti ala-asteen koulua ja erityiskoulua kohti sekä 5 tuntia 11 §:ssä ja 32 §:n 3 momentissa tarkoitettua opetusta ja 3,1 tuntia muuta erityisopetusta kunnan päätöksellä saavaa oppilasta kohti sekä lisäksi 10,9 prosenttia 31 a §:n mukaan lasketusta tuntimäärästä.

Ruotsinkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa 1 momentissa tarkoitettua viikoittaista tuntimäärää korotetaan 11 tunnilla.

Tässä pykälässä tarkoitettu peruskoulua korvaavan koulun perusteella laskettu tuntimäärä viikossa on 1 ja 2 momentista poiketen 23,5 tuntia yläasteen vuosiluokkia vastaavat luokat ja 1 tunti ala-asteen vuosiluokkia vastaavat luokat käsittävää koulua kohti sekä 3,1 tuntia erityisopetusta koulun päätöksellä saavaa oppilasta kohti sekä lisäksi 7 prosenttia 31 a §:n mukaan lasketusta tuntimäärästä.

31 c §

Peruskouluopetuksen laskennallista tuntimäärää korotetaan asetuksella säädettävällä tavalla, milloin kunnassa annetaan:

1) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäopetusta;

2) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua esiopetusta erillisessä opetusryhmässä;

3) yhteisenä aineena kahden tai useamman vieraan kielen tai toisen kotimaisen kielen ja yhden tai useamman vieraan kielen opetusta;

4) 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua vieraskielistä opetusta erillisessä opetusryhmässä;

5) 27 §:n 4 momentissa tarkoitetun vapaaehtoisen aineen opetusta;

6) kaksikielisille oppilaille tarkoitettua äidinkielen tai toisen kotimaisen kielen opetusta; sekä

7) valinnaisena aineena opetettavan saamen kielen opetusta saamelaisten kotiseutualueella asuville oppilaille.

5 luku

Oppivelvollisuus ja koulunkäyntioikeus

35 §

— — — — — — — — — — — — — —

Oikeus käydä koulua jatkuu, kunnes oppilas on suorittanut peruskoulun oppimäärän, tai sen vuoden heinäkuun loppuun, jona oppilas täyttää 18 vuotta. Oppilaalle voidaan kuitenkin erityisestä syystä myöntää oikeus jatkaa koulunkäyntiä mainitun ajankohdan jälkeenkin.

— — — — — — — — — — — — — —

36 §

Erityisestä syystä kunta voi yksittäistapauksessa myöntää luvan koulunkäynnin aloittamiseen yhtä vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin.

— — — — — — — — — — — — — —

36 a §

— — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun opetukseen ottamista ja siirtämistä koskevaa päätöstä ei saa tehdä neuvottelematta oppilaan huoltajan kanssa. Milloin se ilman kohtuutonta vaikeutta on mahdollista, on ennen päätöksen tekemistä suoritettava oppilaan psykologinen ja tarvittaessa lääketieteellinen tutkimus sekä tarvittaessa sosiaalinen selvitys oppilaasta ja hänen kasvuympäristöstään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa opetuksessa oleva oppilas voidaan, sen jälkeen kun oppilaan huoltajaa on asiasta kuultu, siirtää hänen kehitystään vastaavaan peruskoulun muuhun opetukseen.

Tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

38 §

Oppilaalla on oikeus käydä peruskoulua sen piirin koulussa, johon hän kuuluu.

Oppilaalla on 1 momentista poiketen kuitenkin oikeus päästä muuhun lähimpään tarkoituksenmukaiseen, hänelle soveltuvaan kouluun, jos:

1) oppilaan omassa piirissä ei ole hänen omakielistä koulua;

2) oppilas ei voi jatkaa koulussa aikaisemmin opiskelemansa vieraan kielen tai toisen kotimaisen kielen opiskelua; tai

3) koulu ei ole oppilaan terveydentilaan liittyvän syyn takia hänelle sovelias.

Lisäksi oppilaalla, jonka asuinpaikka vaihtuu, on oikeus jatkaa koulunkäyntiään lukuvuoden loppuun sen piirin koulussa, johon hän lukuvuoden alussa kuului, jos oppilaan kuljetus on tarkoituksenmukaisesti järjestettävissä.

Milloin sama alue kuuluu 7 §:n 1 momentin mukaisesti kahteen tai useampaan ala-asteen tai yläasteen piiriin, kunta päättää, minkä piirin kouluun oppilas kuuluu.

42 §

Oppilaan, joka ei ole peruskoulun muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin erottaa koulusta vähintään yhdeksi ja enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Erottamispäätös on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi. Kunnan on hankittava erotetulle peruskouluopetusta.

— — — — — — — — — — — — — —

43 §

Milloin oppivelvollinen opiskelee kotona tai sellaisessa oppilaitoksessa, jossa opiskelua ei ole säädetty tai määrätty peruskoulun käymistä vastaavaksi, on oppivelvollisen edistyminen tutkittava mikäli mahdollista joka lukukauden lopussa. Tutkimuksen suorittaa kunnan määräämä opettaja.

— — — — — — — — — — — — — —

47 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos oppilas otetaan muun kuin oman piirinsä peruskouluun muulla kuin 38 §:ssä säädetyllä perusteella, voidaan oppilaaksi ottamisen edellytykseksi asettaa, että oppilaan huoltaja vastaa oppilaan kuljetuksesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

— — — — — — — — — — — — — —

53 §

Kahdella tai useammalla peruskoululla voi olla yhteisiä virkoja. Opettajan virat voivat olla myös kuntakohtaisia. Peruskouluun voidaan perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudestaan yhden tai useamman muun sopijakunnan yhdessä tai useammassa peruskoulussa.

Peruskoulun ja muun oppilaitoksen yhteisestä opettajan virasta samoin kuin muun oppilaitoksen viran- tai toimenhaltijan oikeudesta opettaa peruskoulussa säädetään erikseen.

56 §

— — — — — — — — — — — — — —

Mitä edellä tässä pykälässä on säädetty vakinaisesta opettajasta, on soveltuvin osin voimassa vakinaisesta rehtorista ja oppilaskodinhoitajasta, jonka virka on lakkautettu. Vakinainen rehtori siirretään rehtorin virkaan taikka opettajan virkaan, jolloin hänet samalla mikäli se on mahdollista määrätään suostumuksellaan 18 §:n 2 momentin estämättä koulun johtajaksi.

57 §

Peruskoulun viranhaltijan ja tuntiopettajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää niistä erivapauden.

Virkaan tulee nimittää säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista taitavin ja soveliain.

58 a §

— — — — — — — — — — — — — —

Viranhaltijan siirtää muun kuin oman kunnan opettajan virkaan sekä kuntainliiton ja valtion oppilaitoksen opettajan virkaan opetushallitus. Muun kuin oman kunnan virkaan tai kuntainliiton virkaan siirtämiseen tulee saada asianomaisen kunnan tai kuntainliiton suostumus. Valtion muuhun virkaan siirtää nimittävä viranomainen.

Jos viranhaltijaa ei voida siirtää toiseen virkaan omassa kunnassa, tulee viranhaltija tämän suostumuksella ilmoittaa opetushallitukselle muualle siirtämistä varten. Jos opetushallituskaan ei voi siirtää viranhaltijaa toiseen virkaan, tulee sen ilmoittaa viranhaltija valtiokonttorille valtion muuhun kuin opettajan virkaan siirtämistä varten. Valtiokonttorin toimenpiteistä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain (755/86) 35 §:ssä säädetään.

62 a §

Kunta tai vakinainen viranhaltija voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.

Vakinaista viranhaltijaa ei kuitenkaan saa irtisanoa, ellei irtisanominen perustu siihen, että:

1) asianomainen virka lakkautetaan;

2) viranhaltija ei enää kykene asianmukaisesti suorittamaan tehtäviään; tai

3) viranhaltija toimii jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavelvollisuuksiaan taikka jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä.

— — — — — — — — — — — — — —

Kunta ei myöskään saa irtisanoa viranhaltijaa aikana, joksi hänelle on myönnetty virkavapautta äitiys-, isyys- tai vanhempainloman taikka hoitovapaan vuoksi, eikä myöskään, saatuaan tietää viranhaltijan olevan raskaana tai käyttävän oikeutta mainittuihin lomiin tai hoitovapaaseen, irtisanoa virkasuhdetta päättymään sanotun virkavapauden alkaessa tai aikana.

Viranhaltijan irtisanomista koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

62 b §

Kunta tai tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua.

Tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voidaan irtisanoa, kun siihen on syytä. Tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä ei saa antaa viranhaltijan tehtäväksi.

62 d §

— — — — — — — — — — — — — —

Kunta voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos viranhaltija tai tuntiopettaja antaa siihen suostumuksen. Viranhaltija tai tuntiopettaja ei saa peruuttaa irtisanoutumistaan, ellei kunta anna siihen suostumustaan.

68 §

Jos viranhaltija on ryhtynyt toiseen palvelukseen, joka estää asianomaisen viran hoitamisen, on hänen aikaisempi virkasuhteensa todettava päättyneeksi, jollei hänelle ole myönnetty eroa tai virkavapautta tai jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty.

69 §

— — — — — — — — — — — — — —

Viranhaltijan ja tuntiopettajan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista 31 päivänä heinäkuuta sinä vuonna, jona asianomainen saavuttaa eroamisiän. Hänelle voidaan kuitenkin myöntää oikeus jatkaa samassa virassa tai tehtävässä enintään kolme vuotta sen jälkeen, jos hänen on katsottava olevan vielä kykenevä hoitamaan virkaansa tai tehtäväänsä.

— — — — — — — — — — — — — —

70 §

Viranhaltijan ja tuntiopettajan, joka ei sairauden vuoksi kykene hoitamaan virkaansa, on pyydettävä virkavapautta. Jollei hän sitä tee, on hänet vapautettava virantoimituksesta sairauden ajaksi.

Viranhaltija voidaan määrätä, jos se on tarpeen viran hoitamisen edellytysten selvittämiseksi, hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Samoilla edellytyksillä viranhaltija voidaan velvoittaa antamaan terveydentilaansa koskevia tietoja. Tässä momentissa tarkoitettua päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

71 §

Viranhaltijalla ja tuntiopettajalla on oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä. Palkkauksena, josta eläkkeen perusteena oleva palkka määräytyy, pidetään kunnallisen virkaehtosopimuksen mukaista palkkaa.

74 §

Kunnan viranomaisen päätökseen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa asiassa haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella voidaan lisäksi säätää, että kunnan viranomaisen päätöksistä joissakin oppilasta koskevissa asioissa ei saa valittaa.

75 §

Peruskoulua korvaavan koulun ylläpitäjän, koulun toimielimen ja toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

— — — — — — — — — — — — — — —

Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella voidaan säätää, että koulun ylläpitäjän, toimielimen tai toimenhaltijan päätöksistä joissakin muissakaan asioissa ei saa valittaa.

76 §

Opetushallituksen ja lääninhallituksen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Asetuksella voidaan säätää, että opetushallituksen tai lääninhallituksen päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.

77 a §

— — — — — — — — — — — — — — —

Koulun laatima opetussuunnitelma on alistettava kunnan ja opetushallituksen vahvistettavaksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

78 §

Peruskoulua korvaavan koulun ylläpitäjän on asetettava koulun hallintoa varten johtokunta. Mitä 13 §:n 1 momentissa säädetään johtokuntaan valittavista jäsenistä, voidaan soveltaa myös peruskoulua korvaavaan kouluun. Tarkempia säännöksiä annetaan tarvittaessa asetuksella.

Mitä 1—3, 7, 8, 15, 16, 18—30, 37—42, 44, 45, 47, 48, 50, 85—87, 92, 99 ja 108 §:ssä sekä kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 6 ja 7 §:ssä säädetään, on soveltuvin osin voimassa peruskoulua korvaavasta koulusta ja sen oppilaista. Peruskoulua korvaavan koulun oppilaalle opetus on maksutonta, ja koulun oppilaiden opintososiaaliset edut on kunnan järjestettävä, jolleivät kunta ja koulun ylläpitäjä ole toisin sopineet.

— — — — — — — — — — — — — — —

78 a §

Peruskoulua korvaavan koulun rehtorin ja opettajan toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä 55 §:ssä, 56 §:n 1—4 momentissa, 56 a, 56 b, 58 a — 58 e, 59, 62 a, 62 b, 62 d ja 62 g §:ssä, 69 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 70 §:ssä säädetään peruskoulun viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. Kurinpidosta ja toimen hoidosta pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Virkamieslautakuntana toimii lääninhallituksen yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.

Kunnalle 62 a ja 62 b §:ssä säädetyt tehtävät hoitaa peruskoulua korvaavassa koulussa johtokunta ja 62 d §:ssä säädetyt tehtävät koulun ohjesäännössä määrätty toimielin tai toimenhaltija. Toimenhaltija voidaan 56 §:n 1 momentin sekä 56 a §:n 1 momentin nojalla siirtää peruskoulun, lukion, lukion iltalinjan, iltalukion tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän peruskoulua korvaavassa koulussa tai yksityisessä lukiossa, sen iltalinjalla tai iltalukiossa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

78 b §

Peruskoulua korvaavalla koululla tulee olla johtokunnan hyväksymä ohjesääntö. Ohjesäännössä määrätään:

1) koulun nimi;

2) koulun sijaintikunta ja opetuskieli;

3) rehtorin, opettajien ja muun henkilökunnan ottamiseen sekä oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä menettelytavoista;

4) toimielinten ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä; sekä

5) muista johtokunnan tarpeelliseksi katsomista koulun toimintaa koskevista asioista.

Johtokunta ratkaisee asiat, joita ei voida peruskoulussa antaa viranhaltijan päätettäväksi.

79 §

Sen lisäksi, mitä 78, 78 a ja 78 b §:ssä säädetään, voidaan asetuksella säätää peruskoulua korvaavasta koulusta, sen toimenhaltijoista ja tuntiopettajista, oppilaista sekä muustakin koulun toiminnan järjestämisestä.

80 §

Peruskoulua korvaavan koulun opetusta ja muuta toimintaa valvoo kunta. Kunta voi johtosäännössä antaa peruskoulua korvaavaa koulua koskevia määräyksiä.

Kunta päättää oppilaiden ottamisesta peruskoulua korvaavaan kouluun, jolleivät kunta ja koulun ylläpitäjä ole toisin sopineet.

80 a §

Omaa opetussuunnitelmaa noudattavan 77 a §:ssä tarkoitetun peruskoulua korvaavan koulun hallintoa ja opetusta järjestettäessä voidaan, sen mukaan kuin koulun ohjesäännössä ja opetussuunnitelmassa määrätään, 78, 78 a ja 79 §:n estämättä poiketa siitä, mitä 18 §:n 1 ja 2 momentissa, 19 — 21 §:ssä, 27 — 30 §:ssä sekä 78 b §:n 2 momentissa säädetään ja niiden nojalla määrätään peruskoulun hallinnosta ja opetuksesta.

— — — — — — — — — — — — — —

83 §

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevalle peruskoulua vastaavaksi järjestetylle yksityiselle koululle myönnetään käyttökustannuksiin valtionosuutta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Peruskoulua vastaava yksityinen koulu on velvollinen antamaan kunnalle sen pyytämät tiedot koulun toiminnasta ja käsittelemään kunnan sille tekemät koulua koskevat ehdotukset.

— — — — — — — — — — — — — —

10 a luku

Rahoitus

84 a §

Kunnalle myönnetään valtionosuutta peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

Kunta saa valtionosuutta peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun käyttökustannuksia varten siten kuin 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.

84 b §

Kahden tai useamman kunnan yhteisen peruskoulun perustamiskustannuksiin kunnat ottavat osaa siinä suhteessa, jossa kuhunkin kuntaan kuuluvia oppilaita on koulussa, jolleivät kunnat ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakoperusteesta.

84 c §

Jos oppilas käy koulua kahden tai useamman kunnan yhteisessä peruskoulussa tai 38 §:n taikka 80 a §:n 2 momentin mukaan muussa kuin sen kunnan koulussa, jossa hänellä on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan oppilaasta aiheutuvan osuutensa peruskoulun käyttökustannuksista siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään, jolleivät kunnat ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakoperusteesta.

11 luku

Erinäisiä säännöksiä

87 §

Kahden tai useamman kunnan yhteinen peruskoulu on sen kunnan hallinnossa, jonka alueella koulu sijaitsee.

Milloin kahden tai useamman kunnan yhteinen koulu sijaitsee muussa kuin yhteistoimintaan osallistuvassa kunnassa, määrätään johtosäännössä, minkä kunnan hallinnossa koulu on.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa valittu johtokunta jatkaa tehtävässään toimikautensa loppuun.

Oppilaalla, jolla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 38 §:n mukaan ollut oikeus käydä muun kuin oman piirinsä koulua, on oikeus jatkaa koulunkäyntiään vieraan piirin koulussa tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tämän lain voimaan tullessa lääninhallituksessa vireillä olevat opettajien kurinpitoa koskevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun toimielinten sekä viran- ja toimenhaltijoi-

den toimivallasta ja tehtävistä on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä ja niiden nojalla määrätty johto- tai ohjesäännössä, kunnes kunnalle tai peruskoulua korvaavalle koululle on hyväksytty tämän lain mukainen johto- tai ohjesääntö.

4.

Laki

lukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lukiolain (477/83) 12 §:n 3 momentti, 13 a, 26, 26 c, 32, 36 f, 38 ja 51 § sekä 58 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 3 momentti, 13 a, 26 c, 32 ja 38 § 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (172/91), 26 ja 51 § 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (88/88) ja 36 f § 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (418/87),

muutetaan 5 §, 6 §:n 1 ja 4 momentti, 7 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 18 §:n 4 momentti, 20 ja 21 §, 23 §:n 1 momentti, 25, 28 ja 31 §, 32 a §:n 3 ja 4 momentti, 36 a §:n 1, 2 ja 4 momentti, 36 b §, 36 d §:n 2 momentti, 42 §, 43 §:n 2 momentti, 44, 45 ja 47 §, 48 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 49, 52, 53 ja 53 a § sekä 53 b §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 18 §:n 4 momentti, 20 ja 25 §, 32 a §:n 3 ja 4 momentti, 36 b §, 43 §:n 2 momentti, 44 ja 47 §, 48 §:n 1, 3 ja 4 momentti sekä 49, 52 ja 53 a § mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, 6 §:n 4 momentti 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa (327/89), 21 § muutettuna 3 päivänä helmikuuta 1984, 16 päivänä kesäkuuta 1989 ja 8 päivänä helmikuuta 1991 annetuilla laeilla (133/84, 572/89 ja 262/91) sekä mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla, 28 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, 31 § muutettuna 15 päivänä heinäkuuta 1988 ja 28 päivänä heinäkuuta 1989 annetuilla laeilla (671/88 ja 731/89), 36 a §:n 1, 2 ja 4 momentti ja 36 d §:n 2 momentti mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa, 45 § 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (105/89), 53 § muutettuna mainituilla 16 päivänä huhtikuuta 1987 ja 25 päivänä tammikuuta 1991 annetuilla laeilla ja 53 b §:n 1 momentti 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (170/91), sekä

lisätään lakiin uusi 21 a ja 21 b §, 36 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa, uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 7 a luku seuraavasti:

5 §

Lukion hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Lukion hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.

6 §

Lukiossa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanossa poiketaan kunnallislain säännöksistä siten kuin tässä momentissa säädetään. Johtokuntaan valitaan jäseniksi yksi opettajakunnan, yksi muun henkilökunnan ja kaksi oppilaskunnan keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. Osa jäsenistä on tällöin valittava oppilaiden huoltajien keskuudesta. Oppilaista valittavat jäsenet valitaan lukuvuodeksi kerrallaan.

— — — — — — — — — — — — — —

Johtokunnan jäsenten valinta voidaan johtosäännöllä siirtää kunnanvaltuustolta kunnan muun toimielimen tehtäväksi.

— — — — — — — — — — — — — —

7 §

Edellä 6 §:ssä tarkoitetun lukion johtokunnan tehtävänä on vastata lukion kasvatuksen ja opetuksen kehittämisestä, lukion sisäisestä, lukion ja kodin sekä lukion ja ympäröivän muun

yhteiskunnan välisestä yhteistyöstä sekä lukion työrauhan ylläpitämisestä sekä suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

8 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Opettajakunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää koulutyötä sekä osallistua työrauhan ylläpitämiseen. Opettajakunnan tulee tehdä ehdotus lukion 6 §:ssä tarkoitettuun johtokuntaan valittavasta opettajasta ja hänen varajäsenestään. Opettajakunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

9 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Oppilaskunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää oppilaiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskunnan tulee tehdä ehdotus lukion 6 §:ssä tarkoitettuun johtokuntaan valittavista oppilasjäsenistä ja heidän varajäsenistään. Oppilaskunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

11 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Peruskoulun johtaja voi hoitaa myös lukion rehtorin tehtävät.

— — — — — — — — — — — — — — —

12 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Apulaisrehtori valitaan lukion opettajien keskuudesta. Apulaisrehtori valitaan toistaiseksi, ja hänen määräyksensä voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

18 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Erityisestä syystä voidaan päättää, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, että jonkun oppilaan opiskelu järjestetään osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään ja niiden nojalla määrätään.

20 §

Valtioneuvosto päättää opetushallitusta kuultuaan lukiossa annettavan opetuksen tuntijaosta sekä hyväksyy kielenopetuksen yleissuunnitelman, joka sisältää kielenopetuksen laadulliset ja määrälliset tavoitteet.

Lukiota varten tulee hyväksyä opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä lukioita varten.

Opetushallitus antaa opetussuunnitelman laadintaa varten opetussuunnitelman perusteet, jossa määrätään opetuksen valtakunnalliset tavoitteet ja sisällöt sekä asetusta täydentävät oppilasarvostelun yleiset perusteet, sekä vahvistaa todistusten kaavat.

Lukion lukuvuosittaisen työn järjestämistä varten tulee hyväksyä työsuunnitelma, joka perustuu opetussuunnitelmaan. Työsuunnitelmaan sisällytettävistä asioista säädetään asetuksella. Työsuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

21 §

Lukion käyttökustannusten valtionosuuden laskemisessa käytettävä tuntimäärä muodostuu lukion opetusta sekä kerhotoimintaa ja opettajille määrättäviä erityisiä tehtäviä varten 21 a ja 21 b §:ssä säädetyllä tavalla lasketusta tuntimäärästä.

21 a §

Lukion opetuksen laskennallinen tuntimäärä on 29 tuntia viikossa vuosiluokkaa kohti ja lisäksi yksi tunti viikossa kutakin oppilasta kohti. Milloin vuosiluokalla on vain yksi perusopetusryhmä, lukion opetuksen laskennallinen tuntimäärä on edellä mainitusta poiketen yhteensä 51 tuntia viikossa vuosiluokkaa kohti.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tuntimäärää korotetaan asetuksella säädettävällä tavalla, milloin lukiossa annetaan:

1) yhteisenä aineena kahden tai useamman vieraan kielen taikka toisen kotimaisen kielen ja yhden tai useamman vieraan kielen opetusta;

2) 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua vieraskielistä opetusta erillisessä opetusryhmässä; sekä

3) kaksikielisille oppilaille tarkoitettua äidinkielen tai toisen kotimaisen kielen opetusta.

21 b §

Lukion kerhotoiminnan ja lukion opettajille määrättyjen erityisten tehtävien laskennallinen tuntimäärä on yhteensä viisi tuntia viikossa lukion ylläpitäjää kohti ja 18 tuntia viikossa päivälukiota kohti sekä lisäksi 0,07 tuntia viikossa päivälukion oppilasta kohti.

Kunnassa, jossa annetaan lukio-opetusta sekä suomenkielisille että ruotsinkielisessä oppi-

laille edellä 1 momentissa mainittu lukion ylläpitäjää kohti säädetty tuntimäärä kerrotaan kahdella.

23 §

Lukion oppilaaksi ottamisen perusteista säädetään asetuksella. Hakijoita ei saa perusteettomasti asettaa eri asemaan toisiin hakijoihin nähden syntyperän, sukupuolen, iän, uskonnon, asuinpaikan, vakaumuksen tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi.

— — — — — — — — — — — — — —

25 §

Oppilaan, joka ei ole asetuksessa säädetyillä muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin erottaa lukiosta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

28 §

Kahdella tai useammalla lukiolla voi olla yhteisiä virkoja. Opettajan virat voivat olla myös kuntakohtaisia. Lukioon voidaan perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudestaan yhden tai useamman muun sopijakunnan yhdessä tai useammassa lukiossa.

Lukion ja muun oppilaitoksen yhteisestä opettajan virasta samoin kuin muun oppilaitoksen viran- ja toimenhaltijan oikeudesta opettaa lukiossa säädetään erikseen.

31 §

Lukion viranhaltijan ja tuntiopettajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää niistä erivapauden.

Virkaan tulee nimittää säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista taitavin ja soveliain.

32 a §

— — — — — — — — — — — — — —

Viranhaltijan siirtää muun kuin oman kunnan opettajan virkaan sekä kuntainliiton ja valtion oppilaitoksen opettajan virkaan opetushallitus. Muun kuin oman kunnan virkaan tai kuntainliiton virkaan siirtämiseen tulee saada asianomaisen kunnan tai kuntainliiton suostumus. Valtion muuhun virkaan siirtää nimittävä viranomainen.

Jos viranhaltijaa ei voida siirtää toiseen virkaan omassa kunnassa, tulee viranhaltija tämän suostumuksella ilmoittaa opetushallitukselle muualle siirtämistä varten. Jos opetushallituskaan ei voi siirtää viranhaltijaa toiseen virkaan, tulee sen ilmoittaa viranhaltija valtiokonttorille valtion muuhun kuin opettajan virkaan siirtämistä varten. Valtiokonttorin toimenpiteistä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain (755/86) 35 §:ssä säädetään.

36 a §

Kunta tai vakinainen viranhaltija voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.

Vakinaista viranhaltijaa ei kuitenkaan saa irtisanoa, ellei irtisanominen perustu siihen, että:

1) asianomainen virka lakkautetaan;

2) viranhaltija ei enää kykene asianmukaisesti suorittamaan tehtäviään; tai

3) viranhaltija toimii jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavelvollisuuksiaan taikka jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä.

— — — — — — — — — — — — — —

Kunta ei myöskään saa irtisanoa viranhaltijaa aikana, joksi hänelle on myönnetty virkavapautta äitiys-, isyys- tai vanhempainloman taikka hoitovapaan vuoksi, eikä myöskään, saatuaan tietää viranhaltijan olevan raskaana tai käyttävän oikeutta mainittuihin lomiin tai hoitovapaaseen, irtisanoa virkasuhdetta päättymään sanotun virkavapauden alkaessa tai aikana.

Viranhaltijan irtisanomista koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

36 b §

Kunta tai tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua.

Tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voidaan irtisanoa, kun siihen on syytä. Tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

36 d §

— — — — — — — — — — — — — —

Kunta voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos viranhaltija tai tuntiopettaja antaa siihen suostumuksen. Viranhaltija tai tuntiopettaja ei saa

peruuttaa irtisanoutumistaan, ellei kunta anna siihen suostumustaan.

42 §

Jos viranhaltija on ryhtynyt toiseen palvelukseen, joka estää asianomaisen viran hoitamisen, on hänen aikaisempi virkasuhteensa todettava päättyneeksi, jollei hänelle ole myönnetty eroa tai virkavapautta tai jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty.

43 §

— — — — — — — — — — — — — —

Viranhaltijan ja tuntiopettajan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista 31 päivänä heinäkuuta sinä vuonna, jona asianomainen saavuttaa eroamisiän. Hänelle voidaan kuitenkin myöntää oikeus jatkaa samassa virassa tai tehtävässä enintään kolme vuotta sen jälkeen, jos hänen on katsottava olevan vielä kykenevä hoitamaan virkaansa tai tehtäväänsä.

— — — — — — — — — — — — — —

44 §

Viranhaltijan ja tuntiopettajan, joka ei sairauden vuoksi kykene hoitamaan virkaansa, on pyydettävä virkavapautta. Jollei hän sitä tee, on hänet vapautettava virantoimituksesta sairauden ajaksi.

Viranhaltija voidaan määrätä, jos se on tarpeen viran hoitamisen edellytysten selvittämiseksi, hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Samoilla edellytyksillä viranhaltija voidaan velvoittaa antamaan terveydentilaansa koskevia tietoja. Tässä momentissa tarkoitettua päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

45 §

Viranhaltijalla ja tuntiopettajalla on oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä. Palkkauksena, josta eläkkeen perusteena oleva palkka määräytyy, pidetään kunnallisen virkaehtosopimuksen mukaista palkkaa.

47 §

Kunnan viranomaisen päätökseen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa asiassa haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella voidaan lisäksi säätää, että kunnan viranomaisen päätöksistä joissakin oppilasta koskevissa asioissa ei saa valittaa.

48 §

Yksityisen lukion ylläpitäjän, koulun toimielimen ja toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

— — — — — — — — — — — — — —

Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella voidaan säätää, että koulun ylläpitäjän, toimielimen tai toimenhaltijan päätöksistä joissakin muissakaan asioissa ei saa valittaa.

49 §

Opetushallituksen ja lääninhallituksen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Asetuksella voidaan säätää, että opetushallituksen tai lääninhallituksen päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.

52 §

Yksityisen lukion ylläpitäjän on asetettava yksityisen lukion hallintoa varten johtokunta. Mitä 6 §:n 1 momentissa säädetään johtokuntaan valittavista jäsenistä, voidaan soveltaa myös yksityiseen lukioon.

Mitä 2, 3, 8, 9, 11—21 ja 21 a §:ssä, 21 b §:n 1 momentissa, 22—25, 26 a, 26 b, 26 d, 55, 57, 58 ja 69 §:ssä sekä kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 6 ja 7 §:ssä säädetään, on soveltuvin osin voimassa yksityisestä lukiosta ja sen oppilaista.

53 §

Yksityisen lukion rehtorin ja opettajan toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä 29, 30, 30 a, 30 b, 32 a —32 e, 33, 36 a, 36 b, 36 d, 36 g, 43 ja 44 §:ssä säädetään lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. Kurinpidosta ja toimen hoidosta pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Virkamieslautakuntana toimii lääninhallituksen yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.

Kunnalle 36 a ja 36 b §:ssä säädetyt tehtävät hoitaa yksityisessä lukiossa johtokunta ja 36 d §:ssä säädetyt tehtävät koulun ohjesäännössä määrätty toimielin tai toimenhaltija. Toimenhaltija voidaan 30 §:n 1 momentin sekä 30 a §:n 1 momentin nojalla siirtää lukion, sen iltalinjan, iltalukion, peruskoulun tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän yksityisessä lukiossa, sen iltalinjalla tai iltalukiossa taikka peruskoulua korvaavassa koulussa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

53 a §

Yksityisellä lukiolla tulee olla johtokunnan hyväksymä ohjesääntö. Ohjesäännössä määrätään:

1) lukion nimi;

2) lukion sijaintikunta ja opetuskieli;

3) rehtorin, opettajien ja muun henkilökunnan ottamiseen sekä oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä menettelytavoista;

4) toimielinten ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä; sekä

5) muista johtokunnan tarpeellisiksi katsomista lukion toimintaa koskevista asioista.

Johtokunta ratkaisee asiat, joita ei voida kunnan lukiossa antaa viranhaltijan tehtäväksi.

53 b §

Vuoden 1990 jälkeen perustetun yksityisen lukion hallintoa ja opetusta järjestettäessä voidaan, sen mukaan kuin lukion ohjesäännössä ja opetussuunnitelmassa määrätään, 52 ja 53 §:n estämättä poiketa siitä, mitä 6, 8, 9, 11—13 ja 18—20 §:ssä sekä 53 a §:n 2 momentissa säädetään ja niiden nojalla määrätään lukion hallinnosta ja opetuksesta.

— — — — — — — — — — — — — —

7 a luku

Rahoitus

54 a §

Lukion ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta lukion perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Lukion käyttökustannuksia varten myönnetään valtionosuutta siten kuin 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.

54 b §

Jos oppilas käy lukiota, jota ylläpitää muu kuin se kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, tai yksityistä lukiota, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan lukion ylläpitäjälle lukiossa olevasta oppilaasta aiheutuvan osuuden lukion käyttökustannuksista siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, lukion ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa valittu johtokunta jatkaa tehtävässään toimikautensa loppuun.

Tämän lain voimaan tullessa lääninhallituksessa vireillä olevat opettajien kurinpitoa koskevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Lukion toimielinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä ja niiden nojalla määrätty johto- tai ohjesäännössä, kunnes kunnalle tai yksityiselle lukiolle on hyväksytty tämän lain mukainen johto- tai ohjesääntö.

5.

Laki

iltalukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun iltalukiolain (478/83) 16 a §, 20 §:n 2 ja 5 momentti, 21 §:n 4 momentti sekä 21 a ja 23 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 16 a § 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (89/88), 20 §:n 2 momentti sekä 21 a ja 23 a § 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (173/91) ja 21 §:n 4 momentti 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (419/87),

muutetaan 5, 6, 15 ja 18 §, 19 §:n 2 momentti ja 21 §:n 1—3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5, 15 ja 18 § ja 21 §:n 1—3 momentti mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa ja 19 §:n 2 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (617/85), sekä

lisätään lakiin uusi 6 a luku seuraavasti:

5 §

Iltalukion hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Iltalukion hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, iltalukion johtokunnasta, opettajakunnasta, oppilaskunnasta, rehtorista, apulaisrehtorista ja vararehtorista on soveltuvin osin voimassa, mitä lukiolaissa (477/83) säädetään.

6 §

Sen estämättä, mitä lukiolain 6 §:ssä säädetään, iltalukion mainitussa pykälässä tarkoitetun johtokunnan jäsenistä ja varajäsenistä ei kenenkään tarvitse olla oppilaiden vanhempia.

15 §

Oppilaan, joka ei ole asetuksessa säädetyillä muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

18 §

Iltalukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista on vastaavasti voimassa, mitä lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista säädetään lukiolain 29, 30, 30 a, 30 b, 31, 32 a—32 e, 33, 35, 36 a, 36 b, 36 d, 36 g, 42—46 ja 67 §:ssä.

19 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Yksityisen lukion iltalinjasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 1 §:n 1 ja 2 momentissa, 20 a ja 20 b §:ssä sekä 21 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään yksityisestä iltalukiosta, jollei 20 §:ssä tai lukiolaissa toisin säädetä.

6 a luku

Rahoitus

20 a §

Iltalukion ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta iltalukion perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Iltalukion käyttökustannuksia varten myönnetään valtionosuutta siten kuin 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.

20 b §

Jos oppilas, joka opiskelee peruskoulun tai lukion koko oppimäärää, käy iltalukiota, jota ylläpitää muu kuin se kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, tai yksityistä iltalukiota, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan iltalukion ylläpitäjälle iltalukiossa olevasta oppilaasta aiheutuvan osuuden iltalukion käyttökustannuksista siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitetulla oppilaalla ei ole kotikuntaa, iltalukion ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan mak-

suosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

21 §

Yksityisestä iltalukiosta on soveltuvin osin voimassa, mitä 2, 3, 7—16, 23 ja 24 §:ssä, 28 §:n 1 momentissa ja 30 §:ssä sekä lukiolain 8, 9 ja 11—13 §:ssä, 52 §:n 1 momentissa sekä 53 a ja 54 §:ssä säädetään.

Yksityisen iltalukion toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä lukiolain 29, 30, 30 a, 30 b, 32 a — 32 e, 33, 36 a, 36 b, 36 d, 36 g, 43 ja 44 §:ssä säädetään lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. Kurinpidosta ja toimen hoidosta pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Yksityisen iltalukion, yksityisen lukion ja peruskoulua korvaavan koulun yhteisen rehtorin toimesta on soveltuvin osin voimassa, mitä peruskoululain (476/83) 78 §:n 5 momentissa säädetään.

Kunnalle lukiolain 36 a ja 36 b §:ssä säädetyt tehtävät hoitaa yksityisessä iltalukiossa johtokunta ja 36 d §:ssä säädetyt tehtävät yksityisen iltalukion ohjesäännössä määrätty toimielin tai toimenhaltija. Toimenhaltija voidaan lukiolain 30 §:n 1 momentin sekä 30 a §:n 1 momentin nojalla siirtää iltalukion, lukion, sen iltalinjan, peruskoulun tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän yksityisessä iltalukiossa, lukiossa, sen iltalinjalla tai peruskoulua korvaavassa koulussa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tämän lain voimaan tullessa lääninhallituksessa vireillä olevat opettajien kurinpitoa koskevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Iltalukion toimielinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä ja niiden nojalla määrätty johto- tai ohjesäännössä, kunnes kunnalle tai yksityiselle iltalukiolle on hyväksytty tämän lain mukainen johto- tai ohjesääntö.

6.

Laki

yhteisistä opettajista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Opetusministeriön ja opetushallituksen toimialaan kuuluvilla kouluilla ja muilla opetusta antavilla laitoksilla (*oppilaitos*) voi olla yhteisiä opettajia siten kuin tässä laissa säädetään. Yhteisiä opettajia voi lisäksi olla muissakin oppilaitoksissa ja muussa opetustoiminnassa sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Yhteisiä opettajia ovat yhteiseksi perustetun opettajan viran ja toimen haltijat sekä muutoin virkaan tai toimeen kuuluvia tunteja yhdessä tai useammassa oppilaitoksessa hoitamaan määrätyt opettajat.

Peruskoulujen, lukioiden, lukioiden ja niiden iltalinjojen sekä iltalukioiden yhteisistä viroista samoin kuin peruskoulua korvaavien koulujen, yksityisten lukioiden, yksityisten lukioiden ja niiden iltalinjojen sekä yksityisten iltalukioiden yhteisistä toimista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

2 §

Ensisijaisella oppilaitoksella tarkoitetaan oppilaitosta, johon tässä laissa tarkoitetun opettajan virka tai toimi on perustettu. Jos virka tai toimi on perustettu kuntakohtaiseksi viraksi taikka kahden tai useamman 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun oppilaitoksen yhteiseksi, katsotaan ensisijaiseksi oppilaitokseksi kunta tai oppilaitokset yhdessä.

Toissijaisella oppilaitoksella tarkoitetaan oppilaitosta, jossa yhteinen opettaja voidaan määrätä opettamaan.

Yhteisen opettajan virka ja toimi

3 §

Ensisijaiseen oppilaitokseen voidaan perustaa sellainen opettajan virka tai toimi, jonka haltija on velvollinen opettamaan myös muussa oppilaitoksessa (*yhteisen opettajan virka tai toimi*).

Yhteisen opettajan virka tai toimi perustetaan sen oppilaitosmuodon viraksi tai toimeksi, josta osoitetaan eniten tunteja opetusvelvollisuuden täyttämiseksi. Virkaa tai tointa perustettaessa on määrättävä, missä oppilaitoksissa yhteisen opettajan viran tai toimen haltija on tarvittaessa velvollinen opettamaan.

Milloin oppilaitoksilla on eri ylläpitäjät, on viran tai toimen perustamisesta, tuntien jakamisesta sekä muista virkaan tai toimeen liittyvistä asioista sovittava oppilaitosten ylläpitäjien kesken.

Muu yhteinen opettaja

4 §

Opettaja voidaan määrätä lukuvuodeksi kerrallaan suostumuksellaan opettamaan yhdessä tai useammassa muussa oppilaitoksessa.

Ensisijaisen oppilaitoksen ylläpitäjä antaa 1 momentissa tarkoitetun määräyksen sovittuaan asiasta toissijaisen oppilaitoksen ylläpitäjän kanssa.

Palvelussuhteen ehdot

5 §

Yhteisen opettajan palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista on, jollei toisin ole sovittu, soveltuvin osin voimassa, mitä ensisijaisen oppilaitoksen opettajan osalta erikseen säädetään, määrätään tai sovitaan.

Eläke ja perhe-eläke

6 §

Yhteisen opettajan oikeudesta eläkkeeseen on voimassa, mitä ensisijaisen oppilaitoksen opettajan oikeudesta eläkkeeseen säädetään ja määrätään.

Yhteisen opettajan jälkeen suoritettavasta perhe-eläkkeestä on voimassa, mitä ensisijaisen oppilaitoksen opettajan jälkeen suoritettavasta perhe-eläkkeestä säädetään ja määrätään.

7 §

Milloin yhteisellä opettajalla on oikeus valtion varoista suoritettavaan eläkkeeseen ja hän opettaa sellaisessa toissijaisessa oppilaitoksessa, jonka opettajalla on oikeus eläkkeeseen kunnalliselta tai yksityiseltä eläkelaitokselta, on ensisijaisen oppilaitoksen ylläpitäjä velvollinen maksamaan valtiokonttorille eläketurvan järjestämisestä aiheutuvana kustannuksena eläkemaksun, joka on 25 prosenttia toissijaisessa oppilaitoksessa pidettyjä tunteja vastaavasta suhteellisesta osuudesta palkoista.

Kustannusten jako

8 §

Toissijaisen oppilaitoksen ylläpitäjä maksaa ensisijaisen oppilaitoksen ylläpitäjälle yhteisen opettajan toissijaisessa oppilaitoksessa pitämien tuntien aiheuttamat kustannukset, jolleivät oppilaitosten ylläpitäjät ole toisin sopineet.

Erinäiset säännökset

9 §

Yhteisen opettajan viran ja toimen kelpoisuusvaatimuksista ja muun yhteisen opettajan kelpoisuudesta hoitaa toissijaisen oppilaitoksen tunteja säädetään asetuksella.

10 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa asetuksella.

Voimaantulo

11 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan yhteisistä opettajista 4 päivänä heinäkuuta 1980 annettu laki (539/80).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

12 §

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen yhteisistä opettajista annetun lain mukaan perustetut yhteisen opettajan virat ja toimet muuttuvat tämän lain voimaan tullessa vastaaviksi tämän lain mukaisiksi viroiksi ja toimiksi.

7.

Laki

harjoittelukoululain 18 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä tammikuuta 1985 annetun harjoittelukoululain (143/85) 18 ja 19 § seuraavasti:

18 §

Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, on velvollinen osallistumaan harjoittelukoulun ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Kunnan maksuosuus oppilasta kohden lasketaan siten, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) tarkoitettujen oppilaan kotikunnan peruskoulun tai lukion yksikköhintojen perusteella laskettavasta markkamäärästä vähennetään kotikunnan kantokykyluokan mukaan mainitun lain 8 §:n 1 momentin perusteella määräytyvää valtionosuutta vastaava markkamäärä.

Jos oppilaan kotikunta ei ylläpidä lukiota, lasketaan kunnan maksuosuus niiden yksikköhintojen perusteella, jotka ovat harjoittelukoulun sijaintikunnan ylläpitämän lukion valtionosuuden perusteena.

19 §

Harjoittelukoulun sijaintikunta on velvollinen suorittamaan valtiolle harjoittelukoulun perusastetta varten tarvittavien tilojen perustamiskustannuksista sen osan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 27 §:ssä tarkoitetusta hankkeen hinnasta, jota valtionosuus ei kattaisi, jos kysymys olisi kunnan omasta perustamishankkeesta.

Jos valtio pysyvästi luopuu käyttämästä 1 momentissa tarkoitettuja tiloja harjoittelukoulun tarpeisiin, kunta on oikeutettu saamaan takaisin suorittamaansa osuutta vastaavan suhteellisen osan tilojen arvosta. Mitä edellä on säädetty, ei kuitenkaan koske niitä tiloja, joita harjoittelukoulukäytön lakattua käytetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisiin käyttötarkoituksiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Jos harjoittelukoulun perusastetta varten tarvittavia tiloja koskevan perustamishankkeen toteuttaminen on aloitettu ennen tämän lain voimaan tuloa, harjoittelukoulun sijaintikunnan velvollisuudesta osallistua perustamiskustannuksiin on tämän lain 19 §:n 1 momentista poiketen voimassa, mitä siitä on säädetty tämän lain voimaantullessa voimassa olleissa säännöksissä.

8.

Laki

Suomalais-venäläisestä koulusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomalais-venäläisestä koulusta 21 päivänä toukokuuta 1976 annetun lain (412/76) 10 §,

sellaisena kuin se on 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetussa laissa (501/83), seuraavasti:

10 §

Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, on velvollinen suorittamaan valtiolle perusasteen ja lukioasteen oppilaasta aiheutuvan osuuden Suomalais-venäläisen koulun käyttökustannuksista. Kunnan maksuosuus oppilasta kohden lasketaan siten, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) tarkoitettujen oppilaan kotikunnan peruskoulun tai lukion yksikköhintojen perusteella laskettavasta markkamäärästä vähennetään kotikunnan kantokykyluokan mukaan mainitun lain 8 §:n 1 momentin perusteella määräytyvää valtionosuutta vastaava markkamäärä.

Jos oppilaan kotikunta ei ylläpidä lukiota, lasketaan kunnan maksuosuus koulun sijaintikunnan lukion valtionosuuden perusteena käytettävien yksikköhintojen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

9.

Laki

Helsingin ranskalais-suomalaisesta koulusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Helsingin ranskalais-suomalaisesta koulusta 7 päivänä tammikuuta 1977 annetun lain (33/77) 10 §,

sellaisena kuin se on 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetussa laissa (502/83), seuraavasti:

10 §

Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, on velvollinen suorittamaan valtiolle perusasteen ja lukioasteen oppilaasta aiheutuvan osuuden Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun käyttökustannuksista. Kunnan maksuosuus oppilasta kohden lasketaan siten, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) tarkoitetun oppilaan kotikunnan peruskoulun tai lukion yksikköhinnan perusteella laskettavasta markkamäärästä vähennetään kotikunnan kantokykyluokan mukaan mainitun lain 8 §:n 1 momentin perusteella määräytyvää valtionosuutta vastaava markkamäärä.

Jos oppilaan kotikunta ei ylläpidä lukiota, lasketaan kunnan maksuosuus koulun sijaintikunnan lukion valtionosuuden perusteena käytettävien yksikköhintojen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

10.

Laki

kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista annetun lain 17 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lain (481/83) 17 a §:n 1 momentti,

sellaisena kuin se on 10 päivänä tammikuuta 1986 annetussa laissa (36/86), seuraavasti:

17 a §

Oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan valtiolle tässä laissa tarkoitetun erityiskoulun varsinaisesta oppilaasta maksuosuuden, joka lasketaan tässä laissa tarkoitettujen koulujen keskimääräisten todennäköisten kustannusten perusteella siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) valtion ammatillisten oppilaitosten osalta säädetään.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

11.

Laki

Steiner-koulusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Steiner-koulusta 27 päivänä toukokuuta 1977 annetun lain (417/77) 5 § seuraavasti:

5 §

Steiner-koulu saa käyttökustannuksiinsa valtionapua, jonka määrä lasketaan viidennen kantokykyluokan mukaisena prosenttiosuutena siitä markkamäärästä, joka saadaan, kun koulun sijaintikunnan peruskoulun oppilasta kohden määrätty yksikköhinta kerrotaan koulun oppilasmäärällä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

12.

Laki

steinerpedagogisista erityiskouluista annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan steinerpedagogisista erityiskouluista 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun lain (932/86) 3 ja 4 § seuraavasti:

3 §

Opetusministeriö voi myöntää koululle oikeuden saada valtionosuutta koulun käyttökustannuksiin. Käyttökustannuksiin ei lueta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (/) 19 §:ssä tarkoitettuja menoja.

Valtionosuus määräytyy valtionosuuteen oikeuttavista todellisista kustannuksista opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 8 §:ssä säädetyn valtionosuusasteikon perusteella oppilaiden kotikuntien kantokykyluokan mukaan. Ajankohdasta, jonka mukaan oppilaan kotikunta määräytyy, säädetään asetuksella.

4 §

Oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan kouluun osoittamastaan oppilaasta korvauksen, joka saadaan, kun valtionosuuteen oikeuttavasta oppilasta kohti lasketusta käyttökustannuksesta vähennetään koululle maksettava oppilasta kohti laskettu valtionosuus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

13.

Laki

ammatillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (487/87) 11 §:n 3 momentti, 15 §:n 3 momentti, 29 § ja 32 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 29 § osittain muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1989 annetulla lailla (1374/89) sekä 32 §:n 2 momentti 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (146/91),

muutetaan 7 §, 13 §:n 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 21 §, 22 §:n 1 momentti, 23 §:n 2 momentti sekä 28, 35, 39 ja 40 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 § ja 22 §:n 1 momentti mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, 21 § 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (565/90) ja 40 § osittain muutettuna mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 6 a § ja 7 a luku seuraavasti:

3 luku

Hallinto

6 a §

Hallinnon järjestämisen perusteet

Ammatillisen oppilaitoksen hallintoa hoitavat johtokunta, neuvottelukunnat, opettajakunta, rehtori, apulaisrehtori, vararehtori, oppilaskunta ja oppilaitostoimikunta siten kuin tässä laissa säädetään.

Kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.

7 §

Johtokunta

Valtion ja yksityisen ylläpitämässä ammatillisessa oppilaitoksessa on johtokunta, jonka tehtävänä on vastata oppilaitoksen toiminnasta, opetuksen kehittämisestä ja valvonnasta sekä suorittaa muut tehtävät sen mukaan kuin tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään ja johtosäännössä määrätään.

Ammatillista peruskoulutusta antavan valtion oppilaitoksen johtokuntaan valitsevat päätoimiset opettajat keskuudestaan yhden, muu henkilökunta yhden ja opiskelijat kaksi jäsentä sekä kullekin heistä henkilökohtaisen varajäsenen. Opiskelijoiden keskuudestaan valitsemien jäsenten tulee olla 15 vuotta täyttäneitä. Tässä momentissa tarkoitetun johtokunnan valinnasta säädetään lisäksi asetuksella.

Kunnallisen ja yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen johtokuntaan voidaan valita 2 momentissa tarkoitettuja jäseniä ja varajäseniä. Kunnallisen oppilaitoksen johtokunnan jäsenen valinta voidaan tällöin siirtää kunnanvaltuustolta kunnan muun toimielimen tehtäväksi.

Jos samalla 1 momentissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjällä on kaksi tai useampia oppilaitoksia, voi niillä tai osalla niistä olla yhteinen johtokunta.

Oikeudesta olla läsnä 1 momentissa tarkoitetun oppilaitoksen johtokunnan kokouksessa ja käyttää siinä puhevaltaa säädetään asetuksella ja määrätään tarvittaessa johtosäännöllä.

13 §

Oppilaskunta

— — — — — — — — — — — — — — —

Oppilaitoksen ylläpitäjä voi hakemuksesta päättää, että oppilaitoksen vakinaisten opiskelijoiden muodostama opiskelijayhdistys hoitaa oppilaskunnalle kuuluvat tehtävät. Valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa tässä momentissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttää johtokunta.

15 §

Johtosääntö

Ammatillisen oppilaitoksen toiminnasta annetaan tarkempia määräyksiä johtosäännössä. Johtosäännössä tulee määrätä oppilaitoksen toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta, oppilaitoksen hallintoelinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä sekä muista asioista sen mukaan kuin tässä laissa ja sen nojalla asetuksella säädetään.

— — — — — — — — — — — — — — —

21 §

Opetustuntien määrä

Kunnallisen ja yksityisen oppilaitoksen opetustuntien laskennallisesta määrästä sekä valtion oppilaitoksen opetustuntien määrästä säädetään asetuksella ja määrätään sen nojalla tarvittaessa opetusministeriön päätöksellä. Opetustuntien määrä lasketaan oppilaitoksen koulutustehtävän, opiskelijamäärän ja muiden asetuksella tarkemmin säädettävien tekijöiden perusteella.

22 §

Opiskelijaksi ottaminen

Ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään asetuksella ja määrätään tarvittaessa sen nojalla opetusministeriön päätöksellä. Hakijoita ei saa perusteettomasti asettaa eri asemaan toisiin hakijoihin nähden syntyperän, sukupuolen, iän, uskonnon, asuinpaikan, vakaumuksen tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi.

23 §

Opiskelijan velvollisuudet

— — — — — — — — — — — — — — —

Opiskelija, joka ei ole muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voidaan erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa erottamisesta päättää johtokunta. Kunnallisessa oppilaitoksessa erottamisesta päättää kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin.

28 §

Yksityisen oppilaitoksen henkilöstön asema

Yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen opettajan toimen haettavaksi julistamisesta, toimeen nimittämisestä, tuntiopettajan ottamisesta ja virantoimituksen keskeyttämisestä samoin kuin sellaisen oppilaitoksen opettajan toimen haltijan ja tuntiopet-

tajan yleisistä velvollisuuksista sekä kurinpidosta ja toimen hoidosta pidättämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä on valtion virkamiehen osalta säädetty. Virkamieslautakuntana toimii lääninhallituksen yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.

7 a luku

Rahoitus

31 a §

Perustamishanke

Ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnetään oppilaitoksen perustamishankkeeseen valtionosuutta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Ammatillisen erikoisoppilaitoksen ylläpitäjälle voidaan myöntää oppilaitoksen perustamishankkeeseen valtionavustusta valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa.

Perustamishankkeena pidetään myös laitehankintaa sekä maatilan ja harjoitusmetsän hankintaa.

31 b §

Käyttökustannukset

Ammatillisen oppilaitoksen käyttökustannuksia varten myönnetään valtionosuutta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

31 c §

Kotikunnan maksuosuus

Ammatillista peruskoulutusta antavassa ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan oppilaitoksen ylläpitäjälle oppilaasta aiheutuvan osuutensa oppilaitoksen käyttökustannuksista opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Oppilaan kotikunta suorittaa Ahvenanmaan maakunnalle oppilaskohtaisen maksuosuuden samojen perusteiden mukaan kuin mitä oppilaan kotikunnan valtiolle suoritettavasta maksuosuudesta 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.

31 d §

Täydennyskoulutuksen rahoitus

Lääninhallitus voi valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa hankkia lääninsä koulutustarpeisiin täydennyskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta.

8 luku

Erinäisiä säännöksiä

35 §

Aikuisten ammatillinen koulutus

Aikuisten ammatillisessa koulutuksessa voidaan poiketa tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksistä valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

39 §

Salassapitovelvollisuus ja tietojensaantioikeus

Salassapitovelvollisuudesta ja tietojensaantioikeudesta kunnallisessa oppilaitoksessa on voimassa, mitä niistä säädetään kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa, jollei tässä pykälässä toisin säädetä.

Salassapitovelvollisuudesta ja tietojensaantioikeudesta valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä 1 momentissa mainitussa laissa säädetään, jollei tässä pykälässä toisin säädetä.

Terveydenhuolto-oppilaitosten ja sosiaalialan oppilaitosten opiskelijoiden salassapitovelvollisuudesta säädetään asetuksella.

Oppilaitoksen ylläpitäjällä ja rehtorilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset valtion ja kunnan viranomaisilta. Valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa tässä momentissa tarkoitettua ylläpitäjän oikeutta käyttää johtokunta.

40 §

Muutoksenhaku

Valtion ja yksityisen oppilaitoksen hallintoelimen sekä viran- ja toimenhaltijan tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta va-

littamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Lääninhallituksen tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Kunnan hallintoelimen sekä viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Asetuksella säädetyissä opiskelijaa koskevissa asioissa muutosta haetaan 1 ja 2 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, missä asioissa valitusoikeutta ei ole.

Jos opiskelijan huoltaja saa hakea muutosta tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehtyyn päätökseen, on myös opiskelijalla oikeus hakea muutosta.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta ammatillisiin erikoisoppilaitoksiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa valittu johtokunta jatkaa tehtävissään toimikautensa loppuun.

Ammatillisen oppilaitoksen hallintoelinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä, kunnes tämän lain mukainen johtosääntö on hyväksytty.

Kunnallisen ja yksityisen oppilaitoksen laskennallista opetustuntien määrää koskevaa 21 §:n säännöstä sovelletaan vuoden 1994 alusta. Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 17 ja 21 §:n muuttamisesta annetun lain (565/90) voimaantulosäännöksen 2 momenttia sovelletaan valtion ammatillisissa oppilaitoksissa vuoden 1993 loppuun.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen palveluksessa olevan henkilön eläketurvasta on voimassa, mitä siitä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä. Mainitun eläketurvan järjestämistä varten suoritettavasta eläkemaksusta, eläkemaksun viivästymisen johdosta perittävästä viivästyskorosta, eläkemaksujen ja viivästyskorkojen pakkoperinnästä sekä eläketurvan toimeenpanoa varten tarvittavien tietojen ilmoitusvelvollisuudesta on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä.

Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta annetun lain (1374/89) voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden eläketurvaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

14.

Laki

ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (498/83) 3 §:n 2 momentti ja 6 § sekä

muutetaan 7 § seuraavasti:

7 §

Asuminen oppilaitoksen ylläpitäjän omistamassa oppilasasuntolassa on oppilaalle maksutonta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

15.

Laki

ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 19 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (557/90) 19 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tämän lain voimaan tullessa yksityisen ammatillisen oppilaitoksen palveluksessa olevalla opettajankoulutusosaston johtajalla, opettajalla ja muulla tarpeellisella henkilöstöllä, jonka palkkaukseen ammatillinen oppilaitos on saanut valtionavustusta ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 13 a §:n 1 momentin mukaan, on edelleen oikeus eläkkeeseen valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin heidän jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä aiheutuneena kustannuksena yksityinen ammatillinen oppilaitos on velvollinen maksamaan valtiokonttorille neljännesvuosittain kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä eläkemaksun, joka on 1/4 mainitun eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa valtiokonttorille sen antamien ohjeiden mukaan eläketurvan toimeenpanoa varten tiedot palveluksessaan olevasta mainitun eläketurvan piirissä olevasta henkilökunnasta. Jos eläkemaksua ei suoriteta määräajassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia. Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

16.

Laki

ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista 31 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (760/90) 14 § sekä

muutetaan 10 §:n 3 momentti ja 16 §:n 1 momentti seuraavasti:

10 §

Valtionavustus perustamiskustannuksiin

— — — — — — — — — — — — — — —

Aikuiskoulutuskeskuksen perustamiskustannuksiin myönnettyyn valtionavustukseen sovelletaan, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (/) 44 §:ssä säädetään.

16 §

Opiskelijan kotikunnan korvaus

Aikuiskoulutuskeskuksessa järjestettyyn opetustoimen viranomaisen ostamaan ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkolinjoina annettavaan koulutukseen osallistuvan opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan korvauksen valtiolle. Korvaus määrätään vuosittain valtion ammatillisten oppilaitosten keskimääräisten todennäköisten oppilasta kohden laskettujen kustannusten perusteella noudattaen, mitä kotikunnan maksuosuudesta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa valtion ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden osalta säädetään.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

17.

Laki

lastentarhanopettajaopistoista annetun lain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lastentarhanopettajaopistoista 21 päivänä tammikuuta 1977 annetun lain (80/77) 4 a §,

sellaisena kuin se on 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (94/88), seuraavasti:

4 a §

Oppilaan kotikunta on velvollinen osallistumaan lastentarhanopettajaopiston ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Kotikunnan maksuosuus määrätään vuosittain lastentarhanopettajaopistojen keskimääräisten todennäköisten oppilasta kohden laskettujen kustannusten perusteella noudattaen soveltuvin osin, mitä kotikunnan maksuosuudesta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) valtion ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden osalta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

18.

Kansalaisopistolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Kansalaisopisto on yleissivistävää aikuiskoulutusta antava oppilaitos. Kansalaisopisto voi järjestää myös ammatillista aikuiskoulutusta, muuta koulutusta sekä koulutusta tukevaa tai siihen läheisesti liittyvää tutkimus- ja palvelutoimintaa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Kansalaisopisto voi järjestää koulutusta sekä tutkimus- ja palvelutoimintaa myös maksullisena palvelutoimintana.

2 §

Kansalaisopistoa voi ylläpitää opetusministeriön luvalla kunta tai kuntainliitto taikka rekisteröity yhteisö tai säätiö. Ylläpitämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että kansalaisopisto on koulutustarpeen vaatima ja ettei sitä ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Kansalaisopistolle myönnetyn ylläpitämisluvan muutoksesta päättää opetusministeriö.

Opetusministeriö voi ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa kansalaisopiston ylläpitämisluvan, jos koulutustarpeen pysyvät muutokset sitä edellyttävät taikka jos opiston toiminnassa ei noudateta sitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

2 luku

Hallinto

3 §

Kunnan tai kuntainliiton ylläpitämän kansalaisopiston hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään. Kunnallisen kansalaisopiston hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.

4 §

Yksityisen kansalaisopiston ylläpitäjän on asetettava johtokunta. Johtokunnan tehtävistä ja oikeudesta olla läsnä johtokunnan kokouksissa säädetään tarvittaessa asetuksella ja määrätään johtosäännössä.

5 §

Yksityisellä kansalaisopistolla on johtosääntö, jossa määrätään toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta, hallintoelinten sekä toimenhaltijoiden tehtävistä ja toimivallasta sekä muista asioista siten kuin asetuksella tarvittaessa säädetään. Johtosäännön hyväksyy johtokunta.

3 luku

Henkilöstö ja opiskelijat

6 §

Kansalaisopistossa on rehtorin virka tai toimi.

Kansalaisopistossa on tarpeellinen määrä opetus- ja muuta henkilökuntaa.

7 §

Rehtorin ja opetushenkilökunnan kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Opetusministeriö määrää tarvittaessa kelpoisuuteen vaadittavasta opetusharjoittelusta.

Opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää kelpoisuusvaatimuksista erivapauden.

8 §

Opiskelijaksi ottamisesta ammatilliseen aikuiskoulutukseen säädetään tarvittaessa asetuksella.

4 luku

Rahoitus

9 §

Kansalaisopiston ylläpitäjälle voidaan myöntää valtionosuutta kansalaisopiston perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Kansalaisopiston ylläpitäjä saa valtionosuutta kansalaisopiston käyttökustannuksia varten opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

10 §

Opetusministeriö vahvistaa kansalaisopiston valtionosuuden laskemisen perustana käytettävän opetustuntien määrän.

5 luku

Erinäiset säännökset

11 §

Kansalaisopiston työvuodesta ja vuotuisesta työviikkojen vähimmäismäärästä säädetään asetuksella.

12 §

Kansalaisopisto voi opetusministeriön luvalla kokeilutoiminnassa poiketa tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksistä siten kuin asetuksella säädetään.

13 §

Kunnan hallintoelimen tai viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään muuhun kuin valtionosuutta koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Yksityisen kansalaisopiston johtokunnan tai toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään muuhun kuin valtionosuutta koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, missä asioissa valitusoikeutta ei ole.

14 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 luku

Voimaantulo

15 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta 21 päivänä syyskuuta 1962 annettu laki (521/62) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

16 §

Tämän lain voimaantullessa muuttuu ennen tämän lain voimaantuloa perustettu kansalais- tai työväenopisto tässä laissa tarkoitetuksi kansalaisopistoksi.

Kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta annetussa laissa tarkoitetulle opistolle myönnettyyn perustamislupaan sovelletaan mitä tässä laissa säädetään ylläpitämisluvasta.

Tämän lain voimaan tullessa yksityisen kansalaisopiston palveluksessa olevalla henkilöllä, jonka oikeus eläketurvaan on tämän lain voimaan tullessa yksityisen kansalaisopiston palveluksessa määräytynyt eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/69) mukaisesti, on yksityisen kansalaisopiston palveluksessa oikeus eläkkeeseen valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä aiheutuvana kustannuksena yksityinen kansalaisopisto on velvollinen maksamaan valtiokonttorille neljännesvuosittain kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä eläkemaksun, joka on 1/4 sanotun eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa tiedot palveluksessaan olevasta henkilökunnasta eläketurvan toimeenpanoa varten valtiokonttorin antamien ohjeiden mukaan. Jos eläkemaksua ei suoriteta määräajassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia. Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

19.

Laki

valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (402/87) 6 §:n 1 momentin 4 kohta, 8—10 §, 2 a luku sekä 15 ja 17 §,

näistä 2 a luku ja 17 § sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (93/88),

muutetaan lain nimike, 2 luvun otsikko, 3—5 §, 11 §, joka samalla siirretään 3 lukuun, sekä 12, 13, 19, 20 ja 21 §,

näistä 3 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 29 päivänä tammikuuta 1988 annetulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 19 b § seuraavasti:

Musiikkioppilaitoslaki

2 luku

Valtionosuus

3 §

Musiikkioppilaitoksen ylläpitäjälle voidaan myöntää valtionosuutta perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Musiikkioppilaitoksen ylläpitäjä saa valtionosuutta käyttökustannuksia varten opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

4 §

Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, on velvollinen suorittamaan osuutensa musiikin ammatillista opetusta saavasta oppilaasta aiheutuvista käyttökustannuksista opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan 1 momentissa tarkoitetusta oppilaasta valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

5 §

Opetusministeriö vahvistaa musiikkioppilaitoksen valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävän opetustuntien määrän.

3 luku

Hallinto

11 §

Kunnallisen musiikkioppilaitoksen hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Kunnallisen musiikkioppilaitoksen hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.

12 §

Kunnallisessa musiikkioppilaitoksessa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanossa poiketaan kunnallislain säännöksistä siten kuin tässä momentissa säädetään. Johtokuntaan valitaan jäseniksi yksi opettajakunnan, yksi oppilaitoksen muun henkilökunnan ja kaksi 15 vuotta täyttäneiden oppilaiden keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. Konservatoriossa oppilaiden keskuudesta valittava jäsen valitaan ammattiopiskelijoiden keskuudesta. Tässä momentissa tarkoitetun johtokunnan jäsenen valinta voidaan siirtää kunnanvaltuustolta kunnan muun toimielimen tehtäväksi.

Yksityisessä musiikkioppilaitoksessa on oppilaitoksen ylläpitäjän asettama johtokunta. Mitä 1 momentissa säädetään johtokuntaan valittavista jäsenistä, voidaan soveltaa myös yksityiseen musiikkioppilaitokseen.

13 §

Musiikkioppilaitoksen toiminnasta annetaan

tarkempia määräyksiä johtosäännössä. Johtosäännössä tulee määrätä, sen lisäksi mitä tässä laissa ja sen nojalla asetuksella säädetään, oppilaitoksen toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta, oppilaitoksen hallintoelinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä sekä tarpeelliseksi katsottavista muista asioista.

Yksityisen musiikkioppilaitoksen johtosäännön hyväksyy johtokunta.

19 §

Jos oppilaitoksen omistussuhteissa, järjestysmuodossa tai toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia, joilla saattaa olla vaikutusta oppilaitoksen oikeuteen saada valtionosuutta, oppilaitoksen on säilyttääkseen tämän oikeutensa haettava työohjelman muutosta.

19 b §

Perusteista, joilla opiskelija otetaan ammatilliseen peruskoulutukseen, säädetään asetuksella. Hakijoita ei saa perusteettomasti asettaa eri asemaan toisiin hakijoihin nähden syntyperän, sukupuolen, iän, uskonnon, asuinpaikan, vakaumuksen tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi.

20 §

Oppilaalle, joka rikkoo oppilaitoksen sisäistä järjestystä tai häiritsee työrauhaa, voidaan antaa varoitus tai hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

Varoituksen antamisesta oppilaalle päättää rehtori. Oppilaan erottamisesta päättää kunnallisessa oppilaitoksessa kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen kunnan toimielin ja yksityisessä oppilaitoksessa johtokunta.

21 §

Kunnan hallintoelimen tai viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään muuhun kuin valtionosuutta koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Yksityisen oppilaitoksen hallintoelimen tai toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään muuhun kuin valtionosuutta koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Oppilaan erottamista koskevaan päätökseen voivat oppilas ja hänen huoltajansa hakea muutosta valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Varoituksen antamisesta ei saa valittaa. Lääninhallituksen päätöksestä oppilaan erottamista koskevassa asiassa ei saa valittaa. Asetuksella voidaan säätää, mistä muista tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehdyistä päätöksistä ei saa valittaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaan tuloa valittu johtokunta jatkaa tehtävissään toimikautensa loppuun.

Tämän lain voimaan tullessa yksityisen musiikkioppilaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä, jonka oikeus eläketurvaan tämän lain voimaan tullessa yksityisen musiikkioppilaitoksen palveluksessa on määräytynyt eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/69) mukaisesti, on yksityisen musiikkioppilaitoksen palveluksessa oikeus eläkkeeseen valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä aiheutuvana kustannuksena yksityinen musiikkioppilaitos on velvollinen suorittamaan valtiokonttorille neljännesvuosittain kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä eläkemaksun, joka on 25 prosenttia sanotun eläketurvan piiriin kuuluvien, henkilöiden palkkasummasta. Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa valtiokonttorille sen antamien ohjeiden mukaan eläketurvan toimeenpanoa varten tiedot palveluksessaan olevasta mainitun eläketurvan piirissä olevasta henkilökunnasta. Jos eläkemaksua ei suoriteta määräajassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia. Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

20.

Laki

kansanopistojen valtionavusta annetun lain 2 a ja 14 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansanopistojen valtionavusta 13 päivänä heinäkuuta 1984 annetun lain (542/84) 2 a § sekä 14 a §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisena kuin ne ovat, 2 a § 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (17/91) sekä 14 a §:n 1 ja 3 momentti 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (95/88), seuraavasti:

2 a §

Kansanopisto, joka järjestää opetusta peruskoulu- tai lukiolinjalla taikka ammatillisen peruskoulutuksen linjalla tai jatkolinjakoulutusta antavalla linjalla, saa tästä aiheutuviin 2 §:ssä mainittuihin käyttökustannuksiin samoin kuin tällaiseen koulutukseen liittyvistä valtioneuvoston päätöksen mukaisesti järjestetyistä ja annetuista opintososiaalisista eduista aiheutuviin käyttökustannuksiin valtionapua 2 §:stä säädetystä poiketen soveltuvin osin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (/) 8 §:ssä säädetään.

14 a §

Opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan 2 a §:ssä tarkoitetulle yksityisen kansanopiston ylläpitäjälle opiskelijakohtaisen korvauksen, jonka määrän opetushallitus vahvistaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 8 §:ssä säädetyn asteikon ja kuntien kantokykyluokituksen huomioon ottaen. Korvaus määräytyy kansanopiston 2 a §:ssä tarkoitetuista valtionapuun oikeuttavista, opiskelijaa kohden lasketuista käyttökustannuksista. Korvausta määrättäessä otetaan lisäksi huomioon 13 §:ssä tarkoitettu eläkekustannusosuus. Käyttökustannuksista vähennetään ensin kansanopiston tässä tarkoitettuun koulutukseen kohdistuvat valtionavut sekä opiston tästä koulutuksesta johtuvat muut tulot.

— — — — — — — — — — — — — —

Opiskelijan kotikunnan tulee suorittaa 1 momentissa tarkoitettuihin korvauksiin ennakkona opetushallituksen maksamiin ennakkoihin perustuen kaksi erää, joista ensimmäinen on maksettava helmikuussa ja toinen lokakuussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

21.

Laki
kirjastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 21 päivänä maaliskuuta 1986 annetun kirjastolain (235/86) 3, 5, 6, 9—11 ja 16—20 §, sellaisina kuin niistä ovat 11 § 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (134/90) ja 17 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla,

muutetaan 2, 4, 7 ja 8 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti sekä 14 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 1 momentti ja 14 §:n 1 momentti mainitussa 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa, seuraavasti:

2 §

Kirjastopalvelujen järjestäminen

Milloin kunta tai useampi kunta yhdessä ylläpitää yleistä kirjastoa tai muutoin järjestää vastaavia kirjastopalveluja, palvelut tulee järjestää tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

Kaksikielisessä kunnassa molempien kieliryhmien tarpeet tulee ottaa huomioon yhtäläisin perustein.

4 §

Valtionosuus

Kunnalle myönnetään valtionosuutta kirjaston perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään. Perustamishankkeena pidetään myös kirjastoauton ja -veneen hankintaa.

Kunta, joka järjestää tässä laissa tarkoitettuja kirjastopalveluja, saa valtionosuutta kirjaston käyttökustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

7 §

Maksuttomat kirjastopalvelut

Kirjaston omien kokoelmien käyttö kirjastossa ja kirjojen lainaus on maksutonta.

8 §

Henkilökunta

Kirjastossa tulee olla tarpeellinen määrä kirjasto- ja tietopalvelualan koulutuksen saanutta henkilökuntaa.

Kirjaston ammatillisen henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksista säädetään tarvittaessa asetuksella.

13 §

Maakuntakirjastot

Maakuntakirjastona toimii opetusministeriön määräämän kunnan kirjasto asianomaisen kunnan suostumuksella. Maakuntakirjaston toiminta-alueen määrää opetusministeriö.

— — — — — — — — — — — — — — —

Maakuntakirjaston yleisille kirjastoille antamat kaukolainat ovat maksuttomia.

— — — — — — — — — — — — — — —

14 §

Yleisten kirjastojen keskuskirjasto

Yleisten kirjastojen keskuskirjastona toimii opetusministeriön määräämän kunnan kirjasto asianomaisen kunnan suostumuksella. Keskuskirjaston toiminta-alueena on koko maa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Keskuskirjaston yleisille kirjastoille antamat kaukolainat ovat maksuttomia.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa valittu kirjastolautakunta jatkaa tehtävässään toimikautensa loppuun.

22.

Laki

nuorisotyölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä joulukuuta 1985 annetun nuorisotyölain (1068/85) 2 luku sekä 8—11, 16, 17 ja 26 §,

muutetaan 5 luvun otsikko sekä 7, 15 ja 23 § sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Kunnan tehtävänä on lisäksi tarvittaessa järjestää nuorisotoimintaa sekä huolehtia nuorisopolitiikkaan liittyvistä yhteydenpito- ja tiedotustehtävistä.

7 §

Kunnalle myönnetään valtionosuutta nuorisotyötä varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

5 luku

Nuorisotilojen perustamishankkeisiin myönnettävät valtionosuudet

15 §

Kunnalle, kuntainliitolle sekä kunnan tai kuntainliiton määräämisvallassa olevalle yhteisölle voidaan valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta nuorisotoimintaa varten tarpeellisten tilojen perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

23 §

Tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet ja -avustukset suoritetaan ensisijaisesti niistä määrärahoista, jotka valtion tulo- ja menoarviossa on osoitettu veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista käytettäviksi nuorisonkasvatustyöhön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

23.

Laki

liikuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 21 päivänä joulukuuta 1979 annetun liikuntalain (984/79) 2 luku, 8 a, 9, 10, 13—15 ja 28 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 lukuun sisältyvä 7 § osittain muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla (1146/83) ja 8 a § viimeksi mainitussa laissa, sekä

muutetaan 3 ja 8 § sekä 4 luvun otsikko, 11, 12, 16 ja 23 § sekä 24 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 8 § osittain muutettuna mainitulla 22 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla ja 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla lailla (1108/91), 11 § osittain muutettuna 6 päivänä maaliskuuta 1987 annetulla lailla (306/87), 24 §:n 2 momentti viimeksi mainitussa laissa ja 24 §:n 3 momentti mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa, seuraavasti:

3 §

Liikunnan edellytysten luomiseksi ja peruspalvelujen tarjoamiseksi tasapuolisesti kaikille kansalaisille myönnetään valtion varoista valtionosuutta ja -avustusta liikuntatoiminnan tukemiseksi sen mukaisesti kuin tässä laissa säädetään.

8 §

Kunnalle myönnetään valtionosuutta liikuntatoimintaa varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

4 luku

Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettävät valtionavustukset

11 §

Kunnalle, kuntainliitolle sekä muulle yhteisölle tai säätiölle voidaan valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-ajantilojen perustamishankkeisiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

Avustuksilla edistetään erityisesti laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitettujen liikuntapaikkojen rakentamista, hankkimista ja varustamista. Avustusta myönnetään ensisijaisesti kunnalle ja kuntainliitolle sekä kunnan tai kuntainliiton määräämisvallassa olevalle yhteisölle.

12 §

Avustuksen saamisen edellytyksenä on, että liikuntapaikka taikka sen hankinta on tarkoituksenmukaisesti suunniteltu ja täyttää opetusministeriön erikseen antamat määräykset. Avustusta myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota hankkeen soveltuvuuteen olemassa oleviin valtakunnallisiin, lääneittäisiin ja paikallisiin liikuntapaikkasuunnitelmiin.

16 §

Opetusministeriö voi antaa tässä luvussa tarkoitettuja avustuksia koskevia tarkempia määräyksiä.

23 §

Tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet ja -avustukset suoritetaan ensisijaisesti niistä määrärahoista, jotka valtion talousarviossa on osoitettu veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista käytettäviksi urheilua ja liikuntakasvatusta edistäviin tarkoituksiin.

24 §

— — — — — — — — — — — — — —

Edellä 21 §:ssä tarkoitettujen valtionavustusten myöntämisestä päättää opetusministeriö.

Ennen kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 41 §:ssä tarkoitettu valtionapuviranomainen päättää tämän lain 4 luvussa tarkoitetun avustuksen myöntämisestä, sen on hankittava läänin liikuntalautakunnan ja valtion liikuntaneuvoston lausunto. Sellaisen avustuksen voi myöntää myös läänin liikuntalautakunta sen mukaan kuin valtioneuvosto toimivallan jaon perusteista määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

24.

Laki
kuntien kulttuuritoiminnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kunnan tehtävät kulttuuritoimen alalla

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla.

2 §

Kulttuuritoiminta

Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan tässä laissa taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

3 §

Valtionosuus ja -avustus

Kunnalle myönnetään valtionosuutta kulttuuritoimintaa varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Kunnalle sekä kunnan osoituksesta kulttuuritoimintaa harjoittavalle ja edistävälle, kunnassa toimivalle yhteisölle, säätiölle ja laitokselle voidaan valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta kulttuuritoimintaa varten tarvittavien tilojen perustamishankkeisiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

4 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

5 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan kuntien kulttuuritoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1980 annettu laki (1045/80) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

25.

Museolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Valtionosuus

1 §

Museoille myönnetään valtionosuutta käyttökustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) ja tässä laissa säädetään.

2 §

Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on, että:

1) museon omistaa kunta, kuntainliitto tai yksityinen yhteisö tai säätiö, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu museotoiminnan harjoittaminen tai museon ylläpitäminen;

2) yksityisellä museolla on museoviraston hyväksymät museon toimintaa ohjaavat säännöt;

3) museota ylläpitävän yhdistyksen tai säätiön säännöissä on turvattu museon kokoelmien säilyminen museokokoelmina myös yhdistyksen tai säätiön lopettaessa toimintansa; sekä

4) museota varten on perustettu vähintään yksi päätoiminen virka tai toimi.

3 §

Opetusministeriö hyväksyy valtion talousarvion rajoissa museon valtionosuuteen oikeutetuksi.

Valtionosuus suoritetaan opetusministeriön nimeämälle valtakunnalliselle erikoismuseolle, maakuntamuseolle ja aluetaidemuseolle valtakunnallisten tai alueellisten tehtävien vuoksi 10 prosenttiyksikköä korkeampana kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sijaintikunnan kantokykyluokan mukaisesta valtionosuudesta säädetään.

4 §

Opetusministeriö päättää valtion talousarvion rajoissa museon valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävästä henkilötyövuosien määrästä.

2 luku

Valtionavustukset

5 §

Valtionosuuteen oikeutetun museon perustamishankkeeseen voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarvion rajoissa siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

3 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja.

7 §

Tarkemmat säännökset valtakunnallisen erikoismuseon, maakuntamuseon ja aluetaidemuseon tehtävistä annetaan asetuksella.

8 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

4 luku

Voimaantulo

9 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan museoiden valtionosuuksista ja -avustuksista 23 päivänä joulukuuta 1988 annettu laki (1146/88).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

26.

Teatteri- ja orkesterilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Valtionosuus

1 §

Teattereille ja orkestereille myönnetään valtionosuutta käyttökustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) ja tässä laissa säädetään.

2 §

Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on, että:

1) teatterin tai orkesterin omistaa kunta, kuntainliitto tai yksityinen yhteisö tai säätiö, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu teatteri- tai orkesteritoiminnan harjoittaminen tai teatterin tai orkesterin ylläpitäminen; sekä

2) teatteri tai orkesteri harjoittaa vakinaista ja ammatillista esitystoimintaa.

3 §

Valtionosuuteen oikeutettuja teattereita ja orkestereita ovat:

1) opetusministeriön valtion talousarvion rajoissa teatterin ja orkesterin valtionosuuteen oikeutetuiksi hyväksymät teatterit ja orkesterit; sekä

2) Svenska Teatern i Helsingfors ja Tampereen Työväen Teatteri.

4 §

Opetusministeriö päättää valtion talousarvion rajoissa teatterin ja orkesterin valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävästä henkilötyövuosien määrästä.

5 §

Svenska Teaternille ja Tampereen Työväen Teatterille myönnetään valtionosuutta käyttökustannuksiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetystä sijaintikunnan kantokykyluokasta poiketen 50 prosenttia.

Opetusministeriö voi erityisillä perusteilla valtion talousarvion rajoissa päättää, että valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittäville teattereille tai orkestereille valtionosuus myönnetään korkeampana kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sijaintikunnan kantokykyluokasta säädetään.

2 luku

Valtionavustukset

6 §

Valtionosuuteen oikeutetun teatterin ja orkesterin perustamishankkeeseen voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

3 luku

Erinäisiä säännöksiä

7 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

8 §

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja.

4 luku

Voimaantulo

9 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

27.

Laki

yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä helmikuuta 1979 annetun yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain (238/79) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 §

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Lakia ei sovelleta rekisteröityihin puolueisiin ja niiden jäsenyhdistyksiin eikä niihin yksityisiin yhteisöihin tai laitoksiin, jotka saavat valtiolta avustusta yksinomaan veikkausvoittovaroista, raha-arpajaisvaroista tai raha-automaattiyhdistyksen tuotosta. Lakia ei myöskään sovelleta valtionosuutta saaviin teattereihin ja orkestereihin.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 199 .

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1991

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Pääministeri *Esko Aho*

Liite

3.

Laki

peruskoululain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun peruskoululain (476/83) 20 §:n 3 momentti, 21 a ja 46 §, 47 §:n 3 momentti, 51, 58 , 62 f ja 64 §, 78 §:n 4 momentti, 81 §:n 2 momentti, 88 §, 89 §:n 2 momentti ja 92 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 20 §:n 3 momentti sekä 21 a, 51, 58 ja 64 § 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (171/91), 46 § osittain muutettuna 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (511/88), 62 f § 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (417/87) sekä 81 §:n 2 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (614/85),

muutetaan 12 §, 13 §:n 1 ja 4 momentti, 14 §, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 2 momentti, 18 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 29—31 §, 35 §:n 3 momentti, 36 §:n 1 momentti, 36 a §:n 2 ja 3 momentti, 38 §, 42 §:n 1 momentti, 43 §:n 1 momentti, 47 §:n 2 momentti, 53 §, 56 §:n 6 momentti, 57 §, 58 a §:n 3 ja 4 momentti, 62 a §:n 1, 2 ja 4 momentti, 62 b §, 62 d §:n 2 momentti, 68 §, 69 §:n 3 momentti, 70, 71 ja 74 §, 75 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 76 §, 77 a §:n 2 momentti, 78 §:n 1 ja 2 momentti, 78 a, 79 ja 80 §, 80 a §:n 1 momentti, 83 §:n 1 ja 2 momentti sekä 87 §,

sellaisina kuin niistä ovat 12 §, 13 §:n 1 ja 4 momentti, 14 §, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 ja 4 momentti, 29 ja 30 §, 35 §:n 3 momentti, 36 §:n 1 momentti, 36 a §:n 2 ja 3 momentti, 58 a §:n 3 ja 4 momentti, 62 b §, 69 §:n 3 momentti, 70 ja 74 §, 75 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 76 § sekä 78 §:n 1 ja 2 momentti mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, 31 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 3 päivänä helmikuuta 1984 ja 8 päivänä helmikuuta 1991 annetuilla laeilla (132/84 ja 261/91), 38 § osittain muutettuna mainituilla 25 päivänä tammikuuta 1991 ja 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetuilla laeilla, 47 §:n 2 momentti viimeksi mainitussa laissa, 53 § osittain muutettuna mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla, 57 § muutettuna 15 päivänä heinäkuuta 1988 ja 28 päivänä heinäkuuta 1989 annetuilla laeilla (670/88 ja 730/89), 62 a §:n 1, 2 ja 4 momentti ja 62 d §:n 2 momentti mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa, 71 § 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (104/89), 77 a §:n 2 momentti ja 80 a §:n 1 momentti 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (169/91) sekä 78 a ja 79 § muutettuina mainitulla 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetulla lailla ja mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla (171/91), sekä

lisätään lakiin uusi 31 a—31 c §, 36 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (171/91), uusi 4 momentti ja 62 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa, uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 78 b § ja uusi 10 a luku, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
12 §	12 §
Peruskoulussa on koululautakunnan alaisena toimiva johtokunta.	*Peruskoulun hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Peruskoulun hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Johtokunnasta sekä sen jäsenten ja varajäsenten valinnasta ja vaalikelpoisuudesta on jäljempänä säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään. Kahden tai useamman koulun yhteisestä johtokunnasta on lisäksi voimassa mitä siitä erikseen säädetään.	
13 §	13 §
Johtokunnan jäsenistä on yksi valittava opettajakunnan ja yksi muun henkilökunnan keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. Osa jäsenistä on valittava oppilaiden huoltajien keskuudesta. Koulussa, jossa on yläasteen vuosiluokan oppilaita, johtokuntaan kuuluu lisäksi kaksi yläasteen vuosiluokalla olevien oppilaiden keskuudestaan lukuvuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä. Oppilaista valituilla jäsenillä on johtokunnan kokouksissa puhevalta mutta ei äänioikeutta.	*Peruskoulussa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanossa poiketaan kunnallislain säännöksistä siten kuin tässä momentissa säädetään.* Johtokuntaan valitaan jäseniksi yksi opettajakunnan ja yksi koulun muun henkilökunnan keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. *Osa johtokunnan* jäsenistä on valittava oppilaiden huoltajien keskuudesta. Koulussa, jossa on yläasteen vuosiluokan oppilaita, johtokuntaan kuuluu lisäksi kaksi yläasteen vuosiluokalla olevien oppilaiden keskuudestaan lukuvuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä. Oppilaista valituilla jäsenillä on johtokunnan kokouksissa puhevalta, mutta ei äänioikeutta.
Johtokunnan muiden kuin oppilasjäsenten valinta voidaan johtosäännöllä siirtää koululautakunnan tehtäväksi.	*Kunnanvaltuuston valittaviksi kuuluvien* johtokunnan jäsenten valinta voidaan johtosäännöllä siirtää *kunnan muun toimielimen* tehtäväksi.
14 §	14 §
Peruskoulun johtokunnan tehtävänä on vastata koulun kasvatuksen ja opetuksen kehittämisestä, koulun sisäisestä, koulun ja kodin sekä koulun ja ympärivän muun yhteiskunnan välisestä yhteistyöstä sekä työrauhan ylläpitämisestä sekä suorittaa sille *tässä laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetty sekä* erikseen määrätyt tehtävät.	Edellä 13 §:ssä tarkoitetun peruskoulun johtokunnan tehtävänä on vastata koulun kasvatuksen ja opetuksen kehittämisestä, koulun sisäisestä, kodin ja koulun sekä koulun ja ympäröivän muun yhteiskunnan välisestä yhteistyöstä sekä työrauhan ylläpitämisestä sekä suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.
15 §	
Opettajakunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää koulutyötä sekä osallistua työrauhan ylläpitämiseen. Opettajakunnan tulee tehdä ehdotus koulun johtokuntaan valittavasta opettajasta ja hänen varajäsenestään sekä suorittaa opettajakunnalle erikseen määrätyt tehtävät.	Opettajakunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää koulutyötä sekä osallistua työrauhan ylläpitämiseen. Opettajakunnan tulee tehdä ehdotus koulun *13 §:ssä tarkoitettuun* johtokuntaan valittavasta opettajasta ja hänen varajäsenestään. Opettajakunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
16 §	
Oppilaskunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää oppilaiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskunnan tulee valita koulun johtokuntaan kaksi oppilasjäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet sekä suorittaa oppilaskunnalle erikseen määrätyt tehtävät.	Oppilaskunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää oppilaiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskunnan tulee valita koulun *13 §:ssä tarkoitettuun* johtokuntaan kaksi oppilasjäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Oppilaskunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.
18 §	18 §
Peruskoulussa on johtaja. Yläasteella ja sellaisella ala-asteella, jossa on pysyvästi vähintään kaksitoista perusopetusryhmää, koulun johtajana on rehtori. Erityisluokista muodostettuun peruskouluun on perustettava rehtorin virka, jos koulussa on pysyvästi vähintään kolme perusopetusryhmää, joista ainakin yhdessä on peruskoulun yläasteen oppilaita.	Peruskoulussa on johtaja. Yläasteella ja sellaisella ala-asteella, jossa on pysyvästi vähintään 12 perusopetusryhmää, koulun johtajana on rehtori. Erityisluokista muodostettuun peruskouluun on perustettava rehtorin virka, jos koulussa on pysyvästi vähintään *kuusi* perusopetusryhmää, joista ainakin yhdessä on peruskoulun yläasteen oppilaita.
Jollei peruskoulussa ole rehtoria, tulee *johtokunnan* valita opettajien keskuudesta koululle johtaja. Johtaja valitaan toistaiseksi, ja hänen määräyksensä voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä. Jos koulussa on vain yksi opettajan virka, on sen haltija koulun johtaja.	Jollei peruskoulussa ole rehtoria, tulee koululle valita opettajien keskuudesta johtaja. Johtaja valitaan toistaiseksi, ja hänen määräyksensä voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä. Jos koulussa on vain yksi opettajan virka, on sen haltija koulun johtaja.
Milloin peruskoulu ja kunnan lukio toimivat samassa rakennuksessa tai rakennusryhmässä, voi lukion rehtori hoitaa myös peruskoulun johtajan tehtävät.	Lukion rehtori voi hoitaa myös peruskoulun johtajan tehtävät.
20 §	
Johtajan tehtävien jakamisesta johtajan ja apulaisjohtajan kesken määrää johtokunta.	(3 mom. kumotaan)
21 a §	21 a §
Tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaan kunnan toimielimelle tai viranhaltijalle kuuluva tehtävä voidaan johtosäännössä määrätä kunnan muun samankielisen toimielimen tai viranhaltijan tehtäväksi.	(Kumotaan)
Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske kuitenkaan:	
1) työsuunnitelman hyväksymistä:	
2) oppilaan erottamista määräajaksi:	
3) oppilaan ottamista ja siirtämistä 36 a §:ssä tarkoitettuun erityisopetukseen vastoin huoltajan suostumusta:	
4) viranhaltijan tai tuntiopettajan irtisanomista ja kurinpitoa; eikä	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5) viranhaltijan 70 §:ssä tarkoitettuun lääkärintarkastukseen määräämistä ja terveydentilaa koskevien tietojen antamiseen velvoittamista. *Edellä 1 momentissa poiketen ei myöskään viran vakinaisen haltijan ottamista koskevaa päätöstä saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.*	
29 § Niiden aineiden valinnasta, joiden opiskeluun oppilas peruskoulussa sen tarjoamien mahdollisuuksien rajoissa osallistuu, päättää hänen huoltajansa. *Johtokunta* voi huoltajaa kuultuaan muuttaa valitun aineen toiseksi, jos se opetuksen tarkoituksenmukaisen järjestämisen takia on katsottava tarpeelliseksi.	29 § Niiden aineiden valinnasta, joiden opiskeluun oppilas peruskoulussa sen tarjoamien mahdollisuuksien rajoissa osallistuu, päättää hänen huoltajansa. Valittu aine voidaan, sen jälkeen kun oppilaan huoltajaa on asiasta kuultu, muuttaa toiseksi, jos se opetuksen tarkoituksenmukaisen järjestämisen takia on katsottava tarpeelliseksi.
30 § Valtioneuvosto päättää kouluhallitusta kuultuaan peruskoulussa annettavan opetuksen tuntijaosta sekä hyväksyy kielenopetuksen yleissuunnitelman, joka sisältää kielenopetuksen laadulliset ja määrälliset tavoitteet. Kouluhallitus antaa opetussuunnitelman laadintaa varten opetussuunnitelman perusteet, joissa määrätään opetuksen valtakunnalliset tavoitteet ja sisällöt sekä asetusta täydentävät oppilasarvostelun yleiset perusteet, sekä vahvistaa todistusten kaavat.	30 § Valtioneuvosto päättää *opetushallitusta* kuultuaan peruskoulussa annettavan opetuksen tuntijaosta sekä hyväksyy kielenopetuksen yleissuunnitelman, joka sisältää kielenopetuksen laadulliset ja määrälliset tavoitteet.
Koululautakunta hyväksyy peruskoulua varten opetussuunnitelman ja *siihen tehtävät muutokset*. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä peruskouluja varten.	Kunnassa tulee olla peruskoulua varten opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä peruskouluja varten.
Koulun lukuvuosittaisen työn järjestämistä varten johtokunta hyväksyy opetussuunnitelmaan perustuvan työsuunnitelman. Työsuunnitelmaan sisällyttävistä asioista säädetään asetuksella.	*Opetushallitus antaa opetussuunnitelman laadintaa varten opetussuunnitelman perusteet, jossa määrätään opetuksen valtakunnalliset tavoitteet ja sisällöt sekä asetusta täydentävät oppilasarvostelun yleiset perusteet, sekä vahvistaa todistusten kaavat.* *Koulun lukuvuosittaista työn järjestämistä varten tulee hyväksyä työsuunnitelma, joka perustuu opetussuunnitelmaan. Työsuunnitelmaan sisällytettävistä asioista säädetään asetuksella. Työsuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.*
31 § Peruskoulun ala-asteella saadaan käyttää opetussuunnitelmassa vahvistettujen oppiaineiden opettamiseen kutakin peruskoulun piiriin sijoitettua rehtorin ja luokanopettajan virkaa	31 § *Peruskoulun käyttökustannusten valtionosuuden laskemisessa käytettävä tuntimäärä kunnassa muodostuu peruskoulun ala-astetta, yläastetta, erityisopetusta, sairaalaopetusta, esiopetusta,*

Voimassa oleva laki

kohti 28,5 tuntia viikossa. Milloin piirin peruskoulun ala-asteella on vähintään seitsemän edellä tarkoitettua virkaa, saadaan kutakin virkaa kohti käytettävää tuntimäärää korottaa kahdella tunnilla viikossa.

Peruskoulun yläasteella saadaan käyttää opetussuunnitelmassa vahvistettujen oppiaineiden opettamiseen kutakin koulun vuosiluokkaa kohti 35 tuntia sekä kutakin oppilasta kohti enintään puolitoista tuntia viikossa. Milloin vuosiluokalla on vain yksi perusopetusryhmä, saadaan edellä tässä momentissa säädetystä poiketen tällaista vuosiluokkaa kohti käyttää kuitenkin kaikkiaan 56 tuntia viikossa sekä, jos tällaisen perusopetusryhmän koko on enemmän kuin 24 oppilasta, enintään kolme tuntia viikossa kutakin mainitun oppilasmäärän ylittävää oppilasta kohti. Jos peruskoulun yläasteella on vähintään 525 oppilasta, saadaan opettamiseen edellä tässä momentissa säädetystä poiketen käyttää yhteensä enintään 1,7 tuntia viikossa oppilasta kohti.

Osa 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tunneista käytetään luokkamuotoiseen oppilaanohjaukseen ja tukiopetukseen ja osa voidaan siirtää käytettäväksi toisen piirin peruskoulussa, sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Jos kunnassa opetetaan yhteisenä aineena kahta tai useampaa vierasta kieltä taikka vastaavasti toista kotimaista kieltä ja yhtä tai useampaa vierasta kieltä, saadaan oppiaineiden opettamiseen käytettävää tuntimäärää korottaa kunnassa sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Oppiaineiden opettamiseen käytettävää tuntimäärää saadaan korottaa kahdella tunnilla sellaista perusopetusryhmää varten, jossa annetaan 27 §:n 4 momentin mukaista vapaaehtoisen aineen opetusta.

Erityisopetukseen, 4 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun opetukseen, vieraskieliseen opetukseen, kaksikielisten oppilaiden äidinkielen ja toisen kotimaisen kielen opetukseen sekä sellaisen peruskoulun yläasteen koulun, jossa on saamelaisten kotiseutualueella asuvia oppilaita, opetukseen käytettävästä tuntimäärästä on voimassa, mitä asetuksella säädetään.

Ehdotus

lisäopetusta, kerhotoimintaa ja opettajille määrättäviä erityisiä tehtäviä varten 31 a—31 c §:ssä säädetyllä tavalla lasketusta tuntimäärästä. Kaksikielisessä kunnassa tuntimäärä lasketaan erikseen kumpaakin kieliryhmää varten. Opetusministeriö voi erityisestä syystä hakemuksesta korottaa tässä pykälässä tarkoitettua tuntimäärää.

Kunnan 1 momentissa tarkoitettuun tuntimäärään luetaan myös kunnassa sijaitsevan peruskoulua korvaavan koulun perusteella soveltuvin osin 31 a—31 c §:n mukaisesti lasketut tunnit.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

31 a §

Peruskoulun ala-asteen opetuksen laskennallinen tuntimäärä on 28,5 tuntia viikossa kutakin koulun oppilasmäärän perusteella asetuksella säädetyllä tavalla laskettua rehtorin ja luokanopettajan virkaa kohti. Milloin koululla on mainitulla tavalla laskettuja virkoja vähintään seitsemän, laskennallista tuntimäärää korotetaan kutakin virkaa kohti kahdella tunnilla viikossa.

Peruskoulun yläasteen opetuksen laskennallinen tuntimäärä on 35 tuntia viikossa koulun vuosiluokkaa kohti ja lisäksi 1,5 tuntia viikossa kutakin yläasteen oppilasta kohti. Milloin vuosiluokalla on vain yksi perusopetusryhmä, peruskoulun yläasteen opetuksen laskennallinen tuntimäärä on kuitenkin yhteensä 56 tuntia viikossa sekä, jos tällaisen perusopetusryhmän koko on yli 24 oppilasta, 56 tuntia viikossa ja lisäksi kolme tuntia viikossa kutakin mainitun oppilasmäärän ylittävää oppilasta kohti. Jos peruskoulun yläasteella on vähintään 525 oppilasta, on laskennallinen tuntimäärä edellä säädetystä poiketen yhteensä 1,7 tuntia viikossa oppilasta kohti.

31 b §

Peruskoulun erityisopetuksen ja sairaalaopetuksen sekä peruskoulun kerhotoiminnan ja opettajille määrättyjen erityisten tehtävien laskennallinen tuntimäärä viikossa on yhteensä 11 tuntia kuntaa kohti sekä 23,5 tuntia yläasteen ja 1 tunti ala-asteen koulua ja erityiskoulua kohti sekä 5 tuntia 11 §:ssä ja 32 §:n 3 momentissa tarkoitettua opetusta ja 3,1 tuntia muuta erityisopetusta kunnan päätöksellä saavaa oppilasta kohti sekä lisäksi 10,9 prosenttia 31 a §:n mukaan lasketusta tuntimäärästä.

Ruotsinkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa 1 momentissa tarkoitettua viikoittaista tuntimäärää korotetaan 11 tunnilla.

Tässä pykälässä tarkoitettu peruskoulua korvaavan koulun perusteella laskettu tuntimäärä viikossa on 1 ja 2 momentista poiketen 23,5 tuntia yläasteen vuosiluokkia vastaavat luokat ja 1 tunti ala-asteen vuosiluokkia vastaavat luokat käsittävää koulua kohti sekä 3,1 tuntia erityisopetusta koulun päätöksellä saavaa oppilasta kohti sekä lisäksi 7 prosenttia 31 a §:n mukaan lasketusta tuntimäärästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

31 c §

Peruskouluopetuksen laskennallista tuntimäärää korotetaan asetuksella säädettävällä tavalla, milloin kunnassa annetaan:

1) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäopetusta;

2) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua esiopetusta erillisessä opetusryhmässä;

3) yhteisenä aineena kahden tai useamman vieraan kielen tai toisen kotimaisen kielen ja yhden tai useamman vieraan kielen opetusta;

4) 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua vieraskielistä opetusta erillisessä opetusryhmässä;

5) 27 §:n 4 momentissa tarkoitetun vapaaehtoisen aineen opetusta;

6) kaksikielisille oppilaille tarkoitettua äidinkielen tai toisen kotimaisen kielen opetusta; sekä

7) valinnaisena aineena opetettavan saamen kielen opetusta saamelaisten kotiseutualueella asuville oppilaille.

5 luku

Oppivelvollisuus ja koulunkäyntioikeus

35 §

Oikeus käydä koulua jatkuu, kunnes oppilas on suorittanut peruskoulun oppimäärän tai sen vuoden heinäkuun loppuun, jona oppilas täyttää kahdeksantoista vuotta. *Koululautakunta* voi kuitenkin erityisestä syystä oikeuttaa oppilaan jatkamaan koulunkäyntiä mainitun ajankohdan jälkeenkin.

Oikeus käydä koulua jatkuu, kunnes oppilas on suorittanut peruskoulun oppimäärän, tai sen vuoden heinäkuun loppuun, jona oppilas täyttää 18 vuotta. Oppilaalle voidaan kuitenkin erityisestä syystä myöntää oikeus jatkaa koulunkäyntiä mainitun ajankohdan jälkeenkin.

---

36 §

Erityisestä syystä koululautakunta voi yksittäistapauksessa myöntää luvan koulunkäynnin aloittamiseen yhtä vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin.

36 §

Erityisestä syystä *kunta* voi yksittäistapauksessa myöntää luvan koulunkäynnin aloittamiseen yhtä vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin.

---

36 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun opetukseen ottamisesta ja siirtämisestä *päättää koululautakunta*. Päätöstä ei saa tehdä neuvottelematta oppilaan huoltajan kanssa. Milloin se ilman kohtuutonta vaikeutta on mahdollista, on ennen päätöksen tekemistä suoritettava oppilaan psykologinen ja tarvittaessa lääketie-

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun opetukseen ottamista ja siirtämistä koskevaa päätöstä ei saa tehdä neuvottelematta oppilaan huoltajan kanssa. Milloin se ilman kohtuutonta vaikeutta on mahdollista, on ennen päätöksen tekemistä suoritettava oppilaan psykologinen ja *tarvittaessa* lääketieteellinen tutkimus sekä

Voimassa oleva laki

teellinen tutkimus sekä sosiaalinen selvitys oppilaasta ja hänen kasvuympäristöstään. *Jos oppilaan huoltaja vastustaa oppilaan ottamista tai siirtämistä koskevaa päätöstä, tulee päätös alistaa lääninhallituksen vahvistettavaksi.*

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa opetuksessa olevan oppilaan voi *koululautakunta* oppilaan huoltajaa kuultuaan siirtää hänen kehitystään vastaavaan peruskoulun muuhun opetukseen.

38 §

Oppilaalla on oikeus käydä peruskoulua sen piirin koulussa, johon hän kuuluu, *jollei tässä laissa ole toisin säädetty. Jos oppilaan omassa piirissä ei ole hänen omakielistään peruskoulua, on hänellä oikeus päästä muun piirin omakieliseen peruskouluun taikka oman piirin toiskieliseen peruskouluun.*

Oppilaalla on oikeus päästä terveydentilaansa liittyvästä *tai muusta erityisestä syystä* muun kuin oman piirinsä omakieliseen kouluun. *Muun kuin oppilaan terveydentilaan liittyvän syyn osalta on edellytyksenä kuitenkin, ettei oppilaan ottaminen muun kuin oman piirinsä kouluun aiheuta muutosta perusopetusryhmien määrään omassa eikä toisessa piirissä.*

Koulupiiriin muuttaneella oppilaalla, joka ei voi opiskelemansa vieraan kielen tai toisen kotimaisen kielen opetuksen puolesta tarkoituksenmukaisesti jatkaa koulunkäyntiään oman piirinsä peruskoulussa, on oikeus päästä sellaiseen peruskouluun, jossa opiskelun jatkaminen on mahdollista.

Milloin sama alue kuuluu 7 §:n 1 momentin mukaisesti kahteen tai useampaan ala-asteen tai yläasteen piiriin, koululautakunta päättää, minkä piirin kouluun oppilaalla on oikeus päästä.

42 §

Oppilaan, joka ei ole peruskoulun muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi koululautakunta erottaa koulusta vähintään yhdeksi ja enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Erottamispäätös on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi. Kunnan on hankittava erotetulle peruskouluopetusta.

Ehdotus

tarvittaessa sosiaalinen selvitys oppilaasta ja hänen kasvuympäristöstään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa opetuksessa oleva oppilas voidaan, sen jälkeen kun oppilaan huoltajaa on asiasta kuultu, siirtää hänen kehitystään vastaavaan peruskoulun muuhun opetukseen.

Tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

38 §

Oppilaalla on oikeus käydä peruskoulua sen piirin koulussa, johon hän kuuluu.

Oppilaalla on 1 momentista poiketen kuitenkin oikeus päästä muuhun *lähimpään tarkoituksenmukaiseen, hänelle soveltuvaan kouluun,* jos:

1) oppilaan omassa piirissä ei ole hänen omakielistä koulua;

2) oppilas ei voi jatkaa koulussa aikaisemmin opiskelemansa vieraan kielen tai toisen kotimaisen kielen opiskelua; tai

3) koulu ei ole oppilaan terveydentilaan liittyvän syyn takia hänelle sovelias.

Lisäksi oppilaalla, jonka asuinpaikka vaihtuu, on oikeus jatkaa koulunkäyntiään lukuvuoden loppuun sen piirin koulussa, johon hän lukuvuoden alussa kuului, jos oppilaan kuljetus on tarkoituksenmukaisesti järjestettävissä.

Milloin sama alue kuuluu 7 §:n 1 momentin mukaisesti kahteen tai useampaan ala-asteen tai yläasteen piiriin, *kunta* päättää, minkä piirin kouluun oppilas kuuluu.

42 §

Oppilaan, joka ei ole peruskoulun muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, *voi kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin* erottaa koulusta vähintään yhdeksi ja enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Erottamispäätös on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi. Kunnan on hankittava erotetulle peruskouluopetusta.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
43 §	43 §
Milloin oppivelvollinen opiskelee kotona tai sellaisessa oppilaitoksessa, jossa opiskelua ei ole säädetty tai määrätty peruskoulun käymistä vastaavaksi, on oppivelvollisen edistyminen tutkittava mikäli mahdollista joka lukukauden lopussa. Koululautakunta määrää tutkivan opettajan.	Milloin oppivelvollinen opiskelee kotona tai sellaisessa oppilaitoksessa, jossa opiskelua ei ole säädetty tai määrätty peruskoulun käymistä vastaavaksi, on oppivelvollisen edistyminen tutkittava mikäli mahdollista joka lukukauden lopussa. Tutkimuksen suorittaa *kunnan* määräämä opettaja.
46 §	46 §
Kunnan on annettava vähävaraisen huoltajan lapselle silmälasit, jos oppilaan koulunkäynti sitä edellyttää.	(Kumotaan)
Peruskoulun johtokunnan on tarvittaessa ilmoitettava asianomaiselle lautakunnalle peruskoulun oppilaasta, joka tarvitsee kuulokojeen tai muuta avustusta.	
47 §	
Jos oppilas 38 §:n 2 momentin nojalla käy muun kuin oman piirinsä peruskoulua, ei 1 momentin säännöstä sovelleta, paitsi milloin muun kuin oman piirin peruskoulun käyminen perustuu oppilaan terveydentilaan liittyvään syyhyn tai oppilaan huoltajan tekemään valintaan oppilaan osallistumisesta toisen kotimaisen kielen tai vieraan kielen opiskeluun lähimmässä tarkoituksenmukaisessa koulussa.	*Jos oppilas otetaan muun kuin oman piirinsä peruskouluun muulla kuin 38 §:ssä säädetyllä perusteella, voidaan oppilaaksi ottamisen edellytykseksi asettaa, että oppilaan huoltaja vastaa oppilaan kuljetuksesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista.*
Mitä 1 momentissa on säädetty, on voimassa myös silloin, kun oppilas, jonka omassa piirissä ei ole hänen omakielistään peruskoulua, käy omakielistä peruskoulua liikenneyhteyksien kannalta tarkoituksenmukaisimmassa koulussa tai kun oppilas osallistuu 11 §:ssä tarkoitettuun opetukseen lähimmässä tarkoituksenmukaisessa koulussa.	*(3 mom. kumotaan)*
51 §	51 §
Vaikeasti vammaisia oppilaita varten koulussa voi olla koulunkäyntiavustajia. Opetusministeriö antaa määräykset koulunkäyntiavustajien ottamisesta.	(Kumotaan)
53 §	53 §
Saman kunnan kahdella tai useammalla peruskoululla voi olla yhteisiä virkoja.	Kahdella tai useammalla peruskoululla voi olla yhteisiä virkoja. *Opettajan virat voivat olla myös kuntakohtaisia. Peruskouluun voidaan perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudestaan yhden tai useamman muun sopijakunnan yhdessä tai useammassa peruskoulussa.*

Voimassa oleva laki

Milloin se on tarkoituksenmukaista, peruskoulun opettajanvirat voidaan perustaa kunnan koululaitoksen viroiksi.

Peruskouluun voidaan perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudestaan saman kunnan lukiossa. Virkaa perustettaessa tulee opetusvelvollisuuteen kuuluvista tunneista vähintään puolet olla peruskoulun tunteja.

Milloin opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä vaatii, voidaan peruskouluun perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudestaan muun tai muiden sopijakuntien yhdessä tai useammassa peruskoulussa tai lukiossa. Virka tulee perustaa siihen oppilaitokseen tai sen kunnan koululaitokseen, josta on saatavana eniten tunteja opetusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Ehdotus

Peruskoulun ja muun oppilaitoksen yhteisestä opettajan virasta samoin kuin muun oppilaitoksen viran- tai toimenhaltijan oikeudesta opettaa peruskoulussa säädetään erikseen.

56 §

Mitä edellä tässä pykälässä on säädetty vakinaisesta opettajasta, on soveltuvin osin voimassa vakinaisesta rehtorista ja oppilaskodinhoitajasta, jonka virka on lakkautettu. Vakinainen rehtori siirretään rehtorin virkaan taikka opettajan virkaan, jolloin hänet samalla mikäli se on mahdollista määrätään suostumuksellaan 18 §:n 2 momentin säännöksen estämättä koulun johtajaksi. *Niin ikään koulun johtajana toimiva opettajanviran vakinainen haltija siirretään suostumuksellaan samaan kouluun perustettavaan rehtorin virkaan.*

Mitä edellä tässä pykälässä on säädetty vakinaisesta opettajasta, on soveltuvin osin voimassa vakinaisesta rehtorista ja oppilaskodinhoitajasta, jonka virka on lakkautettu. Vakinainen rehtori siirretään rehtorin virkaan taikka opettajan virkaan, jolloin hänet samalla mikäli se on mahdollista määrätään suostumuksellaan 18 §:n 2 momentin estämättä koulun johtajaksi.

57 §

Peruskoulun viranhaltijan ja tuntiopettajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää niistä erivapauden.

57 §

Peruskoulun viranhaltijan ja tuntiopettajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää niistä erivapauden.

Virkaan tulee nimittää säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista taitavin ja soveliain.

58 §

Koululautakunta nimittää viran vakinaisen haltijan sekä ottaa viran väliaikaisen hoitajan ja tuntiopettajan.

Virka on ennen sen vakinaista täyttämistä julistettava haettavaksi.

Virkaan tulee nimittää säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista taitavin ja soveliain.

58 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Viran vakinaisen haltijan nimittämistä koskeva päätös annetaan tiedoksi hakijoille kunnallislain 32 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla. Mitä viran vakinaisesta täyttämisestä 1—3 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin avoimen viran hoitajan ottamista.	
58 a §	
Viranhaltijan siirtää oman kunnan oppilaitoksen virkaan kunnanhallitus. Toisen kunnan, kuntainliitoon tai valtion oppilaitoksen opettajan virkaan siirtää se keskusvirasto, jonka alainen oppilaitos on. Toisen kunnan tai kuntainliiton virkaan siirtämiseen tulee saada asianomaisen kunnanhallituksen tai liittohallituksen suostumus. *Kunnan ja* valtion muuhun virkaan siirtää nimittävä viranomainen. *Jos kunnan virkaan nimittävä viranomainen on lautakunta tai muu kunnanhallituksen alainen viranomainen, viranhaltijan siirtää kuitenkin kunnanhallitus.*	Viranhaltijan siirtää muun kuin oman kunnan opettajan virkaan sekä kuntainliiton ja valtion oppilaitoksen opettajan virkaan *opetushallitus*. Muun kuin oman kunnan virkaan tai kuntainliiton virkaan siirtämiseen tulee saada asianomaisen *kunnan tai kuntainliiton* suostumus. Valtion muuhun virkaan siirtää nimittävä viranomainen.
Jos viranhaltijaa ei voida siirtää toiseen virkaan omassa kunnassa, tulee *kunnanhallituksen* ilmoittaa viranhaltija tämän suostumuksella 3 momentissa tarkoitetulle keskusvirastolle muualle siirtämistä varten. Jos keskusvirastokaan ei voi siirtää viranhaltijaa toiseen virkaan, tulee keskusviraston ilmoittaa viranhaltija valtiokonttorille valtion muuhun kuin opettajan virkaan siirtämistä varten. Valtiokonttorin toimenpiteistä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain (755/86) 35 §:ssä säädetään.	Jos viranhaltijaa ei voida siirtää toiseen virkaan omassa kunnassa, tulee viranhaltija tämän suostumuksella ilmoittaa *opetushallitukselle* muualle siirtämistä varten. Jos *opetushallituskaan* ei voi siirtää viranhaltijaa toiseen virkaan, tulee sen ilmoittaa viranhaltija valtiokonttorille valtion muuhun kuin opettajan virkaan siirtämistä varten. Valtiokonttorin toimenpiteistä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain (755/86) 35 §:ssä säädetään.
62 a §	62 a §
Koululautakunta tai vakinainen viranhaltija voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.	*Kunta* tai vakinainen viranhaltija voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.
Koululautakunta ei kuitenkaan saa irtisanoa vakinaista viranhaltijaa, ellei irtisanominen perustu siihen siihen että: 1) asianomainen virka lakkautetaan; 2) viranhaltija ei enää kykene asianmukaisesti suorittamaan tehtäviään; tai 3) viranhaltija toimii jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavelvollisuuksiaan taikka jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä.	Vakinaista viranhaltijaa ei kuitenkaan saa irtisanoa, ellei irtisanominen perustu siihen, että: 1) asianomainen virka lakkautetaan; 2) viranhaltija ei enää kykene asianmukaisesti suorittamaan tehtäviään; tai 3) viranhaltija toimii jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavelvollisuuksiaan taikka jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä.
Koululautakunta ei myöskään saa irtosanoa viranhaltijaa aikana, joksi hänelle on myönnet-	*Kunta* ei myöskään saa irtisanoa viranhaltijaa aikana, joksi hänelle on myönnetty virka-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
ty virkavapautta raskauden ja synnytyksen vuoksi eikä myöskään, saatuaan tietää viranhaltijan olevan raskaana, irtisanoa virkasuhdetta päättymään sanotun virkavapauden alkaessa tai aikana.	vapautta *äitiys-, isyys- tai vanhempainloman taikka hoitovapaan* vuoksi, eikä myöskään, saatuaan tietää viranhaltijan olevan raskaana *tai käyttävän oikeutta mainittuihin lomiin tai hoitovapaaseen,* irtisanoa virkasuhdetta päättymään sanotun virkavapauden alkaessa tai aikana. *Viranhaltijan irtisanomista koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.*
62 b §	62 b §
Koululautakunta tai tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. *Koululautakunta* voi irtisanoa tuntiopettajan ja viran väliaiksien hoitajan, kun siihen on syytä.	*Kunta* tai tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voidaan irtisanoa, kun siihen on syytä. *Tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä ei saa antaa viranhaltijan tehtäväksi.*
62 d §	
Koululautakunta voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos viranhaltija tai tuntiopettaja antaa siihen suostumuksen. Viranhaltija tai tuntiopettaja ei saa peruuttaa irtisanoutumistaan, ellei koululautakunta anna siihen suostumusta.	*Kunta* voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos viranhaltija tai tuntiopettaja antaa siihen suostumuksen. Viranhaltija tai tuntiopettaja ei saa peruuttaa irtisanoutumistaan, ellei *kunta* anna siihen suostumustaan.
62 f §	62 f §
Kouluhallitus voi kunnan hakemuksesta asianomaisen vakinaisen viranhaltijan suostumuksella enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan antaa luvan viranhaltijaa avustavan henkilön ottamiseen, jos tämän avulla sekä työolosuhteiden järjestelyllä, apuvälineillä ja muilla vastaavilla tukitoimilla voidaan poistaa viran hoitoa haittaavat esteet, jotka johtuvat viranhaltijan työkyvyn olennaisesta ja pysyvästä heikentymisestä ja joiden vuoksi hän olisi irtisanottavissa 62 a §:n 2 momentin perusteella. *Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee soveltuvin osin viran väliaikaista hoitajaa ja tuntiopettajaa.* *Kunnan tulee liittää 1 momentissa mainittuun hakemukseen asiakirjat, joista ilmenevät täysipainoisen viran tai tehtävien hoidon jatkamisen edellytykset sekä selvitys edellä mainituista tukitoimista ja niiden antamista mahdollisuuksista esteiden poistamiseen. Kouluhallitus voi peruuttaa luvan, jos siihen on syytä.*	(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
64 §	64 §
Koululautakunta päättää viranhaltijaa ja tuntiopettajaa koskevan kurinpitomenettelyn vireillepanosta ja kurinpitorangaistuksesta sekä virantoimituksesta pidättämisestä.	(Kumotaan)
Lääninhallituksen tulee, jos koululautakunta sitä pyytää, toimittaa kurinpitoasiassa tutkimus ja esittää tutkimuksen tuloa toimenpide-ehdotuksineen koululautakunnalle.	
68 §	68 §
Jos viranhaltija on ryhtynyt toiseen palvelukseen, joka estää asianomaisen viran hoitamisen, *koululautakunnan* on todettava hänen aikaisempi virkasuhteensa päättyneeksi, jollei hänelle ole myönnetty eroa tai virkavapautta tai jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty.	Jos viranhaltija on ryhtynyt toiseen palvelukseen, joka estää asianomaisen viran hoitamisen, on hänen aikaisempi virkasuhteensa todettava päättyneeksi, jollei hänelle ole myönnetty eroa tai virkavapautta tai jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty.
69 §	
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Viranhaltijan ja tuntiopettajan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista 31 päivänä heinäkuuta sinä vuonna, jona asianomainen saavuttaa eroamisiän. *Koululautakunta* voi kuitenkin oikeuttaa hänet jatkamaan samassa virassa tai tehtävässä enintään kolme vuotta sen jälkeen, jos hänen on katsottava olevan vielä kykenevä hoitamaan virkaansa tai tehtäväänsä.	Viranhaltijan ja tuntiopettajan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista 31 päivänä heinäkuuta sinä vuonna, jona asianomainen saavuttaa eroamisiän. Hänelle voidaan kuitenkin myöntää oikeus jatkaa samassa virassa tai tehtävässä enintään kolme vuotta sen jälkeen, jos hänen on katsottava olevan vielä kykenevä hoitamaan virkaansa tai tehtäväänsä.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
70 §	70 §
Viranhaltijan ja tuntiopettajan, joka ei sairauden vuoksi kykene hoitamaan virkaansa, on pyydettävä virkavapautta. Jollei hän sitä tee, *koululautakunnan* on vapautettava hänet virantoimituksesta sairauden ajaksi.	Viranhaltijan ja tuntiopettajan, joka ei sairauden vuoksi kykene hoitamaan virkaansa, on pyydettävä virkavapautta. Jollei hän sitä tee, on hänet vapautettava virantoimituksesta sairauden ajaksi.
Koululautakunta voi määrätä, jos se on viran hoitamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeen, viranhaltijan hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Samoilla edellytyksillä viranhaltija on velvollinen antamaan *koululautakunnalle* terveydentilaansa koskevia tietoja.	Viranhaltija voidaan määrätä, jos se on tarpeen viran hoitamisen edellytysten selvittämiseksi, hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Samoilla edellytyksillä viranhaltija voidaan velvoittaa antamaan terveydentilaansa koskevia tietoja. *Tässä momentissa tarkoitettua päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.*
71 §	71 §
Viranhaltijalla ja tuntiopettajalla on oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä. Eläkkeen perusteena oleva	Viranhaltijalla ja tuntiopettajalla on oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä. Palkkauksena, josta eläk-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
palkka määräytyy pitämällä perusteena *asianomaiselle valtionosuuden perusteeksi hyväksytyn* kunnallisen virkaehtosopimuksen *ja tämän lain* nojalla tulevaa palkkausta.	keen perusteena oleva palkka määräytyy, pidetään kunnallisen virkaehtosopimuksen mukaista palkkaa.
74 §	74 §
Kunnan viranomaisen päätökseen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa asiassa haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.	Kunnan viranomaisen päätökseen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa asiassa haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.
Kunnan viranomaisen päätökseen viran vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa muutosta haetaan 1 momentista poiketen valittamalla kouluhallitukseen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Kunnan viranomaisen päätös on annettava hakijoille tiedoksi kunnallislain (953/76) 32 §:n 1 momentin mukaisesti asettamalla pöytäkirja yleisesti nähtäväksi. Valitusaika luetaan päätöksen nähtäväksi asettamisesta.	*Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.*
Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa, joissa on muutoksenhakuoikeus, muutosta haetaan 1 ja 4 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa anentussa laissa säädetään.	*Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella voidaan lisäksi säätää, että kunnan viranomaisen päätöksistä joissakin oppilasta koskevissa asioissa ei saa valittaa.*
Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee viran väliaikaisen hoitajan ja tuntiopettajan ottamista. Valittaa ei saa myöskään päätöksestä sellaisessa asiassa, joka on säädetty koululautakunnan alaisen toimielimen tai viranhaltijan ratkaistavaksi.	
75 §	75 §
Peruskoulua korvaavan koulun ylläpitäjän, koulun toimielimen ja toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. *Rehtorin ja opettajan toimen vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa muutosta haetaan kuitenkin valittamalla kouluhallitukseen. Valitusaika toimen vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa luetaan siitä, kun päätöksen tehneen toimielimen pöytäkirja on asetettu nähtäväksi koulun ilmoitustaululle.*	Peruskoulua korvaavan koulun ylläpitäjän, koulun toimielimen ja toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa muutosta haetaan 1 momentista poiketen lääninhallitukselta sen mukaan kuin asetuksella säädetään.	Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen *14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.
Asetuksella voidaan säätää, että koulun ylläpitäjän, toimielimen tai toimenhaltijan päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.	*Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä.* Asetuksella voidaan säätää, että koulun ylläpitäjän, toimielimen tai toimenhaltijan päätöksistä joissakin *muissakaan* asioissa ei saa valittaa.
76 §	76 §
Kouluhallituksen, ammattikasvatushallituksen ja lääninhallituksen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen *samoin kuin niiden valituksen johdosta antamaan päätökseen* haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.	*Opetushallituksen ja* lääninhallituksen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. *Asetuksella voidaan säätää, että opetushallituksen tai lääninhallituksen päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.*
Päätökseen, jolla kouluhallitus on ratkaissut kunnan viranomaisen tai peruskoulua korvaavan koulun toimielimen päätöksestä tehdyn valituksen viran tai toimen vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa, saa hakea muutosta se, joka katsoo päätöksen loukkaavan oikeuttaan, valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.	
Asetuksella voidaan säätää, että kouluhallituksen, ammattikasvatushallituksen tai lääninhallituksen päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.	
77 a §	
Koulun laatima opetussuunnitelma on *sen vuotuisena osana olevaa työsuunnitelmaa lukuun ottamatta* alistettava kunnan koululautakunnan ja kouluhallituksen vahvistettavaksi.	Koulun laatima opetussuunnitelma on alistettava *kunnan ja opetushallituksen* vahvistettavaksi.
78 §	78 §
Peruskoulua korvaavan koulun ylläpitäjän on asetettava koulun hallintoa varten johtokunta, josta on soveltuvin osin voimassa, mitä 13 §:ssä säädetääm. Tarkempia säännöksiä annetaan asetuksella.	Peruskoulua korvaavan koulun ylläpitäjän on asetettava koulun hallintoa varten johtokunta. Mitä 13 §:n 1 momentissa säädetään johtokuntaan valittavista jäsenistä, *voidaan soveltaa* myös peruskoulua korvaavaan kouluun. Tarkempia säännöksiä annetaan *tarvittaessa* asetuksella.
Mitä 1—3, 7, 8, 15, 16, 19, 22—*31*, 37—42, 44, 45, 47, 48, 50, *51*, 85—*88*, 92, 99 ja 108 §:ssä sekä kunnan kouluhallinnosta annetun lain 16 ja 17 §:ssä säädetään, on vastaavasti voimassa peruskoulua korvaavasta koulusta ja sen oppilaista. Peruskoulua korvaavan koulun oppilaalle opetus on maksutonta, ja koulun oppilaiden opintososiaaliset edut on kunnan	Mitä 1—3, 7, 8, 15, 16, *18*—30, 37—42, 44, 45, 47, 48, 50, 85—87, 92, 99 ja 108 §:ssä sekä *kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 6 ja 7 §:ssä* säädetään, on *soveltuvin osin* voimassa peruskoulua korvaavasta koulusta ja sen oppilaista. Peruskoulua korvaavan koulun oppilaalle opetus on maksutonta, ja koulun oppilaiden opintososiaaliset edut on kunnan jär-

Voimassa oleva laki

järjestettävä, jolleivät kunta ja koulun ylläpitäjä ole toisin sopineet.

Mitä tämän lain 18 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 20 ja 21 §:ssä on säädetty, on vastaavasti voimassa peruskoulua korvaavasta koulusta. Koululautakunnalle säädetyt tehtävät hoitaa kuitenkin peruskoulua korvaavan koulun johtokunta.

78 a §

Peruskoulua korvaavan koulun rehtorin ja opettajan toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä 55 §:ssä, 56 §:n 1—4 momentissa, 56 a, 56 b, *58,* 58 a—58 e, 59, 62 a, 62 b, 62 d, *62 f* ja 62 g §:ssä, 69 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 70 §:ssä säädetään peruskoulun viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. Kurinpitomenettelystä ja toimen hoidosta pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Virkamieslautakuntana toimii kouluhallituksen yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.

Koululautakunnalle 1 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetyt tehtävät hoitaa peruskoulua korvaavassa koulussa johtokunta. Mitä 1 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetään koululautakunnasta, on voimassa peruskoulua korvaavan koulun johtokunnasta. Toimenhaltija voidaan *56 §:n 1 momentin sekä* 56 a §:n 1 momentin nojalla siirtää peruskoulun, lukion, lukion iltalinjan, iltalukion tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän peruskoulua korvaavassa koulussa tai yksityisessä lukiossa, sen iltalinjalla tai iltalukiossa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

Peruskoulua korvaavan koulun toimenhaltijaa tai tuntiopettajaa koskevan 62 f §:ssä tarkoitetun hakemuksen tekee koulun johtokunta. Peruskoulua korvaavan koulun toimenhaltijan saman ylläpitäjän peruskoulua korvaavan koulun tai yksityisen lukion, sen iltalinjan taikka iltalukion toimeen siirtää toimeen nimittävä johtokunta.

Ehdotus

jestettävä, jolleivät kunta ja koulun ylläpitäjä ole toisin sopineet.

(4 mom. kumotaan)

78 a §

Peruskoulua korvaavan koulun rehtorin ja opettajan toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä 55 §:ssä, 56 §:n 1—4 momentissa, 56 a, 56 b, 58 a—58 e, 59, 62 a, 62 b, 62 d ja 62 g §:ssä, 69 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 70 §:ssä säädetään peruskoulun viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. *Kurinpidosta ja toimen hoidosta* pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Virkamieslautakuntana toimii *lääninhallituksen* yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.

Kunnalle 62 a ja 62 b §:ssä säädetyt tehtävät hoitaa peruskoulua korvaavassa koulussa johtokunta *ja 62 d §:ssä säädetyt tehtävät koulun ohjesäännössä määrätty toimielin tai toimenhaltija.* Toimenhaltija voidaan 56 §:n 1 momentin sekä 56 a §:n 1 momentin nojalla siirtää peruskoulun, lukion, lukion iltalinjan, iltalukion tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän peruskoulua korvaavassa koulussa tai yksityisessä lukiossa, sen iltalinjalla tai iltalukiossa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

78 b §

Peruskoulua korvaavalla koululla tulee olla johtokunnan hyväksymä ohjesääntö. Ohjesäännössä määrätään:

1) koulun nimi;

2) koulun sijaintikunta ja opetuskieli;

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	3) rehtorin, opettajien ja muun henkilökunnan ottamiseen sekä oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä menettelytavoista; *4) toimielinten ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä; sekä* *5) muista johtokunnan tarpeelliseksi katsomista koulun toimintaa koskevista asioista.* *Johtokunta ratkaisee asiat, joita ei voida peruskoulussa antaa viranhaltijan päätettäväksi.*
79 §	79 §
Sen lisäksi, mitä 78 ja 78 a §:ssä on säädetty, voidaan asetuksella säätää peruskoulua korvaavasta koulusta, sen toimenhaltijoista ja tuntiopettajista, oppilaista sekä muustakin koulun toiminnan järjestämisestä. *Peruskoulua korvaavan koulun toimielimelle tai toimenhaltijalle kuuluva tehtävä voidaan 21 a §:n 2 ja 3 momentissa säädetyin poikkeuksin ohjesäännössä määrätä koulun muun toimielimen tai toimenhaltijan tehtäväksi.*	Sen lisäksi, mitä 78, 78 a *ja 78 b* §:ssä säädetään, voidaan asetuksella säätää peruskoulua korvaavasta koulusta, sen toimenhaltijoista ja tuntiopettajista, oppilaista sekä muustakin koulun toiminnan järjestämisestä.
80 §	80 §
Peruskoulua korvaavan koulun opetusta ja muuta toimintaa valvoo kunnan koululautakunta. Oppilaiden ottamisesta peruskoulua korvaavaan kouluun päättää koululautakunta.	Peruskoulua korvaavan koulun opetusta ja muuta toimintaa valvoo *kunta. Kunta voi johtosäännössä antaa peruskoulua korvaavaa koulua koskevia määräykseiä.* *Kunta* päättää oppilaiden ottamisesta peruskoulua korvaavaan kouluun, *jolleivät kunta ja koulun ylläpitäjä ole toisin sopineet.*
80 a §	80 a §
Omaa opetussuunnitelmaa noudattavan 77 a §:ssä tarkoitetun peruskoulua korvaavan koulun hallintoa ja opetusta järjestettäessä voidaan, sen mukaan kuin koulun ohjesäännössä ja opetussuunnitelmassa määrätään, 78, 78 a ja 79 §:n estämättä poiketa siitä mitä *13 §:ssä,* 18 §:n 1 ja 2 momentissa, 19—21 §:ssä, *21 a §:n 2 momentissa* sekä 27—30 §:ssä säädetään ja niiden nojalla määrätään peruskoulun hallinnosta ja opetuksesta.	Omaa opetussuunnitelmaa noudattavan 77 a §:ssä tarkoitetun peruskoulua korvaavan koulun hallintoa ja opetusta järjestettäessä voidaan, sen mukaan kuin koulun ohjesäännössä ja opetussuunnitelmassa määrätään, 78, 78 a ja 79 §:n estämättä poiketa siitä mitä 18 §:n 1 ja 2 momentissa, 19—21 §:ssä, 27—30 §:ssä sekä 78 b §:n 2 momentissa säädetään ja niiden nojalla määrätään peruskoulun hallinnosta ja opetuksesta.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	81 §
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Korvaus, jonka kunta 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen perusteella suorittaa korvaavan koulun ylläpitäjälle, katsotaan yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaissa (238/79) tarkoitettu lakisääteiseksi valtionavuksi.	(2 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

83 §

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevalle peruskoulua vastaavaksi järjestetylle yksityiselle koululle myönnetään käyttökustannuksiin valtionapua sen mukaan kuin erikseen on säädetty.

Peruskoulua vastaavat yksityiset koulut ovat velvolliset antamaan koululautakunnalle ja koulutoimen johtajalle niiden pyytämät tiedot koulun toiminnasta ja käsittelemään lautakunnan niille tekemät koulua koskevat ehdotukset.

Ehdotus

83 §

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevalle peruskoulua vastaavaksi järjestetylle yksityiselle koululle myönnetään käyttökustannuksiin *valtionosuutta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.*

Peruskoulua vastaava yksityinen koulu on velvollinen antamaan *kunnalle* sen pyytämät tiedot koulun toiminnasta ja käsittelemään *kunnan* sille tekemät koulua koskevat ehdotukset.

10 a luku

Rahoitus

84 a §

Kunnalle myönnetään valtionosuutta peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

Kunta saa valtionosuutta peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun käyttökustannuksia varten siten kuin 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.

84 b §

Kahden tai useamman kunnan yhteisen peruskoulun perustamiskustannuksiin kunnat ottavat osaa siinä suhteessa, jossa kuhunkin kuntaan kuuluvia oppilaita on koulussa, jolleivät kunnat ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakoperusteesta.

84 c §

Jos oppilas käy koulua kahden tai useamman kunnan yhteisessä peruskoulussa tai 38 §:n taikka 80 a §:n 2 momentin mukaan muussa kuin sen kunnan koulussa, jossa hänellä on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan oppilaasta aiheutuvan osuutensa peruskoulun käyttökustannuksista siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään, jolleivät kunnat ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakoperusteesta.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	11 luku
	Erinäisiä säännöksiä
87 §	87 §
Kahden tai useamman kunnan yhteinen peruskoulu on sen kunnan hallinnossa, jonka alueelle koulun paikka on piirijaossa määrätty. Milloin kahden tai useamman kunnan yhteisen piirin koulun paikka on muun kuin yhteistoimintaan osallistuvan kunnan alueella, määrätään johtosäännössä, minkä kunnan hallinnossa koulu on.	Kahden tai useamman kunnan yhteinen peruskoulu on sen kunnan hallinnossa, *jonka alueella koulu sijaitsee.* Milloin kahden tai useamman kunnan yhteinen koulu sijaitsee *muussa kuin yhteistoimintaan osallistuvassa kunnassa,* määrätään johtosäännössä, minkä kunnan hallinnossa koulu on.
88 §	88 §
Kahden tai useamman kunnan yhteisen peruskoulun perustamiskustannuksiin kunnat ottavat osaa siinä suhteessa, jossa kuhunkin kuntaan kuuluvia oppilaita on koulupiirissä, jolleivät kunnat ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakoperusteesta. *Oppilaan peruskoulunkäynnistä kahden tai useamman kunnan yhteisessä peruskoulussa tai muutoin muussa kuin sen kunnan koulussa, jossa hänellä on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka lukukauden alussa, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan toiselle kunnalle oppilaasta aiheutuvan osuutensa valtionosuuteen oikeuttavista käyttökustannuksista, jolleivät kunnat ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakoperusteesta.*	(Kumotaan)
89 §	
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
Jos oppivelvollinen ei asianmukaisesti täytä oppivelvollisuuttaan, tulee koululautakunnan tarvittaessa kutsua hänen huoltajansa kuultavaksi asiassa.	(2 mom. kumotaan)
92 §	
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
Opetusministeriö päättää kokeilusta johtuvien lisätehtävien valtionosuuteen oikeuttavien korvauksien kokonaismäärästä.	(2 mom. kumotaan)
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . *Ennen tämän lain voimaantuloa valittu johtokunta jatkaa tehtävässään toimikautensa loppuun.* *Oppilaalla, jolla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 38 §:n mukaan ollut oikeus*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

käydä muun kuin oman piirinsä koulua, on oikeus jatkaa koulunkäyntiään vieraan piirin koulussa tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tämän lain voimaan tullessa lääninhallituksessa vireillä olevat opettajien kurinpitoa koskevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Peruskoulun ja peruskoulua korvaavan koulun toimielinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä ja niiden nojalla määrätty johto- tai ohjesäännössä, kunnes kunnalle tai peruskoulua korvaavalle koululle on hyväksytty tämän lain mukainen johto- tai ohjesääntö.

4.

Laki

lukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lukiolain (477/83), 12 §:n 3 momentti, 13 a, 26, 26 c, 32, 36 f, 38 ja 51 § sekä 58 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 3 momentti, 13 a, 26 c, 32 ja 38 § 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (172/91), 26 ja 51 § 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (88/88) ja 36 f § 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (418/87),

muutetaan 5 §, 6 §:n 1 ja 4 momentti, 7 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 18 §:n 4 momentti, 20, 21, 25, 28 ja 31 §, 32 a §:n 3 ja 4 momentti, 36 a §:n 1, 2 ja 4 momentti, 36 b §, 36 d §:n 2 momentti, 42 §, 43 §:n 2 momentti, 44, 45 ja 47 §, 48 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 49, 52, 53, 53 a § sekä 53 b §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 18 §:n 4 momentti, 20 ja 25 §, 32 a §:n 3 ja 4 momentti, 36 b §, 43 §:n 2 momentti, 44 ja 47 §, 48 §:n 1, 3 ja 4 momentti sekä 49, 52 ja 53 a § mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, 6 §:n 4 momentti 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa (327/89), 21 § muutettuna 3 päivänä helmikuuta 1984, 16 päivänä kesäkuuta 1989 ja 8 päivänä helmikuuta 1991 annetuilla laeilla (133/84, 572/89 ja 262/91) sekä mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla, 28 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, 31 § muutettuna 15 päivänä heinäkuuta 1988 ja 28 päivänä heinäkuuta 1989 annetuilla laeilla (671/88 ja 731/89), 36 a §:n 1, 2 ja 4 momentti ja 36 d §:n 2 momentti mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa, 45 § 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (105/89), 53 § muutettuna mainituilla 16 päivänä huhtikuuta 1987 ja 25 päivänä tammikuuta 1991 annetuilla laeilla ja 53 b §:n 1 momentti 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (170/91), sekä

lisätään lakiin uusi 21 a ja 21 b §, 36 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa, uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 7 a luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 §	5 §
Lukiossa on koululautakunnan alaisena toimiva johtokunta.	*Lukion hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Lukion hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/)säädetään.*
Johtokunnasta sekä sen jäsenten ja varajäsenten valinnasta ja vaalikelpoisuudesta on jäljempänä säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä kunnallislain (953/76) säädetään. Kahden tai useamman koulun yhteisestä johtokunnasta on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.	
6 §	6 §
Johtokunnan jäsenistä on yksi valittava opettajakunnan, yksi muun henkilökunnan ja kaksi oppilaskunnan keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. Osa jäsenistä on valittava oppilaiden huoltajien keskuudesta. Oppilaista	*Lukiossa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanossa poiketaan kunnallislain säännöksistä siten kuin tässä momentissa säädetään.* Johtokuntaan valitaan jäseniksi yksi opettajakunnan, yksi muun henkilökunnan ja kaksi oppilaskun-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
valittavat jäsenet valitaan lukuvuodeksi kerrallaan.	nan keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. Osa jäsenistä on *tällöin* valittava oppilaiden huoltajien keskuudesta. Oppilaista valittavat jäsenet valitaan lukuvuodeksi kerrallaan.
Johtokunnan jäsenten valinta voidaan johtosäännöllä siirtää koululautakunnan tehtäväksi.	Johtokunnan jäsenten valinta voidaan johtosäännöllä siirtää *kunnanvaltuustolta kunnan muun toimielimen* tehtäväksi.
7 §	7 §
Lukion johtokunnan tehtävänä on vastata lukion kasvatuksen ja opetuksen kehittämisestä, lukion sisäisestä, lukion ja kodin sekä lukion ja ympäröivän muun yhteiskunnan välisestä yhteistyöstä sekä lukion työrauhan ylläpitämisestä sekä suorittaa sille *tässä laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetyt sekä* erikseen määrätyt tehtävät.	*Edellä 6 §:ssä tarkoitetun* lukion johtokunnan tehtävänä on vastata lukion kasvatuksen ja opetuksen kehittämisestä, lukion sisäisestä, lukion ja kodin sekä lukion ja ympäröivän muun yhteiskunnan välisestä yhteistyöstä sekä lukion työrauhan ylläpitämisestä sekä suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.
8 §	
Opettajakunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää koulutyötä sekä osallistua työrauhan ylläpitämiseen. Opettajakunnan tulee tehdä ehdotus lukion johtokuntaan valittavasta opettajasta ja hänen varajäsenestään sekä suorittaa opettajakunnalle erikseen määrätyt tehtävät.	Opettajakunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää koulutyötä sekä osallistua työrauhan ylläpitämiseen. Opettajakunnan tulee tehdä ehdotus lukion *6 §:ssä tarkoitettuun* johtokuntaan valittavasta opettajasta ja hänen varajäsenestään. Opettajakunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.
9 §	
Oppilaskunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää oppilaiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskunnan tulee tehdä ehdotus lukion johtokuntaan valittavista oppilasjäsenistä ja heidän varajäsenistään sekä suorittaa oppilaskunnalle erikseen määrätyt tehtävät.	Oppilaskunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää oppilaiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskunnan tulee tehdä ehdotus lukion *6 §:ssä tarkoitettuun* johtokuntaan valittavista oppilasjäsenistä ja heidän varajäsenistään. Oppilaskunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.
11 §	
Milloin lukio ja peruskoulu toimivat samassa rakennuksessa tai rakennusryhmässä, voi peruskoulun johtaja hoitaa myös lukion rehtorin tehtävät.	Peruskoulun johtaja voi hoitaa myös lukion rehtorin tehtävät.
12 §	
Apulaisrehtorin valitsee *johtokunta* lukion opettajien keskuudesta. Apulaisrehtori valitaan toistaiseksi, ja hänen määräyksensä voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.	Apulaisrehtori valitaan lukion opettajien keskuudesta. Apulaisrehtori valitaan toistaiseksi, ja hänen määräyksensä voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Rehtorin tehtävien jakamisesta rehtorin ja apulaisrehtorin kesken määrää johtokunta.	(3 mom. kumotaan)
13 a §	13 a §
Tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaan kunnan toimielimelle tai viranhaltijalle kuuluva tehtävä voidaan johtosäännössä määrätä kunnan muun samankielisen toiminimen tai viranhaltijan tehtäväksi. *Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske kuitenkaan:* *1) työsuunnistelman hyväksymistä;* *2) oppilaan erottamista määräajaksi ja pidättämistä koulunkäynnistä;* *3) viranhaltijan ja tuntiopettajan irtisanomista ja kurinpitoa; eikä* *4) viranhaltijan 44 §:ssä tarkoitettuun lääkärintarkastukseen määräämistä ja terveydentilaa koskevien tietojen antamiseen velvoittamista.* *Edellä 1 momentista poiketen ei myöskään viran vakinaisen haltijan ottamista koskevaa päätöstä saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.*	(Kumotaan)
18 §	
Johtokunta voi erityisestä syystä sen mukaan kuin asetuksella päättää, että jonkun oppilaan opiskelu järjestetään osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään ja niiden nojalla määrätään.	Erityisestä syystä voidaan päättää, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, että jonkun oppilaan opiskelu järjestetään osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään ja niiden nojalla määrätään.
20 §	20 §
Valtioneuvosto päättää kouluhallitusta kuultuaan lukiossa annettavan opetuksen tuntijaosta sekä hyväksyy kielenopetuksen yleissuunnitelman, joka sisältää kielenopetuksen laadulliset ja määrälliset tavoitteet. *Kouluhallitus antaa* opetussuunnitelman laadintaa varten opetussuunnitelman perusteet, joissa määrätään opetuksen valtakunnalliset tavoittet ja sisällöt sekä asetusta täydentävät oppilasarvostelun yleiset perusteet, sekä vahvistaa todistusten kaavat.	Valtioneuvosto päättää *opetushallitusta* kuultuaan lukiossa annettavan opetuksen tuntijaosta sekä hyväksyy kielenopetuksen yleissuunnitelman, joka sisältää kielenopetuksen laadulliset ja määrälliset tavoitteet.
Koululautakunta hyväksyy lukiota varten opetussuunnitelman *ja siihen tehtävät muutokset.* Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä lukioita varten.	Lukiota varten tulee hyväksyä opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä lukioita varten.
Lukion lukuvuosittaisen työn järjestämistä varten johtokunta hyväksyy opetussuunnitelmaan perustuvan työsuunnitelman. Työsuunnitelmaan sisällytettävistä asioista säädetään asetuksella.	*Opetushallitus antaa opetussuunnitelman laadintaa varten opetussuunnitelman perusteet, jossa määrätään opetuksen valtakunnalliset tavoitteet ja sisällöt sekä asetusta täydentävät oppilasarvostelun yleiset perusteet, sekä vahvistaa todistusten kaavat.*

Voimassa oleva laki

21 §

Lukiossa saadaan lukuvuoden työpäivien aikana käyttää opetussuunnitelmassa vahvistettujen oppiaineiden opettamiseen vuosiluokkaa kohti enintään 29 tuntia viikossa sekä kutakin oppilasta kohti enintään yksi tunti viikossa. Milloin vuosiluokalla on vain yksi perusopetusryhmä, saadaan edellä tässä momentissa säädetystä poiketen tällaista vuosiluokkaa kohti käyttää kuitenkin kaikkiaan 51 tuntia.

Osa 1 momentissa tarkoitetuista tunneista käytetään luokkamuotoiseen oppilaanohjaukseen, tukiopetukseen ja muuhun opetukseen ja osa voidaan siirtää käytettäväksi toisessa lukiossa, sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Jos kunnassa opetetaan ensimmäisenä vieraana kielenä kahta tai useampaa kieltä taikka vastaavasti toista kotimaista kieltä ja yhtä tai useampaa vierasta kieltä, saadaan oppiaineiden opettamiseen käytettävää tuntimäärää korottaa kunnassa sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Vieraskieliseen opetukseen sekä kaksikielisten oppilaiden äidinkielen ja toisen kotimaisen kielen opetukseen käytettävissä olevasta tuntimäärästä on voimassa, mitä asetuksella säädetään.

Ehdotus

Lukion lukuvuosittaisen työn järjestämistä varten tulee hyväksyä työsuunnitelma, joka perustuu opetussuunnitelmaan. Työsuunnitelmaan sisällytettävistä asioista säädetään asetuksella. Työsuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

21 §

Lukion käyttökustannusten valtionosuuden laskemisessa käytettävä tuntimäärä muodostuu lukion opetusta sekä kerhotoimintaa ja opettajille määrättäviä erityisiä tehtäviä varten 21 a ja 21 b §:ssä säädetyllä tavalla lasketusta tuntimäärästä.

21 a §

Lukion opetuksen laskennallinen tuntimäärä on 29 tuntia viikossa vuosiluokkaa kohti ja lisäksi yksi tunti viikossa kutakin oppilasta kohti. Milloin vuosiluokalla on vain yksi perusopetusryhmä, lukion opetuksen laskennallinen tuntimäärä on edellä mainitusta poiketen yhteensä 51 tuntia viikossa vuosiluokkaa kohti.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tuntimäärää korotetaan asetuksella säädettävällä tavalla, milloin lukiossa annetaan:

1) yhteisenä aineena kahden tai useamman vieraan kielen taikka toisen kotimaisen kielen ja yhden tai useamman vieraan kielen opetusta;

2) 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua vieraskielistä opetusta erillisessä opetusryhmässä; sekä

3) kaksikielisille oppilaille tarkoitettua äidinkielen tai toisen kotimaisen kielen opetusta.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	21 b § *Lukion kerhotoiminnan ja lukion opettajille määrättyjen erityisten tehtävien laskennallinen tuntimäärä on yhteensä viisi tuntia viikossa lukion ylläpitäjää kohti ja 18 tuntia viikossa päivälukiota kohti sekä lisäksi 0,07 tuntia viikossa päivälukion oppilasta kohti.* Kunnassa, jossa annetaan lukio-opetusta sekä suomenkielisille että ruotsinkielisessä oppilaille edellä 1 momentissa mainittu lukion ylläpitäjää kohti säädetty tuntimäärä kerrotaan kahdella.
23 § Lukion oppilaaksi ottamisen perusteista säädetään asetuksella.	23 § Lukion oppilaaksi ottamisen perusteista säädetään asetuksella. *Hakijoita ei saa perusteettomasti asettaa eri asemaan toisiin hakijoihin nähden syntyperän, sukupuolen, iän, uskonnon, asuinpaikan, vakaumuksen tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi.*
25 § Oppilaan, joka ei ole asetuksessa säädetyillä muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi johtokunta erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.	25 § Oppilaan, joka ei ole asetuksessa säädetyillä muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi *kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin* erottaa lukiosta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.
26 § *Jos oppilas käy lukiota muussa kuin siinä kunnassa, jossa hänellä on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka lukukauden alussa, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan lukion ylläpitäjäkunnalle lukiossa olevasta oppilaasta aiheutuvan osuuden lukion valtionosuuteen oikeuttavista käyttökustannuksista, joista on vähennetty peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (1112/78) mukaan määräytyvät valtionosuudet ja -avustukset sekä lukion saamat muut tulot.*	26 § (Kumotaan)
26 c § *Kunta voi järjestää valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti oppilaalle maksuttoman koulukuljetuksen tai suorittaa koulumatkasta oppilaalle aiheutuvat kustannukset.*	26 c § (Kumotaan)

Voimassa oleva laki

28 §

Saman kunnan kahdella tai useammalla lukiolla voi olla yhteisiä virkoja.

Milloin se on tarkoituksenmukaista, lukion opettajanvirat voidaan perustaa kunnan koululaitoksen viroiksi.

Lukioon voidaan perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudestaan saman kunnan peruskoulussa. Virkaa perustettaessa tulee opetusvelvollisuuteen kuuluvista tunneista vähintään puolet olla lukion tunteja.

Milloin opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä vaatii, voidaan lukioon perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudestaan muun tai muiden sopijakuntien yhdessä tai useammassa lukiossa tai peruskoulussa. Virka tulee perustaa siihen kouluun tai sen kunnan koululaitokseen, josta on saatavana eniten tunteja opetusvelvollisuuden täyttämiseksi.

31 §

Lukion viranhaltijan ja tuntiopettajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää niistä erivapauden.

32 §

Koululautakunta nimittää viran vakinaisen haltijan sekä ottaa viran väliaikaisen hoitajan ja tuntiopettajan.

Virka on ennen sen vakinaista täyttämistä julistettava haettavaksi.

Virkaan tulee nimittää säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista taitavin ja soveliain.

Viran vakinaisen haltijan nimittämistä koskeva päätös annetaan tiedoksi hakijoille kunnallislain 32 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Mitä viran vakinaisesta täyttämisestä 1—3 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin avoimen viran hoitajan ottamisesta.

Ehdotus

28 §

Kahdella tai useammalla lukiolla voi olla yhteisiä virkoja. *Opettajan virat voivat olla myös kuntakohtaisia. Lukioon voidaan perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudestaan yhden tai useamman muun sopijakunnan yhdessä tai useammassa lukiossa.*

Lukion ja muun oppilaitoksen yhteisestä opettajan virasta samoin kuin muun oppilaitoksen viran- ja toimenhaltijan oikeudesta opettaa lukiossa säädetään erikseen.

31 §

Lukion viranhaltijan ja tuntiopettajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää niistä erivapauden.

Virkaan tulee nimittää säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista taitavin ja soveliain.

32 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	32 a §
Viranhaltijan siirtää oman kunnan oppilaitoksen virkaan kunnanhallitus. Toisen kunnan, kuntainliiton tai valtion oppilaitoksen opettajan virkaan siirtää se keskusvirasto, jonka alainen oppilaitos on. Toisen kunnan tai kuntainliiton virkaan siirtämiseen tulee saada asianomaisen kunnanhallituksen tai liittohallituksen suostumus. *Kunnan ja* valtion muuhun virkaan siirtää nimittävä viranomainen. *Jos kunnan virkaan nimittävä viranomainen on lautakunta tai muu kunnanhallituksen alainen viranomainen, viranhaltijan siirtää kuitenkin kunnanhallitus.*	Viranhaltijan siirtää muun kuin oman kunnan opettajan virkaan sekä kuntainliiton ja valtion oppilaitoksen opettajan virkaan *opetushallitus.* Muun kuin oman kunnan virkaan tai kuntainliiton virkaan siirtämiseen tulee saada asianomaisen kunnan tai kuntainliiton suostumus. Valtion muuhun virkaan siirtää nimittävä viranomainen.
Jos viranhaltijaa ei voida siirtää toiseen virkaan omassa kunnassa, tulee *kunnanhallituksen* ilmoittaa viranhaltija tämän suostumuksella 3 momentissa tarkoitetulle keskusvirastolle muualle siirtämistä varten. Jos keskusvirastokaan ei voi siirtää viranhaltijaa toiseen virkaan, tulee keskusviraston ilmoittaa viranhaltija valtiokonttorille valtion muuhun kuin opettajan virkaan siirtämistä varten. Valtiokonttorin toimenpiteistä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain (755/86) 35 §:ssä säädetään.	Jos viranhaltijaa ei voida siirtää toiseen virkaan omassa kunnassa, tulee viranhaltija tämän suostumuksella ilmoittaa *opetushallitukselle* muualle siirtämistä varten. Jos *opetushallituskaan* ei voi siirtää viranhaltijaa toiseen virkaan, tulee *sen* ilmoittaa viranhaltija valtiokonttorille valtion muuhun kuin opettajan virkaan siirtämistä varten. Valtiokonttorin toimenpiteistä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain (755/86) 35 §:ssä säädetään.
36 a §	36 a §
Koululautakunta tai vakinainen viranhaltija voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.	*Kunta* tai vakinainen viranhaltija voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.
Koululautakunta ei kuitenkaan saa irtisanoa vakinaista viranhaltijaa, ellei irtisanominen perustu siihen, että:	Vakinaista viranhaltijaa ei kuitenkaan saa irtisanoa, ellei irtisanominen perustu siihen, että:
1) asianomainen virka lakkautetaan;	1) asianomainen virka lakkautetaan;
2) viranhaltija ei enää kykene asianmukaisesti suorittamaan tehtäviään; tai	2) viranhaltija ei enää kykene asianmukaisesti suorittamaan tehtäviään; tai
3) viranhaltija toimii jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavelvollisuuksiaan taikka jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä.	3) viranhaltija toimii jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavelvollisuuksiaan taikka jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä.
Koululautakunta ei myöskään saa irtisanoa viranhaltijaa aikana, joksi hänelle on myönnetty virkavapautta raskauden ja synnytyksen vuoksi eikä myöskään, saatuaan tietää viranhaltijan olevan raskaana, irtisanoa virkasuhdetta päättymään sanotun virkavapauden alkaessa	*Kunta* ei myöskään saa irtisanoa viranhaltijaa aikana, joksi hänelle on myönnetty virkavapautta *äitiys-, isyys- tai vanhempainloman taikka hoitovapaan* vuoksi, eikä myöskään, saatuaan tietää viranhaltijan olevan raskaana *tai käyttävän oikeutta mainittuihin lomiin tai hoitovapaaseen,* irtisanoa virkasuhdetta päättymään sanotun virkavapauden alkaessa tai aikana.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Viranhaltijan irtisanomista koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.
36 b §	36 b §
Koululautakunta tai tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua.	*Kunta* tai tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voi irtisanoa virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua.
Koululautakunta voi irtisanoa tuntiopettajan ja viran väliaikaisen hoitajan, kun siihen on syytä.	Tuntiopettaja ja viran väliaikainen hoitaja voidaan irtisanoa, kun siihen on syytä. *Tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.*
	36 d §
Koululautakunta voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos viranhaltija tai tuntiopettaja antaa siihen suostumuksen. Viranhaltija tai tuntiopettaja ei saa peruuttaa irtisanoutumistaan, ellei koululautakunta anna siihen suostumustaan.	*Kunta* voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos viranhaltija tai tuntiopettaja antaa siihen suostumuksen. Viranhaltija tai tuntiopettaja ei saa peruuttaa irtisanoutumistaan, ellei *kunta* anna siihen suostumustaan.
36 f §	36 f §
Kouluhallitus voi kunnan hakemuksesta asianomaisen vakinaisen viranhaltijan suostumuksella enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan antaa luvan viranhaltijaa avustavan henkilön ottamiseen, jos tämän avulla sekä työolosuhteiden järjestelyllä, apuvälineillä ja muilla vastaavilla tukitoimilla voidaan poistaa viran tai tehtävän hoitoa haittaavat esteet, jotka johtuvat viranhaltijan työkyvyn olennaisesta ja pysyvästä heikentymisestä ja joiden vuoksi hän olisi irtisanottavissa 36 a §:n 2 momentin perusteella.	(Kumotaan)
Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee soveltuvin osin viran väliaikaista hoitajaa ja tuntiopettajaa.	
Kunnan tulee liittää 1 momentissa mainittuun hakemukseen asiakirjat, joista ilmenevät täysipainoisen viran tai tehtävien hoidon jatkamisen edellytykset sekä selvitys edellä mainituista tukitoimista ja niiden antamista mahdollisuuksista esteiden poistamiseen. Kouluhallitus voi peruuttaa luvan, jos siihen on syytä.	
38 §	38 §
Koululautakunta päättää viranhaltijaa ja tuntiopettajaa koskevan kurinpitomenettelyn vireillepanosta ja kurinpitorangaistuksesta sekä virantoimituksesta pidättämisestä.	(Kumotaan)
Lääninhallituksen tulee, jos koululautakunta sitä pyytää, toimittaa kurinpitoasiassa tutkimus ja esittää tutkimuksen tuloa toimenpide-ehdotuksineen koululautakunnalle.	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
42 §	42 §
Jos viranhaltija on ryhtynyt toiseen palvelukseen, joka estää asianomaisen viran hoitamisen, *koululautakunnen* on todettava hänen aikaisempi virkasuhteensa päättyneeksi, jollei hänelle ole myönnetty eroa tai virkavapautta tai jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty.	Jos viranhaltija on ryhtynyt toiseen palvelukseen, joka estää asianomaisen viran hoitamisen, on hänen aikaisempi virkasuhteensa todettava päättyneeksi, jollei hänelle ole myönnetty eroa tai virkavapautta tai jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty.
	43 §
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Viranhaltijan ja tuntiopettajan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista 31 päivänä heinäkuuta sinä vuonna, jona asianomainen saavuttaa eroamisiän. *Koululautakunta* voi kuitenkin oikeuttaa hänet jatkamaan samassa virassa tai tehtävässä enintään kolme vuotta sen jälkeen, jos hänen on katsottava olevan vielä kykenevä hoitamaan virkaansa tai tehtäväänsä.	Viranhaltijan ja tuntiopettajan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista 31 päivänä heinäkuuta sinä vuonna, jona asianomainen saavuttaa eroamisiän. Hänelle voidaan kuitenkin myöntää oikeus jatkaa samassa virassa tai tehtävässä enintään kolme vuotta sen jälkeen, jos hänen on katsottava olevan vielä kykenevä hoitamaan virkaansa tai tehtäväänsä.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
44 §	44 §
Viranhaltijan ja tuntiopettajan, joka ei sairauden vuoksi kykene hoitamaan virkaansa, on pyydettävä virkavapautta. Jollei hän sitä tee, *koululautakunnan* on vapautettava hänet virantoimituksesta sairauden ajaksi. *Koululautakunta* voi määrätä, jos se on viran hoitamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeen, viranhaltijan hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Samoilla edellytyksillä viranhaltija on velvollinen antamaan *koululautakunnalle* terveydentilaansa koskevia tietoja.	Viranhaltijan ja tuntiopettajan, joka ei sairauden vuoksi kykene hoitamaan virkaansa, on pyydettävä virkavapautta. Jollei hän sitä tee, on hänet vapautettava virantoimituksesta sairauden ajaksi. Viranhaltija voidaan määrätä, jos se on tarpeen viran hoitamisen edellytysten selvittämiseksi, hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Samoilla edellytyksillä viranhaltija voidaan velvoittaa antamaan terveydentilaansa koskevia tietoja. *Tässä momentissa tarkoitettua päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.*
45 §	45 §
Viranhaltijalla ja tuntiopettajalla on oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä. Eläkkeen perusteena oleva palkka määräytyy pitämällä perusteena *asianomaiselle valtionosuuden perusteksi hyväksytyn* kunnallisen virkaehtosopimuksen *ja tämän lain* nojalla tulevaa palkkausta.	Viranhaltijalla ja tuntiopettajalla on oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä. Palkkauksena, josta eläkkeen perusteena oleva palkka määräytyy, pidetään kunnallisen virkaehtosopimuksen mukaista palkkaa.
47 §	47 §
Kunnan viranomaisen päätökseen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa asiassa haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.	Kunnan viranomaisen päätökseen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa asiassa haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Kunnan viranomisen päätökseen viran vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa muutosta haetaan 1 momentissa poiketen valittamalla kouluhallitukseen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Kunnan viranomaisen päätös on annettava hakijoille tiedoksi kunnallislain (953/76) 32 §:n 1 momentin mukaisesti asettamalla pöytäkirja yleisesti nähtäväksi. Valitusaika luetaan päätöksen nähtäväksi asettamisesta.

Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa, *joissa on muutoksenhakuoikeus,* muutosta haetaan 1 *ja 4* momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee viran väliaikaisen hoitajan ja tuntiopettajan ottamista. Valittaa ei saa myöskään päätöksestä sellaisessa asiassa, joka on säädetty koululautakunnan alaisen toimielimen tai viranhaltijan ratkaistavaksi.

48 §

Yksityisen lukion ylläpitäjän, koulun toimielimen ja toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. *Rehtorin ja opettajan toimen vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa muutosta haetaan kuitenkin valittamalla kouluhallitukseen. Valitusaika toimen vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa luetaan siitä, kun päätöksen tehneen toimielimen pöytäkirja on asetettu nähtäväksi koulun ilmoitustaululle.*

Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa muutosta haetaan 1 momentista poiketen lääninhallitukselta sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, että koulun ylläpitäjän, toimielimen tai toimenhaltijan päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.

Ehdotus

Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa *(154/50)* säädetään.

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella voidaan lisäksi säätää, että kunnan viranomaisen päätöksistä joissakin oppilasta koskevissa asioissa ei saa valittaa.

48 §

Yksityisen lukion ylläpitäjän, koulun toimielimen ja toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Asetuksella säädetyissä oppilasta koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen *14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.*

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella voidaan säätää, että koulun ylläpitäjän, toimielimen tai toimenhaltijan päätöksistä joissakin *muissakaan* asioissa ei saa valittaa.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
49 §	49 §
Kouluhallituksen, ammattikasvatushallituksen ja lääninhallituksen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen *samoin kuin niiden valituksen johdosta antamaan päätökseen* haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.	*Opetushallituksen* ja lääninhallituksen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. *Asetuksella voidaan säätää, että opetushallituksen tai lääninhallituksen päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.*
Päätökseen, jolla kouluhallitus on ratkaissut kunnan viranomaisen tai yksityisen lukion toimielimen päätöksestä tehdyn valituksen viran tai toimen vakinaista täyttämistä koskevassa asiassa, saa hakea muutosta se, joka katsoo päätöksen loukkaavan oikeuttaan, valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.	
Asetuksella voidaan säätää, että kouluhallituksen, ammattikasvatushallituksen tai lääninhallituksen päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.	(Ks. 1 mom.)
51 §	51 §
Oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan yksityisessä lukiossa olevasta oppilaasta 26 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisen korvauksen lukion ylläpitäjälle.	(Kumotaan)
52 §	52 §
Yksityisen lukion ylläpitäjän on asetettava yksityisen lukion hallintoa varten johtokunta, josta on soveltuvin osin voimassa, mitä 6 §:ssä säädetään. Tarkempia säännöksiä annetaan asetuksella.	Yksityisen lukion ylläpitäjän on asetettava yksityisen lukion hallintoa varten johtokunta. Mitä 6 §:n 1 momentissa säädetään *johtokuntaan valittavista jäsenistä, voidaan* soveltaa myös yksityiseen lukioon.
Mitä 2, 3, 8 ja 9 §:ssä, 11 §:n *1 ja 3 momentissa,* 12—25, 26 a—26 d, 55, 57, 58 ja 69 §:ssä sekä kunnan kouluhallinnosta annetun lain 16 ja 17 §:ssä säädetään, on vastaavasti voimassa yksityisestä lukiosta ja sen oppilaista. *Koululautakunnalle säädetyt tehtävät hoitaa kuitenkin yksityisen lukion johtokunta.*	Mitä 2, 3, 8, *11*—21 ja *21 a §:ssä, 21 b §:n 1 momentissa,* 22—25, 26 a, 26 b, 26 d, 55, 57, 58 ja 69 §:ssä sekä *kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 6 ja 7 §:ssä* säädetään, on soveltuvin osin voimassa yksityisestä lukiosta ja sen oppilaista.
53 §	53 §
Yksityisen lukion rehtorin ja opettajan toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä 29, 30, 30 a, 30 b, *32,* 32 a—32 e, 33, 36 a, 36 b, 36 d, *36 f,* 36 g, 43 ja 44 §:ssä säädetään lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. Kurinpitomenettelystä ja toimen hoidosta pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Virkamieslautakuntana toimii kouluhallituksen yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.	Yksityisen lukion rehtorin ja opettajan toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä 29, 30, 30 a, 30 30 b, 32 a—32 e, 33, 36 a, 36 b, 36 d, 36 g, 43 ja 44 §:ssä säädetään lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. *Kurinpidosta* ja toimen hoidosta pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Virkamieslautakuntana toimii *lääninhallituksen* yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.

Voimassa oleva laki

Koululautakunnalle 1 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetyt tehtävät hoitaa yksityisessä lukiossa johtokunta. *Mitä 1 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetään koululautakunnasta, on voimassa yksityisen lukion johtokunnasta.* Toimenhaltija voidaan 30 §:n 1 momentti sekä 30 a §:n 1 momentin nojalla siirtää lukioon, sen iltalinjan, iltalukion, peruskoulun tai muun oppilaitoksenvirkaan vain, jos saman ylläpitäjän yksityisessä lukiossa, sen iltalinjalla tai iltalukiossa taikka peruskoulua korvaavassa koulussa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

Yksityisen lukion toimenhaltijaa tai tuntiopettjaaa koskevan 36 f §:ssä tarkoitetun hakemuksen tekee yksityisen lukion johtokunta. Yksityisen lukion toimenhaltijan saman ylläpitäjän yksityisen lukion, sen iltalinjan, iltalukion taikka peruskoulua korvaavan koulun toimeen siirtää toimeen nimittävä johtokunta.

53 a §

Yksityisen lukion toimielimelle tai toimenhaltijalle kuuluva tehtävä voidaan 13 a §:n 2 ja 3 momentissa säädetyin poikkeuksin ohjesäännössä määrätä lukion muun toimielimen tai toimenhaltijan tehtäväksi.

53 b §

Vuoden 1990 jälkeen perustetun yksityisen lukion hallintoa ja opetusta järjestettäessä voidaan, sen mukaan kuin koulun ohjesäännössä ja opetussuunnitelmassa määrätään, 52, 53 *ja 53 a §:n* estämättä poiketa siitä, mitä 6, 8 ja 9 §:ssä, 11 §:n *1 ja 3 momentissa* 12 ja 13 §:ssä, *13 a §:n 2 momentissa sekä* 18—20 §:ssä säädetään ja niiden nojalla määrätään lukion hallinnosta ja opetuksesta.

Ehdotus

Kunnalle 36 a ja 36 b §:ssä säädetyt tehtävät hoitaa yksityisessä lukiossa johtokunta *ja 36 d §:ssä säädetyt tehtävät koulun ohjesäännössä määrätty toimielin tai toimenhaltija.* Toimenhaltija voidaan 30 §:n 1 momentin sekä 30 a §:n 1 momentin nojalla siirtää lukion, sen iltalinjan, iltalukion, peruskoulun tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän yksityisessä lukiossa, sen iltalinjalla tai iltalukiossa taikka peruskoulua korvaavassa koulussa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

53 a §

Yksityisellä lukiolla tulee olla johtokunnan hyväksymä ohjesääntö. Ohjesäännössä määrätään:

1) lukion nimi;

2) lukion sijaintikunta ja opetuskieli;

3) rehtorin, opettajien ja muun henkilökunnan ottamiseen sekä oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä menettelytavoista;

4) toimielinten ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä; sekä

5) muista johtokunnan tarpeellisiksi katsomista lukion toimintaa koskevista asioista.

Johtokunta ratkaisee asiat, joita ei voida kunnan lukiossa antaa viranhaltijan tehtäväksi.

53 b §

Vuoden 1990 jälkeen perustetun yksityisen lukion hallintoa ja opetusta järjestettäessä voidaan, sen mukaan kuin *lukion* ohjesäännössä ja opetussuunnitelmassa määrätään, 52 ja 53 §:n estämättä poiketa siitä, mitä 6, 8, 9, 11—13 ja 18—20 §:ssä sekä 53 a §:n 2 momentissa säädetään ja niiden nojalla määrätään lukion hallinnosta ja opetuksesta.

Voimassa oleva laki

Opetusministeriö päättää kokeilusta johtuvien lisätehtävien valtionosuuteen oikeuttavien korvauksien kokonaismäärästä.

Ehdotus

7 a luku

Rahoitus

54 a §

Lukion ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta lukion perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Lukion käyttökustannuksia varten myönnetään valtionosuutta siten kuin 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.

54 b §

Jos oppilas käy lukiota, jota ylläpitää muu kuin se kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, tai yksityistä lukiota, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan lukion ylläpitäjälle lukiossa olevasta oppilaasta aiheutuvan osuuden lukion käyttökustannuksista siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, lukion ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

58 §

(2 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa valittu johtokunta jatkaa tehtävässään toimikautensa loppuun.

Tämän lain voimaan tullessa lääninhallituksessa vireillä olevat opettajien kurinpitoa koskevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Lukion toimielinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä ja niiden nojalla määrätty johto- tai ohjesäännössä, kunnes kunnalle tai yksityiselle lukiolle on hyväksytty tämän lain mukainen johto- tai ohjesääntö.

5.

Laki

iltalukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun iltalukiolain (478/83) 16 a §, 20 §:n 2 ja 5 momentti, 21 §:n 4 momentti sekä 21 a ja 23 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 16 a § 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (89/88), 20 §:n 2 momentti sekä 21 a ja 23 a § 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (173/91) ja 21 §:n 4 momentti 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (419/87),

muutetaan 5, 6, 15 ja 18 §, 19 §:n 2 momentti ja 21 §:n 1-3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5, 15 ja 18 § ja 21 §:n 1-3 momentti mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa ja 19 §:n 2 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (617/85), sekä

lisätään lakiin uusi 6 a luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 §	5 §
Jollei tässä laissa toisin säädetä, iltalukion johtokunnasta, opettajakunnasta, oppilaskunnasta, rehtorista, apulaisrehtorista ja vararehtorista on soveltuvin osin voimassa, mitä lukiolaissa (477/83) säädetään.	*Iltalukion hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Iltalukion hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.* *Jollei tässä laissa toisin säädetä, iltalukion johtokunnasta, opettajakunnasta, oppilaskunnasta, rehtorista, apulaisrehtorista ja vararehtorista on soveltuvin osin voimassa, mitä lukiolaissa (477/83) säädetään.*
6 §	6 §
Iltalukion johtokunnan jäsenistä ja varajäsenistä ei kenenkään tarvitse olla oppilaiden vanhempia.	*Sen estämättä, mitä lukiolain 6 §:ssä säädetään, iltalukion mainitussa pykälässä tarkoitetun* johtokunnan jäsenistä ja varajäsenistä ei kenenkään tarvitse olla oppilaiden vanhempia.
15 §	15 §
Oppilaan, joka ei ole asetuksessa säädetyillä muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi johtokunta erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.	Oppilaan, joka ei ole asetuksessa säädetyillä muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, *voi kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin* erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.
16 a §	16 a §
Jos oppilas käy iltalukiota muussa kuin siinä kunnassa, jossa hänellä oli väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka lukukauden alussa, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan iltalukion ylläpitäjäkunnalle iltalukiossa olevasta oppilaasta aiheutuvan osuuden iltalukion valtionosuuteen oikeuttavista käyttökustan-	(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
nuksista, joista on vähennetty peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (1112/78) mukaan määräytyvät valtionosuudet ja -avustukset sekä iltalukion saamat muut tulot.	
18 §	18 §
Iltalukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista on vastaavasti voimassa, mitä lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista säädetään lukiolain 29, 30, 30 a, 30 b, 31, 32, 32 a—32 e, 33, 35, 36 a, 36 b, 36 d, 36 f, 36 g, 42—46 ja 67 §:ssä.	Iltalukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista on vastaavasti voimassa, mitä lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista säädetään lukiolain 29, 30, 30 a, 30 b, 31, 32 a—32 e, 33, 35, 36 a, 36 b, 36 d, 36 g, 42—46 ja 67 §:ssä.
19 §	
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
Yksityisen lukion iltalinjasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 1 §:n 1 ja 2 momentissa, 21 §:n 1 ja 2 momentissa ja *21 a §:ssä* on säädetty yksityisestä iltalukiosta, jollei 20 §:ssä tai lukiolaissa toisin säädetä.	Yksityisen lukion iltalinjasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 1 §:n 1 ja 2 momentissa, *20 a ja 20 b §:ssä* sekä 21 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään yksityisestä iltalukiosta, jollei 20 §:ssä tai lukiolaissa toisin säädetä.
20 §	
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
Lukion iltalinja toimii lukion rehtorin valvonnassa ja iltalinjan rehtorin johdossa. Tehtävien jaosta lukion rehtorin ja iltalinjan rehtorin kesken päättää johtokunta.	(2 mom. kumotaan)
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
Koululautakunnalle tässä pykälässä säädetyt tehtävät hoitaa yksityisessä lukiossa sen johto-	(5 mom. kumotaan)
	6 a luku
	Rahoitus
	20 a §
	Iltalukion ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta iltalukion perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.
	Iltalukion käyttökustannuksia varten myönnetään valtion osuutta siten kuin 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.
	20 b §
	Jos oppilas, *joka opiskelee iltalukiossa peruskoulun tai lukion koko oppimäärää, käy iltalukiota, jota ylläpitää muu kuin se kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohta-*

Voimassa oleva laki

21 §

Yksityisestä iltalukiosta on vastaavasti voimassa, mitä 2, 3, 7—16, 23 ja 24 §:ssä, 28 §:n 1 momentissa ja 30 §:ssä sekä lukiolain 8 ja 9 §:ssä, 11 §:n *1 ja 3 momentissa,* 12, 13 ja 51 §:ssä, 52 §:n 1 momentissa ja 54 §:ssä säädetään.

Yksityisen iltalukion toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä lukiolain 29, 30, 30 a, 30 b, *32,* 32 a—32 e, 33, 36 a, 36 b, 36 d, *36 f,* 36 g, 43 ja 44 §:ssä säädetään lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. Kurinpitomenettelystä ja virantoimituksesta pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Yksityisen iltalukion, yksityisen lukion ja peruskoulua korvaavan koulun yhteisen rehtorin toimesta on soveltuvin osin voimassa, mitä peruskoululain (476/83) 78 §:n 5 momentissa säädetään.

Koululautakunnalle 1 ja 2 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetyt tehtävät hoitaa yksityisen iltalukion johtokunta. Mitä 1 ja 2 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetään koululautakunnasta, on voimassa yksityisen iltalukion johtokunnassa. Toimenhaltija voidaan lukiolain 30 §:n 1 momentin sekä 30 a §:n 1 momentin nojalla siirtää iltalukion, lukion, sen iltalinjan, peruskoulun tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän yksityisessä iltalukiossa, lukiossa, sen iltalinjalla tai peruskoulua korvaavassa koulussa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

Yksityisen iltalukion toimenhaltijaa tai tuntiopettajaa koskevaa lukiolain 36 f §:ssä tarkoitetun hakemuksen tekee yksityisen iltalukion johtokunta. Yksityisen iltalukion toimenhaltijan siirtää saman ylläpitäjän yksityisen iltalukion, lukion, sen iltalinjan tai peruskoulua korvaavan koulun toimeen johtokunta, joka nimittää toimeen.

Ehdotus

na, tai yksityistä iltalukiota, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan iltalukion ylläpitäjälle iltalukiossa olevasta oppilaasta aiheutuvan osuuden iltalukion käyttökustannuksista siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitetulla oppilaalla ei ole kotikuntaa, iltalukion ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

21 §

Yksityisestä iltalukiosta on soveltuvin osin voimassa, mitä 2, 3, 7—16, 23 ja 24 §:ssä, 28 §:n 1 momentissa ja 30 §:ssä sekä lukiolain 8 ja 9 §:ssä, 11—13 §:ssä, 52 §:n 1 momentissa *sekä 53 a* ja 54 §:ssä säädetään.

Yksityisen iltalukion toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä lukiolain 29, 30, 30 a, 30 b, 32 a—32 e, 33, 36 a, 36 b, 36 d, 36 g, 43 ja 44 §:ssä säädetään lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. *Kurinpidosta ja toimen hoidosta pidättämisestä* on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Yksityisen iltalukion, yksityisen lukion ja peruskoulua korvaavan koulun yhteisen rehtorin toimesta on soveltuvin osin voimassa, mitä peruskoululain (476/83) 78 §:n 5 momentissa säädetään.

Kunnalle lukiolain 36 a ja 36 b §:ssä säädetyt tehtävät hoitaa yksityisessä iltalukiossa johtokunta *ja 36 d §:ssä säädetyt tehtävät yksityisen iltalukion ohjesäännössä määrätty toimielin tai toimenhaltija.* Toimenhaltija voidaan lukiolain 30 §:n 1 momentin sekä 30 a §:n 1 momentin nojalla siirtää iltalukion, lukion, sen iltalinjan, peruskoulun tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän yksityisessä iltalukiossa, lukiossa, sen iltalinjalla tai peruskoulua korvaavassa koulussa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
21 a §	21 a §
Yksityisen iltalukion toimielimelle tai toimenhaltijalle kuuluva tehtävä voidaan ohjesäännössä lukiolain 13 a §:n 2 ja 3 momentissa säädetyin poikkeuksin määrätä yksityisen iltalukion muun toimielimen tai toimenhaltijan tehtäväksi.	(Kumotaan)
23 a §	23 a §
Tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaan kunnan toimielimelle tai viranhaltijalle kuuluva tehtävä voidaan johtosäännössä lukiolain 13 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyin poikkeuksin määrätä kunnan muun toimielimen tai viranhaltijan tehtäväksi.	(Kumotaan)
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .
	Tämän lain voimaan tullessa lääninhallituksessa vireillä olevat opettajien kurinpitoa koskevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.
	Iltalukion toimielinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä ja niiden nojalla määrätty johto- tai ohjesäännössä, kunnes kunnalle tai yksityiselle iltalukiolle on hyväksytty tämän lain mukainen johto- tai ohjesääntö.

7.

Laki

harjoittelukoululain 18 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä tammikuuta 1985 annetun harjoittelukoululain (143/85) 18 ja 19 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
18 §	18 §
Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka kunkin lukukauden alussa, on velvollinen osallistumaan harjoittelukoulua käyvästä oppilaasta valtiolle korvauksen. Korvauksen tulee vastata kunnan osuutta keskimääräisistä peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista [sekä lainoista] annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoittuista käyttökustannuksista	Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka *asetuksella säädettävänä ajankohtana,* on velvollinen osallistumaan harjoittelukoulun ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. *Kunnan maksuosuus oppilasta kohden lasketaan siten, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) tarkoitettujen oppilaan kotikunnan peruskoulun tai lukion yksikköhintojen perusteella laskетta-*

Voimassa oleva laki

peruskoulun oppilasta kohti ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuista käyttökustannuksista lukion oppilasta kohti asianomaisessa kunnassa. *Lukukauden osuudeksi kalenterivuoden menoista katsotaan puolet sanotuista menoista.*

Jos oppilaan kotikunta ei ylläpidä lukiota, lasketaan kunnan korvaus valtiolle harjoittelukoulun sijaintikunnan ylläpitämän lukion 1 momentissa tarkoitetuista käyttökustannuksista.

19 §

Harjoittelukoulun sijaintikunta on velvollinen suorittamaan valtiolle harjoittelukoulun perusastetta varten tarvittavan rakennuksen perustamiskustannuksista sen osan, jota peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista [sekä lainoista] annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaan annettava valtionosuus ja *kuoletuslaina* eivät kattaisi, jos kysymys olisi kunnan omasta peruskoulurakennuksesta.

Perustamiskustannuksina otetaan huomioon 1 momentissa mainitun lain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetut kustannukset, lukuun ottamatta huonetilojen ensikertaisesta kalustamisesta sekä opetusvälinein ja muulla irtaimistolla varustamisesta aiheutuvia kustannuksia. Milloin rakennuksen rakentamiskustannukset tai niitä vastaavat kustannukset ylittävät peruskoulurakennukselle valtioneuvoston vuosittain vahvistamien perusteiden mukaan määrättävän normaalihinnan, kunnan osuus lasketaan tästä normaalihinnasta.

Jos valtio pysyvästi luopuu käyttämästä 1 momentissa tarkoitettua rakennusta harjoittelukoulun tarpeisiin, kunta on oikeutettu saamaan takaisin suorittamaansa osuutta vastaavan suhteellisen osan rakennuksen arvosta. Mitä edellä on säädetty, ei kuitenkaan koske niitä rakennuksia, joita harjoittelukoulukäytön lakattua käytetään 1 momentissa mainitun lain 18 §:n mukaisiin käyttötarkoituksiin verrattavaan tarkoitukseen.

Ehdotus

vasta markkamäärästä vähennetään kotikunnan kantokykyluokan mukaan mainitun lain 8 §:n 1 momentin perusteella määräytyvää valtionosuutta vastaava markkamäärä.

Jos oppilaan kotikunta ei ylläpidä lukiota, lasketaan kunnan maksuosuus *niiden yksikköhintojen perusteella,* jotka ovat harjoittelukoulun sijaintikunnan ylläpitämän lukion valtionosuuden perusteena.

19 §

Harjoittelukoulun sijaintikunta on velvollinen suorittamaan valtiolle harjoittelukoulun perusastetta varten *tarvittavien tilojen* perustamiskustannuksista sen osan *opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 27 §:ssä tarkoitetusta hankkeen hinnasta,* jota valtionosuus ei kattaisi, jos kysymys olisi kunnan omasta perustamishankkeesta.

Jos valtio pysyvästi luopuu käyttämästä 1 momentissa *tarkoitettuja tiloja* harjoittelukoulun tarpeisiin, kunta on oikeutettu saamaan takaisin suorittamaansa osuutta vastaavan suhteellisen osan *tilojen* arvosta. Mitä edellä on säädetty, ei kuitenkaan koske niitä tiloja, joita harjoittelukoulukäytön lakattua käytetään *opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisiin käyttötarkoituksiin.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Jos harjoittelukoulun perusastetta varten tarvittavia tiloja koskevan perustamishankkeen toteuttaminen on aloitettu ennen tämän lain voimaan tuloa, harjoittelukoulun sijaintikunnan velvollisuudesta osallistua perustamiskustannuksiin on tämän lain 19 §:n 1 momentista poiketen voimassa, mitä siitä on säädetty tämän lain voimaantullessa voimassa olleissa säännöksissä.

8.

Laki

Suomalais-venäläisestä koulusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomalais-venäläisestä koulusta 21 päivänä toukokuuta 1976 annetun lain (412/76) 10 §,

sellaisena kuin se on 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetussa laissa (501/83), seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka kunkin lukukauden alussa, on velvollinen suorittamaan valtiolle Suomalais-venäläistä koulua käyvästä oppilaasta korvauksen, joka vastaa kunnan osuutta keskimääräisistä peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuista käyttökustannuksista peruskoulun oppilasta kohti ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuista käyttökustannuksista lukion oppilasta kohti asianomaisessa kunnassa.	Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka *asetuksella säädettävänä ajankohtana,* on velvollinen suorittamaan valtiolle perusasteen ja lukioasteen oppilaasta aiheutuvan osuuden Suomalais-venäläisen koulun käyttökustannuksista. *Kunnan maksuosuus oppilasta kohden lasketaan siten, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) tarkoitettujen oppilaan kotikunnan peruskoulun tai lukion yksikköhintojen perusteella laskettavasta markkamäärästä vähennetään kotikunnan kantokykyluokan mukaan mainitun lain 8 §:n 1 momentin perusteella määräytyvää valtionosuutta vastaava markkamäärä.* *Jos oppilaan kotikunta ei ylläpidä lukiota, lasketaan kunnan maksuosuus koulun sijaintikunnan lukion valtionosuuden perusteena käytettävien yksikköhintojen perusteella.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

9.

Laki

Helsingin ranskalais-suomalaisesta koulusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Helsingin ranskalais-suomalaisesta koulusta 7 päivänä tammikuuta 1977 annetun lain (33/77) 10 §,

sellaisena kuin se on 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetussa laissa (502/83), seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka kunkin lukukauden alussa, on velvollinen suorittamaan valtiolle Helsingin ranskalais-suomalaista koulua	Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka *asetuksella säädettävänä ajankohtana,* on velvollinen suorittamaan valtiolle perusasteen ja lukioasteen oppi-

Voimassa oleva laki

käyvästä oppilaasta korvauksen, joka vastaa kunnan osuutta keskimääräisistä peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista anentun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuista käyttökustannuksista peruskoulun oppilasta kohti ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuista käyttökustannuksista lukion oppilasta kohti asianomaisessa kunnassa.

Ehdotus

laasta aiheutuvan osuuden Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun käyttökustannuksista. *Kunnan maksuosuus oppilasta kohden lasketaan siten, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) tarkoitetun oppilaan kotikunnan peruskoulun tai lukion yksikköhinnan perusteella laskettavasta markkamäärästä vähennetään kotikunnan kantokykyluokan mukaan mainitun lain 8 §:n 1 momentin perusteella määräytyvää valtionosuutta vastaava markkamäärä.*

Jos oppilaan kotikunta ei ylläpidä lukiota, lasketaan kunnan maksuosuus koulun sijaintikunnan lukion valtionosuuden perusteena käytettävien yksikköhintojen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

10.

Laki

kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista annetun lain 17 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lain (481/83) 17 a §:n 1 momentti,

sellaisena kuin se on 10 päivänä tammikuuta 1986 annetussa laissa (36/86), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 a §

Kunta on velvollinen suorittamaan valtiolle tässä laissa tarkoitetun valtion erityiskoulun varsinaisesta oppilaastaan korvauksen, joka on suuruudeltaan 14 prosenttia asianomaisen erityiskoulun oppilasta kohti lasketuista käyttökustannuksista. Koulun käyttökustannuksiin ei tällöin lueta 17 §:n 3—6 kohdassa tarkoitetuista oppilaista aiheutuvia kustannuksia.

Ehdotus

17 a §

Oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan valtiolle tässä laissa tarkoitetun erityiskoulun varsinaisesta *oppilaasta maksuosuuden, joka lasketaan tässä laissa tarkoitettujen koulujen keskimääräisten todennäköisten kustannusten perusteella siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) valtion ammatillisten oppilaitosten ossalta säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

11.

Laki

Steiner-koulusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Steiner-koulusta 27 päivänä toukokuuta 1977 annetun lain (417/77) 5 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 §	5 §
Steiner-koulu saa vuotuista valtionapua oppilasta kohti saman markkamäärän kuin kunnat, jotka kuuluvat 6. kantokykyluokkaan ja joiden asukastiheys maaneliökilometriä kohden on yli 15 mutta enintään 100, keskimäärin saavat valtionapua peruskoulun oppilasta kohti koulujärjestelmän perusteista annetun lain 26 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista käyttömenoista.	Steiner-koulu saa käyttökustannuksiinsa valtionapua, *jonka määrä lasketaan viidennen kantokykyluokan mukaisena prosenttiosuutena siitä markkamäärästä, joka saadaan, kun koulun sijaintikunnan peruskoulun oppilasta kohden määrätty yksikköhinta kerrotaan koulun oppilasmäärällä.*
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

12.

Laki

steinerpedagogisista erityiskouluista annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan steinerpedagogisista erityiskouluista 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun lain (932/86) 3 ja 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Opetusministeriö voi myöntää koululle oikeuden saada valtionavustusta peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin käyttökustannuksiin. Valtionavustuksen suuruus määräytyy saman prosenttiluvun mukaan kuin 1 kantokykyluokkaan kuuluva kunta saa valtionosuutta 1 momentissa mainitun lain perusteella peruskoulun käyttökustannuksiin.	Opetusministeriö voi myöntää koululle oikeuden saada *valtionosuutta* koulun käyttökustannuksiin. *Käyttökustannuksiin ei lueta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (/) 19 §:ssä tarkoitettuja menoja.* *Valtionosuus määräytyy valtionosuuteen oikeuttavista todellisista kustannuksista opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 8 §:ssä säädetyn valtionosuusasteikon perusteella oppilaiden kotikuntien kantokykyluokan mukaan. Ajankohdasta, jonka mukaan oppilaan kotikunta määräytyy, säädetään asetuksella.*
Valtionavun saamisen ehdoista säädetään asetuksella.	
4 §	4 §
Oppilaan kotikunta on velvollinen korvaamaan koululle peruskoululain (476/83) 88 §:n 2	Oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan kouluun osoittamastaan oppilaasta kor-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
momentissa säädetyin perustein määrättävän osuutensa niistä valtionapuun oikeuttavista käyttökustannuksista, jotka aiheutuvat kunnan päätöksellä kouluun lähetettyjen oppilaiden koulunkäynnistä.	vauksen, *joka saadaan, kun valtionosuuteen oikeuttavasta oppilasta kohti lasketusta käyttökustannuksesta vähennetään koululle maksettava oppilasta kohti laskettu valtionosuus.*
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

13.

Laki

ammatillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (487/87) 11 §:n 3 momentti, 15 §:n 3 momentti, 29 § ja 32 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 29 § osittain muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1989 annetulla lailla (1374/89)sekä 32 §:n 2 momentti 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (146/91),

muutetaan 7 §, 13 §:n 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 21 §, 22 §:n 1 momentti 23 §:n 2 momentti sekä 28, 35, 39 ja 40 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 § ja 22 §:n 1 momentti mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, 21 § 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (565/90) ja 40 § osittain muutettuna mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 6 a § ja 7 a luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	3 luku
	Hallinto
	6 a §
	Hallinnon järjestämisen perusteet
	Ammatillisen oppilaitoksen hallintoa hoitavat johtokunta, neuvottelukunnat, opettajakunta, rehtori, apulaisrehtori, vararehtori, oppilaskunta ja oppilaitostoimikunta siten kuin tässä laissa säädetään.
	Kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 §	7 §
Johtokunta	*Johtokunta*
Ammatillisessa oppilaitoksessa on johtokunta, jonka tehtävänä on vastata oppilaitoksen toiminnasta, opetuksen kehittämisestä ja valnonnasta sekä suorittaa muita tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään ja *tarvittaessa* johtosäännössä määrätään.	*Valtion ja yksityisen ylläpitämässä* ammatillisessa oppilaitoksessa on johtokunta, jonka tehtävänä on vastata oppilaitoksen toiminnasta, opetuksen kehittämisestä ja valvonnasta sekä suorittaa muut tehtävät sen mukaan kuin tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään ja johtosäännössä määrätään.
Valtion ja yksityisen ylläpitämän oppilaitoksen johtokunnan valinnasta säädetään asetuksella. Kunnan ja kuntainliiton ylläpitämän oppilaitoksen johtokunnasta sekä sen jäsenten ja varajäsenten valinnasta on jäljempänä säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään.	*Ammatillista peruskoulutusta antavan valtion oppilaitoksen johtokuntaan valitsevat päätoimiset opettajat keskuudestaan yhden, muu henkilökunta yhden ja opiskelijat kaksi jäsentä sekä kullekin heistä henkilökohtaisen varajäsenen. Opiskelijoiden keskuudestaan valitsemien jäsenten tulee olla 15 vuotta täyttäneitä. Tässä momentissa tarkoitetun johtokunnan valinnasta säädetään lisäksi asetuksella.*
Varsinaisten jäsenten lisäksi valitsevat päätoimiset opettajat keskuudestaan yhden, muu henkilökunta yhden ja opiskelijat kaksi edustajaa sekä kullekin heistä henkilökohtaisen varaedustajan ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen johtokuntaan. Näillä edustajilla on oikeus olla läsnä johtokunnan kokouksessa ja käyttää siinä puhevaltaa.	*Kunnallisen ja yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen johtokuntaan voidaan valita 2 momentissa tarkoitettuja jäseniä ja varajäseniä. Kunnallisen oppilaitoksen johtokunnan jäsenen valinta voidaan tällöin siirtää kunnanvaltuustolta kunnan muun toimielimen tehtäväksi.*
Jos samalla ylläpitäjällä on kaksi tai useampia oppilaitoksia, voi niillä tai osalla niistä olla yhteinen johtokunta. *Kuntainliiton ylläpitämän oppilaitoksen johtokuntana voi toimia sen liittohallitus.*	*Jos samalla 1 momentissa tarkoitetun oppilaitoksen* ylläpitäjällä on kaksi tai useampia oppilaitoksia, voi niillä tai osalla niistä olla yhteinen johtokunta.
Oikeudesta olla läsnä johtokunnan kokouksessa ja käyttää siinä puhevaltaa säädetään asetuksella ja määrätään tarvittaessa johtosäännössä.	Oikeudesta olla läsnä *1 momentissa tarkoitetun oppilaitoksen* johtokunnan kokouksessa ja käyttää siinä puhevaltaa säädetään asetuksella ja määrätään tarvittaessa johtosäännöllä.
11 §	
Apulaisrehtori ja vararehtori	
Tehtävien jakamisesta rehtorin ja apulaisrehtorin kesken päättää johtokunta, jollei johtosäännössä toisin määrärä.	(Kumotaan)
13 §	
Oppilaskunta	
Johtokunta voi hakemuksesta päättää, että oppilaitoksen vakinaisten opiskelijoiden muo-	*Oppilaitoksen ylläpitäjä* voi hakemuksesta päättää, että oppilaitoksen vakinaisten opiske-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
dostama opiskelijayhdistys hoitaa oppilaskunnalle kuuluvat tehtävät.	lijoiden muodostama opiskelijayhdistys hoitaa oppilaskunnalle kuuluvat tehtävät. *Valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa tässä momentissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttää johtokunta.*
15 §	15 §
Johtosääntö	*Johtosääntö*
Ammatillisella oppilaitoksella on johtosääntö, jossa määrätään oppilaitoksen toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta ja muista asioista sen mukaan kuin tässä laissa ja sen nojalla asetuksella säädetään.	*Ammatillisen oppilaitoksen toiminnasta annetaan tarkempia määräyksiä johtosäännössä.* Johtosäännössä tulee määrätä oppilaitoksen toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta, *oppilaitoksen hallintoelinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä sekä* muista asioista sen mukaan kuin tässä laissa ja sen nojalla asetuksella säädetään.
Kunnallisen oppilaitoksen johtosäännön hyväksyy kunnanvaltuusto tai liittovaltuusto.	(3 mom. kumotaan)
21 §	21 §
Opetustuntien määrä ja opetusryhmät	*Opetustuntien määrä*
Ammatillisen oppilaitoksen opetustuntien enimmäismäärästä säädetään asetuksella ja määrätään sen nojalla tarvittaessa opetusministeriön päätöksellä. Opetustuntien määrä lasketaan oppilaitoksen koulutustehtävän, opiskelijamäärän ja muiden asetuksella tarkemmin säädettävien tekijöiden perusteella.	*Kunnallisen ja yksityisen* oppilaitoksen opetustuntien *laskennallisesta määrästä sekä valtion oppilaitoksen opetustuntien määrästä* säädetään asetuksella ja määrätään sen nojalla tarvittaessa opetusministeriön päätöksellä. Opetustuntien määrä lasketaan oppilaitoksen koulutustehtävän, oppiskelijamäärän ja muiden asetuksella tarkemmin säädettävien tekijöiden perusteella.
Ammatillisen oppilaitoksen opetusryhmien muodostamisen perusteista päättää oppilaitoksen johtokunta sen mukaan kuin asetuksella säädetään ja sen nojalla tarvittaessa johtosäännössä määrätään.	
22 §	22 §
Opiskelijaksi ottaminen	*Opiskelijaksi ottaminen*
Ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään asetuksella ja määrätään tarvittaessa sen nojalla opetusministeriössä.	Ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään asetuksella ja määrätään tarvittaessa sen nojalla opetusministeriön päätöksellä. *Hakijoita ei saa perusteettomasti asettaa eri asemaan toisiin hakijoihin nähden syntyperän, sukupuolen, iän, uskonnon, asuinpaikan, vakaumuksen tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	23 §
	Opiskelijan velvollisuudet
Opiskelijan, joka ei ole muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi *johtokunta* erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.	Opiskelija, joka ei ole muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voidaan erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. *Valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa erottamisesta päättää johtokunta. Kunnallisessa oppilaitoksessa erottamisesta päättää kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin.*
28 §	28 §
Yksityisen oppilaitoksen henkilöstön asema	*Yksityisen oppilaitoksen henkilöstön asema*
Yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen opettajan toimen haettavaksi julistamisesta, toimeen nimittämisestä, tuntiopettajan ottamisesta ja virantoimituksen keskeyttämisestä samoin kuin sellaisen oppilaitoksen opettajan toimen haltijan ja tuntiopettajan yleisistä velvollisuuksista sekä kurinpitomenettelystä ja virantoimituksesta pidättämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä on valtion virkamiehen osalta säädetty. Virkamieslautakuntana toimii ammattikasvatushallituksen yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.	Yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen opettajan toimen haettavaksi julistamisesta, toimeen nimittämisestä, tuntiopettajan ottamisesta ja virantoimituksen keskeyttämisestä samoin kuin sellaisen oppilaitoksen opettajan toimen haltijan ja tuntiopettajan yleisistä velvollisuuksista sekä *kurinpidosta* ja *toimen hoidosta* pidättämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä on valtion virkamiehen osalta säädetty. Virkamieslautakuntana toimii *lääninhallituksen* yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.
29 §	29 §
Eläketurva	*Eläketurva*
Valtion ja kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen palveluksessa olevan henkilön eläketurvasta ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on säädetty erikseen. *Yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen, jolla on oikeus saada ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 8 ja 10 b §:n sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtionavustusta, palveluksessa olevalla henkilöllä on oikeus eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, ei kuitenkaan koske sellaista yksityisen terveydenhuolto-oppilaitoksen palveluksessa olevaa henki-*	(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

löä, jonka oikeudesta eläkkeeseen on muussa laissa toisin säädetty. Yksityisen ammatillisen erikoisoppilaitoksen palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on voimassa, mitä työntekijäin eläkelaissa (395/61) on säädetty.

Ehdotus

7 a luku

Rahoitus

31 a §

Perustamishanke

Ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnetään oppilaitoksen perustamishankkeeseen valtionosuutta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Ammatillisen erikoisoppilaitoksen ylläpitäjälle voidaan myöntää oppilaitoksen perustamishankkeeseen valtionavustusta valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa.

Perustamishankkeena pidetään myös laitehankintaa sekä maatilan ja harjoitusmetsän hankintaa.

31 b §

Käyttökustannukset

Ammatillisen oppilaitoksen käyttökustannuksia varten myönnetään valtionosuutta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

31 c §

Kotikunnan maksuosuus

Ammatillista peruskoulutusta antavassa ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan oppilaitoksen ylläpitäjälle oppilaasta aiheutuvan osuutensa oppilaitoksen käyttökustannuksista opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Oppilaan kotikunta suorittaa Ahvenanmaan maakunnalle oppilaskohtaisen maksuosuuden samojen perusteiden mukaan kuin mitä oppilaan kotikunnan valtiolle suoritettavasta maksuosuudesta 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.
	31 d §
	Täydennyskoulutuksen rahoitus
	Lääninhallitus voi valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa hankkia lääninsä koulutustarpeisiin täydennyskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta.
8 luku	
Erinäisiä säännöksiä	
32 §	
Ammatillinen erityisopetus	
Vaikeasti vammaisia opiskelijoita varten oppilaitoksessa voi opetusministeriön määräämin perustein olla koulunkäyntiavustajia.	(2 mom. kumotaan)
35 §	35 §
Väliaikainen ammatillinen koulutus	*Aikuisten ammatillinen koulutus*
Ammatillisessa oppilaitoksessa voidaan järjestää ammatillista koulutusta väliaikaisesti ja siinä poiketa tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksistä valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.	*Aikuisten ammatillisessa koulutuksessa* voidaan poiketa tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksistä valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.
39 §	39 §
Salassapitovelvollisuus ja tietojensaantioikeus	*Salassapitovelvollisuus ja tietojensaantioikeus*
Ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjän palveluksessa olevat sekä oppilaitoksen hallintoelinten jäsenet ja muut niiden kokouksiin osallistuneet henkilöt eivät saa sivulliselle ilmaista, mitä he tämän lain mukaisten tehtäviensä perusteella ovat saaneet tietää, jos asia on sen laadun vuoksi salassa pidettävä.	*Salassapitovelvollisuudesta ja tietojensaantioikeudesta kunnallisessa oppilaitoksessa on voimassa, mitä niistä säädetään kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa, jollei tässä pykälässä toisin säädetä.*
	Salassapitovelvollisuudesta ja tietojensaantioikeudesta valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä 1 momentissa mainitussa laissa säädetään, jollei tässä pykälässä toisin säädetä.

Voimassa oleva laki

Terveydenhuolto-oppilaitosten ja sosiaalialan oppilaitosten opiskelijoiden salassapitovelvollisuudesta säädetään asetuksella.

Oppilaitoksen johtokunnalla ja rehtorilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset valtion ja kunnan viranomaisilta.

40 §

Muutoksenhaku

Valtion ja yksityisen oppilaitoksen johtokunnan tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Lääninhallituksen tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin mainitussa muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Kunnallisen oppilaitoksen johtokunnan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Asetuksella säädetyissä opiskelijaa koskevissa asioissa muutosta haetaan 1 ja 2 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, missä asioissa valitusoikeutta ei ole.

Viran tai toimen haltijan ja muun oppilaitoskohtaisen hallintoelimen kuin johtokunnan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Jos johtokunnalle kuuluva asia on johtosäännöllä siirretty johtokunnan alaisen viran tai toimen haltijan päätettäväksi, viran tai toimen haltijan on päätökseen tyytymättömän vaatimuksesta kuitenkin saatettava asia johtokunnan ratkaistavaksi. Kirjallinen vaatimus on esitettävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos opiskelijan huoltaja saa hakea muutosta johtokunnan tai viran tai toimen haltijan päätökseen taikka muun viranomaisen opiskelijaa

Ehdotus

Terveydenhuolto-oppilaitosten ja sosiaalialan oppilaitosten opiskelijoiden salassapitovelvollisuudesta säädetään asetuksella.

Oppilaitoksen *ylläpitäjällä* ja rehtorilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset valtion ja kunnan viranomaisilta. *Valtion ja yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa tässä momentissa tarkoitettua ylläpitäjän oikeutta käyttää johtokunta.*

40 §

Muutoksenhaku

Valtion ja yksityisen oppilaitoksen *hallintoelimen sekä viran- ja toimenhaltijan* tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Lääninhallituksen tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Kunnan hallintoelimen sekä viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Asetuksella säädetyissä opiskelijaa koskevissa asioissa muutosta haetaan 1 ja 2 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, missä asioissa valitusoikeutta ei ole.

Jos opiskelijan huoltaja saa hakea muutosta tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehtyyn päätökseen, on myös opiskelijalla oikeus hakea muutosta.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta ammatillisiin erikoisoppilaitoksiin.

Voimassa oleva laki

koskevaan päätökseen, on myös opiskelijalla oikeus hakea muutosta.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta ammatillisiin erikoisoppilaitoksiin.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa valittu johtokunta jatkaa tehtävissään toimikautensa loppuun.

Ammatillisen oppilaitoksen hallintoelinten sekä viran- ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä, kunnes tämän lain mukainen johtosääntö on hyväksytty.

Kunnallisen ja yksityisen oppilaitoksen laskennallista opetustuntien määrää koskevaa 21 §:n säännöstä sovelletaan vuoden 1994 alusta. Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 17 ja 21 §:n muuttamisesta annetun lain (565/90) voimaantulosäännöksen 2 momenttia sovelletaan valtion ammatillisissa oppilaitoksissa vuoden 1993 loppuun.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen palveluksessa olevan henkilön eläketurvasta on voimassa, mitä siitä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä. Mainitun eläketurvan järjestämistä varten suoritettavasta eläkemaksusta, eläkemaksun viivästymisen johdosta perittävästä viivästyskorosta, eläkemaksujen ja viivästyskorkojen pakkoperinnästä sekä eläketurvan toimeenpanoa varten tarvittavien tietojen ilmoitusvelvollisuudesta on voimassa, mitä niistä on säädetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleissa säännöksissä.

Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta annetun lain (1374/89) voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden eläketurvaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

14.

Laki

ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (498/83) 3 §:n 2 momentti ja 6 § sekä

muutetaan 7 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Väliaikaisessa ammatillisessa koulutuksessa olevalle oppilaalle, jonka päivittäinen koulunkäyntiaika tai sen ajankohta poikkeaa olennaisesti ja oppilaalle haitallisella tavalla pysyväksi tarkoitettuun ammatilliseen peruskoulutukseen osallistuvien oppilaiden koulunkäyntiajoista tai -ajankohdista, voidaan antaa lisättyjä opintososiaalisia etuja valtioneusoton vahvistamien perusteiden mukaisesti.	(2 mom. kumotaan)
6 §	6 §
Ammatillinen oppilaitos voi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti järjestää oppilaalle maksuttoman koulukuljetuksen tai suorittaa koulumatkasta aiheutuvat kustannukset.	(Kumotaan)
7 §	7 §
Asuminen ammattikasvatushallituksen hyväksymässä oppilasasuntolassa on oppilaalle maksuton.	Asuminen *oppilaitoksen ylläpitäjän omistamassa* oppilasasuntolassa on oppilaalle maksutonta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

15.

Laki

ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 19 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
19 §	1 §
Eläketurva. Valtion ylläpitämän ammatillisen opettajakorkeakoulun palveluksessa olevan henkilön eläketurvasta ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on säädetty erikseen.	*Täten kumotaan ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (557/90) 19 §.*

Voimassa oleva laki

Yksityisen ammatillisen oppilaitoksen opettajankoulutusosaston johtajalla, opettajalla ja muulla tarpeellisella henkilöstöllä, jonka palkkaukseen ammatillinen oppilaitos saa ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 13 a §:n 1 momentin mukaan valtionavustusta, on oikeus valtion varoista eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin heidän jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen.

Ehdotus

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tämän lain voimaan tullessa yksityisen ammatillisen oppilaitoksen palveluksessa olevalla opettajankoulutusosaston johtajalla, opettajalla ja muulla tarpeellisella henkilöstöllä, jonka palkkaukseen ammatillinen oppilaitos on saanut valtionavustusta ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 13 a §:n 1 momentin mukaan, on edelleen oikeus eläkkeeseen valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin heidän jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä aiheutuneena kustannuksena yksityinen ammatillinen oppilaitos on velvollinen maksamaan valtiokonttorille neljännesvuosittain kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä eläkemaksun, joka on 1/4 mainitun eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa valtiokonttorille sen antamien ohjeiden mukaan eläketurvan toimeenpanoa varten tiedot palveluksessaan olevasta mainitun eläketurvan piirissä olevasta henkilökunnasta. Jos eläkemaksua ei suoriteta määräajassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia. Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

16.

Laki

ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista 31 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (760/90) 14 § sekä

muutetaan 10 §:n 3 momentti ja 16 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	
Valtionavustus perustamiskustannuksiin	
Aikuiskoulutuskeskuksen perustamiskustannuksiin myönnettyyn valtionavustukseen sovelletaan, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain, jäljempänä valtionosuuslaki, 23—25 §:ssä on säädetty.	Aikuiskoulutuskeskuksen perustamiskustannuksiin myönnettyyn valtionavustukseen sovelletaan, *mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (/) 44 §:ssä säädetään.*
14 §	14 §
Suhde valtionosuuslakiin	(Kumotaan)
Tässä laissa säädettyyn valtion rahoitukseen ei sovelleta valtionosuuslakia muissa kuin 10 §:n 3 momentisswa tarkoitetuissa tapauksissa.	
16 §	16 §
Opiskelijan kotikunnan korvaus	*Opiskelijan kotikunnan korvaus*
Aikuiskoulutuskeskuksessa järjestettyyn opetustoimen viranomaisen ostamaan ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkolinjoina annettavaan koulutukseen osallistuvan opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan korvauksen valtiolle. Korvauksesta on voimassa, mitä ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 17 §:ssä on säädetty.	Aikuiskoulutuskeskuksessa järjestettyyn opetustoimen viranomaisen ostamaan ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkolinjoina annettavaan koulutukseen osallistuvan opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan korvauksen valtiolle. *Korvaus määrätään vuosittain valtion ammatillisten oppilaitosten keskimääräisten todennäköisten oppilasta kohden laskettujen kustannusten perusteella noudattaen, mitä kotikunnan maksuosuudesta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa valtion ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden osalta säädetään.*
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

17.

Laki

lastentarhanopettajaopistoista annetun lain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lastentarhanopettajaopistoista 21 päivänä tammikuuta 1977 annetun lain (80/77) 4 a §,

sellaisena kuin se on 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (94/88), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 a §

Oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan valtiolle oppilaskohtaisen korvauksen, jonka perusteet valtioneuvosto vahvistaa vuosittain lastentarhanopettajaopistojen keskimääräisten todennäköisten kustannusten pohjalta. Korvauksen perusteita vahvistettaessa otetaan huomioon lastentarhanopettajaopistojen vuotuiset kulutusmenot sekä kone-, kalusto- ja laitehankinnoista aiheutuvat menot. Oppilasta kohden vahvistetuista menoista valtiolle kuuluviksi luetaan ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu kunnan kantokykyluokan edellyttämä prosenttiosuus.

Oppilaan kotikunnan korvaus valtiolle suoritetaan kahdessa erässä, joista ensimmäinen on maksettava toukokuussa ja toinen marraskuussa. Maksuerät on suoritettava muutoksenhausta huolimatta.

Ehdotus

4§

Oppilaan kotikunta on velvollinen osallistumaan lastentarhanopettajaopiston ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Kotikunnan maksuosuus määrätään vuosittain lastentarhanopettajaopistojen keskimääräisten todennäköisten oppilasta kohden laskettujen kustannusten perusteella, *noudattaen soveltuvin osin, mitä kotikunnan maksuosuudesta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) valtion ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden osalta säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

19.

Laki

valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (402/87) 6 §:n 1 momentin 4 kohta, 8—10 §, 2 a luku sekä 15 ja 17 §,

näistä 2 a luku ja 17 § sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (93/88),

muutetaan lain nimike, 2 luvun otsikko, 3—5 §, 11 §, joka samalla siirretään 3 lukuun, sekä 12, 13, 19, 20 ja 21 §,

näistä 3 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 29 päivänä tammikuuta 1988 annetulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 19 b § seuraavasti:

Musiikkioppilaitoslaki

Voimassa oleva laki

2 luku

Valtionosuudet ja -avustukset

3 §

Musiikin perusopetusta antava kunnallinen ja yksityinen musiikkioppilaitos, joka täyttää säädetyt ehdot, saa valtionosuutena 45 prosenttia ja vastaavat ehdot täyttävä musiikin perus- ja ammattiopetusta antava musiikkioppilaitos 55 prosenttia 4 §:ssä mainituista käyttökustannuksista.

Musiikin ammattiopetusta antava oppilaitos saa valtioneuvoston hyväksymän ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin 4 §:ssä mainittuihin sekä tällaiseen koulutukseen liittyvistä valtioneuvoston päätöksen mukaisesti järjestetyistä ja annetuista opintososiaalisista eduista aiheutuviin käyttökustannuksiin valtionosuutta 1 momentissa säädetystä poiketen soveltuvin osin siten kuin ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 6 ja 9 §:ssä säädetään.

Jako 2 momentissa tarkoitetusta ja muussa oppilaitoksen järjestämästä koulutuksesta aiheutuvien käyttökustannusten kesken tehdään opetustuntien lukumäärän suhteessa.

4 §

Musiikkioppilaitoksen valtionosuuteen oikeuttaviksi käyttökustannuksiksi luetaan:

1) rehtorien, opettajien, tuntiopettajien, luennoitsijoiden sekä muun oppilaitoksessa tarvittavan henkilökunnan palkat ja palkkiot sekä niistä menevät työnantajan lakisääteiset maksut ja ryhmähenkivakuutusmaksut sekä kunnallisen eläkelaitoksen maksuosuus;

2) opetustoiminnasta aiheutuvat matkakustannukset;

3) tarpeellisten huonetilojen kohtuulliset vuokrat sekä vuokrattujen ja omien rakennusten lämpö-, vesi-, valo- ja käyttövoimamenot; sekä

4) opetusvälineet ja -kalusto, oppilaskonserteista ja oppilasvalinnasta aiheutuvat menot sekä muut kouluhallituksen hyväksymät tarpeelliset käyttömenot, joihin ei kuitenkaan lueta oppilaitoksen hallintoelinten jäsenille maksettavia palkkioita ja muita korvauksia.

Ehdotus

2 luku

Valtionosuus

3 §

Musiikkioppilaitoksen ylläpitäjälle voidaan myöntää valtionosuutta perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.

Musiikkioppilaitoksen ylläpitäjä saa valtionosuutta käyttökustannuksia varten opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

4 §

Kunta, jossa oppilaalla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, on velvollinen suorittamaan osuutensa musiikin ammatillista opetusta saavasta oppilaasta aiheutuvista käyttökustannuksista opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan 1 momentissa tarkoitetusta oppilaasta valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.
5 § Musiikkioppilaitoksen valtionosuuteen oikeuttavan työvuoden opetustuntien määrän vahvistaa kouluhallitus *toimintasuunnitelman vahvistamisen yhteydessä.*	5 § *Opetusministeriö* vahvistaa musiikkioppilaitoksen *valtionosuuden laskemisen perusteena* käytettävän opetustuntien määrän.
	6 § Valtionosuutta voidaan myöntää musiikkioppilaitokselle, jonka toiminnan opetusministeriö on todennut toiminta-alueen musiikkikasvatuksen kannalta tarpeelliseksi ja joka lisäksi täyttää seuraavat ehdot:
4) oppilaitos täyttää muut lailla ja sen nojalla asetuksella säädetyt valtionosuuden ehdot.	(4 kohta kumotaan)
8 § *Kouluhallitus voi myöntää avustusta musiikkioppilaitoksen henkilöstön täydennyskoulutukseen valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta.*	8 § (Kumotaan)
9 § *Musiikkioppilaitokselle voidaan myöntää erityistä valtionavustusta kokeilua varten valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta.* *Kokeiluvaltionavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että opetusministeriö on kouluhallituksen esityksestä hyväksynyt suunnitelman kokeilua varten.*	9 § (Kumotaan)
10 § *Musiikkioppilaitokselle voidaan myöntää valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta rakennusavustusta omien huonetilojen hankkimiseen, laajentamiseen ja perusparannuksiin.*	10 § (Kumotaan)
11 § Sen lisäksi, mitä tässä laissa on säädetty, sovelletaan kunnalliselle ja yksityiselle oppilaitokselle myönnettäviin valtionosuuksiin ja -avustuksiin kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73), jäljempänä valtionosuuslaki, 2, 7, 8, 14, 15, 18—22 sekä 26—30 §:n säännöksiä.	11 § (Ks. 3 luku)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Tällöin yksityiseen oppilaitokseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä mainitussa säännöksissä sanotaan kunnasta. Käyttökustannuksista tehtävien kustannusten vähennykseksi ei lueta valtionosuuslain 7 §:stä poiketen oppilasmaksuja. Valtionosuuslaissa tarkoitettuna valtion asianomaisena viranomaisena toimii kouluhallitus. Valtion asianomainen viranomainen on kuitenkin valtionosuuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa opetusministeriö ja 15 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa valtiovarainministeriö.	
2 a luku	
Oppilaan kotikunnan maksuosuudet ja korvaukset ammatillista koulutusta antaville musiikkioppilaitoksille	(2 a luku kumotaan)
11 a §	11 a §
Oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan ammatillista koulutusta antavan kunnallisen musiikkioppilaitoksen ylläpitäjälle oppilaskohtaisen maksuosuuden, jonka määrän kouluhallitus vahvistaa ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 6 §:n asteikon ja kuntien kantokykyluokituksen huomioon ottaen. Maksuosuus määräytyy musiikkioppilaitoksen ottaen. Maksuosuus määräytyy musiikkioppilaitoksen edellä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuista valtionosuuten oikeuttavista, oppilasta kohden lasketuista käyttökustannuksista. Käyttökustannuksista vähennetään ensin musiikkioppilaitoksen tässä tarkoitettuun koulutukseen kohdistuvat valtionosuudet sekä oppilaitoksen tästä koulutuksesta johtuvat muut tulot. *Oppilaan kotikunnan tulee suorittaa kunnallisen oppilaitoksen ylläpitäjälle 1 momentissa tarkoitettuihin maksuosuuksiin ennakkona kouluhallituksen maksamiin ennakkoihin perustuen kaksi erää, joista ensimmäinen on maksettava helmikuussa ja toinen lokakuussa.*	(Kumotaan)
11 b §	11 b §
Oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan korvauksen ja siihen ennakon yksityisen ammatillista koulutusta antavan musiikkioppilaitoksen ylläpitäjälle samojen perusteiden mukaan kuin se suorittaa maksuosuuden ja siihen ennakon vastaavalle kunnallisen oppilaitoksen ylläpitäjälle. Korvausta määrättäessä otetaan kuitenkin huomioon 17 §:ssä tarkoitettu eläkekustannusosuus.	(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

11 c §

Oppilaan kotikunnalla tarkoitetaan kuntaa, jossa oppilaalla on väestökirjalaissa (141/69) tarkoitettu kotipaikka kunkin lukukauden alussa.

Ehdotus

11 c §

(Kumotaan)

3 luku

Hallinto

11 §

(Ks. 2 luku)

11 §

Kunnallisen musiikkioppilaitoksen hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Kunnallisen musiikkioppilaitoksen hallinnosta on lisäksi voimassa, mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (/) säädetään.

12 §

Kunnan ylläpitämällä oppilaitoksella on kunnanvaltuuston ja kuntainliiton ylläpitämällä oppilaitoksella liittovaltuuston hyväksymä johtosääntö ja yksityisellä oppilaitoksella kouluhallituksen vahvistama ohjesääntö.

12 §

Kunnallisessa musiikkioppilaitoksessa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanossa poiketaan kunnallislain säännöksistä siten kuin tässä momentissa säädetään. Johtokuntaan valitaan jäseniksi yksi opettajakunnan, yksi oppilaitoksen muun henkilökunnan ja kaksi 15 vuotta täyttäneiden oppilaiden keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. Konservatoriossa oppilaiden keskuudesta valittavat jäsenet valitaan ammattiopiskelijoiden keskuudesta. Tässä momentissa tarkoitetun johtokunnan jäsenen valinta voidaan siirtää kunnanvaltuustolta kunnan muun toimielimen tehtäväksi.

Yksityisessä musiikkioppilaitoksessa on oppilaitoksen ylläpitäjän asettama johtokunta. Mitä 1 momentissa säädetään johtokuntaan valittavista jäsenistä, voidaan soveltaa myös yksityiseen musiikkioppilaitokseen.

13 §

Oppilaitoksen hallintoa varten ylläpitäjän on asetettava johtokunta. Johtokunnassa on vähintään viisi jäsentä, joista kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Johtokunnaksi voidaan määrätä myös oppilaitosta ylläpitävän kuntainliiton liittohallitus tai yksityisen ylläpitäjäyhteisön hallitus.

Opettajakunnan keskuudestaan sekä oppilaiden keskuudestaan valitsemalla 18 vuotta täyttäneellä edustajalla on oikeus osallistua johto-

13 §

Musiikkioppilaitoksen toiminnasta annetaan tarkempia määräyksiä johtosäännössä. Johtosäännössä tulee määrätä, sen lisäksi mitä tässä laissa ja sen nojalla asetuksella säädetään, oppilaitoksen toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta, oppilaitoksen hallintoelinten sekä viranja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä sekä tarpeelliseksi katsottavista muista asioista.

Yksityisen musiikkioppilaitoksen johtosäännön hyväksyy johtokunta.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
kunnan kokouksiin ja heillä on niissä puheoikeus. Konservatoriossa johtokunnan oppilasjäsen valitaan ammattiopiskelijoiden keskuudesta. *Milloin kunnallisen musiikkioppilaitoksen toiminta-alueeseen kuuluu useita kuntia, voidaan kuntien kesken sopia, että osa 1 momentissa tarkoitetuista jäsenistä ja varajäsenistä valitaan muusta kuin oppilaitoksen sijaintikunnasta, kuten kunnallislain (953/76) 104 §:ssä on säädetty.* *Musiikkioppilaitoksen johtokunnan tehtävistä ja toimivallasta säädetään asetuksella ja määrätään sen nojalla kunnallisen oppilaitoksen johtosäännössä ja yksityisen oppilaitoksen ohjesäännössä.*	
15 § *Milloin uuden henkilöstön palkkaamiselle on valtion tulo- ja menoarviossa annettu enimmäismäärä, voidaan uutta valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöstöä palkata vain tämän enimmäismäärän rajoissa. Jos uusi oppilaitos otetaan valtionosuuden piiriin, siihen saadaan perustaa oppilaitokselle vahvistetun opetustuntikiintiön mukaiset virat tai toimet.*	15 § (Kumotaan)
17 § *Yksityisen musiikkioppilaitoksen valtionosuuteen oikeuttavaan henkilöstöön kuuluvan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja oikeudesta hänen jälkeensä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen sekä oppilaitokselle palkkaukseen tulevasta valtionosuudesta vähennettävästä eläkekustannusosuudesta on voimassa, mitä niistä on eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetussa laissa (382/69) säädetty. Sanotun lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu kustannusosuusprosentti määräytyy siitä prosenttimäärästä, jolla oppilaitos tämän lain 3 §:n mukaan itse ja 11 b §:ssä tarkoitetussa tapauksessa opiskelijan kotikunta aiheutuviin kustannuksiin.*	17 § (Kumotaan)
19 § Jos oppilaitoksen omistussuhteissa, järjestysmuodossa tai toiminnassa tapahtuu muutoksia, joilla saattaa olla vaikutusta oppilaitoksen oikeuteen saada valtionosuutta, *tai jotka koskevat valtionosuuden määrästä tehdyn päätöksen perusteita,* oppilaitoksen on säilyttääkseen tämän oikeutensa haettava työohjelman muutosta.	19 § Jos oppilaitoksen omistussuhteissa, järjestysmuodossa tai toiminnassa tapahtuu *olennaisia* muutoksia, joilla saattaa olla vaikutusta oppilaitoksen oikeuteen saada valtionosuutta, oppilaitoksen on säilyttääkseen tämän oikeutensa haettava työohjelman muutosta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 b §

Perusteista, joilla opiskelija otetaan ammatilliseen peruskoulutukseen, säädetään asetuksella. Hakijoita ei saa perusteettomasti asettaa eri asemaan toisiin hakijoihin nähden syntyperän, sukupuolen, iän, uskonnon, asuinpaikan, vakaumuksen tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi.

20 §

Oppilaalle, joka rikkoo oppilaitoksen sisäistä järjestystä tai häiritsee työrauhaa, voidaan antaa varoitus tai hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. *Varoituksesta päättää rehtori.*

Oppilaan erottamisesta päättää johtokunta, kuultuaan asianomaista ja saatuaan opettajaneuvostolta lausunnon. Johtokunnan päätökseen on oppilaalla tai, jos hän on alaikäinen, hänellä ja hänen huoltajallaan oikeus hakea muutosta kouluhallitukselta 30 päivän kuluessa päätöksestä kirjallisen tiedon saatuaan.

20 §

Oppilaalle, joka rikkoo oppilaitoksen sisäistä järjestystä tai häiritsee työrauhaa, voidaan antaa varoitus tai hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

Varoituksen antamisesta oppilaalle päättää rehtori. Oppilaan erottamisesta päättää kunnallisessa oppilaitoksessa kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen kunnan toimielin ja yksityisessä oppilaitoksessa johtokunta.

21 §

Muutoksen hakuun valtionosuuspäätöksissä sovelletaan valtionosuuslain 26 §:n säännöksiä.

Muutoksenhakurajoituksista säädetään asetuksella.

21 §

Kunnan hallintoelimen tai viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään muuhun kuin valtionosuutta koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Yksityisen oppilaitoksen hallintoelimen tai toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään muuhun kuin valtionosuutta koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Oppilaan erottamista koskevaan päätökseen voivat oppilas ja hänen huoltajansa hakea muutosta valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Varoituksen antamisesta ei saa valittaa. Lääninhallituksen päätöksestä oppilaan erottamista koskevassa asiassa ei saa valittaa. Asetuksella voidaan säätää, mistä muista tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehdyistä päätöksistä ei saa valittaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Ennen tämän lain voimaan tuloa valittu johtokunta jatkaa tehtävissään toimikautensa loppuun.

Tämän lain voimaan tullessa yksityisen musiikkioppilaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä, jonka oikeus eläketurvaan tämän lain voimaan tullessa yksityisen musiikkioppilaitoksen palveluksessa on määräytynyt eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/69) mukaisesti, on yksityisen musiikkioppilaitoksen palveluksessa oikeus eläkkeeseen valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä aiheutuvana kustannuksena yksityinen musiikkioppilaitos on velvollinen suorittamaan valtiokonttorille neljännesvuosittain kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä eläkemaksun, joka on 25 prosenttia sanotun eläketurvan piiriin kuuluvien, henkilöiden palkkasummasta. Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa valtiokonttorille sen antamien ohjeiden mukaan eläketurvan toimeenpanoa varten tiedot palveluksessaan olevasta mainitun eläketurvan piirissä olevasta henkilökunnasta. Jos eläkemaksua ei suoriteta määräajassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia. Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

20.

Laki

kansanopistojen valtionavusta annetun lain 2 a ja 14 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansanopistojen valtionavusta 13 päivänä heinäkuuta 1984 annetun lain (542/84) 2 a § sekä 14 a §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisena kuin ne ovat, 2 a § 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (17/91) sekä 14 a §:n 1 ja 3 momentti 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (95/88), seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 a §	2 a §
Kansanopisto, joka järjestää opetusta peruskoulu- tai lukiolinjalla taikka ammatillisen peruskoulutuksen linjalla tai jatkolinjakoulutusta antavalla linjalla, saa tästä aiheutuviin 2 §:ssä mainittuihin sekä tällaiseen koulutukseen liittyvistä valtioneuvoston päätöksen mukaisesti järjestetyistä ja annetuista opintososiaalisista eduista aiheutuviin käyttökustannuksiin 2 §:ssä säädetystä poiketen valtionapua soveltuvin osin siten kuin ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 6 ja 9 §:ssä säädetään.	Kansanopisto, joka järjestää opetusta peruskoulu- tai lukiolinjalla taikka ammatillisen peruskoulutuksen linjalla tai jatkolinjakoulutusta antavalla linjalla, saa tästä aiheutuviin 2 §:ssä mainittuihin käyttökustannuksiin samoin kuin tällaiseen koulutukseen liittyvistä valtioneuvoston päätöksen mukaisesti järjestetyistä ja annetuista opintososiaalisista eduista aiheutuviin käyttökustannuksiin valtionapua 2 §:stä säädetystä poiketen soveltuvin osin siten kuin *opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (/) 8 §:ssä säädetään.*
14 a §	14 a §
Opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan 2 a §:ssä tarkoitetulle yksityisen kansanopiston ylläpitäjälle opiskelijakohtaisen korvauksen, jonka määrän kouluhallitus vahvistaa ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 6 §:n asteikon ja kuntien kantokykyluokituksen huomioon ottaen. Korvaus määräytyy kansanopiston 2 a §:ssä tarkoitetuista valtionapuun oikeuttavista, opiskelijaa kohden lasketuista käyttökustannuksista. Korvausta määrättäessä otetaan lisäksi huomioon 13 §:ssä tarkoitettu eläkekustannusosuus. Käyttökustannuksista vähennetään ensin kansanopiston tässä tarkoitettuun koulutukseen kohdistuvat valtionavut sekä opiston tästä koulutuksesta johtuvat muut tulot.	Opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan 2 a §:ssä tarkoitetulle yksityisen kansanopiston ylläpitäjälle opiskelijakohtaisen korvauksen, jonka määrän *opetushallitus* vahvistaa *opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 8 §:ssä säädetyn* asteikon ja kuntien kantokykyluokituksen huomioon ottaen. Korvaus määräytyy kansanopiston 2 a §:ssä tarkoitetuista valtionapuun oikeuttavista, opiskelijaa kohden lasketuista käyttökustannuksista. Korvausta määrättäessä otetaan lisäksi huomioon 13 §:ssä tarkoitettu eläkekustannusosuus. Käyttökustannuksista vähennetään ensin kansanopiston tässä tarkoitettuun koulutukseen kohdistuvat valtionavut sekä opiston tästä koulutuksesta johtuvat muut tulot.
Opiskelijan kotikunnan tulee suorittaa 1 momentissa tarkoitettuihin korvauksiin ennakkona kouluhallituksen maksamiin ennakoihin perustuen kaksi erää, joista ensimmäinen on maksettava helmikuussa ja toinen lokakuussa.	Opiskelijan kotikunnan tulee suorittaa 1 momentissa tarkoitettuihin korvauksiin ennakkona *opetushallituksen* maksamiin ennakkoihin perustuen kaksi erää, joista ensimmäinen on maksettava helmikuussa ja toinen lokakuussa.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

21.

Laki

kirjastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 21 päivänä maaliskuuta 1986 annetun kirjastolain (235/86) 3, 5, 6, 9—11 ja 16—20 §, sellaisina kuin niistä ovat 11 § 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (134/90) ja 17 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla,

muutetaan 2, 4, 7 ja 8 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti sekä 14 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 1 momentti ja 14 §:n 1 momentti mainitussa 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	2 §
Yleisen kirjaston ylläpitäminen	*Kirjastopalvelujen järjestäminen*
Milloin kunta tai useampi kunta yhdessä ylläpitää yleistä kirjastoa (jäljempänä kirjasto), sen toiminta tulee järjestää tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.	Milloin kunta tai useampi kunta yhdessä ylläpitää yleistä kirjastoa *tai muutoin järjestää vastaavia kirjastopalveluja, palvelut* tulee järjestää tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.
Yksityisen ylläpitämästä yleisestä kirjastosta säädetään 17 §:ssä.	*Kaksikielisessä kunnassa molempien kieliryhmien tarpeet tulee ottaa huomioon yhtäläisin perustein.*
3 §	3 §
Kunnan kirjastolaitos	(Kumotaan)
Kunnan kirjastot muodostavat kunnan kirjastolaitoksen. Kirjastoista yksi on pääkirjasto ja muut ovat sen alaisia kirjastoja.	
Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen kirjastolaitos. Kunta voi myös sopia kirjastotoimen järjestämisestä osittain yhteistoiminnassa muun kunnan kanssa.	
Kunnalla tulee olla valtuuston hyväksymä kirjastotoimen johtosääntö, joka on annettava tiedoksi lääninhallitukselle.	
4 §	4 §
Kirjastolautakunta	*Valtionosuus*
Kirjastolaitoksen hallintoa varten kunnassa on kirjastolautakunta. Milloin kahdella tai useammalla kunnalla on yhteinen kirjastolaitos tai niillä on muuta kirjastotoimen yhteistoimintaa, kunnilla voi olla kunnallislain (953/76) 104 §:n mukainen yhteislautakunta. Milloin kunnassa on enintään 1 000 asukasta, kunnanvaltuusto voi päättää, että kirjastolautakunnan tehtävät hoitaa muu lautakunta tai kunnanhallitus.	*Kunnalle myönnetään valtionosuutta kirjaston perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään. Perustamishankkeena pidetään myös kirjastoauton ja -veneen hankintaa.*

Voimassa oleva laki

Kaksikielisen kunnan kirjastolautakunnassa tulee molempien kieliryhmien olla edustettuina. Milloin kirjastolautakunta on kahden tai useamman kunnan yhteislautakunta ja jokin kunnista on kaksikielinen, tulee kirjastolautakunnassa olla molempien kieliryhmien edustettuina.

Kirjastolautakunnan tehtävistä ja toimivallasta säädetään asetuksella. Tarkempia määräyksiä voidaan antaa kirjastotoimen johtosäännössä. Kirjastolautakunnalle kuuluva tehtävä voidaan asetuksen nojalla johtosäännöllä siirtää muun kunnallisen viranomaisen tai viranhaltijan tehtäväksi.

5 §

Kokoelmat ja niiden käyttöön asettaminen

Kunnan kirjastolaitoksen kokoelmien tulee määrältään ja laadultaan vastata kunnan väestön määrää ja rakennetta. Kaksikielisessä kunnassa molempien kieliryhmien tarpeet tulee ottaa huomioon yhtäläisin perustein.

Kirjastolaitoksen kokoelmiin kuuluvaa aineistoa voidaan asettaa kirjastojen ohella saataville muihinkin paikkoihin, milloin se on tarkoituksenmukaista.

Kirjasto voi myös järjestää kotipalvelua henkilöille, jotka eivät vamman tai muun vastaavan esteen vuoksi voi itse asioida kirjastossa.

Kunta voi järjestää asiakaskuljetuksia kirjastoon, milloin ne ovat olosuhteiden vuoksi tarpeellisia ja taloudellisesti järjestettyjä.

6 §

Kirjaston huoneisto ja aukiolo

Kirjastolla tulee olle tarkoitukseen hyväksytty huoneisto.

Kirjaston aukiolon perusteista säädetään asetuksella.

7 §

Maksut ja korvaukset

Kirjaston käyttö on maksutonta.

Kirjasto voi kuitenkin periä käyttäjältä maksun sääntöjen vastaisesta menettelystä kirjaston käytössä sekä kohtuullisia ilmoittamiskuluja vastaavan varausmaksun.

Ehdotus

Kunta, joka järjestää tässä laissa tarkoitettuja kirjastopalveluja, saa valtionosuutta kirjaston käyttökustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

5 §

(Kumotaan)

6 §

(Kumotaan)

7 §

Maksuttomat kirjastopalvelut

Kirjaston *omien kokoelmien käyttö kirjastossa ja kirjojen lainaus* on maksutonta.

Voimassa oleva laki

8 §

Henkilökunta

Kunnan kirjastolaitoksessa tulee olla tarpeellinen määrä *kirjastonhoitajan päävirkoja sekä kirjastoalan opistoasteen tutkinnon suorittanutta tai opetusministeriön päätöksen mukaiset kelpoisuusehdot täyttävää henkilökuntaa. Kirjastolaitoksessa voi olla myös muita viranhaltijoita ja työntekijöitä. Asetuksella säädetään, mitkä virat ovat kirjastonhoitajan virkoja. Kirjastonhoitajanvirka voi olla kahden tai useamman kunnan yhteinen. Milloin se kunnan väkiluvun pienuuden vuoksi on perusteltua, kunnanvaltuusto voi päättää, että kunnassa ei ole kirjastonhoitajan päävirkaa.*

Opetusministeriö päättää kunnan kirjastolaitoksen tarpeellisen henkilökunnan määrän ja rakenteen perusteista.

9 §

Kirjastolaitoksen johtaja

Kirjastolaitoksen johtajana toimii pääkirjaston hoitaja, jollei kunta ole perustanut erillistä kirjastotoimen johtajan virkaa tätä tehtävää varten. Kirjastolaitoksen johtajan tehtävistä säädetään asetuksella. Osa kirjastolaitoksen johtajan tehtävistä voidaan asetuksen nojalla johtosäännöllä siirtää kirjastolaitoksen muun viranhaltijan tai luottamushenkilön tehtäväksi.

10 §

Henkilökunnan kelpoisuusehdot

Kirjastonhoitajan virkojen kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella ja niistä voidaan lisäksi määrätä johtosäännössä. Muun henkilökunnan kelpoisuusehdoista määrätään sen lisäksi, mitä 8 §:ssä on säädetty, tarvittaessa johtosäännössä. Opetusministeriö voi myöntää erivapauden asetuksella säädetyistä kelpoisuusehdoista.

11 §

Ohjaus ja valvonta

Kirjastotointa ohjaavat ja valvovat opetusministeriö ja lääninhallitukset. Kirjastojen toimintaa tarkastavat lääninhallitukset.

Ehdotus

8 §

Henkilökunta

Kirjastossa tulee olla tarpeellinen määrä kirjasto- ja tietopalvelualan koulutuksen saanutta henkilökuntaa.

Kirjaston ammatillisen henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksista säädetään tarvittaessa asetuksella.

9 §

(Kumotaan)

10 §

(Kumotaan)

11 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
13 § *Maakuntakirjastot*	13 § *Maakuntakirjastot*
Maakuntakirjastona toimii opetusministeriön määräämän kunnan kirjasto*laitos* asianomaisen kunnan suostumuksella. Maakuntakirjaston toiminta-alueen määrää opetusministeriö.	Maakuntakirjastona toimii opetusministeriön määräämän kunnan kirjasto asianomaisen kunnan suostumuksella. Maakuntakirjaston toiminta-alueen määrää opetusministeriö.
Maakuntakirjaston palvelukset ovat 7 §:ssä säädetyin poikkeuksin maksuttomia.	Maakuntakirjaston *yleisille kirjastoille antamat kaukolainat* ovat maksuttomia.
14 § *Yleisten kirjastojen keskuskirjasto*	14 § *Yleisten kirjastojen keskuskirjasto*
Yleisten kirjastojen keskuskirjastona toimii opetusministeriön määräämän kunnan kirjasto*laitos* asianomaisen kunnan suostumuksella. Keskuskirjaston toiminta-alueena on koko maa.	Yleisten kirjastojen keskuskirjastona toimii opetusministeriön määräämän kunnan kirjasto asianomaisen kunnan suostumuksella. Keskuskirjaston toiminta-alueena on koko maa.
Keskuskirjaston palvelukset ovat 7 §:ssä säädetyin poikkeuksin maksuttomia.	Keskuskirjaston *yleisille kirjastoille antamat kaukolainat* ovat maksuttomia.
16 § *Kirjastojen ja koulujen yhteistyö*	16 § (Kumotaan)
Yleisten kirjastojen ja koulukirjastojen toimintaa tulee tarkoituksenmukaisella tavalla sovittaa toisiinsa niin että tarpeettomilta hankinnoilta ja päällekkäisiltä toiminnoilta vältytään.	
17 § *Yksityinen kirjasto*	17 § (Kumotaan)
Yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämä kirjasto voi toimia yleisenä kirjastona silloin, kun sen toiminta kohdistuu erityiseen henkilöryhmään tai muutoin sisältää sellaista yleiselle kirjastolle kuuluvaa toimintaa, jota ei voida asettaa minkään kunnan tehtäväksi. *Opetusministeriö voi harkinnan mukaan myöntää 1 momentissa tarkoitetulle kirjastolle avustusta valtion tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten otetusta määrärahasta.*	

Voimassa oleva laki

18 §

Pohjoismainen kuntien yhteistyö

Kunnalle, joka harjoittaa Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä kunnallisesta yhteistyöstä yli pohjoismaisten valtakunnanrajojen tehtyyn sopimukseen (SopS 2/79) perustuvaa kirjastotoimintaa toisen pohjoismaan kunnan kanssa siten kuin kuntien kesken on sovittu, voi opetusministeriö myöntää valtionavustusta valtion tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten otetusta määrärahasta.

Jos 1 momentissa mainittua kirjastotoimintaa varten on myönnetty valtionavustusta, kuuluu toiminnan ohjaus ja valvonta yleisestä kirjastotoimesta huolehtiville valtion viranomaisille.

19 §

Kustannusten jakaminen

Jos kunnilla on yhteinen kirjastolaitos, sen kustannukset jaetaan kuntien kesken asukaslukujen suhteessa, jolleivät kunnat ole sopineet muunlaisesta kustannusten jaosta.

20 §

Poistetun aineiston luovuttaminen

Kirjastosta poistettua aineistoa saadaan korvauksetta luovuttaa yleisten kirjastojen keskuskirjastolle ja maakuntakirjastolle sekä toissijaisesti muulle julkiselle kirjastolle, tutkimuslaitokselle tai muuhun tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Valtionosuutta vastaavaa osaa luovutetun aineiston arvosta ei näissä tapauksissa palauteta valtiolle.

Ehdotus

18 §

(Kumotaan)

19 §

(Kumotaan)

20 §

(Kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa valittu kirjastolautakunta jatkaa tehtävässään toimikautensa loppuun.

22.

Laki

nuorisotyölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä joulukuuta 1985 annetun nuorisotyölain (1068/85) 2 luku sekä 8-11, 16, 17 ja 26 §,

muutetaan 5 luvun otsikko sekä 7, 15 ja 23 § sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	2 §
	— — — — — — — — — — — — — —
	Kunnan tehtävänä on lisäksi tarvittaessa järjestää nuorisotoimintaa sekä huolehtia nuorisopolitiikkaan liittyvistä yhteydenpito- ja tiedotustehtävistä.
2 luku	(2 luku kumotaan)
Kunnan nuorisotoimen hallinto	
4 §	4 §
Nuorisotyötä, nuorisotoimintaa ja nuorisopolitiikkaan liittyviä yhteydenpitotehtäviä varten kunnassa on nuorisolautakunta.	(Kumotaan)
Milloin sitä kunnan asukasluvun vähäisyyden takia on pidettävä perusteltuna, kunnanvaltuusto voi päättää, että tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii muu lautakunta tai kunnanhallitus. Mitä tässä laissa tai sen nojalla on säädetty nuorisolautakunnasta, sovelletaan tällöin vastaavasti edellä tarkoitettuun muuhun lautakuntaan tai kunnanhallitukseen.	
Nuorisolautakunnan tehtävistä säädetään asetuksella.	
5 §	5 §
Nuorisolautakuntaan kuuluu vähintään viisi jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenten tulee olla nuorisotoiminnan osallistuvia tai nuorisopolitiikkaa tuntevia.	(Kumotaan)
Kaksikielisen kunnan nuorisolautakunnassa tulee olla edustus vähemmistönä olevasta kieliryhmästä.	
6 §	6 §
Kunnan palveluksessa tulee olla nuorisotoimen tehtävien hoitamista varten yksi tai useampi viranhaltija. Virka voi olla pää- tai sivuvirka	(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
taikka muuhun virkaan yhdistetty. Niillä viranhaltijoilla, joiden palkkaukseen suoritetaan valtionosuutta, tulee olla tehtävän edellyttämä pätevyys, josta säädetään asetuksella.	
7 §	7 §
Kunnalle suoritetaan kultakin kalenterivuodelta valtionosuutta:	*Kunnalle myönnetään valtionosuutta nuorisotyötä varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.*
1) nuorisotoimenjohtajan, nuorisosihteerin ja nuorisonohjaajan virasta tai muuhun 6 §:ssä tarkoitettuun nuorisotoimen sivuvirkaan tai yhdistettyyn virkaan kuuluvista nuorisotoimen tehtävistä aiheutuviin, kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) 5 §:n 4 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin;	
2) paikallisten nuorisoyhdistysten sekä muihin nuorten itsensä järjestämän nuorisotoiminnan avustamisesta aiheutuviin kustannuksiin; sekä	
3) muihin nuorisolautakunnan toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin.	
Valtionosuutta ei suoriteta useamman kuin yhden 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun viranhaltijan palkkaukseen kutakin alkavaa 6 000:ta kunnan edellisenä vuonna henkikirjoitettua asukasta kohden eikä yhteensä useamman kuin kymmenen viranhaltijan palkkaukseen. Erityisistä syistä opetusministeriö voi myöntää valtionosuuden useammankin viranhaltijan palkkaukseen.	
Kaksikielisessä kunnassa valtionosuutta suoritetaan lisäksi yhden viranhaltijan palkkaukseen vähemmistönä olevan kieliryhmän nuorisotointa varten, jos tähän kieliryhmään kuuluvien edellisenä vuonna henkikirjoitettujen asukkaiden määrä kunnassa ylittää 3 000.	
8 §	8 §
Valtionosuuden myöntäminen 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun uuden henkilökunnan palkkaukseen tapahtuu valtion tulo- ja menoarvion rajoissa.	*(Kumotaan)*
Edellä 7 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista kustannuksista voidaan valtionosuuden määräytymisen perusteena ottaa huomioon enintään valtioneuvoston vuosittain valtion tulo- ja menoarvion rajoissa vahvistama markkamäärä kutakin kunnassa edellisenä vuonna henkikirjoitettua asukasta kohden. Ennen kuin valtioneuvosto päättää tässä momentissa tarkoitetusta markkamäärästä, sen on hankittava asiasta valtion nuorisoneuvoston lausunto.	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*

Edellä 2 momentissa mainittua markkamäärää vahvistaessaan valtioneuvoston tulee samalla määrätä se markkamäärä, jota perusteena käyttäen määrätään 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin myönnettävä valtionosuus.

Alle 4 000 asukkaan kunnan osalta otetaan 2 momentissa tarkoitettu markkamäärä valtionosuuden määräytymisen perusteena huomioon kuten 4 000 asukkaan kunnan osalta.

9 §

Ehdoista, joilla 7 §:ssä tarkoitetut kustannukset hyväksytään valtionosuuteen oikeuttaviksi, voi opetusministeriö antaa tarkemmat määräykset.

9 §

(Kumotaan)

10 §

Valtionosuutta suoritetaan 7 §:ssä tarkoitettuihin kustannuksiin kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (649/85) tarkoitetun kantokykyluokituksen mukaan seuraavasti:

10 §

(Kumotaan)

Kantokykyluokka	Valtionosuus prosentteina
1	75
2	71
3	67
4	63
5	59
6	55
7	51
8	47
9	43
10	39

Valtionosuuksien ennakot suoritetaan huhtikuun ja marraskuun 20 päivään mennessä.

11 §

Kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetussa laissa tarkoitettuna valtion asianomaisena viranomaisena toimii tämän lain säännöksiä sovellettaessa opetusministeriö. Mainitun lain 15 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu valtion asianomainen viranomainen on kuitenkin valtiovarainministeriö.

Siltä osin kuin tässä laissa ei ole toisin säädetty, noudatetaan, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetussa laissa on säädetty.

11 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 luku	5 luku
Nuorisotilojen perustamiskustannuksiin myönnettävät valtion*avustukset ja lainat*	**Nuorisotilojen perustamishankkeisiin myönnettävät valtionosuudet**
15 §	15 §
Kunnalle, kuntainliitolle sekä kunnan tai kuntainliiton määräämisvallassa olevalle yhteisölle voidaan valtion tulo- ja menoarvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta *ja halpakorkoista lainaa* nuorisotoimintaa varten tarpeellisten tilojen kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuihin perustamiskustannuksiin. *Valtionavustusta ja lainaa ei kuitenkaan myönnetä nuorisotilalle tarpeellisen maa-alueen hankintakustannuksiin eikä kulutustarvikkeiden perusvarastojen hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin. Opetusministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, mitä on pidettävä hyväksyttävinä perustamiskustannuksina.*	Kunnalle, kuntainliitolle sekä kunnan tai kuntainliiton määräämisvallassa olevalle yhteisölle voidaan valtion *talous*arvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta nuorisotoimintaa varten tarpeellisten tilojen *perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.*
Edellä 1 momentissa tarkoitetusta määrärahasta voidaan edellä luetelluille yhteisöille myöntää valtionavustusta myös nuorisobussin hankkimisesta ja varustamisesta aiheutuviin kustannuksiin.	
16 §	16 §
Edellä 15 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta voidaan myöntää kohteen sijaintikunnan kantokykyluokan mukaisesti enintään 10 §:n 1 momentissa mainittua prosenttiosuutta vastaava määrä hyväksyttävistä perustamiskustannuksista. Opetusministeriö voi kuitenkin erityisistä syistä myöntää valtionavustusta enintään 90 prosenttia hyväksyttävistä perustamiskustannuksista.	(Kumotaan)
17 §	17 §
Lainaa voidaan myöntää erillisenä tai avustuksen lisäksi. Avustuksen ja lainan määrä voi olla yhteensä enintään 75 prosenttia hyväksyttävistä perustamiskustannuksista. Opetusministeriö voi kuitenkin erityisistä syistä myöntää valtionavustusta ja lainaa yhteismäärältään enintään 90 prosenttia hyväksyttävistä perustamiskustannuksista.	(Kumotaan)
Laina on maksettava takaisin 15 vuoden kuluessa sen ensimmäisen erän nostamisesta valtiokonttorin tarkemmin määräämässä järjestyksessä. Takaisinmaksu alkaa kolmantena kalenterivuotena lainan ensimmäisen erän nostamisesta. Lainan korosta päättää valtioneuvosto.	

Voimassa oleva laki

23 §

Tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet ja -avustukset *sekä lainat* suoritetaan ensisijaisesti niistä määrärahoista, jotka valtion tulo- ja menoarviossa on osoitettu veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista käytettäviksi nuorison kasvatustyön tukemiseen.

26 §

Henkilö, joka tämän lain voimaan tullessa on kunnan nuorisotoimenjohtajan, nuorisosihteerin tai nuorisonohjaajan virassa tai mainitunlaista virkaa vastaavassa muussa kunnan nuorisotoimen virassa taikka vastaavassa valtion virassa tai toimessa, katsotaan sen estämättä, mitä asetuksella säädetään virkojen kelpoisuusehdoista, edelleen siihen virkaan ja muihin vastaaviin virkoihin kelpoiseksi, ja hänen palkkauksestaan aiheutuvat kustannukset voidaan lukea valtionosuuteen oikeuttaviksi.

Ehdotus

23 §

Tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet ja -avustukset suoritetaan ensisijaisesti niistä määrärahoista, jotka valtion tulo- ja menoarviossa on osoitettu veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista käytettäviksi nuorisonkasvatustyöhön.

26 §

(Kumotaan)

23.

Laki

liikuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 21 päivänä joulukuuta 1979 annetun liikuntalain (984/79) 2 luku sekä 8 a, 9, 10, 13—15 ja 28 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 lukuun sisältyvä 7 § osittain muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla (1146/83) ja 8 a § viimeksi mainitussa laissa, sekä

muutetaan 3 ja 8 § sekä 4 luvun otsikko, 11, 12, 16 ja 23 § sekä 24 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 8 § osittain muutettuna mainitulla 22 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla ja 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla lailla (1108/91), 11 § osittain muutettuna 6 päivänä maaliskuuta 1987 annetulla lailla (306/87), 24 §:n 2 momentti viimeksi mainitussa laissa ja 24 §:n 3 momentti mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Liikunnan edellytysten luomiseksi ja peruspalvelujen tarjoamiseksi tasapuolisesti kaikille kansalaisille myönnetään valtion varoista valtionosuutta ja -avustusta *sekä lainaa* liikuntatoiminnan tukemiseksi sen mukaisesti kuin tässä laissa säädetään.

Ehdotus

3 §

Liikunnan edellytysten luomiseksi ja peruspalvelujen tarjoamiseksi tasapuolisesti kaikille kansalaisille myönnetään valtion varoista valtionosuutta ja -avustusta liikuntatoiminnan tukemiseksi sen mukaisesti kuin tässä laissa säädetään.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 luku **Kunnan liikuntatoimen hallinto**	
5 § *Kunnassa on liikuntalautakunta, joka asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla huolehtii liikuntatoiminnan suunnittelusta ja kehittämisestä sekä kunnassa harjoitettavan liikuntatoiminnan tukemisesta.* *Milloin sitä kunnan asukasluvun vähäisyyden takia tai muusta syystä on pidettävä perusteltuna, kunnanvaltuusto voi päättää, että tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii muu lautakunta tai kunnanhallitus. Mitä tässä laissa tai sen nojalla on säädetty liikuntalautakunnasta, sovelletaan tällöin vastaavasti muuhun lautakuntaan tai kunnanhallitukseen.*	5 § (Kumotaan)
6 § *Liikuntalautakuntaan kuuluu vähintään viisi jäsentä, joilla kullakin on henkilökohtainen varajäsen.*	6 § (Kumotaan)
7 § *Kunnan palveluksessa voi olla liikuntatoimen tehtävien hoitamista varten yksi tai useampi viranhaltija. Niillä viranhaltijoilla, joiden palkkaukseen voidaan saada valtionosuutta, tulee olla tehtävän edellyttämä, asetuksella säädettävä pätevyys.* *Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla opetusministeriön luvalla yhteinen liikunnanohjaajan virka, jonka haltijan tehtäviin kuuluu pääasiassa erityisryhmien liikuntatoimen järjestäminen.*	7 § (Kumotaan)
8 § Kunnalle suoritetaan kultakin kalenterivuodelta valtionosuutta: 1) liikuntatoimenjohtajan, liikuntasihteerin ja liikunnanohjaajan virasta tai yhdistettyyn virkaan kuuluvista liikuntatoimen tehtävistä aiheutuviin, kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) 5 §:n 4 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin; 2) urheiluseurojen toimintaan myönnettävistä avustuksista aiheutuviin kustannuksiin; 3) kunnan liikuntatoimen yleisestä toiminnallisesta kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin, ja 4) liikuntalautakunnan toiminnasta aiheutuviin kuljetuskustannuksiin.	8 § *Kunnalle myönnetään valtionosuutta liikuntatoimintaa varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (/) säädetään.*

Voimassa oleva laki

Valtionosuutta ei suoriteta useamman kuin yhden 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun viranhaltijan palkkaukseen kutakin alkavaa 25 000:ta kunnan edellisenä vuonna henkikirjoitettua asukasta kohden eikä yhteensä useamman kuin viiden viranhaltijan palkkaukseen.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, suoritetaan kunnalle, jossa on vähintään 10 000 asukasta, tai yhteisesti sellaisille kunnille, joiden yhteenlaskettu asukasluku on vähintään 10 000, valtionosuutta yhden sellaisen liikunnanohjaajan palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin, jonka tehtäviin kuuluu pääasiassa erityisryhmien liikuntatoiminnan järjestäminen. Erityisestä syystä voidaan valtionosuutta sanottuun tarkoitukseen suorittaa myös kunnalle, jossa on vähemmän kuin 10 000 asukasta.

Milloin 3 momentissa tarkoitettujen uusien virkojen perustamiseen on valtion tulo- ja menoarviossa vahvistettu enimmäismäärä, valtionosuutta näistä viroista aiheutuviin kustannuksiin suoritetaan vain enimmäismäärän rajoissa.

Kunnan liikuntatoimen tehtävistä aiheutuvista 1 momentin 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuista kustannuksista voidaan valtionosuuden määräytymisen perusteena ottaa huomioon enintään valtioneuvoston vuosittain valtion tulo- ja menoarvion rajoissa vahvistama kunnan vuoden ensimmäisen päivän asukasluvun mukaan määräytyvä markkamäärä. Ennen kuin valtioneuvosto päättä tässä momentissa tarkoitetusta markkamäärästä, sen on hankittava asiasta valtion liikuntaneuvoston lausunto.

Edellä 5 momentissa mainittua markkamäärää vahvistettaessa valtioneuvoston tulee samalla määrätä se markkamäärä, joka vähintään on käytettävä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin.

8 a §

Kuntien yhteisen liikunnanohjaajan palkkauksesta aiheutuvien kustannusten jakamisesta kuntien on tehtävä sopimus. Sopimukselle on hankittava opetusministeriön hyväksyminen.

Milloin kunnat ovat tehneet sopimuksen yhteisen liikunnanohjaajan palkkaamisesta, katsotaan valtionosuutta määrättäessä palkkauksesta aiheutuvien kustannusten jakautuvan kuntien kesken opetusministeriön hyväksymässä sopimuksessa määrättyjen perusteiden mukaan.

Ehdotus

8 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

9 §

Ehdoista, joilla 8 §:ssä tarkoitetut kustannukset hyväksytään valtionosuuteen oikeuttaviksi, antaa tarkemmat määräykset opetusministeriö.

10 §

Valtionosuutta suoritetaan 8 §:ssä tarkoitettuihin kustannuksiin kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (665/67) tarkoitetun kantokykyluokituksen mukaan seuraavasti:

Kantokykyluokka	*Valtionosuus prosentteina*
1	*75*
2	*71*
3	*67*
4	*63*
5	*59*
6	*55*
7	*51*
8	*47*
9	*43*
10	*39*

Tässä luvussa tarkoitetut valtionosuuksien ennakot suoritetaan maaliskuun ja lokakuun 20 päivään mennessä.

Ehdotus

9 §

(Kumotaan)

10 §

(Kumotaan)

4 luku

Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettävät avustukset *ja lainat*

11 §

Valtion tulo- ja menoarvioon otetun määrärahan rajoissa voidaan kunnalle tai muulle yhteisölle taikka säätiölle myöntää avustusta *ja halpakorkoista lainaa* liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen rakentamisesta, hankkimisesta ja varustamisesta aiheutuviin, kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuihin perustamiskustannuksiin. *Avustusta ja lainaa ei kuitenkaan myönnetä sanotun lain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin liikuntapaikan tarvitseman maa-alueen hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin eikä 5 kohdassa tarkoitettuihin kulutustarvikkeiden perusvarastojen hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin.*

Avustuksilla *ja lainoilla* edistetään erityisesti laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitettujen liikuntapaikkojen rakentamista, hankkimis-

4 luku

Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettävät *valtion*avustukset

11 §

Kunnalle, kuntainliitolle sekä muulle yhteisölle tai säätiölle voidaan valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-ajantilojen *perustamishankkeisiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.*

Avustuksilla edistetään erityisesti laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitettujen liikuntapaikkojen rakentamista, hankkimista ja

Voimassa oleva laki

ta ja varustamista. Avustusta *ja lainaa* myönnetään ensisijaisesti kunnille ja kuntainliitolle sekä kunnan tai kuntainliiton määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille.

12 §

Avustuksen *tai lainan* saamisen edellytyksenä on, että liikuntapaikka taikka sen hankinta on tarkoituksenmukaisesti suunniteltu ja täyttää opetusministeriön erikseen antamat määräykset. Avustusta *tai lainaa* myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota hankkeen soveltuvuuteen olemassa oleviin valtakunnallisiin, läänittäisiin ja paikallisiin liikuntapaikkasuunnitelmiin.

13 §

Avustuksena voidaan kohteen sijaintikunnan kantokykyluokan mukaisesti myöntää enintään 10 §:n 1 momentissa mainittua prosenttista osuutta vastaava määrä hyväksyttävistä perustamiskustannuksista.

Hakijan ollessa muu kuin kunta tai kuntainliitto taikka kunnan tai kuntainliiton määräämisvallassa oleva osakeyhtiö on avustuksen määrää harkittaessa lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota hakijan omaan varallisuusasemaan ja liikuntapaikan yleiseen merkitykseen.

14 §

Lainaa voidaan myöntää erillisenä tai avustuksen lisäksi. Avustuksen ja lainan määrä voi yhteensä olla enintään 75 prosenttia hyväksyttävistä perustamiskustannuksista. Jos kohde sijaitsee kantokykyluokkaan 1 tai 2 kuuluvassa kunnassa, voi avustuksen ja lainan yhteismäärä olla kuitenkin 90 prosenttia perustamiskustannuksista.

15 §

Laina on maksettava takaisin 15 vuoden kuluessa sen ensimmäisen erän nostamisesta valtiokonttorin tarkemmin määräämässä järjestyksessä. Takaisinmaksu alkaa kolmantena kalenterivuotena lainan ensimmäisen erän nostamisesta. Lainan korosta päättää valtioneuvosto.

16 §

Opetusministeriö antaa erilaatuisia liikuntapaikkoja koskevat tarkemmat ohjeet siitä, mitä on pidettävä hyväksyttävinä perustamiskustannuksina. Opetusministeriö antaa myös lainojen

Ehdotus

varustamista. Avustusta myönnetään ensisijaisesti kunnalle ja kuntainliitolle sekä kunnan tai kuntainliiton määräämisvallassa olevalle *yhteisölle.*

12 §

Avustuksen saamisen edellytyksenä on, että liikuntapaikka taikka sen hankinta on tarkoituksenmukaisesti suunniteltu ja täyttää opetusministeriön erikseen antamat määräykset. Avustusta myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota hankkeen soveltuvuuteen olemassa oleviin valtakunnallisiin, lääneittäisiin ja paikallisiin liikuntapaikkasuunnitelmiin.

13 §

(Kumotaan)

14 §

(Kumotaan)

15 §

(Kumotaan)

16 §

Opetusministeriö voi antaa tässä luvussa tarkoitettuja avustuksia koskevia tarkempia määräyksiä.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
takaisinperinnässä noudatettavat sekä muut tässä luvussa tarkoitettuja avustuksia ja lainoja koskevat tarkemmat määräykset.	
23 §	23 §
Tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet ja -avustukset *sekä lainat* suoritetaan ensisijaisesti niistä määrärahoista, jotka valtion tulo- ja menoarviossa on osoitettu veikkausvoittovaroista ja raha-arpajaisten voittovaroista käytettäviksi urheilua ja liikuntakasvatusta edistäviin tarkoituksiin.	Tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet ja -avustukset suoritetaan ensisijaisesti niistä määrärahoista, jotka valtion talousarviossa on osoitettu veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista käytettäviksi urheilua ja liikuntakasvatusta edistäviin tarkoituksiin.
24 §	24 §
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Lain 3 luvussa tarkoitettujen valtionosuuksien sekä 4 luvussa tarkoitettujen avustusten ja lainojen samoin kuin 21 §:ssä tarkoitettujen valtionavustusten myöntämisestä päättää opetusministeriö. Lain 4 luvussa tarkoitettujen avustusten *ja lainojen* myöntämisestä päättää opetusministeriö. Läänin liikuntalautakunta voi kuitenkin myöntää liikuntapaikan perustamiskustannuksiin avustusta ja lainaa sen mukaan kuin opetusministeriön päätöksellä määrätään. Ennen kuin opetusministeriö päättää avustuksen *ja lainan* myöntämisestä, sen on hankittava läänin liikuntalautakunnan ja valtion liikuntaneuvoston lausunto.	Edellä lain 21 §:ssä tarkoitettujen valtionavustusten myöntämisestä päättää opetusministeriö. Ennen kuin *opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 41 §:ssä tarkoitettu valtionapuviranomainen päättää tämän lain 4 luvussa* tarkoitetun avustuksen myöntämisestä, sen on hankittava läänin liikuntalautakunnan ja valtion liikuntaneuvoston lausunto. Sellaisen avustuksen voi myöntää myös läänin liikuntalautakunta *sen mukaan kuin valtioneuvosto toimivallan jaon perusteista määrää.*
28 §	28 §
Henkilö, joka tämän lain voimaan tullessa on kunnan urheilutoimenjohtajan, urheilusihteerin tai liikunnanohjaajan virassa tai mainitunlaista virkaa vastaavassa kunnan liikuntahallinnon virassa, katsotaan sen estämättä, mitä asetuksella säädetään virkojen kelpoisuusehdoista, edelleen virkaan kelpoiseksi, ja hänen palkkauksestaan aiheutuvat kustannukset luetaan valtionosuuteen oikeuttaviksi.	(Kumotaan)
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

27.

Laki

yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä helmikuuta 1979 annetun yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain (238/79) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	
Lakia ei sovelleta rekisteröityihin puolueisiin ja niiden jäsenyhdistyksiin eikä niihin yksityisiin yhteisöihin tai laitoksiin, jotka saavat valtiolta avustusta yksinomaan veikkausvoittovaroista, raha-arpajaisvaroista tai raha-automaattiyhdistyksen tuotosta.	Lakia ei sovelleta rekisteröityihin puolueisiin ja niiden jäsenyhdistyksiin eikä niihin yksityisiin yhteisöihin tai laitoksiin, jotka saavat valtiolta avustusta yksinomaan veikkausvoittovaroista, raha-arpajaisvaroista tai raha-automaattiyhdistyksen tuotosta. *Lakia ei myöskään sovelleta valtionosuutta saaviin teattereihin ja orkestereihin.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.